

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-be-el.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Η γονική μέριμνα είναι μηχανισμός δικαστικής προστασίας και εκπροσώπησης του τέκνου μέχρι την ενηλικίωση ή τη χειραφέτησή του. Αφορά το πρόσωπο και την περιουσία του τέκνου. Η γονική μέριμνα διέπεται από τα άρθρα 371 έως 387ter και το άρθρο 203 του Αστικού Κώδικα.

Η γονική μέριμνα ασκείται αυτοδικαίως από τους νόμιμους γονείς του τέκνου, δηλαδή τα πρόσωπα που θεωρούνται ως τέτοια από τον νόμο λόγω πατρότητας, μητρότητας ή συμμητρότητας που θεμελιώνεται εξ αίματος, λόγω υιοθεσίας ή από τον νόμο. Αν οι βιολογικοί γονείς δεν αναγνωρίζονται νομικά ως νόμιμοι γονείς του τέκνου, δεν δικαιούνται να ασκήσουν τη γονική μέριμνα.

Το τέκνο παραμένει υπό τη μέριμνα του πατέρα ή της μητέρας του μέχρι την ενηλικίωση (18 έτη) ή τη χειραφέτησή του. Οι αποφάσεις για τη διαμονή, τη συντήρηση, την υγεία, την επίβλεψη, την εκπαίδευση, την ανατροφή ή την ανάπτυξη του τέκνου αποτελούν ευθύνη των γονέων (άρθρο 203 του Αστικού Κώδικα).

Το περιεχόμενο της γονικής μέριμνας διακρίνεται στην εξουσία επί του προσώπου του τέκνου, στη διοίκηση της περιουσίας του και σε συγκεκριμένα προνόμια γονικής μέριμνας. Η εξουσία επί του προσώπου του τέκνου διατρέχεται στο «δικαίωμα επιμέλειας», το οποίο συνίσταται στη «διαβίωση» με το τέκνο (δηλαδή, στη φροντίδα του τέκνου, στην επίβλεψή του και στη λήψη εκπαιδευτικών αποφάσεων που συνδέονται με την παροχή του στο σπίτι), και στο δικαίωμα στην εκπαίδευση (που συνίσταται στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη συντήρηση, την εκπαίδευση και την ανατροφή του τέκνου). Στο επίπεδο της διοίκησης της περιουσίας του τέκνου, διακρίνεται το δικαίωμα διαχείρισης της περιουσίας του και το δικαίωμα νόμιμης κάρπωσης αυτής. Τα ιδιαίτερα προνόμια αφορούν τα χαρακτηριστικά των γονέων σχετικά με τον γάμο, την υιοθεσία και τη χειραφέτηση του τέκνου.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η γονική μέριμνα επί του ανηλίκου τέκνου ασκείται συνήθως από κοινού από καθέναν από τους δύο γονείς του ανηλίκου. Ανεξάρτητα από το αν οι γονείς ζουν μαζί και από το αν είναι παντρεμένοι ή όχι, αν η συγγένεια με το τέκνο έχει θεμελιωθεί για καθέναν από αυτούς, οι γονείς ασκούν από κοινού (και οι δύο) τα διάφορα προνόμια της γονικής μέριμνας (άρθρα 373 και 374 του Αστικού Κώδικα).

Εάν η γονική σχέση δεν έχει θεμελιωθεί σε σχέση με τον πατέρα ή τη μητέρα ή αν ένας από αυτούς έχει αποβιώσει, απουσιάζει ή είναι ανίκανος να εκφράσει τη βούλησή του, ο άλλος γονέας ασκεί τη γονική μέριμνα κατ' αποκλειστικότητα.

Έναντι καλόπιστων τρίτων, κάθε γονέας θεωρείται ότι ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου όταν εκτελεί μόνος του πράξεις γονικής μέριμνας (άρθρο 373 του Αστικού Κώδικα).

Αν δεν υπάρχει συμφωνία των γονέων για τον διακανονισμό της διαμονής του τέκνου και για σημαντικές αποφάσεις σχετικά με την υγεία, την εκπαίδευση, την ανατροφή, τον ελεύθερο χρόνο και τον θρησκευτικό ή φιλοσοφικό του προσανατολισμό ή αν θεωρεί τη συμφωνία αυτή αντίθετη προς το συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών μπορεί να αναθέσει την αποκλειστική άσκηση της γονικής μέριμνας σε έναν από τους γονείς.

Στην περίπτωση αυτή, ο άλλος γονέας διατηρεί, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, 1) δικαίωμα επίβλεψης, δηλαδή το δικαίωμα να ενημερώνεται για την κατάσταση του τέκνου και να προσφεύγει στο αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών αν θεωρεί ότι ο άλλος γονέας δεν σέβεται τα συμφέροντα του τέκνου 2) δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο. Ο γονέας δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο του παρά μόνο για πολύ σοβαρούς λόγους (άρθρο 374 του Αστικού Κώδικα).

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν δεν υπάρχει πατέρας ή μητέρα που να είναι σε θέση να ασκήσει τη γονική μέριμνα, ενεργοποιείται η διαδικασία της επιτροπείας (άρθρο 375 του Αστικού Κώδικα).

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Ο χωρισμός ή το διαζύγιο των γονέων δεν επηρεάζει, καταρχήν, τους κανόνες που διέπουν την ανάθεση της γονικής μέριμνας. Ο νομικός κανόνας συνίσταται στην κοινή άσκηση της γονικής μέριμνας από τον καθέναν από τους δύο γονείς του τέκνου (βλέπε σημείο 2). Αυτό σημαίνει ότι και οι δύο ασκούν και συνεχίζουν να ασκούν τα επιμέρους στοιχεία του περιεχομένου της γονικής μέριμνας και κανείς γονέας δεν μπορεί να λάβει μόνος του απόφαση που θα εμπόδιζε την άσκηση από τον άλλο γονέα των δικών του προνομίων. Συνεπώς, πρέπει να λαμβάνει την συγκατάθεση του άλλου γονέα, καθώς χωρίς αυτήν δεν μπορεί να ενεργήσει. Ωστόσο, όσον αφορά, για παράδειγμα, τη διαμονή του τέκνου, ο γονέας με τον οποίο διαμένει το παιδί θα λαμβάνει εκείνη την στιγμή αποφάσεις σχετικά με τα ωράρια, τους κανόνες ευγένειας κ.λπ.

Οι γονείς μπορούν να συμφωνήσουν σχετικά με τους τρόπους άσκησης της γονικής μέριμνας, με σεβασμό προς το συμφέρον του τέκνου.

Διαφορετικά, επιλαμβάνεται το αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών, το οποίο μπορεί να αποφασίσει να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας αποκλειστικά σε έναν από τους γονείς (βλέπε σημείο 2).

Είναι απαραίτητο να καθοριστούν οι λεπτομέρειες της διαμονής του τέκνου, ο τόπος εγγραφής του στα δημοτολόγια και οι τρόποι συμβολής των γονέων στη συντήρηση, την εκπαίδευση και την ανατροφή του τέκνου.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς δεν υποχρεούνται να εμφανιστούν ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου οικογενειακών διαφορών και μπορούν να συνάψουν ιδιωτική συμφωνία για να διευθετήσουν το ζήτημα της γονικής μέριμνας του τέκνου. Για να λάβουν βοήθεια, οι γονείς μπορούν ανά πάσα στιγμή, ακόμη και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να προσφύγουν σε διαπιστευμένο και ειδικά εκπαιδευμένο διαμεσολαβητή (δικηγόρο, συμβολαιογράφο ή άλλο διαπιστευμένο διαμεσολαβητή) (άρθρο 1730 του Δικαστικού Κώδικα).

Εάν θελήσουν να εκτελέσουν αυτή την απόφαση, αν υπάρξει σχετική ανάγκη, οι γονείς υποχρεούνται να υποβάλουν αυτή τη συμφωνία στο αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών, το οποίο θα εξετάσει αν εξυπηρετείται το συμφέρον του τέκνου.

Σε περίπτωση διαζυγίου λόγω ισχυρού κλονισμού (βλ. ενότητα «Διαζύγιο - Βέλγιο»), οι γονείς μπορούν, ανά πάσα στιγμή κατά την διάρκεια της διαδικασίας, να ζητήσουν από το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών να επικυρώσει τη συμφωνία για τα προσωρινά μέτρα που αφορούν τα τέκνα. Ο δικαστής μπορεί να αρνηθεί να την επικυρώσει, αν η συμφωνία αυτή είναι αντίθετη προς τα συμφέροντα των τέκνων.

Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου (βλ. ενότητα «Διαζύγιο - Βέλγιο»), οι διάδικοι πρέπει να αναφέρουν στις συμφωνίες τους, που προηγούνται του διαζυγίου, τα μέτρα που αφορούν τη γονική μέριμνα (άσκηση της γονικής μέριμνας, δικαίωμα επικοινωνίας με το τέκνο, διοίκηση της περιουσίας του) και τον τρόπο με τον οποίο καθένας από αυτούς θα συμβάλει στη συντήρηση, την εκπαίδευση, την υγεία, την ανατροφή και την ανάπτυξη του τέκνου κατά τη διάρκεια του διαζυγίου και μετά από αυτό. Η εισαγγελική αρχή γνωμοδοτεί και το αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών δύναται να καταργήσει ή να τροποποιήσει διατάξεις αντίθετες προς τα συμφέροντα των ανήλικων τέκνων. Το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών εκδίδει το διαζύγιο και επικυρώνει τις συμφωνίες που αφορούν τα ανήλικα τέκνα.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Μόλις υποβληθεί η αίτηση, ο γραμματέας ενημερώνει τα μέρη για τη δυνατότητα προσφυγής σε διαμεσολάβηση, συνδιαλλαγή ή οποιαδήποτε άλλη μορφή εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (άρθρο 1253ter/1 του Δικαστικού Κώδικα). Επιπλέον, ο δικαστής μπορεί να προτείνει ανά πάσα στιγμή στα μέρη να εξετάσουν κατά πόσον είναι δυνατή η συνδιαλλαγή ή η διαμεσολάβηση και, με τη συγκατάθεσή τους, να αναβάλει την υπόθεση, για να επιτρέψει στα μέρη να εξετάσουν κατά πόσον μπορούν να συναφθούν συμφωνίες ή αν μια διαμεσολάβηση μπορεί να τους προσφέρει λύση, ή να παραπέμψει την υπόθεση στο τμήμα φιλικού διακανονισμού (άρθρο 1253ter/3 του Δικαστικού Κώδικα).

Σε περίπτωση συμφωνίας των διαδίκων, το δικαστήριο εγκρίνει τη συμφωνία αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι δεν είναι προδήλως αντίθετη προς το συμφέρον του τέκνου (άρθρο 1253ter/2 του Δικαστικού Κώδικα).

Οποιοδήποτε μέρος μπορεί επίσης να προτείνει την προσφυγή σε διαμεσολάβηση ανεξάρτητα από οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία (άρθρο 1730 του Δικαστικού Κώδικα). Η συμφωνία αυτή, που επιτυγχάνεται μέσω διαπιστευμένου διαμεσολαβητή, μπορεί επίσης να εγκριθεί υπό τους προαναφερθέντες όρους.

Τέλος, τα μέρη μπορούν πάντοτε να συμβουλευούνται εμπειρογνώμονες (κοινωνικό λειτουργό, ψυχολόγο, παιδοψυχίατρο), για να λάβουν εμπεριστατωμένη γνώμη, ή να ζητήσουν να διοριστεί πραγματογνώμονας στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας. Σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία, η εισαγγελική αρχή μπορεί να ζητήσει την παρέμβαση της κοινωνικής υπηρεσίας προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες για τα τέκνα, ενώ το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών λαμβάνει υπόψη την γνώμη που διατυπώνουν τα τέκνα (άρθρο 1253ter/6 του Δικαστικού Κώδικα).

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ελλείψει συμφωνίας ή σε περίπτωση μερικής συμφωνίας μεταξύ των γονέων ή σε περίπτωση αντίθεσης της συμφωνίας αυτής προς το συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών αποφαινεται για την άσκηση της γονικής μέριμνας, λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμίες που εκφράστηκαν από τους γονείς και από το τέκνο, αν η ηλικία του το επιτρέπει, καθώς επίσης την κατάσταση και τις περιστάσεις της υπόθεσης. Μεταξύ των ερωτημάτων που υποβάλλονται στο δικαστήριο είναι τα ακόλουθα:

- η από κοινού ή αποκλειστική άσκηση της γονικής μέριμνας (βλέπε σημείο 2),
- ο τόπος εγγραφής του τέκνου στο δημοτολόγιο (=τόπος κατοικίας του),

- οι λεπτομέρειες για τη διαμονή του (Ελλείψει συμφωνίας, στην περίπτωση άσκησης γονικής μέριμνας από κοινού, προτιμάται η διαμονή του τέκνου εξίσου στην κατοικία του κάθε γονέα, αν το ζητήσει ένας τουλάχιστον από τους γονείς. Αν αυτή δεν είναι η πλέον κατάλληλη λύση, εξετάζεται η δυνατότητα της διευρυμένης δευτερεύουσας διαμονής ή μελετώνται άλλες λύσεις. Το αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών θα λάβει υπόψη τις συγκεκριμένες περιστάσεις και τα συμφέροντα του τέκνου και των γονέων),

- η συμβολή στη διατροφή (Κάθε γονέας υποχρεούται να αναλάβει, ανάλογα με τις δυνατότητές του, τα έξοδα διαμονής, συντήρησης, υγείας, επίβλεψης, εκπαίδευσης, ανατροφής και ανάπτυξης του τέκνου).

Το αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών μπορεί επίσης να αποφανθεί για την εκπαίδευση και την ανατροφή του τέκνου. Τα μέρη μπορούν ακόμη να προσφύγουν για συγκεκριμένα θέματα όπως την κατανομή των διακοπών μεταξύ γονέων, την από κοινού καταβολή ορισμένων δαπανών, την εγγραφή σε σχολείο κ.λπ. Αυτό εξαρτάται από την εκάστοτε περίπτωση.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Το γεγονός ότι ένας από τους γονείς ασκεί κατ' αποκλειστικότητα την γονική μέριμνα δεν του δίνει εν λευκώ εξουσιοδότηση να λαμβάνει αποφάσεις που αφορούν το τέκνο. Πρέπει να εξεταστεί τι συμφωνήθηκε στην κάθε περίπτωση. Επιπλέον (βλ. σημείο 2), ο άλλος γονέας διατηρεί το δικαίωμα επίβλεψης της εκπαίδευσης του τέκνου.

Η μετακίνηση του τέκνου χωρίς να έχει ειδοποιηθεί ο άλλος γονέας δύναται να επηρεάσει τη διαμονή του τέκνου, το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο κ.λπ. Στην περίπτωση αυτή, ο γονέας που δεν έχει ειδοποιηθεί ή διαφωνεί μπορεί να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών (άρθρα 374 και 387bis του Αστικού Κώδικα) ή, σε περίπτωση απόλυτης έκτακτης ανάγκης, στη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 584 παράγραφος 4 του Δικαστικού Κώδικα).

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Βλ. σημείο 2. Αυτό σημαίνει ότι οι γονείς ασκούν και συνεχίζουν να ασκούν και οι δύο τα επιμέρους στοιχεία του περιεχομένου της γονικής μέριμνας (άσκηση της «επιμέλειας» του τέκνου, άσκηση του δικαιώματος εκπαίδευσης του τέκνου, άσκηση του δικαιώματος διοίκησης και νόμιμης κάρπωσης της περιουσίας του τέκνου) και ότι κανείς γονέας δεν μπορεί να λάβει μόνος του απόφαση που θα εμπόδιζε την άσκηση από τον άλλο γονέα των δικών του προνομίων. Συνεπώς, πρέπει να λαμβάνει την συγκατάθεση του άλλου γονέα, καθώς χωρίς αυτήν δεν μπορεί να ενεργήσει. Ωστόσο, όσον αφορά, για παράδειγμα, την «επιμέλεια» του τέκνου, ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο θα λαμβάνει εκείνη τη στιγμή αποφάσεις σχετικά με τα ωράρια, τους κανόνες ευγένειας κ.λπ. Έναντι καλόπιστων τρίτων, κάθε γονέας θεωρείται ότι ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου όταν εκτελεί μόνος του πράξεις της εν λόγω μέριμνας (άρθρο 373 του Αστικού Κώδικα).

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Σύμφωνα με το άρθρο 572bis παράγραφος 4 του Δικαστικού Κώδικα, οι αιτήσεις που αφορούν τη γονική μέριμνα, τη διαμονή ή το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας σχετικά με ανήλικα τέκνα εξετάζονται από το αρμόδιο δικαστήριο οικογενειακών διαφορών. Τα έγγραφα που πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτηση διαφέρουν ανάλογα με την προσφυγή.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Ορισμένες υποθέσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου οικογενειακών διαφορών, όπως οι περιπτώσεις που αφορούν τη γονική μέριμνα, το δικαίωμα διαμονής και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας, θεωρούνται επείγουσες από τον νόμο και μπορούν να εισαχθούν με αγωγή κατ' αντιμωλία, με κλήτευση ή με από κοινού προσφυγή. Το δικαστήριο αποφασίζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Εάν η υπόθεση εισαχθεί με κλήτευση, η προθεσμία είναι τουλάχιστον 2 ημέρες (βλέπε άρθρο 1035 παράγραφος 2 του Δικαστικού Κώδικα). Στις άλλες περιπτώσεις, η εισαγωγική ακρόαση πραγματοποιείται το αργότερο εντός 15 ημερών από την κατάθεση της αγωγής στην γραμματεία (άρθρο 1253ter/4 παράγραφος 2 του Δικαστικού Κώδικα).

Σε όλες τις περιπτώσεις που αφορούν ανήλικα τέκνα, τα μέρη πρέπει να εμφανίζονται αυτοπροσώπως στην εισαγωγική ακρόαση, αλλά και στις ακροάσεις όπου συζητούνται θέματα που αφορούν τα τέκνα καθώς και στις επ' ακροατηρίου συζητήσεις (άρθρο 1253ter/2 παράγραφοι 1 και 2 του Δικαστικού Κώδικα). Επιπλέον, όλοι οι ανήλικοι έχουν το δικαίωμα ακρόασης σε θέματα που αφορούν τη γονική μέριμνα, το δικαίωμα διαμονής και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας (άρθρο 1004/1 παράγραφος 1 του Δικαστικού Κώδικα).

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών που έχει καθορίσει τις περιόδους διαμονής του τέκνου σε καθέναν από τους γονείς του ή που έχει ορίσει το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας ενός γονέα ή ακόμη και ενός τρίτου με το τέκνο είναι αρμόδιο να συνοδεύει εκ των υστέρων την απόφασή του με **αναγκαστικά μέτρα** (άρθρο 387ter, παράγραφος 1 εδάφιο 5 του Αστικού Κώδικα). Το δικαστήριο καθορίζει τη φύση αυτών των μέτρων και τις μεθόδους άσκησής τους λαμβάνοντας υπόψη το συμφέρον του τέκνου και ορίζει, αν το κρίνει απαραίτητο, τα πρόσωπα που επιτρέπεται να συνοδεύουν τον **δικαστικό επιμελητή** για την εκτέλεση της απόφασής του. Το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών μπορεί να διατάξει χρηματική ποινή προκειμένου να εξασφαλίσει την τήρηση της απόφασής του.

Τελευταία επικαιροποίηση: 28/06/2019

BG

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-bg-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Οι νομικοί όροι που χρησιμοποιούνται στη βουλγαρική νομοθεσία για τη γονική μέριμνα και την επιμέλεια είναι «γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις» και «άσκηση γονεϊκών δικαιωμάτων». Οι ανωτέρω έννοιες περιλαμβάνουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων έναντι των τέκνων τους.

Στο βουλγαρικό δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ των ανηλίκων που δεν έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους και εκείνων που είναι από 14 έως 18 ετών. Τα γονεϊκά δικαιώματα ισχύουν και για τις δύο ηλικιακές ομάδες τέκνων.

Σε περίπτωση υιοθεσίας, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που ισχύουν, αφενός, για το θετό τέκνο και τους κατιόντες του και, αφετέρου, για τον θετό γονέα και τους συγγενείς του, είναι όμοια με εκείνα που ισχύουν μεταξύ συγγενών εξ αίματος, ενώ τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μεταξύ του θετού τέκνου και των κατιόντων του, αφενός, και των εξ αίματος συγγενών τους, αφετέρου, παύουν να ισχύουν.

Στη δικαστική απόφαση έκδοσης διαζυγίου το δικαστήριο οφείλει να αποφανθεί επίσης σχετικά με την άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων, τις προσωπικές σχέσεις και τη διατροφή των τέκνων που έχουν γεννηθεί εντός του γάμου, καθώς επίσης σχετικά με τη χρήση της οικογενειακής κατοικίας, με γνώμονα το συμφέρον των τέκνων.

Το δικαστήριο αποφασίζει ποιος σύζυγος θα ασκεί τα γονεϊκά δικαιώματα και διατάσσει μέτρα σχετικά με την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, τις προσωπικές σχέσεις μεταξύ των τέκνων και των γονέων του και τη διατροφή των τέκνων. Το δικαστήριο αποφασίζει ποιος γονέας θα ασκεί τα γονεϊκά δικαιώματα λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις, έχοντας ως γνώμονα το συμφέρον του τέκνου, και ακούει τις απόψεις τόσο των γονέων όσο και του τέκνου, εφόσον αυτό έχει συμπληρώσει το 10ο έτος της ηλικίας του.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Κατά γενικό κανόνα, οι δύο γονείς ασκούν τα γονεϊκά δικαιώματα από κοινού και ευθύνονται εις ολόκληρον.

Ο νόμος περιέχει ρητές διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα επικοινωνίας των παππούδων και γιαγιάδων με το τέκνο.

Τα ανήλικα τέκνα υποχρεούνται να διαμένουν με τους γονείς τους, εφόσον δεν επιτάσσεται άλλως για σημαντικούς λόγους. Σε περίπτωση μη τήρησης αυτής της υποχρέωσης, το δικαστήριο διατάσσει την επιστροφή του τέκνου στους γονείς του, κατόπιν αιτήσεως των γονέων και κατόπιν ακρόασης του τέκνου, εφόσον αυτό έχει συμπληρώσει το 10ο έτος της ηλικίας του.

Κάθε γονέας μπορεί να εκπροσωπεί τέκνο το οποίο δεν έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του και να συναίνει στη λήψη νομικών μέτρων σε σχέση με τέκνο ηλικίας 14 έως 18 ετών, με μόνο γνώμονα το συμφέρον του τέκνου.

Η κινητή και ακίνητη περιουσία ανήλικου τέκνου, με εξαίρεση τα αναλώσιμα αντικείμενα, υπόκειται σε κατάσχεση και σύσταση εμπράγματου βάρους και γενικά μπορεί να εκποιηθεί με άδεια του τοπικού δικαστηρίου του συνήθους τόπου διαμονής του τέκνου, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο ή είναι προφανώς προς το συμφέρον του τέκνου. Δωρεά, παραίτηση από δικαίωμα, δανεισμός και παροχή εγγυήσεων υπέρ τρίτων μέσω ενεχύρου, υποθήκης ή άλλης εξασφάλισης, είναι άκυρα εφόσον διενεργούνται από ανήλικο τέκνο.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Σε περίπτωση που η συμπεριφορά ενός γονέα θέτει σε κίνδυνο την προσωπικότητα, ανατροφή, υγεία ή περιουσία του τέκνου, το τοπικό δικαστήριο διατάσσει μέτρα για την προστασία των συμφερόντων του τέκνου, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αίτησης του άλλου γονέα ή του εισαγγελέα, καθώς και για την παροχή κατάλληλης στέγης για το τέκνο, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Αντίστοιχα μέτρα διατάσσονται επίσης όταν ο γονέας αδυνατεί να ασκήσει τα γονεϊκά δικαιώματα λόγω παρατεταμένης σωματικής ή ψυχικής ασθένειας, μακροχρόνιας απουσίας, ή εφόσον συντρέχουν άλλοι αντικειμενικοί λόγοι. Τα γονεϊκά δικαιώματα μπορεί να αφαιρεθούν από τον γονέα στις ακόλουθες ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις: ο γονέας δεν φροντίζει το τέκνο και δεν καταβάλλει διατροφή για μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς εύλογη αιτία ή έχει τοποθετήσει το τέκνο σε ειδικό ίδρυμα και δεν το έχει αναλάβει εντός έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία όφειλε να το πράξει.

Επισπεύδεται δικαστική διαδικασία για την αφαίρεση των γονεϊκών δικαιωμάτων ενώπιον του τοπικού δικαστηρίου, αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του άλλου γονέα ή του εισαγγελέα. Σε όλες τις περιπτώσεις περιορισμού ή αφαίρεσης των γονεϊκών δικαιωμάτων το δικαστήριο αποφασίζει επίσης τους όρους της προσωπικής σχέσης μεταξύ γονέων και τέκνων.

Το δικαστήριο μπορεί να αποκαταστήσει τα γονεϊκά δικαιώματα σε περίπτωση που προκύψουν νέες περιστάσεις ή κατόπιν αιτήματος του γονέα.

Το δικαστήριο ενημερώνει αυτεπαγγέλτως τη δημοτική αρχή του τόπου κατοικίας του γονέα σχετικά με την αφαίρεση των γονεϊκών δικαιωμάτων ή τη μεταγενέστερη αποκατάστασή τους προκειμένου να διοριστεί ασκών την επιμέλεια ανηλίκου 14 έως 18 ετών ή κηδεμόνας ανηλίκου κάτω των 14 ετών.

Κατόπιν αιτήματος της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη φιλοξενία τέκνου σε χώρο εκτός της οικογενειακής του στέγης σε περίπτωση που οι γονείς έχουν αποβιώσει, είναι άγνωστοι, έχουν αφαιρεθεί από αυτούς τα γονεϊκά δικαιώματα, ασκούν περιορισμένα γονεϊκά δικαιώματα ή δεν φροντίζουν το τέκνο για μεγάλο χρονικό διάστημα για αντικειμενικούς λόγους ή χωρίς βάσιμο λόγο, ή σε περίπτωση που το τέκνο είναι θύμα ενδοοικογενειακή βία και υφίσταται σοβαρή απειλή κατά της σωματικής, ψυχικής, ηθικής, διανοητικής ή κοινωνικής του ανάπτυξης. Το τέκνο τοποθετείται σε ίδρυμα κοινωνικής πρόνοιας ή σε ανάδοχη οικογένεια, μεταξύ άλλων και στις περιπτώσεις του άρθρου 11 της Σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών.

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την τοποθέτηση του τέκνου σε συγγενική ή ανάδοχη οικογένεια ή σε εξειδικευμένο ίδρυμα. Ενόσω εκκρεμεί η απόφαση του δικαστηρίου, η αρμόδια Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας του τόπου διαμονής του τέκνου επισπεύδει διοικητική διαδικασία προσωρινής φιλοξενίας του τέκνου.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση που συνοικούντες γονείς διαφωνούν σε θέματα που άπτονται γονεϊκών δικαιωμάτων, η διαφορά παραπέμπεται στο τοπικό δικαστήριο, όπου εκφράζουν τις απόψεις τους τόσο οι γονείς όσο και το τέκνο, εφόσον κρίνεται απαραίτητο. Η απόφαση του δικαστηρίου υπόκειται σε έφεση σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες.

Σε περίπτωση που μη συνοικούντες γονείς διαφωνούν σχετικά με το ποιος θα ασκεί την επιμέλεια του τέκνου, η διαφορά παραπέμπεται στο τοπικό δικαστήριο του τόπου συνήθους διαμονής του τέκνου, το οποίο παρέχει στο τέκνο τη δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις του εφόσον έχει συμπληρώσει το 10ο έτος της ηλικίας του. Η απόφαση του δικαστηρίου υπόκειται σε έφεση σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς έχουν δικαίωμα να καταρτίσουν εξωδικώς συμφωνία σχετικά με τη χορήγηση και άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων και τους όρους επικοινωνίας του τέκνου με τον γονέα ο οποίος δεν ασκεί γονεϊκά δικαιώματα, ωστόσο η συγκεκριμένη συμφωνία δεν είναι νομικά δεσμευτική. Παρά την ύπαρξη σχετικής εξωδικαστικής συμφωνίας, οποιοσδήποτε από τους δύο γονείς μπορεί να επισπεύσει δικαστική διαδικασία σχετικά με την άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων ή του δικαιώματος επικοινωνίας του με το τέκνο, το δε δικαστήριο ορίζει τους όρους άσκησης των γονεϊκών δικαιωμάτων για το μέλλον, χωρίς να δεσμεύεται από την εξωδικαστική συμφωνία μεταξύ των γονέων. Το ίδιο νομικό πλαίσιο ισχύει και για την επικοινωνία του τέκνου με τον γονέα ο οποίος δεν ασκεί την επιμέλεια και δεν συνοικεί με το τέκνο.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Σύμφωνα με τον νόμο περί διαμεσολάβησης, οι οικογενειακές διαφορές υπάγονται σε διαμεσολάβηση, ωστόσο η συμφωνία σχετικά με την άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων καθίσταται νομικά δεσμευτική μόνον εφόσον επικυρωθεί ρητά από το δικαστήριο σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Το δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί επί παντός ζητήματος το οποίο φέρεται ενώπιόν του, μεταξύ άλλων σχετικά με: τον τόπο συνήθους διαμονής του τέκνου, τον γονέα ο οποίος θα ασκεί τα γονεϊκά δικαιώματα, τους όρους επικοινωνίας του τέκνου με τον άλλο γονέα, τα δικαιώματα επισκέψεων/επικοινωνίας του γονέα, την υποχρέωση καταβολής διατροφής για το τέκνο, την επιλογή του σχολείου, το όνομα του τέκνου κλπ. Βλέπε απαντήσεις στις ερωτήσεις 3 και 4.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Γενικά, ο γονέας που ασκεί τα γονεϊκά δικαιώματα λαμβάνει τις αποφάσεις που αφορούν στην καθημερινότητα του τέκνου, όπως είναι για παράδειγμα σχετικά με το σχολείο στο οποίο αυτό θα φοιτήσει. Σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται η συναίνεση και των δύο γονέων, λόγω χάρη για την έκδοση εγγράφων ταυτοποίησης του τέκνου, ή όταν το τέκνο χρειάζεται να μεταβεί εκτός του τόπου δικαιοδοσίας, ανεξαρτήτως της διάρκειας ή του σκοπού του ταξιδιού, συμπεριλαμβανομένων των διακοπών.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Στην περίπτωση που οι γονείς του τέκνου δεν συνοικούν, το δικαστήριο πρέπει να εκδώσει απόφαση σχετικά με το ποιος γονέας θα ασκεί τα γονεϊκά δικαιώματα και σχετικά με τον τρόπο επικοινωνίας του τέκνου με τον άλλο γονέα. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, δεν ισχύουν περιορισμοί ως προς τη δικαστική κατάρτιση συμφωνίας μεταξύ των γονέων στην οποία θα προβλέπονται εκτενέστερα δικαιώματα επικοινωνίας μεταξύ του τέκνου και του άλλου γονέα σε σχέση με τη συνήθη πρακτική. Όπως γίνεται δεκτό στη νομολογία αλλά και εν γένει από τα μέρη σε γαμικές διαφορές, κατά κανόνα η επικοινωνία του τέκνου με τον άλλο γονέα ορίζεται σε δύο ή περισσότερες μη εργάσιμες ημέρες ανά μήνα, και σε συγκεκριμένο αριθμό εβδομάδων κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Αρμόδιο είναι το τοπικό δικαστήριο του τόπου συνήθους διαμονής του εναγομένου. Εφόσον η αίτηση συνδέεται και με αίτημα διατροφής του τέκνου, ο αιτών μπορεί να την καταθέσει και στο δικαστήριο του δικού του τόπου συνήθους διαμονής.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Οι διαφορές που αφορούν θέματα γονεϊκών δικαιωμάτων εκδικάζονται σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες της δικονομίας.

Στις περιπτώσεις που το ζήτημα εξετάζεται στο πλαίσιο διαδικασίας έκδοσης διαζυγίου, οποιοσδήποτε γονέας μπορεί να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων σε σχέση με την άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων και τους όρους επικοινωνίας του τέκνου με τον άλλο γονέα.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο οποίος περιέχει ρητές διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση εκτέλεσης ή αποχής από συγκεκριμένες πράξεις και σχετικά με την υποχρέωση παράδοσης του τέκνου. Η απόφαση εκτελείται από δημόσιο ή ιδιωτικό δικαστικό επιμελητή της επιλογής του αιτούντος.

Τελευταία επικαιροποίηση: 17/10/2016

CZ

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-cz-en.do?member=1**1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;**

Ο όρος «γονική μέριμνα» προβλέπεται στον Αστικό Κώδικα (νόμος αριθ. 89/2012). Ο όρος περιλαμβάνει ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των γονέων που συνίστανται στα εξής:

- φροντίδα του τέκνου, ιδίως φροντίδα για την υγεία και τη σωματική, συναισθηματική, διανοητική και ηθική ανάπτυξή του,
 - προστασία του τέκνου,
 - διατήρηση προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο,
 - διασφάλιση της ανατροφής και της εκπαίδευσής του,
 - καθορισμός του τύπου κατοικίας του,
 - εκπροσώπηση του τέκνου και διαχείριση της περιουσίας του.
- Η γονική μέριμνα ξεκινά από τη γέννηση του τέκνου και λήγει όταν το τέκνο αποκτά πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Η διάρκεια και το αντικείμενο της γονικής μέριμνας μπορούν να μεταβληθούν μόνο με δικαστική απόφαση. Η γονική μέριμνα ασκείται από τους γονείς με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Προτού λάβουν μια απόφαση που έχει αντίκτυπο στα συμφέροντα του τέκνου, οι γονείς παρέχουν στο τέκνο κάθε αναγκαία πληροφορία, ώστε αυτό να μπορεί να σχηματίσει τη δική του γνώμη σχετικά με το θέμα και να ενημερώσει τους γονείς του σχετικά με την απόφασή του. Εάν το τέκνο δεν είναι σε θέση να δεχθεί τις πληροφορίες ή εάν δεν είναι σε θέση να σχηματίσει τη δική του γνώμη ή δεν είναι σε θέση να ενημερώσει τους γονείς του για τη γνώμη του. Οι γονείς αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στη γνώμη του τέκνου και τη λαμβάνουν υπόψη κατά τη λήψη της απόφασης. Η γονική μέριμνα ασκείται από τους γονείς σε σχέση με το τέκνο κατά τρόπο και στην έκταση που αντιστοιχούν στο επίπεδο ανάπτυξης του τέκνου. Εάν οι γονείς λαμβάνουν απόφαση σχετικά με την εκπαίδευση ή την εργασία του τέκνου, λαμβάνουν επίσης υπόψη τη γνώμη, τις ικανότητες και τις δεξιότητές του.

Έως ότου το τέκνο αποκτήσει δικαιοπρακτική ικανότητα, οι γονείς του έχουν το δικαίωμα να το καθοδηγούν με τη χρήση εκπαιδευτικών μέτρων αντίστοιχων προς τις εξελισσόμενες δυνατότητές του, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών που στοχεύουν στην προστασία της ηθικής, της υγείας και των δικαιωμάτων του τέκνου καθώς και των δικαιωμάτων άλλων προσώπων και της δημόσιας τάξης. Το τέκνο οφείλει να συμμορφώνεται με τα εν λόγω μέτρα. Εκπαιδευτικοί πόροι μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο με τη μορφή και στην έκταση που αρμόζουν στις περιστάσεις, εφόσον δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία ή την ανάπτυξη του τέκνου και δεν θίγουν την ανθρώπινη αξιοπρέπειά του.

Εξυπακούεται ότι όλοι οι ανήλικοι οι οποίοι δεν διαθέτουν πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα μπορούν να εκτελούν δικαιοπραξίες αντίστοιχες προς το διανοητικό επίπεδο και την ωριμότητα της βούλησης ανηλίκων της ηλικίας τους. Οι γονείς έχουν την υποχρέωση και το δικαίωμα να εκπροσωπούν το τέκνο στις δικαιοπραξίες για τις οποίες το τέκνο δεν διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι γονείς εκπροσωπούν το τέκνο από κοινού, αλλά κάθε γονέας μπορεί να ενεργεί χωριστά εάν ένας εκ των γονέων ενεργήσει καλόπιστα μόνος έναντι τρίτου σε σχέση με θέμα που αφορά το τέκνο, τεκμαίρεται ότι ο εν λόγω γονέας ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου γονέα. Ένας γονέας δεν μπορεί να εκπροσωπεί τέκνο του εάν κάτι τέτοιο θα μπορούσε να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ γονέα και τέκνου ή μεταξύ τέκνων των ίδιων γονέων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα για το τέκνο. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν ποιος εκ των γονέων θα εκπροσωπήσει το τέκνο σε δικαιοπραξία, το δικαστήριο αποφασίζει – κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων – ποιος εκ των γονέων θα ενεργήσει νόμιμα για λογαριασμό του τέκνου και με ποιον τρόπο.

Οι γονείς έχουν υποχρέωση και δικαίωμα διαχείρισης της περιουσίας του τέκνου επιδεικνύοντας τη δέουσα επιμέλεια. Πρέπει να χειρίζονται με ασφάλεια κεφάλαια τα οποία ενδέχεται να μην θεωρούνται απαραίτητα για την κάλυψη δαπανών που σχετίζονται με την περιουσία του τέκνου. Στις δικαιοπραξίες που αφορούν επιμέρους τμήματα της περιουσίας του τέκνου, οι γονείς ενεργούν ως εκπρόσωποι του ενός γονέα δεν μπορεί να εκπροσωπεί το τέκνο του εάν κάτι τέτοιο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ γονέα και τέκνου ή μεταξύ τέκνων των ίδιων γονέων. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα για το τέκνο. Εάν ένας γονέας αθετήσει την υποχρέωση επιμέλειας της δέουσας επιμέλειας κατά τη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, υπέχει αλληλέγγυα και εις ολόκληρον υποχρέωση αποκατάστασης της ζημίας που υπέστη το τέκνο. Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν σε κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, το δικαστήριο αποφασίζει κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων. Για τους γονείς απαιτείται η συμφωνία του δικαστηρίου όταν οι δικαιοπραξίες αφορούν υφιστάμενη ή μελλοντική περιουσία του τέκνου ή επιμέρους τμήματα της εν λόγω περιουσίας, εκτός εάν πρόκειται για συνήθη θέματα ή εάν, παρότι είναι ασυνήθιστα, αφορούν αμελητέα ποσά της περιουσίας.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η γονική μέριμνα αποτελεί υποχρέωση αμοιρών των γονέων. Κάθε γονέας υπέχει την εν λόγω υποχρέωση, εκτός εάν του έχει αφαιρεθεί η γονική μέριμνα. Δεν έχει σημασία αν οι γονείς του τέκνου έχουν τελέσει γάμο ή όχι και αν το τέκνο γεννήθηκε στο πλαίσιο ή εκτός του γάμου των γονέων του.

Οι γονείς ασκούν τη γονική μέριμνα με αμοιβαία συμφωνία. Εάν η καθυστέρηση στη λήψη απόφασης επί θέματος που αφορά το τέκνο μπορεί να ενέχει κινδύνους, ένας εκ των γονέων μπορεί να λάβει την απόφαση και/ή να παράσχει τη συγκατάθεσή του μόνος οφείλει, ωστόσο, να ενημερώσει αμελλητί τον άλλο γονέα σχετικά με την κατάσταση. Εάν ένας εκ των γονέων ενεργήσει καλόπιστα μόνος έναντι τρίτου σε σχέση με θέμα που αφορά το τέκνο, τεκμαίρεται ότι ο εν λόγω γονέας ενεργεί με τη συγκατάθεση του άλλου γονέα. Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν επί θέματος που είναι σημαντικό για το τέκνο, ιδίως σε σχέση με τα συμφέροντά του, το δικαστήριο αποφασίζει, κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων το ίδιο ισχύει εάν ένας γονέας αποκλείεται από τον άλλο γονέα από τη λήψη απόφασης σχετικά με σημαντικό θέμα για το τέκνο. Σημαντικά θέματα θεωρούνται ειδικότερα ο καθορισμός του τύπου κατοικίας του και η επιλογή της εκπαίδευσής ή της εργασίας του τέκνου, αλλά όχι συνήθεις ιατρικές και παρόμοιες διαδικασίες.

Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να αναστείλει τη γονική μέριμνα εάν οι γονείς αδυνατούν να την ασκήσουν λόγω σοβαρών περιστάσεων και εάν μπορεί να θεωρηθεί ότι κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για το συμφέρον του τέκνου. Εάν ένας γονέας δεν ασκεί δεόντως τη γονική μέριμνα και το συμφέρον του τέκνου απαιτεί κάτι τέτοιο, το δικαστήριο μπορεί να περιορίσει τη γονική του μέριμνα ή την άσκηση της και να καθορίσει ταυτόχρονα την έκταση του εν λόγω περιορισμού. Εάν ένας γονέας κάνει κατάχρηση της γονικής μέριμνας ή της άσκησης της και/ή παραμελεί σοβαρά τη γονική μέριμνα ή την άσκηση της, το δικαστήριο μπορεί να του αφαιρέσει τη γονική μέριμνα. Εάν ένας γονέας τελέσει αδίκημα εκ προθέσεως κατά του τέκνου του ή εάν ένας γονέας χρησιμοποιεί

το τέκνο του –το οποίο δεν υπέχει ποινική ευθύνη– για την τέλεση αδικήματος, το δικαστήριο αξιολογεί, ειδικότερα αν συντρέχουν λόγοι για την αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον συγκεκριμένο γονέα.

Εάν ένας εκ των γονέων έχει αποβιώσει ή είναι άγνωστος ή εάν ένας εκ των γονέων δεν ασκεί τη γονική μέριμνα και/ή έχει ανασταλεί η άσκηση της γονικής μέριμνας από αυτόν, τη γονική μέριμνα ασκεί ο άλλος γονέας το ίδιο ισχύει, εάν η γονική μέριμνα ή η άσκηση της από έναν εκ των γονέων έχει περιοριστεί. Εάν κανένας από τους γονείς δεν έχει πλήρη γονική μέριμνα, εάν έχει ανασταλεί η άσκηση της γονικής μέριμνας από αμφοτέρους τους γονείς και/ή εάν η γονική μέριμνα επηρεάζεται με έναν από τους προαναφερθέντες τρόπους, αλλά διαφορετικά για κάθε γονέα, το δικαστήριο διορίζει επίτροπο του παιδιού, ο οποίος έχει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των γονέων ή ασκεί τις εν λόγω υποχρεώσεις και τα εν λόγω δικαιώματα αντί των γονέων. Εάν η γονική μέριμνα ή η άσκηση της έχει περιοριστεί, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα για το τέκνο.

Εάν ένα παιδί υιοθετηθεί, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη γονική μέριμνα μεταβιβάζονται στον θετό γονέα κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της νόμιμης απόφασης περί υιοθεσίας.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν το δικαστήριο αποφασίσει να περιορίσει τη δικαιοπρακτική ικανότητα ενός γονέα, αποφασίζει επίσης σχετικά με την ασκούμενη από αυτόν γονική μέριμνα. Η άσκηση γονικής μέριμνας από ανήλικο που είναι γονέας, αλλά δεν έχει αποκτήσει ακόμη πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα μέσω δήλωσης ή γάμου, αναστέλλεται έως ότου ο ανήλικος αποκτήσει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα αυτό δεν ισχύει όσον αφορά την άσκηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων φροντίδας του τέκνου, εκτός εάν το δικαστήριο αποφασίσει για τον εν λόγω γονέα ότι η άσκηση της συγκεκριμένης υποχρέωσης και του συγκεκριμένου δικαιώματος αναστέλλεται έως ότου ο γονέας αποκτήσει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα. Η άσκηση της γονικής μέριμνας από γονέα του οποίου η δικαιοπρακτική ικανότητα έχει περιοριστεί στον συγκεκριμένο τομέα, αναστέλλεται κατά τη διάρκεια του περιορισμού της δικαιοπρακτικής του ικανότητας, εκτός εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι, για λόγους που σχετίζονται με το πρόσωπό του, ο γονέας διατηρεί την υποχρέωση και το δικαίωμα φροντίδας του τέκνου και προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο.

Απουσία αμφοτέρων των γονέων που πρέπει να ασκούν πλήρη γονική μέριμνα έναντι του τέκνου τους, το δικαστήριο διορίζει επίτροπο για το τέκνο. Ο επίτροπος έχει έναντι του τέκνου ουσιαστικά όλες τις υποχρεώσεις και όλα τα δικαιώματα του γονέα του, αλλά δεν υπέχει υποχρέωση διατροφής έναντι του τέκνου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το εύρος των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων μπορεί να οριστεί διαφορετικά, λαμβανομένων υπόψη ζητημάτων που σχετίζονται με το πρόσωπο του επιτρόπου ή την κατάσταση του τέκνου, καθώς και τον λόγο για τον οποίο οι γονείς δεν έχουν όλες τις σχετικές υποχρεώσεις και όλα τα σχετικά δικαιώματα. Ο επίτροπος πρέπει να διαθέτει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και ο τρόπος ζωής του πρέπει να εγγυάται ότι είναι σε θέση να εκτελεί προσεκτικώς τον ρόλο του. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διορίσει δύο πρόσωπα –τα οποία είναι κατά κανόνα έγγαμο ζευγάρι– για να αναλάβουν τα καθήκοντα του επιτρόπου. Εάν αυτό δεν αντιβαίνει στο συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο διορίζει ως επίτροπο πρόσωπο το οποίο ορίζει ένας εκ των γονέων. Διαφορετικά, το δικαστήριο διορίζει ως επίτροπο συγγενή ή πρόσωπο το οποίο βρίσκεται κοντά στο τέκνο ή στην οικογένειά του, εκτός εάν ένας γονέας αποκλείσει ρητώς το συγκεκριμένο πρόσωπο. Εάν δεν υπάρχει τέτοιο πρόσωπο, το δικαστήριο διορίζει επίτροπο άλλο κατάλληλο πρόσωπο. Εάν κανένα φυσικό πρόσωπο δεν μπορεί να διοριστεί επίτροπος για το τέκνο, το δικαστήριο διορίζει ως επίτροπο μια αρχή αρμόδια για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών έως ότου διορίσει διαφορετικό επίτροπο για το τέκνο ή έως ότου ένας επίτροπος αποδεχθεί τα σχετικά καθήκοντα. Ο επίτροπος τελεί υπό την εποπτεία του δικαστηρίου. Καταρτίζει απογραφή περιουσιακών στοιχείων κατά την έναρξη και τη λήξη της άσκησης των καθηκόντων του. Υποβάλλει τακτικές εκθέσεις στο δικαστήριο σχετικά με το τέκνο και την ανάπτυξη του καθώς και σχετικά με τη διαχείριση της περιουσίας του. Κάθε απόφαση του επιτρόπου πρέπει να εγκρίνεται από το δικαστήριο, εκτός εάν αφορά συνήθη θέματα.

Μια άλλη δυνατότητα είναι να ανατεθεί η φροντίδα του τέκνου σε ανάδοχοι γονείς. Η αναδοχή συνίσταται στην προσωπική φροντίδα του τέκνου άλλου προσώπου ωστόσο, δεν περιλαμβάνει την αποδοχή από κάποιον του τέκνου άλλου προσώπου ως δικού του, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της υιοθεσίας. Κατά την ανατροφή ενός παιδιού, ο ανάδοχος γονέας ασκεί τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των γονέων εντός εύλογων ορίων. Υποχρεούται και δικαιούται να καθημερινά ζητήματα που αφορούν το παιδί, να το εκπροσωπεί στα εν λόγω θέματα και να διαχειρίζεται την περιουσία του. Οφείλει να ενημερώνει τους γονείς του παιδιού σχετικά με τα σημαντικά θέματα που το αφορούν. Εάν το απαιτούν οι περιστάσεις, το δικαστήριο καθορίζει πρόσθετες υποχρεώσεις και πρόσθετα δικαιώματα για τον ανάδοχο γονέα. Οι γονείς του παιδιού διατηρούν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους που απορρέουν από τη γονική μέριμνα, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος προσωπικής και τακτικής επικοινωνίας καθώς και του δικαιώματος λήψης πληροφοριών σχετικά με το τέκνο τους, με εξαίρεση τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που ο νόμος αναθέτει στον ανάδοχο γονέα, εκτός εάν το δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά για λόγους που πρέπει να εξεταστούν ειδικώς. Ο ανάδοχος γονέας δεν υπέχει υποχρέωση διατροφής έναντι του παιδιού.

Ο ανάδοχος γονέας πρέπει να διασφαλίζει κατάλληλη φροντίδα, να διαμένει στην Τσεχική Δημοκρατία και να συμφωνήσει να αναλάβει την αναδοχή του παιδιού. Συνήθως είναι συγγενής, αλλά μπορεί επίσης να είναι άλλο πρόσωπο σε συνεννόηση με το οποίο μια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών έχει εξασφαλίσει την αναδοχή (για τον σκοπό αυτό, το περιφερειακό δικαστήριο διατηρεί στοιχεία που αποδεικνύουν την καταλληλότητα υποψηφίων να γίνουν ανάδοχοι γονείς). Το δικαστήριο μπορεί να τοποθετήσει ένα παιδί σε αναδοχή οικογένεια προσωρινά (για παράδειγμα, όσο διαρκεί η παραμονή ενός γονέα σε εγκατάσταση θεραπείας) ή επ' αόριστον. Με τον τρόπο αυτό, η τοποθέτηση σε αναδοχή οικογένεια μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση κρίσης στην οικογένεια ή στη διασφάλιση φροντίδας σε εναλλακτικό οικογενειακό περιβάλλον. Για τη μείωση του αριθμού των παιδιών που τοποθετούνται σε ιδρύματα ή παρόμοιου τύπου εγκαταστάσεις, η αναδοχή προηγείται της ανάθεσης της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα. Ο ανάδοχος γονέας λαμβάνει επιδόματα αναδοχής από το κράτος (για παράδειγμα, ένα ποσό για την κάλυψη των αναγκών του παιδιού, ένα ποσό στη λήξη της αναδοχής, αμοιβή ανάδοχου γονέα κ.λπ.)

Επιπλέον, ο Αστικός Κώδικας προβλέπει τον θεσμό της ανάθεσης της επιτροπείας ενός παιδιού σε άλλο πρόσωπο, εάν κανένας εκ των γονέων ούτε άλλος επίτροπος μπορεί να αναλάβει προσωπικά τη φροντίδα του παιδιού. Η εν λόγω επιτροπεία δεν αποτελεί εναλλακτική δυνατότητα της αναδοχής ούτε φροντίδα η οποία πρέπει να προηγηθεί της υιοθεσίας. Προτιμάται αντί της ανάθεσης της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα. Το πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η φροντίδα του παιδιού πρέπει να διασφαλίζει κατάλληλη φροντίδα, να διαμένει στην Τσεχική Δημοκρατία και να συμφωνήσει να αναλάβει την προσωπική φροντίδα του παιδιού. Οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του προσώπου στο οποίο ανατίθεται η φροντίδα καθορίζονται από το δικαστήριο κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται, κατά περίπτωση, η νομοθεσία για την αναδοχή.

Οι γονείς, ως νόμιμοι αντιπρόσωποι, μπορούν –για τον χειρισμό των υποθέσεων του τέκνου τους, εκτός εάν πρόκειται για θέματα προσωπικού χαρακτήρα– να υπογράψουν συμφωνία εκπροσώπησης από πρόσωπο με ειδικές γνώσεις ή, για παράδειγμα, από άλλο κατάλληλο πρόσωπο. Εάν το τέκνο υπογράψει συμφωνία εκπροσώπησης, αυτή δεν επηρεάζει τη νόμιμη εκπροσώπηση του από τους

γονείς. Εάν οι νόμιμοι και οι συμβατικός διορισμένοι αντιπρόσωποι δεν μπορούν να συμφωνήσουν, το δικαστήριο αποφασίζει με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου.

Εάν η ανατροφή του τέκνου, η σωματική, διανοητική ή ψυχική του κατάσταση και/ή η κατάλληλη ανάπτυξη του απειλούνται ή διαταράσσονται σε βαθμό αντίθετο προς το συμφέρον του και/ή εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι για τους οποίους οι γονείς δεν μπορούν να διασφαλίσουν την ανατροφή του τέκνου, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, ως αναγκαίο μέτρο, την ανάθεση της φροντίδας του σε ίδρυμα. Θα πράξει κάτι τέτοιο ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες προηγούμενα μέτρα δεν θεράπευσαν το πρόβλημα. Στο πλαίσιο αυτό, το δικαστήριο εξετάζει πάντοτε κατά πόσον αρμόζει να δοθεί προτεραιότητα στην ανάθεση της φροντίδας του παιδιού σε φυσικό πρόσωπο. Η ανάθεση της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα μπορεί να διαταχθεί για μέγιστο διάστημα τριών ετών, αλλά μπορεί να παραταθεί (περισσότερες φορές), εάν εξακολουθούν να υφίστανται οι λόγοι για τους οποίους διατάχθηκε η ανάθεση της φροντίδας του σε ίδρυμα (κάθε φορά για μέγιστο διάστημα τριών ετών). Εάν εξέλειπαν οι λόγοι για τους οποίους διατάχθηκε η ανάθεση της φροντίδας του παιδιού σε ίδρυμα, ή εάν μπορεί να παρασχεθεί στο παιδί φροντίδα εκτός ιδρύματος, το δικαστήριο ακυρώνει αμελλητί την ανάθεση της φροντίδας στο ίδρυμα και αποφασίζει ταυτόχρονα σε ποιον θα ανατεθεί η φροντίδα του παιδιού ανάλογα με τις περιστάσεις.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Η λήψη απόφασης σχετικά με τη μέριμνα του τέκνου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση του διαζυγίου των γονέων του. Κατά τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης, το δικαστήριο εξετάζει το συμφέρον του τέκνου **το δικαστήριο αποκλίνει και δεν ζητεί την αμοιβαία συναίνεση των γονέων μόνον εφόσον κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για το συμφέρον του τέκνου**. Το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει τη μέριμνα του τέκνου σε έναν εκ των γονέων ή επιμερισμένα ή από κοινού στους δύο γονείς το δικαστήριο μπορεί επίσης να αναθέσει τη μέριμνα του τέκνου σε πρόσωπο άλλο από τους γονείς του, εφόσον κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για το συμφέρον του τέκνου. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη: την προσωπικότητα του τέκνου, ειδικότερα τις δεξιότητες και τις ικανότητές του σε σχέση με τις δυνατότητες ανάπτυξής του τον τρόπο ζωής των γονέων του τον συναισθηματικό προσανατολισμό του ιστορικό του τέκνου την ικανότητα καθενός από τους γονείς να το αναθρέψουν την παρούσα και την προβλεπόμενη σταθερότητα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στο οποίο πρέπει να ζει το τέκνο και τους συναισθηματικούς δεσμούς του τέκνου με τα αδέρφια, τους παππούδες/γιαγιάδες, άλλους συγγενείς του ή άλλα μη συγγενικά πρόσωπα. Το δικαστήριο θα λαμβάνει πάντοτε υπόψη ποιος από τους γονείς φρόντισε κατάλληλα το τέκνο έως τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή και ενδιαφέρθηκε κατάλληλα για τη συναισθηματική, διανοητική και ηθική του διαπαιδαγώγηση, καθώς και ποιος από τους γονείς παρέχει στο τέκνο καλύτερες ευκαιρίες για υγιή και επιτυχημένη ανάπτυξη. **Το δικαστήριο δίνει επίσης έμφαση στο δικαίωμα του τέκνου να λαμβάνει φροντίδα από αμφότερους τους γονείς** και να διατηρεί προσωπική επικοινωνία με κάθε γονέα, στο δικαίωμα του άλλου γονέα στον οποίο δεν ανατέθηκε η μέριμνα του τέκνου να λαμβάνει τακτική ενημέρωση για το παιδί, και λαμβάνει επίσης υπόψη τη δυνατότητα του γονέα να συμφωνήσει με τον άλλο γονέα για την ανατροφή του τέκνου. Το δικαστήριο δύναται επίσης να αποφασίσει να εγκρίνει συμφωνία μεταξύ των γονέων, εκτός εάν είναι εμφανές ότι η συμφωνηθείσα μέθοδος άσκησης της γονικής μέριμνας δεν συνάδει με το συμφέρον του τέκνου.

Εάν οι γονείς ανηλίκου που δεν διαθέτει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα δεν ζουν μαζί, και εάν δεν μπορούν να συμφωνήσουν σχετικά με τη φροντίδα του τέκνου τους, το δικαστήριο αποφασίζει επί του θέματος αυτεπαγγέλτως. Λαμβάνει την απόφασή του με βάση κανόνες ανάλογους με εκείνους που ισχύουν για τη μέριμνα του τέκνου σε περίπτωση διαζυγίου των γονέων.

Ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα και ο άλλος γονέας αποφασίζουν από κοινού τον τρόπο επικοινωνίας του δεύτερου με το τέκνο. Το δικαστήριο ρυθμίζει την επικοινωνία γονέα και τέκνου εάν οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν ή εάν κάτι τέτοιο απαιτείται ως πιο συμφέρον για την ανατροφή του τέκνου και τις σχέσεις στην οικογένεια. Σε αιτιολογημένες περιπτώσεις το δικαστήριο δύναται να καθορίσει τον τόπο επικοινωνίας του γονέα και του τέκνου. Εάν είναι αναγκαίο για το συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο περιορίζει το δικαίωμα ενός γονέα σε προσωπική επικοινωνία με το τέκνο και/ή απαγορεύει την εν λόγω επικοινωνία. Εάν οι περιστάσεις μεταβληθούν, το δικαστήριο τροποποιεί την απόφαση σχετικά με την άσκηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη γονική μέριμνα, ακόμη και αυτεπαγγέλτως.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Σε περίπτωση διαζυγίου των γονέων, στη συμφωνία των γονέων σχετικά με τη μέθοδο άσκησης της γονικής μέριμνας πρέπει να ρυθμίζεται με ποιον τρόπο καθένας από τους γονείς θα φροντίζει το τέκνο μετά το διαζύγιο. Με τη συμφωνία αυτή, οι γονείς μπορούν επίσης να ρυθμίσουν την επικοινωνία μεταξύ των γονέων και του τέκνου. Η συμφωνία των γονέων υπόκειται στην έγκριση του δικαστηρίου, το οποίο την εγκρίνει εκτός εάν είναι εμφανές ότι η συμφωνηθείσα μέθοδος άσκησης της γονικής μέριμνας δεν συνάδει με το συμφέρον του τέκνου. Το ίδιο ισχύει για συμφωνία των γονέων εάν οι γονείς του τέκνου δεν ζουν μαζί.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Για την προστασία του συμφέροντος του τέκνου, κατά τη διαδικασία που αφορά τη γονική μέριμνα ανηλίκου, **το δικαστήριο καθοδηγεί τους γονείς για την εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης**. Το δικαστήριο μπορεί να **επιβάλει στους γονείς να συμμετάσχουν σε συναντήσεις εξωδικαστικού συμβιβασμού ή διαμεσολάβησης ή οικογενειακής θεραπείας** για μέγιστο διάστημα 3 μηνών ή μπορεί να τους επιβάλει να συμμετάσχουν σε συναντήσεις με ειδικό παιδοψυχολόγο.

Επιπλέον, μπορεί να γίνει χρήση των υπηρεσιών των κέντρων συμβουλευτικής σε θέματα γάμου και οικογενειακά θέματα, τα οποία παρέχουν βοήθεια μέσω ειδικών ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών.

Εξάλλου, μια αρχή αρμόδια για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών μπορεί να πείσει ή να ενημερώσει έναν γονέα που δεν σέβεται τα δικαιώματα του τέκνου ή του άλλου γονέα (π.χ. όσον αφορά τη φροντίδα, την τακτική επικοινωνία) σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία και τις συνέπειες της συμπεριφοράς του. Μια αρχή αρμόδια για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών μπορεί επίσης να επιβάλει στους γονείς την υποχρέωση προσφυγής σε ειδικούς συμβούλους, εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να επιλύσουν τα προβλήματα που σχετίζονται με την ανατροφή του τέκνου τους χωρίς τη συμβουλή ειδικών, ιδίως όσον αφορά διαφορές σχετικά με την ανατροφή ή τα δικαιώματα επικοινωνίας με το τέκνο.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αίτησης των γονέων, να αποφασίσει ειδικότερα σχετικά με τα ακόλουθα θέματα που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνου:

- δικαιώματα προσωπικού χαρακτήρα (π.χ. το δικαίωμα καθορισμού του ονόματος και του επωνύμου του τέκνου ή το δικαίωμα συναίνεσης στην υιοθεσία του τέκνου),
- φροντίδα του τέκνου και ρύθμιση της επικοινωνίας με το τέκνο,
- εναλλακτικές μορφές φροντίδας του τέκνου (π.χ. κηδεμονία, επιτροπεία από τρίτο, αναδοχή, ανάθεση της φροντίδας σε ίδρυμα),

δ. υποχρεώσεις διατροφής,

ε. εκπροσώπηση και διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, συγκατάθεση στις δικαιοπραξίες του τέκνου,

στ. θέματα σημαντικά για το τέκνο, στα οποία οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν (σημαντικά θέματα θεωρούνται, ιδίως, ο καθορισμός του τόπου κατοικίας του και η επιλογή της εκπαίδευσης ή της εργασίας του τέκνου, αλλά όχι συνήθεις ιατρικές και παρόμοιες διαδικασίες).

Συνήθως το δικαστήριο αποφασίζει σε ποιον θα αναθέσει τη μέριμνα του τέκνου ενδεχομένως δε ρυθμίζει και την επικοινωνία με το τέκνο καθώς και θέματα διατροφής.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Η φροντίδα του τέκνου αποτελεί μόνον ένα μέρος των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που περιλαμβάνει η έννοια της γονικής μέριμνας. Εάν ένας γονέας στον οποίο δεν ανατέθηκε η φροντίδα του τέκνου διατηρεί τη γονική μέριμνα, χωρίς αυτή να έχει περιοριστεί ή ανασταλεί, ο εν λόγω γονέας εξακολουθεί να ασκεί τη γονική μέριμνα σε σχέση με άλλα στοιχεία της και διατηρεί το δικαίωμα να αποφασίζει για σημαντικά θέματα που αφορούν το τέκνο. Η γονική μέριμνα ασκείται από τους γονείς με αμοιβαία συμφωνία και με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Εάν υπάρχει κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με θέμα που αφορά το τέκνο, ένας από τους γονείς μπορεί να λάβει την απόφαση και/ή να δώσει τη συγκατάθεσή του μόνος οφείλει, ωστόσο, να ενημερώσει αμελλητί τον άλλο γονέα σχετικά με την κατάσταση.

Εάν οι γονείς δεν συμφωνούν επί θέματος που είναι σημαντικό για το τέκνο, ιδίως σε σχέση με τα συμφέροντά του, το δικαστήριο αποφασίζει, κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων το ίδιο ισχύει εάν ένας γονέας αποκλειστεί από τον άλλο γονέα από τη λήψη απόφασης σχετικά με σημαντικό θέμα για το τέκνο. Το δικαστήριο αποφασίζει επίσης, κατόπιν αίτησης ενός εκ των γονέων, εάν οι γονείς δεν μπορούν να αποφασίσουν ποιος εξ αυτών θα εκπροσωπεί το τέκνο σε δικαιοπραξίες ή σε σημαντικά θέματα που αφορούν τη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου.

Οι γονείς οφείλουν να ενημερώνουν ο ένας τον άλλο για κάθε σημαντικό θέμα που αφορά το τέκνο και τα συμφέροντά του.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Στον Αστικό Κώδικα γίνεται διάκριση μεταξύ της ανάθεσης της επιμέλειας του τέκνου σε έναν από τους γονείς του, υπό καθεστώς επιμερισμένης επιμέλειας ή από κοινού επιμέλειας, και της ανάθεσης της επιμέλειας σε άλλο πρόσωπο εκτός των γονέων του. Όταν λαμβάνει απόφαση για την ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου, το δικαστήριο αποφασίζει με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί να μην εκδώσει απόφαση σχετικά με την επιμερισμένη επιμέλεια ή την από κοινού επιμέλεια, εάν οι γονείς μπορούν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μεταξύ τους.

Από κοινού επιμέλεια (από κοινού ανατροφή)

Αυτός ο τρόπος ρύθμισης της επιμέλειας του τέκνου σημαίνει ότι εν προκειμένω δεν υπάρχει ειδική απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας του τέκνου σε έναν εκ των γονέων. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι στην από κοινού επιμέλεια ένας γονέας μπορεί, π.χ., να μεριμνά για τις εκπαιδευτικές ανάγκες του τέκνου και ο άλλος για τις αθλητικές του δραστηριότητες και/ή ένας γονέας μπορεί να επικεντρώνεται στις γλωσσικές σπουδές του τέκνου, ενώ ο άλλος γονέας επικεντρώνεται στις εξωσχολικές δραστηριότητες του τέκνου. Αμφότεροι οι γονείς μεριμνούν για την ιατροφαρμακευτική περιθαλψη και την κάλυψη των υλικών αναγκών του τέκνου (π.χ. μαγείρεμα, καθαριότητα, ένδυση κ.λπ.). Για την από κοινού άσκηση της επιμέλειας του τέκνου, είναι απαραίτητο οι γονείς να συμφωνούν επ' αυτής.

Επιμερισμένη επιμέλεια (εκ περιτροπής ανατροφή)

Η επιμερισμένη επιμέλεια σημαίνει ότι η μέριμνα του τέκνου ανατίθεται εκ περιτροπής σε καθέναν από τους γονείς για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Το δικαστήριο καθορίζει επίσης τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που μπορεί να ασκεί ο γονέας κατά τα εν λόγω διαστήματα.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Αγωγή η οποία αφορά τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των γονέων πρέπει να κατατεθεί στο τοπικό δικαστήριο (στην Πράγα στο τοπικό δικαστήριο, στο Μπρνο στο δημοτικό δικαστήριο) στη δικαιοδοσία του οποίου βρίσκεται η κατοικία του ανήλικου και, εάν ο ανήλικος δεν έχει μόνιμη διεύθυνση, στο τοπικό δικαστήριο στη δικαιοδοσία του οποίου βρίσκεται ο τόπος όπου διαμένει. Σε θέματα που αφορούν ανήλικους, το δικαστήριο μπορεί επίσης να λαμβάνει αποφάσεις αυτεπαγγέλτως.

Οι προϋποθέσεις άσκησης της αγωγής εξαρτώνται από το είδος της αγωγής. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, πρέπει να αναφέρονται το όνομα, το επώνυμο και η διεύθυνση των διαδίκων, ή τα στοιχεία του πιστοποιητικού γέννησης των διαδίκων και των αντιπροσώπων τους, περιγραφή των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, μνεία των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία στηρίζεται ο ενάγων και του αιτήματος του ενάγοντος βάσει των συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων, καθώς και το δικαστήριο στο οποίο ασκείται η αγωγή.

Η αγωγή πρέπει να συνοδεύεται από όλα τα σημαντικά έγγραφα που αφορούν την επίμαχη διαφορά – π.χ., πιστοποιητικό γέννησης, πιστοποιητικό γάμου, τυχόν προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις που αφορούν το τέκνο κ.λπ. Η αγωγή πρέπει να κατατεθεί σε έντυπη μορφή με τον απαιτούμενο αριθμό αντιγράφων, ώστε ένα αντίγραφο να παραμείνει στο δικαστήριο και κάθε διάδικος να λάβει επίσης από ένα αντίγραφο, εφόσον είναι απαραίτητο.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Το δικαστήριο μπορεί να ξεκινήσει διαδικασία σχετικά με την επιμέλεια ανήλικου ακόμη και αυτεπαγγέλτως.

Με προσωρινή απόφαση το δικαστήριο μπορεί, ακόμη και πριν από την έκδοση της απόφασης επί της ουσίας της υπόθεσης, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για την προσωρινή ρύθμιση των σχέσεων των διαδίκων ή εάν υπάρχουν φόβοι ότι κινδυνεύει η εκτέλεση δικαστικής απόφασης, να επιβάλει σε έναν διάδικο την καταβολή της απαραίτητης διατροφής και/ή να αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου σε έναν από τους γονείς ή σε πρόσωπο που καθορίζει το δικαστήριο. Προσωρινή απόφαση εκδίδεται συνήθως κατόπιν αίτησης ωστόσο, εάν μπορεί να κινηθεί αυτεπάγγελτη διαδικασία επί της ουσίας της υπόθεσης (και, επομένως, διαδικασία που αφορά την επιμέλεια ανήλικου), μπορεί επίσης να ληφθεί αυτεπαγγέλτως προσωρινή απόφαση. Εκτός εάν ο νόμος προβλέπει διαφορετικά, το αρμόδιο καθ' ύλην δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να εκδώσει προσωρινή απόφαση. Η αίτηση έκδοσης προσωρινής απόφασης πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 42 παράγραφος 4 και του άρθρου 75 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (νόμος αριθ. 99/1963, όπως τροποποιήθηκε), και ειδικότερα να περιέχει: μνεία του δικαστηρίου στο οποίο κατατίθεται η αίτηση τα στοιχεία του αιτούντος και το αντικείμενο της αίτησης, δηλαδή περιγραφή των πραγματικών περιστατικών που δικαιολογούν την προτεινόμενη προσωρινή απόφαση το αίτημα της αίτησης, δηλαδή το αντικείμενο της προσωρινής απόφασης που ζητεί ο αιτών αναφορά στο γεγονός ότι είναι αναγκαίο να ρυθμιστούν προσωρινά οι σχέσεις των διαδίκων ή στον κίνδυνο μη εκτέλεσης δικαστικής απόφασης καθώς και μνεία της ημερομηνίας κατάθεσης της αίτησης και υπογραφή του αιτούντος ή του αντιπροσώπου του. Τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται ο αιτών πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτησή του. Γενικά, στις προσωρινές αποφάσεις, για την

εξασφάλιση της αποκατάστασης ζημίας ή άλλης απώλειας η οποία θα επέλθει λόγω της προσωρινής απόφασης, ο αιτών πρέπει να καταθέσει, το αργότερο την ημέρα που καταθέτει στο δικαστήριο την αίτηση προσωρινής απόφασης, ασφάλεια καθορισμένου ποσού. Ωστόσο, στην περίπτωση προσωρινής απόφασης σε υπόθεση διατροφής ή προσωρινής απόφασης την οποία το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει αυτεπαγγέλτως, δεν απαιτείται η κατάθεση ασφάλειας. Το δικαστήριο εκδίδει την προσωρινή απόφαση αμελλητί. Εάν δεν υπάρχει κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει αίτηση προσωρινής απόφασης εντός 7 ημερών από την υποβολή της. Το δικαστήριο αποφασίζει χωρίς ακρόαση των διαδίκων. Με την έκδοση της προσωρινής απόφασης, το δικαστήριο επιβάλλει στον αιτούντα να καταθέσει στο δικαστήριο αγωγή για την κίνηση διαδικασίας εντός ορισμένης προθεσμίας. Μπορεί επίσης να ορίσει ότι η προσωρινή απόφαση ισχύει μόνον για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Ο νόμος περί έκτακτων δικαστικών διαδικασιών (νόμος αριθ. 292/2013, όπως τροποποιήθηκε) ρυθμίζει την έκδοση έκτακτης προσωρινής απόφασης στην περίπτωση που ο ανήλικος στερείται κατάλληλης φροντίδας, ανεξάρτητα από το κατά πόσον υπάρχει κάποιος πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του τέκνου, ή εάν η ζωή του, η φυσιολογική του ανάπτυξη ή άλλο σημαντικό συμφέρον του απειλείται σοβαρά ή έχει διαταραχθεί. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο ρυθμίζει, με προσωρινή απόφαση την οποία μπορεί να εκδώσει μόνον κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται από αρχή αρμόδια για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών, τις σχέσεις του τέκνου για ορισμένο χρονικό διάστημα διατάσσοντας την τοποθέτησή του σε κατάλληλο περιβάλλον, το οποίο ορίζεται στην απόφαση. Μέσω της συγκεκριμένης προσωρινής απόφασης, το τέκνο μπορεί να τοποθετηθεί προσωρινά σε ανάδοχη οικογένεια για το διάστημα κατά το οποίο ο γονέας δεν μπορεί να το φροντίζει για σοβαρούς λόγους ή, μετά τη λήξη του διαστήματος αυτού, το τέκνο μπορεί να τεθεί υπό επιμέλεια προτού υιοθετηθεί, οι γονείς μπορεί να υποχρεωθούν να συναινέσουν στην υιοθεσία ή μπορεί να αποφασιστεί ότι δεν απαιτείται η συγκατάθεση των γονέων στην υιοθεσία. Το δικαστήριο αποφασίζει επί της αίτησης προσωρινής απόφασης αμελλητί και το αργότερο εντός 24 ωρών από την κατάθεσή της. Η απόφαση εκτελείται αμέσως μόλις εκδοθεί, το δε δικαστήριο συνεργάζεται με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές για την εκτέλεσή της.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Στην Τσεχική Δημοκρατία απαιτείται η κατάθεση αίτησης για την εκτέλεση απόφασης που αφορά τη γονική μέριμνα ανήλικου. Η διαδικασία που εφαρμόζεται για την εκτέλεση απόφασης προβλέπεται στον νόμο περί έκτακτων δικαστικών διαδικασιών (νόμος αριθ. 292/2013, όπως τροποποιήθηκε).

Αρμόδιο για τη σχετική διαδικασία είναι το τακτικό δικαστήριο στη δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται ο ανήλικος και αυτό είναι το τοπικό δικαστήριο (το τοπικό δικαστήριο στην Πράγα, το δημοτικό δικαστήριο στο Μπρνο) του τόπου κατοικίας του ανήλικου βάσει της συμφωνίας των γονέων ή δικαστικής απόφασης ή άλλων κρίσιμων πραγματικών περιστατικών. Η αίτηση πρέπει να περιέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες (τον δικαιούχο και τον υπόχρεο, το αντικείμενο και το περιεχόμενο της υποχρέωσης του υπόχρεου και την προθεσμία εκτέλεσης της σχετικής υποχρέωσης και προσδιορισμό του εκτελεστού τίτλου, δηλαδή της απόφασης που πρόκειται να εκτελεστεί).

Προτού διατάξει την εκτέλεση της απόφασης, το δικαστήριο μπορεί, εάν εκτιμά ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι για κάτι τέτοιο και/ή εάν ο υπόχρεος δεν ενημερώθηκε για τις συνέπειες της αθέτησης μιας υποχρέωσης, να καλέσει τον υπόχρεο να συμμορφωθεί με την απόφαση ή τη συμφωνία και να τον ενημερώσει για τις δυνατότητες εκτέλεσης της απόφασης μέσω της επιβολής προστίμων ή της απομάκρυνσης του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να ζητήσει από την αρμόδια αρχή για την κοινωνική και νομική προστασία των παιδιών να παροτρύνει τον υπόχρεο να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του χωρίς να χρειαστεί να διαταχθεί η εκτέλεση της απόφασης.

Εάν ο υπόχρεος δεν συμμορφωθεί με την υποχρέωσή του, ακόμη και μετά τις υποδείξεις του δικαστηρίου, το δικαστήριο διατάσσει την **εκτέλεση της απόφασης μέσω της επιβολής προστίμων, το οποίο μπορεί να επιβληθεί επανειλημμένως**. Το ποσό των επιμέρους προστίμων δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των CZK 50 000. Άλλα μέτρα τα οποία μπορεί να διατάξει το δικαστήριο είναι η συνάντηση με διαμεσολαβητή, η συνάντηση με ειδικό παιδοψυχολόγο ή ο καθορισμός σχεδίου για ένα σύστημα εξοικείωσης ώστε να διευκολυνθεί η σταδιακή επικοινωνία του τέκνου και του προσώπου που δικαιούται να επικοινωνεί μαζί του.

Εάν, παρά την εφαρμογή των ορισμένων μέτρων, ο υπόχρεος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις του ή είναι σαφές από τις περιστάσεις ότι η συγκεκριμένη προσέγγιση δεν οδήγησε σε συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις, το δικαστήριο διατάσσει, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, την **εκτέλεση απόφασης απομάκρυνσης του τέκνου από το πρόσωπο με το οποίο δεν θα έπρεπε να βρίσκεται το τέκνο**, βάσει της συμφωνίας ή της απόφασης. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται η απομάκρυνση του τέκνου επιδίδεται στον υπόχρεο μόνον κατά την εκτέλεσή της.

Τελευταία επικαιροποίηση: 06/03/2019

DK

ΠΡΟΣΟΧΗ, Η ΔΑΝΙΑ ΔΕΝ ΣΥΜΕΤΕΧΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

DE

GERMANIA

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-de-el.do?clang=en

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

The term **parental responsibility** refers to all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care (custody). Parents have the duty and the right to care for their child. Parental care involves taking care of the child and his/her property, and representing the child; the right to make decisions for the child is therefore in principle associated with **parental care**. Parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

As already commented under question 1, the term ‘parental responsibility’ covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child.

In principle, joint parental custody is possible if:

1. the child is born to married parents,
2. the parents marry after the birth of the child,

3. the parents declare that they wish to care jointly for the child (custody declarations),
4. the Family Court (*Familiengericht*) grants them joint custody of the child.

Custody declarations must be certified in due legal form. This can be done by the Youth Welfare Office (*Jugendamt*), a notary or, in certain circumstances, by diplomatic missions abroad. If the parents do not issue a custody declaration and are not married to one another, the mother will have sole custody of the child. However, the Family Court can, at the request of one of the parents, grant joint custody to both parents, as long as this is in the best interest of the child. It is presumed that joint custody is in the best interest of the child if the other parent does not provide any reasons for not granting joint custody and no such reasons are otherwise apparent.

German law assumes that it is generally in the child's best interest to have contact with both parents and therefore guarantees the child's right to contact with his/her parents. In addition, both parents are entitled and obliged to maintain contact with their child.

Right of access first and foremost gives parents the right to see and speak to their child at regular intervals. Access includes contact by mail and telephone, in addition to face-to-face contact.

It is generally the duty of both parents to guarantee maintenance is provided. Parents can themselves choose the way in which they provide maintenance for their children. They can, for example, decide to provide maintenance in kind, predominantly in the parental home (accommodation, food, clothes, etc.).

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)**.

If the child is not cared for by his/her parents because, for example, the parents are dead or are not entitled to represent the child in matters related to the child or his/her property, because, for example, the parents have been deprived of custody, the child is assigned a legal guardian by the Family Court.

If the parents are unable to provide certain aspects of parental care, the Family Court will appoint a carer for the child for those aspects (Section 1909 of the Civil Code [*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB]).

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)**.

If the parents hold joint parental custody and then separate, they will continue to have joint custody of the child, regardless of whether they are married or not. However, the Family Court can grant custody to one parent at the request of one of the parents. Such a request will be granted if the other parent agrees, unless the child is at least 14 years old and objects, or if revoking joint custody and granting custody to one parent is deemed to be in the child's best interest. Even if the parents divorce, a decision of this kind is made only at the request of one of the parents, unless the child's wellbeing is at risk.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)** and **access**.

It is generally for the parents to decide how to manage joint parental custody of their child and there are no legal requirements as to what form it must take. However, a legally binding change to the custody arrangements is not possible only by agreement, but requires a decision to be taken by the Family Court. If the parents live apart, the Youth Welfare Office can help them to draw up a mutually acceptable parental care plan. This plan can be used as the basis for court decisions on parental custody. If the parents agree that one parent should be granted sole custody, they can ask the Family Court to transfer parental custody.

The parents can also agree how to manage access rights, since there are no requirements. If an arrangement is recorded in a settlement before a court and approved by the court, this settlement is equivalent to a binding court ruling and, where necessary, is enforceable.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

If the parents are unable to resolve their conflicts on their own, they can contact the Youth Welfare Office or a voluntary youth welfare support service (*Freie Jugendhilfe*) organisation. They provide advice to parents and help them overcome their problems. A database of all such support services can be found at <http://www.dajeb.de>. Mediation can also help parents to reach an amicable settlement. More information on family mediation can be found at <http://www.bafm-mediation.de/>.

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

Depending on the request or proposal, the judge can decide, as part of the proceedings, on all matters relating to parental custody (including surrender of the child), access and child maintenance. The judge must aim to resolve conflicts in a manner which is acceptable to both parties at all stages of the proceedings. If the parents disagree on a custody-related matter that is important for the child, the Court may also give one parent power to make decisions on their own in this respect (*Alleinentscheidungsbefugnis*).

If the child's wellbeing is at risk, the Court can also, at any time and of its own motion, order any measures necessary in order to avert any such risk.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)** and **access**.

With regard to parental care, the question must in general be answered in the affirmative. The parent without custody does not have any right to be involved in decisions. He/she does, however, have access rights and can request information about the child's personal situation from the other parent as long as the request is legitimate. However, while the child is residing with the parent without custody, on the basis of either the consent of the parent with custody or a court ruling (e.g. in the context of access rights being exercised), the parent without custody may make decisions on their own for matters relating to caring for the child (e.g. food).

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)**.

If parents have joint custody of their child and they live together, they must reach mutually acceptable solutions on all issues relating to parental care. If, on the other hand, the parents live apart, they only have to do so in relation to matters of considerable importance for the child. On everyday matters, the parent with whom the child lives has the right to make decisions on their own.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)** and **access**.

In most cases, **Family Courts (divisions of Local Courts [Amtsgerichte])** have jurisdiction for proceedings related to parental custody and access. If a request to launch proceedings is required, for example in proceedings for the granting of sole custody where the parents are living apart, grounds must be provided for this request. The facts and evidence of the case should be provided and documents referred to should be enclosed. The request should also indicate whether the parties have already attempted mediation or another out-of-court conflict resolution procedure. Legal representation is only necessary in exceptional cases, e.g. for requests made within the context of divorce proceedings. If legal representation is not obligatory, a request can be made directly to the competent court. There are court offices (*Rechtsantragstellen*) at the Local Courts for this purpose, where applications and other statements can be recorded.

If the parents are not married to one another when the child is born, the custody declaration (in the case of joint custody) may be certified by the official responsible for documentation at the Youth Welfare Office (*Jugendamt*), a notary or, under certain circumstances, diplomatic missions abroad.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

The principle of 'ex officio investigation' (*Amtsermittlungsgrundsatz*) applies in procedures relating to parental custody and access rights. According to this principle, the court has to investigate all relevant facts of its own motion, and is not bound by the arguments of the parties.

In emergency cases, the court can issue a temporary injunction, as long as this is justified and urgently needed. If the child's wellbeing is at risk, the court must verify whether a temporary injunction should be issued, even without a request from one of the parties. If it is not possible to reach a mutually acceptable settlement within the time limit in access proceedings, the court must discuss the issue of a temporary injunction with the parents and the Youth Welfare Office.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

The term 'parental responsibility' covers all the rights and obligations parents have in relation to a child. An important part of parental responsibility is parental care; parental responsibility also includes contact with the child and the duty to provide maintenance for the child (see the comments under question 1). The following comments refer to **parental care (custody)** and **access**.

If an enforcement order on the surrender of persons and the regulation of access is breached, the court may issue the obligated party with a fine and, if this cannot be recovered, may order imprisonment. Under certain conditions, imprisonment can also be ordered directly. The decision ordering the surrender of the person or the regulation of access will outline the consequences of breaching the enforcement order. The maximum fine for one person is EUR 25 000 and the maximum term of imprisonment six months. Another potential means of enforcement is the order of force to be used on the obligated party. It is not permissible for force to be used on a child if he/she needs to be surrendered in order to allow the right of access to be exercised. Use of force on a child is only allowed if this is in the child's best interest and it is not possible to enforce the obligation by less severe means.

Last update: 29/01/2020

EE

ΕΣΘΟΝΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-ee-en-do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Ως γονική μέριμνα νοείται η επιμέλεια ανήλικου τέκνου, η οποία περιλαμβάνει την υποχρέωση και το δικαίωμα φροντίδας του παιδιού από τον γονέα. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει το δικαίωμα επιμέλειας του τέκνου (*custody of person*), το δικαίωμα διοίκησης της περιουσίας του τέκνου (*custody of property*) και το δικαίωμα λήψης αποφάσεων για ζητήματα που αφορούν το τέκνο. Η διοίκηση της περιουσίας περιλαμβάνει το δικαίωμα και την υποχρέωση διαχείρισης της περιουσίας του τέκνου και εκπροσώπησης του. Αυτό δεν αποκλείει το δικαίωμα του τέκνου να διαχειρίζεται την περιουσία του με ανεξάρτητο τρόπο στις περιπτώσεις που ορίζονται στον νόμο.

Ο γονέας έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ως προς το ανήλικο τέκνο του, η οποία περιλαμβάνει το δικαίωμα να αποφασίζει για καθημερινά ζητήματα που αφορούν το τέκνο (συνήθη ζητήματα επιμέλειάς του). Κατά κανόνα, ως λήψη αποφάσεων για καθημερινά ζητήματα νοείται η λήψη συνήθων αποφάσεων οι οποίες λαμβάνονται σε συχνή βάση και δεν έχουν μόνιμο αντίκτυπο στην ανάπτυξη του τέκνου. Εκτός από την εξουσία λήψης αποφάσεων, ο γονέας με το δικαίωμα να ασκεί την επιμέλεια του ανήλικου τέκνου του έχει επίσης το δικαίωμα να το εκπροσωπεί. Οι γονείς που ασκούν από κοινού την επιμέλεια έχουν από κοινού το δικαίωμα εκπροσώπησης.

Και οι δύο γονείς έχουν το δικαίωμα επικοινωνίας με τα τέκνα τους, η οποία συνεπάγεται την υποχρέωση και το δικαίωμα αμφοτέρων να διατηρούν απευθείας επικοινωνία με τα τέκνα τους. Το δικαίωμα επικοινωνίας των γονέων με τα τέκνα δεν εξαρτάται από την επιμέλεια. Οι γονείς έχουν επίσης υποχρέωση διατροφής των ανήλικων τέκνων τους.

2 Γενικά, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Τα αμοιβαία δικαιώματα και οι υποχρεώσεις γονέων και τέκνων απορρέουν από τη συγγένεια, η οποία αναγνωρίζεται με τη διαδικασία που ορίζεται στον νόμο. Η γυναίκα που έχει γεννήσει ένα παιδί είναι η μητέρα του. Ο άντρας από τον οποίο έχει συλληφθεί ένα παιδί είναι ο πατέρας του. Ένα παιδί θεωρείται ότι έχει συλληφθεί από τον άντρα που είναι ο σύζυγος της μητέρας κατά τον χρόνο γέννησης του παιδιού, ο οποίος έχει αναγνωρίσει την πατρότητά του ή του οποίου η πατρότητα έχει αποδειχθεί δικαστικά.

Οι έγγαμοι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, δηλαδή την επιμέλεια των τέκνων τους. Εάν οι γονείς ενός τέκνου δεν έχουν συνάψει γάμο κατά τον χρόνο γέννησής του, ασκούν τη γονική μέριμνα από κοινού, εκτός αν έχουν εκφράσει την επιθυμία να ασκείται η γονική μέριμνα από τον έναν γονέα κατά την υποβολή δηλώσεων προθέσεως ως προς την αναγνώριση της πατρότητας ή της μητρότητας.

Εάν κανένας από τους γονείς ενός ανήλικου τέκνου δεν έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης ή δεν είναι εφικτή η αναγνώριση της σχέσης γονέα και τέκνου, τότε ορίζεται νόμιμος επίτροπος για το τέκνο. Σε αυτή την περίπτωση, την επιμέλεια θα ασκεί ο νόμιμος επίτροπος. Καθήκον του νόμιμου επιτρόπου είναι να διασφαλίζει την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού και να προστατεύει τα προσωπικά και περιουσιακά συμφέροντά του.

Νόμιμος επίτροπος μπορεί να οριστεί ενήλικος με πλήρη νομική ικανότητα (για παράδειγμα, συγγενής του παιδιού ή τρίτος) ή νομικό πρόσωπο (εταιρεία ή αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης). Ένα νομικό πρόσωπο διορίζεται νόμιμος επίτροπος, αν δεν βρεθεί κατάλληλο φυσικό πρόσωπο ή αν ο γονέας έχει ορίσει στη διαθήκη ή τη σύμβαση διαδοχής να διοριστεί νόμιμος επίτροπος ένα νομικό πρόσωπο. Το νομικό πρόσωπο οφείλει να αναζητά συστηματικά φυσικά πρόσωπα ως νόμιμους επιτρόπους για τα πρόσωπα που τελούν υπό την επιτροπεία του νομικού προσώπου, και να παρέχει συμβουλές και εκπαίδευση στους εν λόγω επιτρόπους.

Έως τον διορισμό νόμιμου επιτρόπου, τα καθήκοντα αυτού εκτελούνται προσωρινά από τον αγροτικό δήμο ή την αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης του τόπου κατοικίας του τέκνου ο οποίος έχει καταχωριστεί στο δημοτολόγιο, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής σε επιτροπεία. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του επιτρόπου, οι αγροτικοί δήμοι ή οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του νόμιμου επιτρόπου.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν οι γονείς δεν μπορούν ή δεν προτίθενται να ασκήσουν τη γονική μέριμνα επί ενός τέκνου, μπορούν να συναινέσουν στην υιοθεσία του. Η συναίνεση ενός γονέα για την υιοθεσία αναπτύσσεται τα έξι εβδομάδες μετά τη γέννηση του τέκνου, ενώ δεν μπορεί να κατατεθεί αίτηση ενώπιον του δικαστηρίου πριν αναπτύξει τα έξι εβδομάδες η συναίνεση του γονέα. Με τη συναίνεση ενός γονέα, το τέκνο μπορεί να δοθεί στο πρόσωπο το οποίο επιθυμεί να υιοθετήσει το παιδί που χρειάζεται μέριμνα πριν αναπτύξει τα αποτελέσματά της η συναίνεση για την υιοθεσία.

Εάν κανένας από τους γονείς ενός ανήλικου τέκνου δεν έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης ή δεν είναι εφικτή η αναγνώριση της ιδιότητας του γονέα, το δικαστήριο αποφασίζει να διορίσει νόμιμο επίτροπο με δική του πρωτοβουλία ή σύμφωνα με αίτηση αγροτικού δήμου ή αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης ή ενδιαφερόμενου προσώπου.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Εάν οι γονείς είναι διαζευγμένοι ή σε διάσταση, πρέπει να αποφασίσουν πώς θα επιλύσουν τα περαιτέρω ζητήματα επιμέλειας. Οι γονείς που ασκούν την επιμέλεια μπορούν να ρυθμίσουν την άσκηση του δικαιώματος εκπροσώπησης που έχουν από κοινού. Ωστόσο, η τροποποίηση των ρυθμίσεων επιμέλειας, η οποία περιλαμβάνει την παύση της άσκησης της γονικής μέριμνας από κοινού, επιτρέπεται μόνο δικαστικά.

Κάθε γονέας έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο, σε δίκη η οποία κινείται με αίτηση, να του/της ανατεθεί μερικώς ή πλήρως η επιμέλεια του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να εκδικάσει μια διαφορά επιμέλειας σε δίκη επί αγωγής, εφόσον έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα σε συνάρτηση με το διαζύγιο ή την πληρωμή διατροφής.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς που ασκούν την επιμέλεια μπορούν να ρυθμίσουν ελεύθερα την άσκηση της επιμέλειας από κοινού. Ωστόσο, η τροποποίηση των ρυθμίσεων επιμέλειας, περιλαμβανομένης της παύσης της γονικής μέριμνας από κοινού, επιτρέπεται μόνο δικαστικά. Τα ζητήματα επιμέλειας αποφασίζονται και επιλύονται με νομικά δεσμευτικό τρόπο από το δικαστήριο. Κατά τη συζήτηση οποιασδήποτε υπόθεσης η οποία αφορά ένα παιδί, τα δικαστήρια καθοδηγούνται πρωτίστως από το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι περιστάσεις και το έννομο συμφέρον των συναφών προσώπων. Οι διαφορές επιμέλειας συνιστούν υποθέσεις του οικογενειακού δικαίου, οι οποίες εκδικάζονται από τα δικαστήρια σε δίκη που κινείται με αίτηση και επιδικάζονται με έκδοση ασφαλιστικών μέτρων. Ο γονέας πρέπει να υποβάλει αίτηση στο δικαστήριο για να καθοριστούν τα δικαιώματά του ως προς το τέκνο του.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Οι γονείς που ασκούν την επιμέλεια μπορούν να ρυθμίσουν ελεύθερα την άσκηση της επιμέλειας από κοινού. Ωστόσο, η τροποποίηση των ρυθμίσεων επιμέλειας, στις οποίες περιλαμβάνεται η παύση της άσκησης γονικής μέριμνας από κοινού, επιτρέπεται μόνο δικαστικά. Για να καταλήξουν σε συμφωνία, οι γονείς μπορούν να προσφύγουν στην υπηρεσία οικογενειακής διαμεσολάβησης. Η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να τους παραπέμψει στον οικείο πάροχο υπηρεσιών. Για παράδειγμα, οι γονείς μπορούν να συμφωνήσουν για την προσωπική επικοινωνία με το τέκνο μόνοι τους ή με τη βοήθεια οικογενειακού διαμεσολαβητή, αλλά σε περίπτωση αθέτησης της συμφωνίας θα πρέπει να προσφύγουν στο δικαστήριο για να λάβουν εκτελεστό τίτλο (δηλαδή, ασφαλιστικά μέτρα).

Κατά τον καθορισμό της προσωπικής επικοινωνίας με ένα τέκνο, τα δικαστήρια ενεργούν επίσης ως συμβιβαστικά όργανα στη δίκη, αναζητώντας να επιτύχουν συμφωνία μεταξύ των γονέων για την επικοινωνία με το τέκνο. Τα δικαστήρια εξετάζουν τους διαδίκους το συντομότερο δυνατό και επικεντρώνονται στη δυνατότητα συνδρομής από οικογενειακό σύμβουλο, ιδίως για να επιτευχθεί συμφωνία ως προς την επιμέλεια και την ευθύνη για το τέκνο. Το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει μια δίκη η οποία αφορά παιδί, αν από την αναστολή δεν θα προκύψει καθυστέρηση η οποία παραβιάζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και αν οι υπόψη διάδικοι προετοιμάζονται να λάβουν συμβουλευτικές υπηρεσίες εξωδικαστικά ή αν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, η διαφορά θα μπορούσε να λυθεί με άλλους λόγους να επιλυθεί με συμφωνία μεταξύ των διαδίκων.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων εμπίπτουν ζητήματα που σχετίζονται με το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με τα τέκνα, οι μεταβολές στην επιμέλεια, η αποκατάσταση της επιμέλειας, η υποχρέωση καταβολής διατροφής και οι μεταβολές στο ποσό της διατροφής με αίτημα ενός γονέα.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Τα εκατέρωθεν δικαιώματα και οι υποχρεώσεις γονέων και τέκνων απορρέουν από τη σχέση γονέα και τέκνου, η οποία συνεπάγεται το καθήκον φροντίδας του τέκνου από τον ανιόντα του. Τα εκατέρωθεν δικαιώματα και οι υποχρεώσεις γονέα και τέκνου εξαρτώνται

από το ποιος έχει την επιμέλεια του τέκνου δηλαδή, αν μόνο ο ένας γονέας έχει την επιμέλεια του τέκνου, μόνος αυτός μπορεί να αποφασίσει για όλα τα ζητήματα που αφορούν το τέκνο χωρίς να συμβουλευτεί προηγουμένως τον άλλον γονέα.

Ένας γονέας μπορεί να ασκεί κατ' αποκλειστικότητα την επιμέλεια ενός τέκνου από τη γέννησή του, για παράδειγμα αν οι γονείς έχουν εκφράσει την επιθυμία τους να ασκείται η γονική μέριμνα από τον έναν κατά την υποβολή των δηλώσεων προθέσεως αναφορικά με την αναγνώριση πατρότητας ή μητρότητας. Ο ένας γονέας μπορεί επίσης να ασκεί την επιμέλεια κατ' αποκλειστικότητα και στις παρακάτω ενδεικτικές τρεις περιπτώσεις.

Ένας γονέας αποκτά αποκλειστική επιμέλεια αν έχει ζητήσει από το δικαστήριο, σε δίκη η οποία κινείται με αίτηση, να του/της ανατεθεί πλήρως ή μερικώς η επιμέλεια του τέκνου. Κατά κανόνα, ένας γονέας θα ζητήσει να του ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα η επιμέλεια αν οι γονείς που ασκούν από κοινού την επιμέλεια διαμένουν μόνιμα χωριστά ή δεν επιθυμούν πλέον να ασκούν την επιμέλεια από κοινού για άλλον λόγο.

Ο γονέας μπορεί επίσης να ασκεί την επιμέλεια κατ' αποκλειστικότητα αν οι γονείς ασκούν μεν την επιμέλεια από κοινού, αλλά έχει ανασταλεί το δικαίωμα άσκησης επιμέλειας του ενός. Εάν ανασταλεί η αποκλειστική επιμέλεια ενός παιδιού η οποία έχει απονεμηθεί στον έναν γονέα με νόμο ή δικαστική απόφαση και δεν αναμένεται ότι θα παύσει η αναστολή, το δικαστήριο απονέμει την επιμέλεια στον άλλον γονέα εφόσον αυτό συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Το δικαστήριο μπορεί επίσης να απονέμει την επιμέλεια στον άλλον γονέα, αν ο γονέας που ασκούσε την αποκλειστική επιμέλεια έχει χάσει τη ζωή του ή του έχει αφαιρεθεί η επιμέλεια, εκτός αν αυτό αντίκειται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Εάν οι γονείς έχουν δικαίωμα άσκησης της επιμέλειας από κοινού, τότε ασκούν από κοινού την επιμέλεια του παιδιού τους και εκτελούν την εν λόγω υποχρέωση με ευθύνη τους και με συναίνεση, λαμβάνοντας υπόψη την εν γένει ευημερία του παιδιού. Οι γονείς που ασκούν από κοινού την επιμέλεια έχουν επίσης από κοινού το δικαίωμα εκπροσώπησης.

Εάν οι γονείς που ασκούν την επιμέλεια από κοινού δεν μπορούν να συμφωνήσουν για ένα ζήτημα το οποίο είναι σημαντικό για το τέκνο, το δικαστήριο μπορεί, με αίτημα του ενός γονέα, να απονέμει την εξουσία λήψης απόφασης επί του ζητήματος στον έναν γονέα. Σε περίπτωση μεταβίβασης των εξουσιών λήψης αποφάσεων, το δικαστήριο μπορεί να περιορίσει την άσκηση των εν λόγω εξουσιών ή να επιβάλει πρόσθετες υποχρεώσεις στον γονέα που ασκεί το εν λόγω δικαίωμα.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Οι διαφορές επιμέλειας εκδικάζονται από τα περιφερειακά δικαστήρια. Σε μια διαφορά επιμέλειας, ο αιτών πρέπει να καταθέσει αίτηση ενώπιον περιφερειακού δικαστηρίου προκειμένου να εκδικαστεί η υπόθεση στη δίκη που θα κινηθεί με την αίτηση. Η αίτηση πρέπει να κατατεθεί ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του παιδιού.

Στην αίτηση πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία του δικαστηρίου, τα προσωπικά στοιχεία του αιτούντος, το υπόψη πρόσωπο και τα τέκνα τους, καθώς και το ρητό αίτημα του αιτούντος. Επιπλέον, στην αίτηση πρέπει να παρατίθενται τα πραγματικά περιστατικά, και ο αιτών πρέπει να παραθέσει και να προσκομίσει τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει στη διάθεσή του. Η αίτηση πρέπει να φέρει την υπογραφή του αιτούντος ή του αντιπροσώπου του. Σε περίπτωση αντιπροσώπου, πρέπει να προσαρτηθεί στην αίτηση πληρεξούσιο ή άλλο έγγραφο το οποίο να πιστοποιεί την εξουσία αντιπροσώπευσης.

Η αίτηση και τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να προσκομιστούν γραπτώς στο δικαστήριο, στην εσθονική γλώσσα. Εάν μια αίτηση, ένα αίτημα, μια καταγγελία ή μια δήλωση αντιρρήσεων η οποία κατατίθεται ενώπιον του δικαστηρίου από διάδικο δεν έχει συνταχθεί στην εσθονική γλώσσα, το δικαστήριο θα ζητήσει από το πρόσωπο που υποβάλλει τα εν λόγω έγγραφα να προσκομίσει τη μετάφραση αυτών έως την ημερομηνία που ορίζει το δικαστήριο.

Οι υποθέσεις που αφορούν τον καθορισμό των δικαιωμάτων ενός γονέα ως προς ένα τέκνο και η ρύθμιση της επικοινωνίας με το τέκνο, δηλαδή οι υποθέσεις επιμέλειας, μπορούν επίσης να εκδικαστούν με αγωγή, εφόσον αυτό ζητείται με αγωγή σε συνάρτηση με το διαζύγιο ή την πληρωμή διατροφής.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Τα δικαστήρια εξετάζουν τις υποθέσεις επιμέλειας σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν τις αγωγές, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών που ορίζονται ως προς τη δίκη η οποία κινείται με αίτηση (βλ., τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [1]).

Σε διαδικασία κατεπείγοντος, το δικαστήριο μπορεί να εκδικάσει μόνο αίτηση χορήγησης διατροφής από τον γονέα ο οποίος δεν διαμένει με το ανήλικο τέκνο. Οι υποθέσεις επιμέλειας δεν μπορούν να εξετάζονται στο πλαίσιο απλοποιημένης διαδικασίας. Ωστόσο, οι υποθέσεις επιμέλειας εξετάζονται με αίτηση και, ως εκ τούτου, διαφέρουν από τις τακτικές αγωγές. Σε υπόθεση που εξετάζεται με αίτηση, το δικαστήριο βεβαιώνει τα πραγματικά περιστατικά και συλλέγει το ίδιο τα αναγκαία έγγραφα, εκτός αν άλλως ορίζεται στον νόμο. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από τα αιτήματα ή τα πραγματικά περιστατικά που εκθέτουν οι διάδικοι στη δίκη ή από την αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν άλλως ορίζεται στον νόμο. Οι προδιαγραφές τήρησης πρακτικών των συζητήσεων και επίδοσης εγγράφων είναι επίσης λιγότερο αυστηρές. Σε υποθέσεις επιμέλειας, τα δικαστήρια μπορούν επίσης να εφαρμόζουν μέτρα για τη ρύθμιση της άσκησης επιμέλειας ή της επικοινωνίας με το τέκνο κατά τη διάρκεια της δίκης ή για τη διασφάλιση της μελλοντικής συμμόρφωσης με τις συμφωνίες.

Το δικαστήριο μπορεί να εφαρμόσει προληπτικά ή ασφαλιστικά μέτρα αν εύλογα θεωρείται ότι η μη εφαρμογή μέτρων θα καταστήσει δυσχερή ή αδύνατη την εκτέλεση μιας απόφασης. Σε υπόθεση οικογενειακού δικαίου που εκδικάζεται με αίτηση, ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να εκδίδονται από κάθε δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου πρέπει να ληφθούν τα μέτρα. Τα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την παράδοση του παιδιού στον άλλον γονέα ή τη συμμόρφωση με την υποχρέωση νόμιμης διατροφής μεταξύ άλλων, τα δικαστήρια μπορούν να διατάζουν τον εναγόμενο να πληρώσει διατροφή κατά τη διάρκεια της δίκης ή να παράσχει εξασφάλιση για τη συμμόρφωση με την υποχρέωση πληρωμής.

[1] Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας (RT I 2005, 26, 197RT I, 21.06.2014, 58). Διαδικτυακά: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolidate>.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι υποθέσεις επιμέλειας εκδικάζονται σε δίκη η οποία κινείται με αίτηση. Σε υπόθεση του οικογενειακού δικαίου που εκδικάζεται με αίτηση, το δικαστήριο εκδίδει **απόφαση ασφαλιστικών μέτρων** η οποία είναι εκτελεστή από τη στιγμή που αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματά της, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στον νόμο. Διαταγή που εκδίδεται σε υπόθεση που κινείται με αίτηση συνιστά εκτελεστό τίτλο. Αν ο οφειλέτης δεν συμμορφωθεί οικειοθελώς με τη διαταγή για την επιμέλεια, η διαταγή θα εκτελεστεί με τη διαδικασία εκτέλεσης βάσει της αίτησης που έχει υποβάλει ο ενάγων. Προς τούτο, ο ενάγων πρέπει να υποβάλει **αίτηση σε δικαστικό επιμελητή** στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία ή την έδρα του ή στον τόπο όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Σε υπόθεση ρύθμισης της επικοινωνίας με το τέκνο, ο δικαστικός επιμελητής θα συνεργαστεί στη διαδικασία

της αναγκαστικής εκτέλεσης με εκπρόσωπο της αρχής της τοπικής αυτοδιοίκησης του τόπου κατοικίας του παιδιού ή κατ' εξαίρεση του τόπου κατοικίας του υπόχρεου προσώπου, το οποίο ειδικεύεται στην αλληλεπίδραση με παιδιά. Εάν κριθεί αναγκαίο, ο δικαστικός επιμελητής μπορεί να προτείνει στην αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης να τοποθετηθεί προσωρινά το παιδί σε κοινοφελές ίδρυμα. Εάν ο υπόχρεος παρεμποδίσει την αναγκαστική εκτέλεση, μπορεί να του επιβληθεί πρόστιμο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 07/10/2019

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-ie-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;
Η έννοια «γονική μέριμνα» —για την οποία στην Ιρλανδία χρησιμοποιείται ο όρος «guardianship»— αναφέρεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των καθηκόντων που έχουν σχέση με ένα τέκνο και που απονέμονται ή επιβάλλονται στους φορείς τους από τον νόμο ή το δικαστήριο ή με νομική συμφωνία. **Ο ασκών τη γονική μέριμνα έχει τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας**, μεταξύ των άλλων δικαιωμάτων που σχετίζονται με την ευημερία του τέκνου.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Γενικώς, οι έγγαμοι γονείς ενός τέκνου ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα του τέκνου τους. Σε περίπτωση **μη έγγαμων γονέων, γενικώς η μητέρα ασκεί τη γονική μέριμνα**, ωστόσο ο φυσικός πατέρας μπορεί να οριστεί ως ασκών γονική μέριμνα με συμφωνία μεταξύ των γονέων ή από το δικαστήριο.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ναι. Η Αρχή Υπηρεσιών Υγείας (Health Service Executive) της Υγειονομικής Υπηρεσίας, μέσω του τμήματος Υπηρεσιών για το Παιδί και την Οικογένεια «TUSLA», μπορεί να προσφύγει στο περιφερειακό δικαστήριο (District Court) και να ζητήσει την έκδοση των αναγκαίων διαταγών μέριμνας για ανηλίκους κάτω των δεκαοκτώ ετών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει επίτροπο για να ασκεί τα καθήκοντα της γονικής μέριμνας, εάν γονέας δεν επιθυμεί ή δεν είναι σε θέση να τα ασκεί. Σε περίπτωση θανάτου γονέα, μπορεί να διοριστεί ως εγκατάστατος επίτροπος (Testamentary Guardian) το πρόσωπο που έχει επιλεγεί με διαθήκη ή κωδικέλλο ή το πρόσωπο που διορίζεται από το δικαστήριο. Ελλείψει τέτοιας επιλογής, η Αρχή Υπηρεσιών Υγείας, μέσω του τμήματος Υπηρεσιών για το Παιδί και την Οικογένεια «TUSLA», μπορεί να προσφύγει στο περιφερειακό δικαστήριο (District Court) και να ζητήσει την έκδοση των αναγκαίων διαταγών μέριμνας για ανηλίκους κάτω των δεκαοκτώ ετών, εάν οι γονείς του τέκνου έχουν αποβιώσει ή είναι ανίκανοι να το φροντίσουν.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης των γονέων, οι ρυθμίσεις της επιμέλειας και της επικοινωνίας μπορούν να αποφασιστούν με συμφωνία των γονέων. Εάν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία, οι γονείς μπορούν να προσφύγουν στο δικαστήριο, οπότε η επιμέλεια και η επικοινωνία ρυθμίζονται από το δικαστήριο. Σε περίπτωση που οι δύο γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα του τέκνου, αυτή δεν θίγεται από το διαζύγιο ή τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης, αν και το δικαστήριο μπορεί —σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο αν απαιτείται για την ευημερία του τέκνου— να αφαιρέσει τη γονική μέριμνα από τον εκτός γάμου πατέρα.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς που συνάπτουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας οφείλουν να την υποβάλουν ενώπιον του δικαστηρίου και να λάβουν δικαστική απόφαση η οποία αποτυπώνει τη συγκεκριμένη συμφωνία, ώστε αυτή να καταστεί νομικά δεσμευτική. Το δικαστήριο πρέπει να πειστεί ότι η συμφωνία προστατεύει επαρκώς τα δικαιώματα του τέκνου, ενώ μπορεί να αρνηθεί να την εγκρίνει εάν δεν πειστεί ότι τηρούνται οι υποχρεώσεις αμφοτέρων των γονέων έναντι του τέκνου. Με τέτοια συμφωνία δεν μπορεί να αφαιρεθεί η γονική μέριμνα από οποιονδήποτε γονέα.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Μπορούν να προσφύγουν σε μη νομικές μεθόδους επίλυσης διαφορών, όπως σε **υπηρεσίες διαμεσολάβησης ή συμβουλευτικής υποστήριξης**.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο δικαστής μπορεί να αποφασίσει για όλα τα ζητήματα που αφορούν την ευημερία του τέκνου, περιλαμβανομένων, ενδεικτικά, των ζητημάτων της γονικής μέριμνας, της επιμέλειας και της επικοινωνίας. Βλ. επίσης τις απαντήσεις στις ερωτήσεις 4 και 5 ανωτέρω — η γονική μέριμνα των έγγαμων γονέων ή της φυσικής μητέρας δεν μπορεί να αφαιρεθεί δικαστικά, αν και το δικαστήριο μπορεί να θέσει όρους στην άσκηση της γονικής μέριμνας από ένα πρόσωπο.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Όχι. Παρότι ο γονέας που ασκεί κατ' αποκλειστικότητα την επιμέλεια τέκνου μπορεί να αποφασίζει για την καθημερινή φροντίδα και τον έλεγχο του τέκνου, ο γονέας που δεν ασκεί την επιμέλεια έχει το δικαίωμα να ζητείται η γνώμη του για όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν την ευημερία του τέκνου, περιλαμβανομένων, ενδεικτικά, των ζητημάτων που αφορούν την εκπαίδευση και τον τόπο κατοικίας του τέκνου.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Η επιμέλεια ανατίθεται από κοινού στους γονείς εάν δεν υπάρχει βαθιά εχθρότητα μεταξύ τους και, με τον τρόπο αυτόν, είναι σε θέση να λαμβάνουν από κοινού τις αποφάσεις που αφορούν τη βασική ευημερία του τέκνου και την καθημερινή του φροντίδα. Αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε γονέας έχει δικαίωμα να περνά τον ίδιο χρόνο με το τέκνο, αλλά αντιθέτως διασφαλίζει ότι αμφότεροι οι γονείς έχουν ανάλογα καθήκοντα και υποχρεώσεις απέναντι στο τέκνο.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Κατά κανόνα, τα μέρη που επιθυμούν να καταθέσουν αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας προσφεύγουν στο περιφερειακό δικαστήριο (District Court) ωστόσο, για ορισμένες αγωγές που είναι παρεπόμενες γαμικών διαφορών μπορεί να απαιτείται προσφυγή στο κομητειακό δικαστήριο (Circuit Court) ή το Ανώτατο Δικαστήριο (High Court). Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε ζητήματα απαγωγής παιδιού.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Ναι. Επιτρέπεται η μονομερής (ex parte) προσφυγή στο δικαστήριο, δηλαδή χωρίς ειδοποίηση του αντιδίκου, όταν από τις περιστάσεις προκύπτει ότι το τέκνο θα εκτίθετο σε κίνδυνο αν ο αιτών ενημέρωνε τον καθού ή αίτηση κατά τον συνηθισμένο τρόπο.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Τα πρόσωπα που επιχειρούν να εκτελέσουν απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα θα πρέπει να συμβουλευτούν τους **κανόνες των οικείων δικαστηρίων** ή του οικείου οργανισμού. Με εξαίρεση τις μονομερείς (ex parte) αιτήσεις, οφείλτε να ενημερώσετε τον καθού για την πρόθεσή σας να κινήσετε διαδικασία για την εκτέλεση απόφασης.

Last update: 18/11/2019

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-el-el.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Η γονική μέριμνα αποτελεί δικαίωμα, αλλά και καθήκον των γονέων (λειτουργικό δικαίωμα). Περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του ανήλικου τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του. Εξασφαλίζει δηλαδή την προστασία των προσωπικών και περιουσιακών συμφερόντων του ανήλικου τέκνου.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η γονική μέριμνα ασκείται από κοινού από τους δύο γονείς. Κάθε απόφαση των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Στην περίπτωση κατά την οποία ο ένας γονέας αδυνατεί, για πραγματικούς (π.χ. νοσηλεία, φυλάκιση) ή νομικούς (δικαιοπρακτική ανικανότητα) λόγους, να ασκεί την γονική μέριμνα, τότε αυτός παραμένει απλός φορέας του δικαιώματος, ενώ την άσκηση την αναλαμβάνει μόνος ο άλλος γονέας.

Στην περίπτωση κατά την οποία και οι δύο γονείς αδυνατούν να ασκήσουν την γονική μέριμνα, το ανήλικό τέκνο τίθεται σε επιτροπεία, η οποία θα συνυπάρχει με τη γονική μέριμνα των γονέων, απλών φορέων πλέον της γονικής μέριμνας και όχι δικαιούχων άσκησης της.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Στις περιπτώσεις διαζυγίου ή διακοπής της συμβίωσης των γονέων, και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, η άσκηση της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το δικαστήριο. Η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί στον έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής του τέκνου, στους δύο από κοινού. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ιδίως να καταναείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων ή να την αναθέσει σε τρίτον.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Εάν πρόκειται για τις περιπτώσεις όπου η γονική μέριμνα ρυθμίζεται από το δικαστήριο (όπως διαζύγιο ή διακοπή της συμβίωσης) το δικαστήριο συνεκτιμά και τις ενδεχόμενες συμφωνίες των γονέων προκειμένου να ρυθμίσει την άσκηση της γονικής μέριμνας, χωρίς πάντως οι συμφωνίες αυτές να το δεσμεύουν. Οι συμφωνίες αυτές δεν είναι απαραίτητο να περιβληθούν κάποιον ιδιαίτερο τύπο, αρκεί να έρθουν νομότυπα σε γνώση του δικαστηρίου. Συνήθως τούτο γίνεται με την υποβολή ενός εγγράφου που έχουν συντάξει οι ενδιαφερόμενοι στο οποίο αποτυπώνεται η με την σχετική συμφωνία τους. Τούτο προβλέπεται ρητά από το νόμο στην περίπτωση του συναινετικού διαζυγίου των γονέων, όταν υπάρχουν ανήλικα τέκνα, οπότε πρέπει απαραίτητα να υποβληθεί στο δικαστήριο και έγγραφη συμφωνία των συζύγων που να ρυθμίζει την επιμέλεια των τέκνων και την επικοινωνία με αυτά.

Κατά τα λοιπά οι γονείς μπορούν άτυπα, χωρίς να τηρηθεί κάποιος ιδιαίτερος τύπος ή να ακολουθηθεί κάποια τυπική διαδικασία, να συμφωνήσουν τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας, κατανέμοντας λειτουργικά αυτήν, οπότε δηλαδή μέρος της γονικής μέριμνας ασκείται από τον ένα γονέα, ενώ το υπόλοιπο το ασκεί ο άλλος, π.χ. ο ένας γονέας ασκεί την επιμέλεια του προσώπου, ενώ ο άλλος διαχειρίζεται την περιουσία του ανήλικου και τον αντιπροσωπεύει.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Αν οι γονείς διαφωνούν κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, και το συμφέρον του τέκνου επιβάλλει να ληφθεί απόφαση, αποφασίζει το δικαστήριο. Εναλλακτικός τρόπος επίλυσης της διαφοράς είναι η δικαστική μεσολάβηση.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Το συγκεκριμένο ζήτημα στο οποίο διαφωνούν οι γονείς κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας και για το οποίο προσέφυγαν στο δικαστήριο είναι αυτό που μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής. Μπορεί να είναι οποιοδήποτε ζήτημα ανακύψει κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, στο οποίο διαφωνούν οι γονείς, εμμένοντας ο καθένας στην άποψή του, και, επομένως, το συμφέρον του παιδιού επιβάλλει την επίλυση του. Το ζήτημα αυτό μπορεί να είναι αντικειμενικά σοβαρό, όπως π.χ. επιλογή κυρίου ονόματος, διενέργεια ιατρικής επέμβασης κλπ, ή μικρής αντικειμενικά σημασίας θέμα, για το οποίο όμως οι γονείς, θεωρώντας αυτό σημαντικό, προσέφυγαν στο δικαστήριο.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Καταρχάς ναι, εφόσον το ζήτημα αφορά την επιμέλεια του τέκνου που έχει αποκλειστικά ανατεθεί στον ένα γονέα. Σε κάθε περίπτωση, οι γονείς μπορούν να μην υιοθετήσουν την δικαστική λύση που δόθηκε (αναθέτοντας την επιμέλεια αποκλειστικά στον ένα γονέα), αλλά, συμφωνώντας έστω και καθυστερημένα (αφού ήδη έχει προηγηθεί η δικαστική απόφαση), να ακολουθήσουν μία άλλη λύση, με την οποία θα αναλαμβάνει και ο άλλος γονέας ρόλο στην επιμέλεια του τέκνου, με την αυτονόητη βέβαια προϋπόθεση ότι η λύση αυτή θα είναι προς το συμφέρον του τέκνου.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Σημαίνει ότι για τις αποφάσεις που σχετίζονται με την επιμέλεια του τέκνου απαιτείται η από κοινού απόφαση των γονέων.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Αρμόδιο δικαστήριο είναι πάντοτε το Μονομελές Πρωτοδικείο. Η αγωγή πρέπει να κατατεθεί στο κατά τόπο στο αρμόδιο δικαστήριο και να επιδοθεί στον αντιδίκιο και, περαιτέρω, να υποβληθούν στο δικαστήριο τα έγγραφα που είναι κρίσιμα για την απόδειξη της βασιμότητας της.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Το δικαστήριο (Μονομελές Πρωτοδικείο) δικάζει κατά την ειδική διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα 681 Β και Γ ΚΠολΔ, η οποία καταστρώθηκε στο πρότυπο των εργατικών διαφορών, για την ταχύτερη εκδίκαση των διαφορών αυτών, με την εφαρμογή, ωστόσο, λόγω του προέχοντος προσωπικού χαρακτήρα των συγκεκριμένων διαφορών, ορισμένων ρυθμίσεων των γαμικών διαφορών και των κανόνων της εκούσιας δικαιοδοσίας περί ανακριτικής αρχής και αυτεπάγγελτης διάταξης των αποδείξεων. Εάν όμως διαφορά σχετική με την άσκηση της γονικής μέριμνας ενωθεί με οποιαδήποτε από τις γαμικές διαφορές του άρθρου 592 §1 ΚΠολΔ (π.χ. διαζύγιο, ακύρωση γάμου) ή τις διαφορές του άρθρου 614 §1ΚΠολΔ (π.χ. προσβολή πατρότητας), το δικαστήριο (Μονομελές Πρωτοδικείο) οφείλει να εφαρμόσει την διαδικασία των άρθρων 598 – 612 και 616 – 622 ΚΠολΔ. Σε περίπτωση επείγοντος προβλέπεται η διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων και στην περίπτωση κατεπείγοντος η προσωρινή διαταγή.

12 Μπορώ να τύχω νομικής συνδρομής για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας;

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Αναφορικά με την εκτέλεση απόφασης σχετικής με την γονική μέριμνα ακολουθείται η διάταξη του άρθρου 950 ΚΠολΔ, εφόσον όμως η σχετική απόφαση περιλαμβάνει και καταψηφιστικές διατάξεις, όταν δηλαδή με την δικαστική απόφαση δεν ρυθμίζεται απλώς η γονική μέριμνα ή η επιμέλεια του ανηλίκου τέκνου ή το δικαίωμα επικοινωνίας με αυτό, αλλά διατάσσεται παράλληλα η παράδοση ή απόδοση του τέκνου, η ανοχή του τρόπου επικοινωνίας ή η παράλειψη αντίθετων ενεργειών. Ειδικότερα, α) με την απόφαση που διατάσσεται η απόδοση ή παράδοση τέκνου καταδικάζεται ο γονέας που έχει το τέκνο να εκτελέσει αυτή την πράξη και με την ίδια απόφαση, για την περίπτωση που δεν την εκτελέσει, απαγγέλλεται αυτεπάγγελλως χρηματική ποινή έως πενήντα χιλιάδες ευρώ υπέρ του αιτούντος την απόδοση ή παράδοση ή η καταδίκη του σε προσωπική κράτηση έως ένα έτος ή και στις δύο ποινές (έμμεση εκτέλεση) και β) αν παρεμποδίζεται το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο, η απόφαση που ρυθμίζει την επικοινωνία μπορεί να απειλήσει με χρηματική ποινή και προσωπική κράτηση εκείνον που εμποδίζει την επικοινωνία (αναπληρωματική εκτέλεση).

Τελευταία επικαιροποίηση 12/09/2016

ES

ΙΣΠΑΝΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-ES-el.do?clang=en

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

In Spanish law, parental responsibility is usually referred to as ‘patria potestad’ (parental authority). It consists of the rights and duties of the individuals, normally the parents, or legal entities entrusted with the protection of the minor's person and property by law or by a court decision.

Parental authority must always be exercised for the benefit of the children, in accordance with their personalities, and with respect for their physical and psychological integrity. It includes the following duties and powers:

1. Looking after them, being with them, feeding them, educating them and ensuring that they receive a well-rounded education.
2. Representing them and administering their property.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

Parents have parental responsibility for minors.

In the event that the parents separate, divorce, split up or do not live together, all the rights and duties regarding minors, in relation to their persons and their property, belong to both parents, except in exceptional circumstances.

If the parents live apart, parental authority will be exercised by the parent with whom the child lives. However, upon an application by the other parent, accompanied by supporting reasons, the court may, in the interests of the child, award him or her parental authority to be exercised jointly with the first parent, or may distribute between the mother and the father the functions inherent in exercising parental authority.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

In Spanish law, other relatives, persons or institutions may be appointed, under judicial supervision, to exercise parental responsibility over minors, if the parents fail to carry out the duties of protection laid down by the law on the care of minors, or do not carry them out satisfactorily.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

If the parents divorce or separate, parental responsibility may be determined:

- At the request of both parents, in a Regulating Agreement (convenio regulado), which must be approved by the courts;
- By a court decision, in adversarial proceedings.

Parental responsibility, as an institution for the protection of minors, lies with both parents.

The arrangements for the care and custody of minors may be summarised as follows:

- Award to just one of the parents. Visiting arrangements are usually made for the parent without custody.
- Joint award, with alternating periods in which the minors are with one or the other parent.

- On an exceptional basis, where circumstances so dictate and in the interests of the minor, a court decision may be issued awarding care and custody to another person, either following a proposal by the parents themselves or at the direct decision of the court.

In cases where the administration is responsible for the care of the minor, this situation is maintained, and custody is not awarded to either parent.

The specific system of custody is decided on a case-by-case basis, in accordance with the interests of the minor.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

Parents who reach an agreement on issues of parental responsibility must submit a signed Regulating Agreement containing all the points agreed on. This must set out expressly, in addition to other measures:

- the care and custody of the minor;
- the visiting arrangements with parents;
- the exercise of parental responsibility;
- the use of the family home;
- the maintenance allowance for the minor.

The Regulating Agreement is submitted together with the application to the appropriate Court of First Instance. It must be ratified by the parents in court. The minors will be heard where this is deemed necessary on an ex officio basis or at the request of the prosecutor, the parties, members of the court's technical team or the minor. After seeking the opinion of the public prosecutor, the judge assesses the agreements.

Unless they are damaging for the children, agreements by the spouses adopted to govern the consequences of annulment, separation or divorce will be approved by the judge. If the parties propose arrangements for visits and communication between grandchildren and their grandparents, the judge may approve them after having a hearing with the grandparents in which they give their assent.

If agreements are rejected, this must be done through a decision accompanied by reasons. In this event, the spouses must submit a new proposal for approval by the judge, if applicable.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

Family Mediation is the best alternative measure to a court decision for arriving at an agreement between the parties.

For any agreements adopted to be enforceable, they must always be approved by a court decision.

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

In the court decision the judge must always decide upon the following matters in the interest of minor children, avoiding the separation of siblings if possible, after hearing them if they are capable of judgement:

- the judicial measures concerning custody and care, granted to one or both parents, and education;
- the visiting arrangements, indicating the time, method and place when parents can communicate with their children and spend time with them;
- exceptionally, these visiting rights may have to be limited or suspended if serious circumstances occur or if one of the parents seriously and repeatedly fails in his or her duties;
- The award of parental authority, and, if necessary and if appropriate for the children, a decision as to total or partial exercise of such authority by one of the parents, including deprivation of such authority if there is good reason;
- the maintenance to be paid by each parent to meet the needs of the child, having regard to the economic circumstances, and adopting the measures necessary to ensure the effectiveness of the maintenance;
- allocation of the use of the family home and of commonly used items, in cases when there is no agreement between the parents, giving preference to the spouse with custody of the minor children.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

As a general rule, parental authority is shared by both parents. Both parents, therefore, share the power to decide upon and resolve all matters concerning a minor, even if only one of them has been awarded custody.

In the event of disagreement between the parents over decisions that can or should be taken concerning a minor child, for instance in relation to schooling and educational matters such as choosing a school or extracurricular activities, health care when choosing a doctor, personal matters such as the choice of a name or religious education, or choosing the place or country where the minors live, etc., and when mutual agreement has proved impossible, either of the parents may have recourse to the court to resolve the dispute.

After hearing both parents and the child (if he or she is capable of judgement), the judge will award decision-making powers to the father or mother. If the disagreements recur or some other cause arises that seriously impedes the exercise of parental responsibility, the judge may assign decision-making powers totally or partially to one of the parents, or may distribute these functions between them. All these measures may be adopted for a maximum period of two years.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

In cases where the custody of a minor is awarded jointly to both parents, in practice day to day care of the minor by each parent alternates for predetermined periods. The joint custody arrangement may vary; usual practice is to alternate weeks or to share out the days of the week, with the parents taking alternate weekends.

All holiday periods are shared between both parents.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

In matrimonial proceedings for separation or divorce by mutual agreement, the competent court is the Court of First Instance within whose jurisdiction the last joint matrimonial home, or the home of either of the applicants, is located.

In adversarial matrimonial proceedings the competent court is the Court of First Instance in the location of the conjugal home, and if the spouses are resident in different judicial districts the plaintiff may choose between the court in the area of the last matrimonial home or in the area where the defendant is resident.

Those without a fixed address or residence may be sued in the place where they are currently based or that of their last residence, at the choice of the plaintiff; if the jurisdiction can still not be determined, it will fall to the court of the place of address of the plaintiff.

In proceedings that solely concern the care, custody and maintenance of minor children, in which the parents are not married to each other, the Court of First Instance which has jurisdiction is that in the location of the last shared residence of the parents. If they live in different judicial districts the plaintiff may choose between the court in the area of residence of the defendant or that in the area of residence of the minor.

A certification of the marriage's registration at the Civil Registry and, as appropriate, the birth certificates of any offspring shall be attached to the application, along with the document or documents on which the spouse may base his or her rights. If measures on the division of property are sought, the plaintiff must provide the documents in his or her possession which allow the financial circumstances of the spouses and, as appropriate, those of the children, to be assessed, such as tax returns, payslips, bank statements, property deeds or registration certificates.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

The procedures applicable in these cases are the following:

In cases where there is agreement between the parties, the mutual agreement procedure established by Article 777 of the Law on Civil Procedure, for separation, divorce and the adoption of definitive measures on the care, custody and maintenance of minor children, when there is no marriage.

When there is no agreement between the parties, the adversarial proceedings governed by Articles 770 and 774 of the Law on Civil Procedure, which is also applicable to family proceedings and proceedings concerning minors, when the parents are not married to each other.

In urgent cases the adoption of measures under the following procedures may be requested:

Interim measures prior to the submission of the application for annulment, separation, divorce or in proceedings concerning the care and custody of minor children and maintenance. This is governed by Articles 771 and 772 of the Law on Civil Procedure.

It is expressly provided that if there are grounds for urgent action, the measures in the first decision issued may be adopted, with immediate effect.

Interim measures deriving from the acceptance of the application for matrimonial proceedings or proceedings relating to minors, as in the previous cases. This is provided for in Article 773 of the Law on Civil Procedure.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

In cases when judicial decisions on parental responsibility are not complied with voluntarily, an application may be submitted to the Court of First Instance that issued them, by submitting a request for enforcement of the measure or measures not complied with.

The sentence or decision whose enforcement is sought, and the person against whom enforcement is to be carried out, must be identified.

Last update: 30/10/2019

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-fr-el.do?clang=fr

1 Que signifie la notion de “responsabilité parentale” dans la pratique ? Quels sont les droits et obligations d'un titulaire de responsabilité parentale ?

En France, l'autorité parentale se définit comme un ensemble de droits et de devoirs ayant pour finalité l'intérêt de l'enfant.

Elle appartient aux parents jusqu'à la majorité ou l'émancipation de l'enfant.

Les parents ont l'obligation de protéger l'enfant dans sa sécurité, sa santé et sa moralité pour assurer son éducation et permettre son développement, dans le respect dû à sa personne.

Il leur appartient de fixer le lieu de la résidence habituelle de l'enfant, notamment s'ils sont séparés. Ils doivent assurer son logement et s'ils ne sont pas en mesure de l'héberger le confier à une tierce personne.

Les père et mère ont un droit et devoir de surveillance et doivent veiller sur l'enfant et prendre soin de sa personne au quotidien. Ils peuvent encadrer, voire interdire les relations de l'enfant avec des tiers en tenant compte de son âge. Ils doivent respecter le droit de l'enfant d'entretenir des relations personnelles avec ses grands-parents.

Les parents sont tenus d'assurer l'éducation de l'enfant : scolarité, formation professionnelle, moralité, vie civique etc... Il leur appartient de décider de son orientation religieuse dans le respect de sa personne. Les parents décident des soins médicaux à apporter à leur enfant.

Dès lors qu'ils sont investis de l'exercice de l'autorité parentale, les père et mère sont également administrateurs légaux de leurs enfants et sont chargés à ce titre de les représenter dans tous les actes de la vie civile et de gérer leurs biens.

Qu'il exerce ou non l'autorité parentale, chacun des parents doit contribuer à l'entretien et à l'éducation des enfants à proportion de ses ressources et des besoins de l'enfant.

2 En règle générale, qui a la responsabilité parentale d'un enfant ?

L'autorité parentale appartient aux deux parents à égalité. La notion de puissance paternelle a été supprimée en 1970 en France.

On distingue le fait d'être titulaire de l'autorité parentale et le fait d'avoir l'exercice de l'autorité parentale. Un parent peut être titulaire de l'autorité parentale sans en avoir l'exercice.

En principe, les deux parents exercent en commun l'autorité parentale sauf en cas reconnaissance tardive de l'enfant plus d'un an après sa naissance (dans ce cas seule une déclaration commune auprès du tribunal ou une décision du juge aux affaires familiales permet l'exercice en commun de l'autorité parentale). Il arrive donc que seule la mère exerce l'autorité parentale mais le principe est celui de l'exercice conjoint par les deux parents.

Les père et mère qui exercent en commun l'autorité parentale à l'égard de l'enfant doivent prendre ensemble toutes les décisions importantes le concernant (déménagement, changement d'établissement scolaire, opération chirurgicale...).

Si un parent est titulaire de l'autorité parentale sans en avoir l'exercice, il doit encore être informé des décisions importantes prises par l'autre parent pour exercer son droit et son devoir de « surveillance ». Il doit être informé pour pouvoir le cas échéant alerter les services sociaux ou le juge en cas de difficulté majeure. Il a toujours le devoir de contribuer à l'entretien et à l'éducation de l'enfant et peut donc avoir à payer une pension alimentaire. Le juge a la possibilité de fixer l'exercice conjoint ou exclusif de l'autorité parentale.

3 Si les parents soit sont incapables, soit refusent d'exercer la responsabilité parentale de leurs enfants, une autre personne peut-elle être nommée à leurs places ?

Si les parents sont temporairement dans l'impossibilité de s'occuper de leurs enfants, ils peuvent les confier à un tiers. Ils peuvent aussi demander au juge que l'exercice de l'autorité parentale soit déléguée à ce tiers. La délégation sera alors volontaire.

Si les parents mettent en danger leur enfant, le juge des enfants saisi par les parents ensemble ou l'un d'eux, par la personne à qui il a été confié, par le tuteur du mineur ou le mineur lui-même ou par le procureur de la République, pourra ordonner son placement

et le confier soit à une tierce personne, soit aux services de l'Aide Sociale à l'Enfance sous l'autorité du Président du Conseil départemental.

De manière générale, en cas de désintérêt manifeste ou si les parents sont dans l'impossibilité d'exercer tout ou partie de l'autorité parentale, le particulier, l'établissement ou le service départemental de l'aide sociale à l'enfance qui a recueilli l'enfant ou un membre de la famille peut saisir le juge aux fins de se faire déléguer totalement ou partiellement l'exercice de l'autorité parentale. On parle parfois de délégation forcée de l'exercice de l'autorité parentale.

S'agissant des parents placés sous mesure de protection (ex : tutelle ou curatelle), ils ne sont pas privés de l'exercice de l'autorité parentale par principe. Dans certaines situations, si les conditions sont remplies, il pourra néanmoins y avoir une délégation de l'exercice de l'autorité parentale ou une tutelle au profit de l'enfant.

Si les parents sont décédés ou se trouvent privés de l'exercice de l'autorité parentale (notamment parent absent ou hors d'état de manifester sa volonté), une tutelle est ouverte et un conseil de famille est désigné. Il est composé de quatre personnes au minimum, choisies en considération de l'intérêt de l'enfant parmi lesquelles seront choisis un tuteur et un subrogé tuteur. La mesure de tutelle est suivie par le juge aux affaires familiales qui exerce les fonctions de juge des tutelles des mineurs.

L'autorité parentale est une fonction d'ordre public. Il s'agit d'un droit indisponible. Les parents ne peuvent pas y renoncer.

Sur l'exercice de l'autorité parentale, ils peuvent faire certaines demandes ou décider d'un exercice exclusif de l'autorité parentale par l'un des deux parents mais cela doit être conforme à l'intérêt de l'enfant.

Sauf accord, il faut une décision du juge pour statuer sur l'exercice de l'autorité parentale. La délégation de l'exercice de l'autorité parentale à un tiers est toujours soumise au contrôle du juge.

4 Si les parents divorcent ou se séparent, comment les modalités de l'exercice de la responsabilité parentale pour l'avenir sont-elles décidées ?

La séparation des parents est sans incidence sur les règles de dévolution de l'exercice de l'autorité parentale. Ils doivent continuer de s'occuper tous deux des enfants et prendre ensemble les décisions à prendre dans l'intérêt de ceux-ci.

S'ils ne parviennent pas à s'entendre, le juge aux affaires familiales, dans le cadre de la procédure de divorce ou d'une procédure relative à l'exercice de l'autorité parentale, fixera les modalités d'exercice de l'autorité parentale, en prenant en considération :

- 1° la pratique que les parents avaient précédemment suivie ou les accords qu'ils avaient pu antérieurement conclure;
- 2° les sentiments exprimés par l'enfant mineur lors de son audition par le juge;
- 3° l'aptitude de chacun des parents à assumer ses devoirs et respecter les droits de l'autre ;
- 4° le résultat des expertises éventuellement effectuées, tenant compte notamment de l'âge de l'enfant
- 5° les renseignements qui ont été recueillis dans les éventuelles enquêtes et contre-enquêtes sociales ;
- 6° les pressions ou violences, à caractère physique ou psychologique, exercées par l'un des parents sur la personne de l'autre.

5 Si les parents concluent un accord sur la question de responsabilité parentale, quelles sont les formalités à respecter pour que l'accord soit en vigueur ?

Les parents peuvent s'entendre sur l'ensemble des mesures à fixer dans l'intérêt de leur enfant et établir, seuls ou avec l'aide d'un médiateur et/ou de leurs avocats, une convention parentale.

Ils pourront ensuite saisir le juge aux affaires familiales afin de faire homologuer la convention par laquelle ils organisent les modalités d'exercice de l'autorité parentale et fixent la contribution à l'entretien et à l'éducation de l'enfant afin de lui donner force exécutoire.

Le juge ne peut pas modifier la convention. Il l'homologue sauf s'il constate qu'elle ne préserve pas suffisamment l'intérêt de l'enfant ou que le consentement des parents n'a pas été donné librement. Il peut statuer sans débat.

Dans le cadre d'un divorce par consentement mutuel, les deux parents et leurs avocats peuvent aussi fixer les modalités d'exercice de l'autorité parentale dans leur convention de divorce. Cette convention est signée par les deux époux et leurs deux avocats après un délai de réflexion d'au moins 15 jours et cette convention est déposée au rang des minutes d'un notaire ce qui lui donne force exécutoire.

Ainsi, sauf dans le cas du divorce par consentement mutuel par acte d'avocat déposé au rang des minutes d'un notaire, l'intervention d'un juge est nécessaire pour rendre exécutoire un accord parental sur les modalités d'exercice de l'autorité parentale.

6 Si les parents n'arrivent pas à se mettre d'accord sur la question de responsabilité parentale, quels sont les moyens alternatifs pour résoudre le conflit sans faire appel à la justice ?

Si les parents ne parviennent pas à se mettre d'accord et ne veulent pas faire appel à la justice, ils peuvent, à leur initiative, participer à une médiation familiale.

La médiation familiale a pour objectif de rétablir une communication entre les parents afin que ceux-ci trouvent ensemble des accords tenant compte des besoins de chacun, et plus particulièrement de ceux des enfants. Elle constitue un lieu de parole privilégié qui doit permettre d'apaiser le conflit, d'instaurer une compréhension et une confiance mutuelles, et dès lors, trouver des solutions concrètes, tant sur le plan de l'organisation familiale que sur le plan financier. A défaut d'accord, les parents peuvent saisir le juge et en cas d'accord, ils pourront faire homologuer leur accord par le juge ou l'insérer dans la convention de divorce par consentement mutuel.

7 Si les parents font appel à la justice, sur quelles questions le juge peut-il statuer concernant l'enfant ?

Le juge aux affaires familiales est compétent pour statuer sur l'exercice de l'autorité parentale.

Il peut confier cet exercice exclusivement à l'un des deux parents ou constater que les deux parents exercent ensemble l'autorité parentale.

En cas de désaccord entre les parents, le juge peut autoriser l'un d'eux à prendre une décision ponctuelle qui nécessiterait en principe l'accord des deux comme par exemple, le déménagement de l'enfant, le changement de l'école, une intervention chirurgicale.

Le juge aux affaires familiales peut également interdire la sortie du territoire d'un enfant mineur en l'absence de l'accord des deux parents, notamment s'il existe un risque de voir un parent partir avec l'enfant à l'étranger sans intention de retour en violation des droits de l'autre parent.

Le juge est, le plus souvent, saisi pour fixer la résidence habituelle de l'enfant, soit au domicile de l'un des parents soit en alternance au domicile de chacun d'eux. Si la résidence habituelle de l'enfant est fixée au domicile d'un des parents, il fixe également un droit de visite et d'hébergement ou un simple droit de visite pendant la journée au profit de l'autre parent.

En cas de risque pour l'enfant, le juge peut décider que le parent titulaire du droit de visite rencontrera l'enfant dans un espace de rencontres, c'est à dire un lieu d'accueil neutre assurant un encadrement par des professionnels. Il s'agit généralement d'un lieu spécialement aménagé avec des travailleurs sociaux et des psychologues.

Le juge aux affaires familiales est également compétent pour fixer une contribution à l'entretien et à l'éducation de l'enfant due par celui qui n'assume pas la charge quotidienne de l'enfant. Il s'agit le plus souvent d'une pension alimentaire payée chaque mois par un parent à l'autre parent.

8 Si le tribunal décide qu'un des parents aura la garde exclusive de l'enfant, est-ce que cela signifie que ce parent peut décider de toutes les affaires concernant l'enfant sans d'abord consulter l'autre parent ?

Si le juge fixe la résidence habituelle de l'enfant chez l'un des parents, l'autre parent continue, sauf décision contraire, d'exercer l'autorité parentale en commun avec le parent gardien, y compris s'il n'accueille pas l'enfant à son domicile. Les deux parents doivent continuer à prendre ensemble toutes les décisions importantes. En cas de désaccord, ils doivent saisir le juge. Si l'intérêt de l'enfant le commande, le juge peut confier l'exercice de l'autorité parentale à l'un des deux parents. Cela peut être décidé en cas d'incapacité de l'un des parents, de son désintérêt, de son impossibilité à le joindre ou de son obstruction systématique lorsque l'intérêt de l'enfant commande que les décisions puissent être prises rapidement.

Le parent qui est privé de l'exercice de l'autorité parentale conserve le droit de surveiller l'éducation de l'enfant et doit être informé des choix importants le concernant.

9 Si le tribunal décide que les parents auront la garde conjointe de l'enfant, qu'est-ce que cela signifie dans la pratique ?

La notion de « garde de l'enfant » a été supprimée du droit de la famille français en 1987.

La notion de « garde conjointe » peut s'analyser en droit français soit au sens large comme l'exercice en commun de l'autorité parentale, soit au sens plus étroit comme la fixation de la résidence d'un enfant en alternance au domicile de chacun des parents (on parle parfois de garde alternée mais ce terme n'est pas juste juridiquement, il faut utiliser la formule « résidence fixée en alternance »).

Les parents exercent en principe en commun l'autorité parentale sans que le juge n'ait à statuer. Le principe de la co-parentalité a été consacré par le droit français. Il signifie que chacun des parents participe à égalité à la vie de l'enfant et à son éducation et lui apporte les soins dont il a besoin au quotidien.

L'exercice commun de l'autorité parentale implique que les parents prennent ensemble toutes les décisions importantes concernant l'enfant.

Les parents peuvent également accueillir l'enfant en alternance une semaine sur deux à leur domicile respectif. Cela nécessite que leurs domiciles soient proches et qu'ils communiquent bien entre eux. La résidence alternée ne commande pas nécessairement un partage de temps égalitaire.

Il est fréquent que les parents exercent conjointement l'autorité parentale mais que la résidence habituelle d'un enfant soit fixée chez l'un des parents avec un droit de visite et d'hébergement au profit de l'autre parent.

10 Quel tribunal (ou autre autorité) faut-il saisir pour présenter une demande concernant la responsabilité parentale ? Quelles sont les formalités à respecter et quels documents doivent être joints à la demande ?

Le juge aux affaires familiales est le juge compétent pour statuer en matière d'autorité parentale. Il peut être saisi sur simple requête adressée au greffe, conjointement ou par une partie seulement, ou par assignation par huissier de justice.

La procédure est orale et la représentation par avocat n'est pas obligatoire. Les parties ont la faculté de se faire assister ou représenter par un avocat.

La requête doit indiquer les nom, prénom et adresse des parties ou, le cas échéant, la dernière adresse connue du défendeur. Elle contient l'objet de la demande et un exposé sommaire de ses motifs. Elle est datée et signée de celui qui la présente ou de son avocat.

Le parent qui saisit le juge doit produire :

- la copie intégrale de l'acte de naissance de chaque enfant concerné par votre demande,
- les précédentes décisions de justice le cas échéant
- la copie de sa pièce d'identité
- un justificatif de son domicile (quittance de loyer, facture d'électricité...)

et en fonction de la nature de sa demande : copie de son dernier avis d'imposition, de sa dernière déclaration de revenus, de ses trois derniers bulletins de paye, des justificatifs des prestations sociales perçues etc..

La question des modalités d'exercice de l'autorité parentale peut aussi être traitée dans le cadre d'un divorce. Pour le divorce par consentement mutuel, il faut que les parents soient d'accord sur tout. Ils doivent avoir chacun un avocat. Après un délai de réflexion, la convention de divorce est déposée au rang des minutes d'un notaire ce qui la rend exécutoire. Si un enfant demande son audition, le divorce devient judiciaire et il sera entendu par le juge ou une personne désignée par celui-ci.

Pour les autres divorces, ils sont prononcés par le juge. L'avocat est obligatoire.

Dans tous les cas, le mineur capable de discernement peut être entendu.

11 Quelle est la procédure applicable dans ces cas ? Existe-t-il une procédure d'urgence ?

En cas de saisine par requête, dans les quinze jours suivant le dépôt de celle-ci, le greffe convoque le défendeur à l'audience par lettre recommandée avec demande d'avis de réception.

Toutefois, lorsque la requête mentionne que l'adresse du défendeur est la dernière adresse connue, le greffe invite le requérant à procéder par voie de signification.

Le greffe avise par tous moyens l'auteur de la demande du lieu, jour et heure de l'audience.

Le juge aux affaires familiales peut également statuer en matière d'autorité parentale dans le cadre d'une procédure en divorce (voir divorce).

Le juge aux affaires familiales exerce les fonctions de juge des référés en cas d'urgence. Il peut être saisi dans le cadre d'une procédure d'urgence en référé par voie d'assignation. Il instruit l'affaire de manière contradictoire lors d'une audience et rend une décision sous forme d'ordonnance qui n'est pas dotée au fond de l'autorité de la chose jugée. La procédure du référé permet de demander au juge d'adopter rapidement des mesures provisoires dans l'attente d'une décision au fond. La demande de référé permet donc de préserver ses droits.

Le juge aux affaires familiales peut ordonner en référé toutes les mesures qui ne se heurtent à aucune contestation sérieuse ou que justifie l'existence d'un différend. Comme il s'agit uniquement de mesures provisoires, cette procédure est rarement utilisée.

En cas d'urgence dûment justifiée, le juge aux affaires familiales, saisi par requête, peut permettre d'assigner à une date d'audience fixée à bref délai. Dans ce cas, le juge statue au fond mais les délais sont abrégés. Cette voie qui est très fréquemment utilisée.

Le juge aux affaires familiales peut également être saisi selon la procédure accélérée au fond dans les cas prévus par la loi (en matière familiale cette procédure concerne les déplacements illicites d'enfant). Il sera saisi par voie d'assignation et rendra alors une

décision au fond dans un délai rapide. Dans ce cas, il n'y a pas lieu de justifier de l'urgence. La nature même de la procédure commande de voir fixer une date rapidement.

En cas de violences conjugales, le juge aux affaires familiales peut également être saisi en urgence sur le fondement de l'article 515-9 et suivants du code civil pour rendre une ordonnance de protection. Il devra désormais rendre sa décision dans un délai de six jours à compter de la fixation de la date d'audience (loi du 28 décembre 2019). Cette mesure de protection vise à protéger les conjoints ou ex-conjoints, victimes de violences physiques ou psychologiques en permettant d'interdire tous contacts entre eux et si nécessaires entre le conjoint ou ex-conjoint violent et les enfants. Dans le cadre de l'ordonnance de protection, le juge fixe également les mesures relatives à l'exercice de l'autorité parentale concernant les enfants. Il peut notamment décider de confier l'exercice exclusif de l'autorité parentale au parent victime des violences, priver le parent violent de l'exercice de son droit de visite et d'hébergement ou fixer à son profit un droit de visite restreint en espace de rencontres.

14 Dans certain cas, il pourrait s'avérer nécessaire de faire exécuter une décision concernant la responsabilité parentale par un tribunal. Quel tribunal faut-il saisir dans ces cas et quelle est la procédure applicable ?

Les **décisions du juge aux affaires familiales concernant l'autorité parentale sont exécutoires par provision de plein droit.**

En cas d'inexécution d'une décision du juge aux affaires familiales concernant l'autorité parentale, par exemple si l'un des parents bénéficie d'un droit de visite et d'hébergement et que l'autre parent l'empêche d'exercer ce droit, il peut porter plainte auprès du procureur de la République du tribunal du domicile de l'enfant. Le fait d'empêcher l'autre parent d'exercer son droit de visite et d'hébergement constitue un délit pénal de non représentation d'enfant mineur punissable d'un an d'emprisonnement et de 15 000 € d'amende.

Le juge aux affaires familiales peut assortir les mesures qu'il prononce d'une astreinte. Il peut, même d'office, ordonner une astreinte pour assurer l'exécution de sa décision. Si les circonstances en font apparaître la nécessité, il peut aussi assortir d'une astreinte la décision rendue par un autre juge ainsi que l'accord parental constaté dans la convention de divorce par consentement mutuel.

Le juge aux affaires familiales peut également, lorsqu'un parent fait délibérément obstacle de façon grave ou renouvelée à l'exécution d'une décision, d'une convention de divorce par consentement mutuel prenant la forme d'un acte sous signature privée contresigné par avocats déposé au rang des minutes d'un notaire ou d'une convention homologuée fixant les modalités d'exercice de l'autorité parentale, le condamner au paiement d'une amende civile d'un montant qui ne peut excéder 10 000€.

Enfin, à la demande du juge aux affaires familiales ou du parent intéressé, le procureur de la République peut requérir à titre exceptionnel le concours de la force publique afin d'assurer l'exécution d'une décision du juge, d'une convention de divorce par consentement mutuel ou d'une convention homologuée fixant les modalités d'exercice de l'autorité parentale par exemple l'exécution d'un droit de visite et d'hébergement.

Ainsi, selon les cas, il faudra s'adresser au procureur de la République ou au juge aux affaires familiales qui a rendu la décision.

Dernière mise à jour: 05/02/2020

HR

KROATIA

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-hr-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;
Ως γονική μέριμνα νοούνται οι υποχρεώσεις, τα καθήκοντα και τα δικαιώματα των γονέων στους οποίους έχει ανατεθεί η προστασία και η προαγωγή των προσωπικών και των περιουσιακών δικαιωμάτων του τέκνου, καθώς και του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου. Οι γονείς οφείλουν να ασκούν τη γονική μέριμνα ανάλογα με τις αναπτυξιακές ανάγκες και τις ικανότητες του τέκνου. Κανένας γονέας δεν μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμα γονικής μέριμνας. Οι γονείς οφείλουν να συζητούν και να συμφωνούν όσον αφορά τις επιμέρους πτυχές της γονικής μέριμνας με το τέκνο ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει το δικαίωμα και την υποχρέωση προστασίας των προσωπικών δικαιωμάτων του τέκνου στην υγεία, την ανάπτυξη, τη φροντίδα και την προστασία, την ανατροφή και την εκπαίδευση, την επικοινωνία, την επιλογή τόπου διαμονής, καθώς και το δικαίωμα και την υποχρέωση διοίκησης της περιουσίας του τέκνου. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει επίσης το δικαίωμα και την υποχρέωση εκπροσώπησης των προσωπικών και περιουσιακών δικαιωμάτων και συμφερόντων του τέκνου.

2 Γενικός, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Οι γονείς έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να ασκούν τη γονική μέριμνα ισότιμα, **από κοινού** και κατόπιν συμφωνίας. **Αν οι γονείς δεν μένουν μαζί** μόνιμα, οφείλουν να συμφωνήσουν όσον αφορά τη **ρύθμιση της γονικής μέριμνας με την κατάρτιση προγράμματος κοινής γονικής μέριμνας**. Η κοινή γονική μέριμνα μπορεί επίσης να ρυθμιστεί από δικαστήριο, η απόφαση του οποίου βασίζεται στις συμφωνίες των γονέων όσον αφορά όλα τα σχετικά ζητήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας. Κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, οι γονείς οφείλουν να προσπαθούν να επιλύουν με συμφωνία τυχόν ζητήματα που ανακύπτουν.

Κάθε γονέας μπορεί να ασκεί τη γονική μέριμνα μόνος του, συνολικά ή εν μέρει, ή στον βαθμό που απαιτείται για τη λήψη απόφασης σχετικά με συγκεκριμένο σημαντικό ζήτημα που αφορά το τέκνο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, το δικαίωμα γονικής μέριμνας του έτερου γονέα μπορεί να περιοριστεί μόνο με απόφαση του δικαστηρίου η οποία λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Αν οι γονείς ασκούσαν από κοινού τη γονική μέριμνα πριν από τον θάνατο οποιουδήποτε εξ αυτών, ο επιζών γονέας οφείλει να ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα χωρίς απόφαση δικαστηρίου, εάν ο άλλος γονέας έχει πεθάνει ή κηρυχθεί νεκρός. Κάθε γονέας μπορεί να ασκεί τη γονική μέριμνα μόνος του, δυνάμει σχετικής δικαστικής απόφασης, αν οι γονείς δεν συμφωνήσουν σε πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας ή σε εναλλακτική συμφωνία στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας. Σ' αυτή την περίπτωση, το δικαστήριο οφείλει να επιλέξει τον γονέα που έδειξε πρόθυμος να συνεργαστεί και να καταλήξει σε συμφωνία σχετικά με τη γονική μέριμνα.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Αν ο γονέας είναι ανήλικος ή έχει στερηθεί τη δικαιοπρακτική του ικανότητα όσον αφορά ορισμένη πτυχή της γονικής μέριμνας, τότε αναστέλλεται το δικαίωμα γονικής μέριμνας λόγω νομικών κωλυμάτων. Για όσο καιρό ισχύει η αναστολή του δικαιώματος, ο γονέας αυτός μπορεί να αναλάβει την καθημερινή φροντίδα του τέκνου από μόνος του, μαζί με τον έτερο γονέα του τέκνου ή μαζί με κηδεμόνα που διορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί οικογενείας (*Obiteljski zakon*) για τον διορισμό επιτρόπου. Ο ανωτέρω γονέας δεν μπορεί να εκπροσωπεί το τέκνο και, αν έχει στερηθεί τη δικαιοπρακτική του ικανότητα, δεν μπορεί να εκπροσωπεί το τέκνο στους τομείς που αφορά ή εν λόγω στέρηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας. Το τέκνο θα εκπροσωπείται μόνο από τον έτερο γονέα ή τον επίτροπο ο τελευταίος οφείλει να συμμορφώνεται με τις επιθυμίες του έτερου γονέα.

Αν οι γονείς του τέκνου ή ένας εκ των γονέων και ο επίτροπός του διαφωνούν σχετικά με την εκπροσώπηση του τέκνου σε σημαντικές αποφάσεις που σχετίζονται μ' αυτό, το δικαστήριο εκδίδει, κατόπιν αίτησης του τέκνου, οποιουδήποτε εκ των γονέων ή του κηδεμόνα, μονομερή (ex parte) απόφαση σχετικά με την εκπροσώπηση του τέκνου για το σχετικό ζήτημα.

Κατόπιν αιτήματος του τέκνου, οποιουδήποτε εκ των γονέων ή κέντρου κοινωνικής πρόνοιας, το δικαστήριο εκδίδει μονομερή απόφαση περί αναστολής της γονικής μέριμνας (αναστολή γονικής μέριμνας λόγω πραγματικών κωλυμάτων) αν οποιοσδήποτε εκ των γονέων απουσιάζει ή κατοικεί σε άγνωστη διεύθυνση ή αν οποιοσδήποτε εκ των γονέων δεν μπορεί, για αντικειμενικούς λόγους, να ασκήσει το δικαίωμα γονικής μέριμνας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο εν λόγω γονέας δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα γονικής μέριμνας για όσο διαρκεί η αναστολή του εν λόγω δικαιώματος για τους παραπάνω λόγους. Στη διάρκεια του εν λόγω διαστήματος αναστολής, η γονική μέριμνα ασκείται από τον άλλο γονέα μόνο του ή το τέκνο τίθεται υπό καθεστώς επιτροπείας σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί οικογενείας. Κατόπιν αιτήματος του τέκνου, γονέα του οποίου το δικαίωμα γονικής μέριμνας έχει ανασταλεί ή κέντρου κοινωνικής πρόνοιας, το δικαστήριο εκδίδει μονομερή απόφαση περί ανάκλησης της αναστολής της γονικής μέριμνας λόγω πραγματικών κωλυμάτων, εφόσον δεν υφίστανται πλέον οι λόγοι για τους οποίους επιβλήθηκε η αναστολή.

Αν οι γονείς έχουν από κοινού τη γονική μέριμνα και ένας εξ αυτών πεθάνει, ο επιζών γονέας θα συνεχίσει να ασκεί τη γονική μέριμνα μόνος του. Αν ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα μόνος του πεθάνει, το δικαστήριο θα εκδώσει, κατόπιν αιτήματος του τέκνου, του επιζώντα γονέα ή κέντρου κοινωνικής πρόνοιας, μονομερή απόφαση με την οποία θα αναθέτει τη γονική μέριμνα στον επιζώντα γονέα, εάν θεωρεί ότι κάτι τέτοιο είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Αν πεθάνουν αμφότεροι οι γονείς, το τέκνο τίθεται υπό καθεστώς επιτροπείας από κέντρο κοινωνικής πρόνοιας. Όσο είναι εν ζωή, ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα μπορεί, μέσω διαθήκης ή συμβολαιογραφικής πράξης [αναφερόμενη ως «anticipatana naredba» (εκ των προτέρων απόφαση/οδηγία) στα κροατικά] να ορίσει πρόσωπο που θεωρεί ότι θα μπορεί να παρέχει τη βέλτιστη φροντίδα στο τέκνο σε περίπτωση θανάτου του γονέα. Σε περίπτωση διορισμού επιτρόπου για το τέκνο ύστερα από τον θάνατο γονέα, λαμβάνεται υπόψη η γνώμη του τέκνου και η επιθυμία του επιζώντα γονέα, εκτός αν θεωρείται ότι αυτό δεν είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου.

Σύμφωνα με το άρθρο 224 του νόμου περί οικογενείας, το τέκνο τίθεται υπό καθεστώς επιτροπείας αν οι γονείς έχουν πεθάνει, αργούν ή είναι άγνωστης ταυτότητας, ή κατοικούν σε άγνωστη διεύθυνση για τουλάχιστον έναν μήνα αν οι γονείς έχουν στερηθεί το δικαίωμα γονικής μέριμνας αν οι γονείς έχουν στερηθεί τη δικαιοπρακτική τους ικανότητα κατά τρόπο που τους εμποδίζει να ασκήσουν τη γονική μέριμνα, δεν έχουν αναθέσει τη φροντίδα του τέκνου σε πρόσωπο που πληροί τα κριτήρια επιτροπείας ή αν οι γονείς έχουν συναινέσει στο να δοθεί το τέκνο για υιοθεσία. Σύμφωνα με το άρθρο 225 του νόμου περί οικογενείας, η απόφαση με την οποία το τέκνο τίθεται σε καθεστώς επιτροπείας και διορίζεται επίτροπος λαμβάνεται από κέντρο κοινωνικής πρόνοιας. Το κέντρο κοινωνικής πρόνοιας μπορεί να αναθέσει την καθημερινή φροντίδα του τέκνου σε επίτροπο, άλλο πρόσωπο, ανάδοχη οικογένεια, ίδρυμα για εγκαταλελειμμένα παιδιά ή σε νομικό πρόσωπο που δραστηριοποιείται στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας, εκτός αν προβλέπεται κάτι διαφορετικό από τον νόμο περί οικογενείας.

Μέτρα για την προστασία των προσωπικών δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου θα λαμβάνονται βάσει αξιολόγησης εμπειρογνώμονα εφόσον διαπιστωθεί ότι έχουν παραβιαστεί τα δικαιώματα και το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και ότι έχει τεθεί σε κίνδυνο η ανάπτυξη του. Τα δικαιώματα του τέκνου θεωρείται ότι έχουν τεθεί σε κίνδυνο αν η φροντίδα του είναι ανεπαρκής, αν το τέκνο βιώνει ψυχосωματικές δυσκολίες (όπως εκφράζονται μέσω της συμπεριφοράς του, συναισθηματικών προβλημάτων, προβλημάτων στο σχολείο ή άλλων προβλημάτων στην ανάπτυξη του) ή αν είναι πιθανό να συμβούν τα παραπάνω. Για την προστασία των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου το κέντρο κοινωνικής πρόνοιας μπορεί:

1. να λάβει έκτακτα μέτρα για την απομάκρυνση του τέκνου και την παροχή στέγης σ' αυτό εκτός της οικογενειακής εστίας
2. να εκδώσει προειδοποίηση λόγω σφάλματος ή παράλειψης κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας
3. να εξασφαλίσει τη λήψη επαγγελματικής βοήθειας και υποστήριξης από τους γονείς σε σχέση με τη γονική μέριμνα και
4. να εξασφαλίσει την παροχή εντατικής επαγγελματικής υποστήριξης στους γονείς και την επιτήρηση της άσκησης της γονικής μέριμνας από αυτούς.

Για την προστασία των προσωπικών δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου το δικαστήριο μπορεί:

1. να θέσει προσωρινά το τέκνο στη φροντίδα άλλου προσώπου, ανάδοχης οικογένειας ή ιδρύματος κοινωνικής πρόνοιας
2. να διατάξει περιοριστικά μέτρα
3. να αφαιρέσει από τους γονείς το δικαίωμα να ζουν στο ίδιο σπίτι με το τέκνο και να αναθέσει την καθημερινή φροντίδα του τέκνου σε άλλο πρόσωπο, ανάδοχη οικογένεια ή ίδρυμα κοινωνικής πρόνοιας
4. να παράσχει υποστήριξη στην ανατροφή του τέκνου, αν αυτό παρουσιάζει προβλήματα συμπεριφοράς, με την τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα κοινωνικής πρόνοιας ή
5. να αφαιρέσει από τους γονείς τη γονική μέριμνα.

Στο πλαίσιο των μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου, ο νόμος περί οικογενείας περιέχει διατάξεις για τη ρύθμιση της παροχής προσωρινού καταλύματος για το τέκνο ή της προσωρινής τοποθέτησής του στη φροντίδα άλλου προσώπου, της στέρησης των γονέων από το δικαίωμα να ζουν σε κοινή κατοικία με το τέκνο κ.λπ.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Τα ζητήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της γονικής μέριμνας μπορούν να επιλυθούν με την κατάρτιση **προγράμματος κοινής γονικής μέριμνας** ή με δικαστική απόφαση.

Το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας είναι γραπτή συμφωνία μεταξύ των γονέων που ορίζει τρόπους κοινής άσκησης της γονικής μέριμνας σε περιπτώσεις που οι γονείς του τέκνου δεν ζουν μαζί μόνιμα ως οικογένεια. Το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας πρέπει να ορίζει τα παρακάτω:

1. τον τόπο και τη διεύθυνση κατοικίας του τέκνου,
2. τον χρόνο που θα περνάει το τέκνο με κάθε γονέα,
3. τους τρόπους ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τη συγκατάθεση που απαιτείται κατά τη λήψη σημαντικών αποφάσεων για το τέκνο και τους τρόπους ανταλλαγής σημαντικών πληροφοριών για το τέκνο,
4. το ύψος της υποχρέωσης διατροφής του γονέα με τον οποίο δεν κατοικεί το τέκνο, και
5. τον τρόπο επίλυσης μελλοντικών ζητημάτων. Οι γονείς μπορούν να καταρτίζουν το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας μόνοι τους ή στο πλαίσιο της υποχρεωτικής συμβουλευτικής διαδικασίας ή της διαδικασίας οικογενειακής διαμεσολάβησης.

Αν οι γονείς δεν καταφέρουν να συμφωνήσουν όσον αφορά το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας ή αν αυτό απορριφθεί από το δικαστήριο, οποιοσδήποτε εκ των γονέων ή το τέκνο μπορεί να ασκήσει αγωγή για την επίλυση τυχόν ζητημάτων που αφορούν τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο, τους τρόπους άσκησης της γονικής μέριμνας, την επικοινωνία του τέκνου με τον άλλο γονέα ή τη διατροφή του τέκνου. Στη διαδικασία για τον προσδιορισμό του γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο, της άσκησης της γονικής μέριμνας ή της επικοινωνίας του τέκνου με τον άλλο γονέα, το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από τυχόν αιτήματα των μερών. Το δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί σχετικά με τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο, τους τρόπους με τους οποίους αυτό θα

διατηρεί επικοινωνία με τον έτερο γονέα και την άσκηση γονικής μέριμνας βάσει συμφωνίας μεταξύ των γονέων, εάν θεωρεί ότι η συμφωνία αυτή είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου.

Το δικαστήριο αποφασίζει αυτεπαγγέλτως με ποιον γονέα θα διαμένει το τέκνο, τους τρόπους άσκησης της γονικής μέριμνας, τους τρόπους επικοινωνίας του τέκνου με τον έτερο γονέα και τη διατροφή του τέκνου, με την έκδοση απόφασης για την οριστική λύση του γάμου ή την ακύρωσή του ή την έκδοση διαζυγίου και σε άλλες περιπτώσεις που οι γονείς δεν μένουν μαζί, ή με την έκδοση απόφασης σε περίπτωση προσβολής της μητρότητας ή της πατρότητας, αν η έκδοση της εν λόγω απόφασης είναι δυνατή και απαραίτητη όσον αφορά την έκβαση της νομικής διαδικασίας και τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Για να είναι εκτελεστό, το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας μπορεί να υποβληθεί στο δικαστήριο στο πλαίσιο διαδικασίας ex parte αυτό θα δώσει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να ελέγξει το περιεχόμενο του και να το εγκρίνει ή να το απορρίψει σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί οικογενείας. Το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του τέκνου ή σε περίπτωση που η τροποποίηση είναι απαραίτητη λόγω σημαντικών αλλαγών στις περιστάσεις. Αν τροποποιηθεί, το πρόγραμμα θα πρέπει να υποβληθεί στο δικαστήριο στο πλαίσιο διαδικασίας ex parte, προκειμένου το δικαστήριο να ελέγξει το περιεχόμενο του και να εγκρίνει ή να απορρίψει τις τροποποιήσεις.

Το δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί σχετικά με τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο, τους τρόπους με τους οποίους αυτό θα διατηρεί επικοινωνία με τον έτερο γονέα και την άσκηση γονικής μέριμνας βάσει συμφωνίας μεταξύ των γονέων, εάν θεωρεί ότι η συμφωνία αυτή είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Αν οι γονείς αποφασίσουν να ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, η συμφωνία πρέπει να ρυθμίζει όλα τα σημαντικά ζητήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας. Όσον αφορά τα ένδικα μέσα ή την τροποποίηση της απόφασης του δικαστηρίου, η απόφασή του που βασίζεται σε συμφωνία των γονέων όσον αφορά την άσκηση κοινής γονικής μέριμνας έχει το ίδιο έννομο αποτέλεσμα με το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας, όπως εγκρίθηκε από το δικαστήριο. Η απόφαση δεν είναι απαραίτητη να περιλαμβάνει επεξηγηματικές σημειώσεις όσον αφορά τη γονική μέριμνα ή την επικοινωνία του τέκνου με τον έτερο γονέα εάν η απόφαση βασίζεται στην παραπάνω συμφωνία των γονέων για την κοινή άσκηση της γονικής μέριμνας.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Αν οι γονείς δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας, τότε **το κέντρο κοινωνικής πρόνοιας** θα τους ενθαρρύνει να προσπαθήσουν να συμφωνήσουν στο πλαίσιο διαδικασίας οικογενειακής διαμεσολάβησης, εκτός αν η εν λόγω υπόθεση δεν υπόκειται σε κανονιστικές απαιτήσεις διαμεσολάβησης. Αν γονείς που προτίθενται να πάρουν διαζύγιο δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας, το κέντρο κοινωνικής πρόνοιας θα τους ενημερώσει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας διαζυγίου που θα κινηθεί από οποιονδήποτε από τους συζύγους, το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως:

1. θα εκδώσει απόφαση προσδιορισμού του γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο
2. θα αφήσει το τέκνο να εκφράσει την άποψή του σύμφωνα με τον νόμο περί οικογενείας, και
3. θα διορίσει ειδικό επίτροπο για το τέκνο σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί οικογενείας.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Σύμφωνα με το άρθρο 413 του νόμου περί οικογενείας, το δικαστήριο αποφασίζει αυτεπαγγέλτως με ποιον γονέα θα διαμένει το τέκνο, τους τρόπους άσκησης της γονικής μέριμνας, τους τρόπους επικοινωνίας του τέκνου με τον έτερο γονέα, τη διατροφή του τέκνου, με την έκδοση απόφασης για την οριστική λύση του γάμου ή την ακύρωσή του ή την έκδοση διαζυγίου και σε άλλες περιπτώσεις που οι γονείς δεν μένουν μαζί, ή με την έκδοση απόφασης σε περίπτωση προσβολής της μητρότητας ή της πατρότητας, αν η έκδοση της εν λόγω απόφασης είναι δυνατή και απαραίτητη όσον αφορά την έκβαση της νομικής διαδικασίας και τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης.

Το δικαστήριο μπορεί

1. να περιορίσει ή να απαγορεύσει την επικοινωνία του τέκνου με τον έτερο γονέα
2. να αποφασίσει ότι η επικοινωνία θα επιτηρείται από εμπειρογνώμονα
3. να λάβει μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου ανάλογα με τις περιστάσεις ή
4. να αποφανθεί σχετικά με την επικοινωνία του τέκνου με τον θετό γονέα αν αυτός ζούσε με το τέκνο και το φρόντιζε κατά τον χρόνο λύσης του γάμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 417 του νόμου περί οικογενείας, στις διαδικασίες σχετικά με την επικοινωνία του τέκνου με τον έτερο γονέα το δικαστήριο οφείλει να ενημερώσει τους γονείς ότι η επικοινωνία αυτή είναι σημαντική για την ευημερία του τέκνου, να ενθαρρύνει τους γονείς να συμφωνήσουν και να συμμετάσχουν στη διαδικασία οικογενειακής διαμεσολάβησης σε όλες τις περιπτώσεις πλην των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας και, αν οι γονείς δεν καταλήξουν σε συμφωνία, να διασφαλίσει ότι ο τόπος στον οποίο το τέκνο θα επικοινωνεί με τον έτερο γονέα είναι κατάλληλος για το τέκνο, λαμβανομένων υπόψη των γεωγραφικών και χρονικών περιορισμών του έτερου γονέα. Η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να περιέχει πληροφορίες σχετικά με τους τρόπους, τον χρόνο και τον τόπο στον οποίο ο έτερος γονέας μπορεί να παραλαμβάνει και να επιστρέφει το τέκνο και, αν χρειάζεται, λεπτομέρειες σχετικά με το κόστος της επικοινωνίας. Στις επεξηγηματικές σημειώσεις της απόφασης, το δικαστήριο θα περιλαμβάνει γραπτή προειδοποίηση στην οποία θα περιγράφονται οι έννομες συνέπειες τυχόν μη συμμόρφωσης με την υποχρέωση διευκόλυνσης της επικοινωνίας του τέκνου με τον έτερο γονέα (συμπεριλαμβανομένου προστίμου, φυλάκισης ή απόφασης τροποποίησης της απόφασης προσδιορισμού του γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο).

Σύμφωνα με το άρθρο 418 του νόμου περί οικογενείας, το δικαστήριο μπορεί, στο πλαίσιο διαδικασίας για τη ρύθμιση της επικοινωνίας του τέκνου με τον έτερο γονέα, να λάβει μέτρα για τη διασφάλιση της εκτέλεσης της απόφασης, αν υπάρχουν υπόνοιες ότι ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο είναι πιθανό να μην συμμορφωθεί με την απόφαση περί επικοινωνίας, και ειδικότερα: 1. να ορίσει πρόσωπο που θα βοηθά στην εκτέλεση της απόφασης ή των συμφωνιών που καθιστούν δυνατή την επικοινωνία του τέκνου με τον έτερο γονέα και 2. να διατάξει τον γονέα με τον οποίο διαμένει το τέκνο να καταθέσει χρηματική εγγύηση. Κατά τη λήψη των εν λόγω μέτρων το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη, ιδίως, τον τρόπο συμπεριφοράς του γονέα με τον οποίο διαμένει το τέκνο κατά το παρελθόν.

Σύμφωνα με το άρθρο 419 του νόμου περί οικογενείας, το δικαστήριο μπορεί, στο πλαίσιο διαδικασίας για τη ρύθμιση της επικοινωνίας του τέκνου με τον έτερο γονέα, να λάβει ένα ή περισσότερα μέτρα με σκοπό τη διασφάλιση της επιστροφής του τέκνου ή την αποφυγή της απαγωγής του τέκνου από τον γονέα που έχει δικαίωμα επικοινωνίας (π.χ. με εντολή στον γονέα που έχει δικαίωμα επικοινωνίας να παροδίει το διαβατήριό του στο δικαστήριο που έλαβε το μέτρο κατά τον χρόνο επικοινωνίας, με εντολή στον γονέα που έχει δικαίωμα επικοινωνίας να καταθέσει χρηματική εγγύηση, με την απαγόρευση τυχόν δέσμευσης ή επιβάρυνσης

των περιουσιακών δικαιωμάτων του γονέα που έχει δικαίωμα επικοινωνίας —οι λεπτομέρειες της εν λόγω απαγόρευσης καταχωρίζονται σε δημόσια μητρώα—, με την απαίτηση ο γονέας που έχει δικαίωμα επικοινωνίας να παρουσιάζεται τακτικά ενώπιον εξουσιοδοτημένου φορέα, όπως κέντρο κοινωνικής πρόνοιας, μαζί με το τέκνο και στον τόπο που πραγματοποιείται η επικοινωνία, με προσδιορισμό του τόπου όπου πρόκειται να πραγματοποιηθεί η επικοινωνία, με απαγόρευση της εξόδου του τέκνου από τη χώρα στην οποία θα πραγματοποιηθεί η επικοινωνία και με καταχώριση των λεπτομερειών της εν λόγω απαγόρευσης σε εθνικό ή διεθνικό πληροφοριακό σύστημα). Κατά τη λήψη των παραπάνω μέτρων το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη, ιδίως, τον τρόπο συμπεριφοράς του γονέα που έχει δικαίωμα επικοινωνίας κατά το παρελθόν.

Σύμφωνα με το άρθρο 421 του νόμου περί οικογενείας, δεν είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται επεξηγηματικές σημειώσεις στην απόφαση προσδιορισμού της γονικής μέριμνας ή ρύθμισης της επικοινωνίας με το τέκνο, αν η απόφαση βασίζεται σε συμφωνία μεταξύ των γονέων που επιτεύχθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί οικογενείας, ή αν η απόφαση ανακοινώθηκε προφορικά παρουσία όλων των μερών και όλα τα μέρη δεσμεύτηκαν να μην καταφύγουν σε ένδικα μέσα.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Σύμφωνα με το άρθρο 99 του νόμου περί οικογενείας, κάθε γονέας οφείλει να εκπροσωπεί ο ίδιος το τέκνο στους τομείς της γονικής μέριμνας από τους οποίους έχει αποκλειστεί ο έτερος γονέας κατά τις διατάξεις του νόμου περί οικογενείας ή δυνάμει δικαστικής απόφασης.

Το άρθρο 105 του νόμου περί οικογενείας ορίζει ότι κάθε γονέας μπορεί να ασκεί τη γονική μέριμνα μόνος του, συνολικά ή εν μέρει, ή στον βαθμό που απαιτείται για τη λήψη απόφασης σχετικά με συγκεκριμένο σημαντικό ζήτημα που αφορά το τέκνο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, το δικαίωμα γονικής μέριμνας του έτερου γονέα μπορεί να περιοριστεί μόνο με απόφαση του δικαστηρίου η οποία λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Αν οι γονείς ασκούσαν κοινή γονική μέριμνα πριν από τον θάνατο οποιουδήποτε εξ αυτών, ο επιζών γονέας οφείλει να ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα χωρίς απόφαση δικαστηρίου, εάν ο άλλος γονέας έχει πεθάνει ή κηρυχθεί νεκρός. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με την αποκλειστική γονική μέριμνα, το δικαστήριο αποφασίζει κατά πόσον ο γονέας στον οποίο ανατέθηκε η γονική μέριμνα θα πρέπει να εκπροσωπεί το τέκνο σε ζητήματα που αφορούν τα βασικά προσωπικά δικαιώματα του τέκνου από μόνος του ή αν θα είναι απαραίτητη η συγκατάθεση του έτερου γονέα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 100 του νόμου περί οικογενείας (ως εκπροσώπηση του τέκνου σε ζητήματα που αφορούν τα βασικά προσωπικά του δικαιώματα νοείται η εκπροσώπηση σε περίπτωση αλλαγής στο όνομα του τέκνου ή στον τόπο μόνιμης ή προσωρινής διαμονής του, ή όσον αφορά την ελευθερία του να επιλέγει ή να αλλάζει το θρησκευμά του).

Σύμφωνα με το άρθρο 110 του νόμου περί οικογενείας, ανεξάρτητα από το αν η γονική μέριμνα ασκείται κατ' αποκλειστικότητα ή από κοινού, οι γονείς έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν καθημερινές αποφάσεις σχετικά με το τέκνο από μόνους όταν το τέκνο μένει με οποιονδήποτε εξ αυτών. Σε έκτακτες περιπτώσεις, δηλαδή όταν υπάρχει άμεση απειλή για το τέκνο, κάθε γονέας δικαιούται να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προς το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου χωρίς να εξασφαλίσει τη συγκατάθεση του έτερου γονέα. Οφείλει να ενημερώσει σχετικά τον έτερο γονέα το συντομότερο δυνατό.

Ανεξάρτητα από το αν η γονική μέριμνα ασκείται κατ' αποκλειστικότητα ή από κοινού, οι γονείς οφείλουν να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την υγεία του τέκνου, τη συνέπεια στην ανατροφή του, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις σχολικές και τις εξωσχολικές δραστηριότητες του τέκνου. Οι πληροφορίες πρέπει να ανταλλάσσονται κατά τρόπο ταχύ και διαφανή και να εστιάζονται αποκλειστικά στο τέκνο.

Κανένας γονέας δεν επιτρέπεται να παραβιάζει την υποχρέωση συνεργασίας που έχει προκειμένου να ελέγξει τον έτερο γονέα.

Πέρα από τα παραπάνω, σύμφωνα με το άρθρο 112 του νόμου περί οικογενείας, ο γονέας που έχει περιοριστεί σε συγκεκριμένους τομείς της γονικής μέριμνας δικαιούται να έχει επικοινωνία με το τέκνο, να λαμβάνει καθημερινές αποφάσεις σχετικά με το τέκνο, να λαμβάνει έκτακτα μέτρα σε περίπτωση άμεσης απειλής για το τέκνο και να ενημερώνεται σχετικά με σημαντικές περιστάσεις που αφορούν τα προσωπικά δικαιώματα του τέκνου. Τα δικαιώματα αυτά μπορούν να περιοριστούν ή να ανακληθούν μόνο με απόφαση δικαστηρίου αν ο περιορισμός ή η ανάκληση απαιτούνται για την προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου. Ο γονέας που δεν ασκεί τη γονική μέριμνα του τέκνου δικαιούται να ζητά πληροφορίες για σημαντικές περιστάσεις που αφορούν τα προσωπικά δικαιώματα του τέκνου από τον έτερο γονέα αν έχει έννομο συμφέρον προς τούτο και στον βαθμό που αυτό δεν συγκρούεται με το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Σε περίπτωση διαφοράς, το δικαστήριο εκδίδει απόφαση, στο πλαίσιο ex parte διαδικασίας και κατόπιν αιτήματος του τέκνου ή οποιουδήποτε εκ των γονέων, για τη διασφάλιση της προστασίας του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Σύμφωνα με το άρθρο 108 του νόμου περί οικογενείας, αν οι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, οφείλουν να λαμβάνουν κάθε σημαντική απόφαση που αφορά το τέκνο και να παρέχουν τυχόν συγκατάθεση μέσω συμφωνίας. Σημαντικές αποφάσεις για το τέκνο είναι αυτές που αφορούν την εκπροσώπηση των υποθέσεων του όσον αφορά τα βασικά προσωπικά του δικαιώματα και την εκπροσώπηση των υποθέσεων του που αφορούν πολύτιμα περιουσιακά στοιχεία και τα περιουσιακά δικαιώματα του τέκνου.

Σημαντικές αποφάσεις για το τέκνο είναι και άλλες αποφάσεις που ενδεχομένως να μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη ζωή του, όπως αυτές που αφορούν την επικοινωνία του τέκνου με τα κοντινά του πρόσωπα, τις έκτακτες ιατρικές διαδικασίες ή θεραπείες και την ελευθερία του τέκνου να επιλέξει σχολείο. Όλες οι αποφάσεις αυτές θα είναι έγκυρες εφόσον ο έτερος γονέας έχει δώσει τη συναίνεσή του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, π.χ. σε περίπτωση έκτακτης ιατρικής διαδικασίας, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις ειδικών κανονισμών που διέπουν την προστασία των δικαιωμάτων των ασθενών. Το άρθρο 100 του νόμου περί οικογενείας περιέχει διατάξεις για την εκπροσώπηση του τέκνου σε ζητήματα που αφορούν τα βασικά προσωπικά του δικαιώματα (σε περίπτωση αλλαγής στο όνομα ή τη μόνιμη ή προσωρινή διεύθυνση κατοικίας ή όσον αφορά την ελευθερία επιλογής ή αλλαγής του θρησκευματος του τέκνου). Η εκπροσώπηση σε ζητήματα που αφορούν βασικά προσωπικά δικαιώματα του τέκνου θεωρείται έγκυρη αν ο γονέας που εκπροσωπεί το τέκνο έχει λάβει γραπτή έγκριση από τον έτερο γονέα που έχει δικαίωμα εκπροσώπησης του τέκνου. Ο νόμος προβλέπει περιπτώσεις στις οποίες δεν απαιτείται η εν λόγω συγκατάθεση εάν ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο έχει λάβει τη συγκατάθεση κέντρου κοινωνικής πρόνοιας. Αν ο γονέας που εκπροσωπεί το τέκνο δεν μπορεί να λάβει γραπτή συγκατάθεση, το δικαστήριο εκδίδει απόφαση, στο πλαίσιο ex parte διαδικασίας και κατόπιν αιτήματος του τέκνου ή οποιουδήποτε εκ των γονέων, σχετικά με το ποιος γονέας θα εκπροσωπεί το τέκνο στο εν λόγω ζήτημα, με σκοπό την προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου.

Το άρθρο 101 του νόμου περί οικογενείας περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με την εκπροσώπηση σε ζητήματα που αφορούν πολύτιμα περιουσιακά στοιχεία και τα περιουσιακά δικαιώματα του τέκνου.

Σύμφωνα με το άρθρο 109 του νόμου περί οικογενείας, στις περιπτώσεις που οι γονείς με δικαίωμα εκπροσώπησης του τέκνου δεν συμφωνήσουν όσον αφορά σημαντικές αποφάσεις για το τέκνο, το δικαστήριο αποφασίζει, στο πλαίσιο ex parte διαδικασίας και

κατόπιν αιτήματος του τέκνου ή οποιουδήποτε εκ των γονέων, για το ποιος γονέας θα εκπροσωπεί το τέκνο στο συγκριμένο ζήτημα. Αν πρέπει να ληφθούν σημαντικές αποφάσεις σχετικά με τα προσωπικά δικαιώματα του τέκνου, οι γονείς πρέπει να συμμετάσχουν στην υποχρεωτική συμβουλευτική διαδικασία πριν κινηθεί διαδικασία ex parte.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας;

Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Τα αιτήματα και οι αγωγές πρέπει να κατατίθενται ενώπιον του δημοτικού δικαστηρίου που είναι κατά τόπο αρμόδιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (*Zakon o parničnom postupku*), τα δημοτικά δικαστήρια είναι αρμόδια για τη λήψη πρωτόδικης απόφασης στις παρακάτω διαφορές: διαφορές σχετικά με το κατά πόσον ο γάμος έχει λήξει οριστικά ή κατά πόσον ο γάμος θα πρέπει να ακυρωθεί και οι σύζυγοι να πάρουν διαζύγιο διαφορές σχετικά με τον καθορισμό ή την προσβολή της πατρότητας ή της μητρότητας διαφορές σχετικά με τον καθορισμό του γονέα με τον οποίο θα διαμένει το τέκνο και διαφορές που σχετίζονται με τη γονική μέριμνα, σε περίπτωση που εκκρεμεί παράλληλα διαδικασία για τον καθορισμό του κατά πόσον ο γάμος έχει λήξει οριστικά, την ακύρωση του γάμου ή την έκδοση διαζυγίου.

Σύμφωνα με τον νόμο περί οικογενείας, πριν υποβληθεί αίτηση διαζυγίου από τους συζύγους που ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα ανήλικου τέκνου τους ή πριν κινηθούν άλλες νομικές διαδικασίες σχετικά με τη γονική μέριμνα και την επικοινωνία, είναι απαραίτητη η συμμετοχή σε υποχρεωτική συμβουλευτική διαδικασία. Οι διατάξεις του νόμου περί οικογενείας που αφορούν την εφαρμογή υποχρεωτικής συμβουλευτικής διαδικασίας πριν από την κατάθεση αίτησης διαζυγίου από τους συζύγους που ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα ανήλικου τέκνου τους εφαρμόζονται κατ' αναλογία στην υποχρεωτική συμβουλευτική διαδικασία που εφαρμόζεται πριν από την κατάθεση αγωγής για τον προσδιορισμό της γονικής μέριμνας και της επικοινωνίας του τέκνου με τον έτερο γονέα, σε περίπτωση που ο γάμος ή η σχέση συμβίωσης των γονέων του έχει λήξει οριστικά. Ο νόμος προβλέπει περιπτώσεις στις οποίες δεν διεξάγεται υποχρεωτική συμβουλευτική διαδικασία. Η υποχρεωτική συμβουλευτική διαδικασία ξεκινά μόλις αυτό ζητηθεί από κάποιο από τα μέρη. Το αίτημα υποβάλλεται σε κέντρο κοινωνικής πρόνοιας, γραπτώς ή προφορικά (με δήλωση που καταχωρίζεται σε μητρώο). Η υπηρεσία υποχρεωτικής συμβουλευτικής διαδικασίας παρέχεται από ομάδα εμπειρογνομόνων του κέντρου κοινωνικής πρόνοιας που είναι αρμόδιο στον τόπο όπου το τέκνο έχει μόνιμη ή προσωρινή διεύθυνση κατοικίας, ή του τόπου όπου οι σύζυγοι ή οι αναγνωρισμένοι σύντροφοι κατά το κοινό δίκαιο είχαν την τελευταία τους κοινή, μόνιμη ή προσωρινή, διεύθυνση κατοικίας. Η υποχρεωτική συμβουλευτική διαδικασία είναι διαδικασία που συνεπάγεται την προσωπική συμμετοχή των μελών της οικογένειας (δεν επιτρέπεται η συμμετοχή αντιπροσώπων). Με την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής συμβουλευτικής διαδικασίας, το κέντρο κοινωνικής πρόνοιας συντάσσει έκθεση, η οποία παραμένει έγκυρη για έξι μήνες από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Πριν δοθεί στον αιτούντα η δυνατότητα κατάθεσης αίτησης διαζυγίου είναι απαραίτητη η συμμετοχή στην πρώτη συνεδρία οικογενειακής διαμεσολάβησης.

Ανάλογα με το είδος αγωγής που ασκείται (γαμική διαφορά, διαφορά για τον προσδιορισμό ή την προσβολή της μητρότητας ή της πατρότητας, διαφορά για τη γονική μέριμνα, διαφορά σχετικά με την επικοινωνία, αγωγή συναινετικού διαζυγίου, ή αίτημα έγκρισης προγράμματος κοινής γονικής μέριμνας), ο αιτών οφείλει να υποβάλει, μαζί με τα άλλα έγγραφα, την έκθεση της υποχρεωτικής συμβουλευτικής διαδικασίας / την απόδειξη συμμετοχής στην πρώτη συνεδρία οικογενειακής διαμεσολάβησης / το πρόγραμμα κοινής γονικής μέριμνας. Τα απαιτούμενα έγγραφα διαφέρουν ανάλογα με το είδος αγωγής που ασκείται.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Σε όλες τις αγωγές οικογενειακού δικαίου σχετικά με τέκνα, οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να λαμβάνουν επείγοντα μέτρα, προστατεύοντας παράλληλα το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Αρμόδιο είναι το δημοτικό δικαστήριο που είναι κατά τόπο αρμόδιο. Κάθε διαδικασία εκτέλεσης πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί αναγκαστικής εκτέλεσης (*Ovršni zakon*), ωστόσο ο νόμος περί οικογενείας περιέχει ειδικές διατάξεις σχετικά με την εκτέλεση που αποσκοπούν στη διασφάλιση της επιστροφής του τέκνου και σχετικά με την εκτέλεση που αποσκοπεί στη διασφάλιση της διατήρησης της επικοινωνίας με το τέκνο (άρθρα 509-525 του νόμου περί οικογενείας).

Τελευταία επικαιροποίηση: 16/07/2019

IT

ΙΤΑΛΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-it-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Στο ιταλικό δίκαιο, ο όρος «γονική εξουσία» (*potestà genitoriale*) αντικαταστάθηκε από τον όρο «γονική μέριμνα» (*responsabilità genitoriale*) από τον νόμο αριθ. 219/2012, ο οποίος μεταρρύθμισε τις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων, και από το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 154/2013, του οποίου οι διατάξεις τέθηκαν σε ισχύ στις 7 Φεβρουαρίου 2014.

Ως γονική μέριμνα νοείται το καθήκον διατροφής, ανατροφής, εκπαίδευσης και παροχής ηθικής υποστήριξης στα τέκνα, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ικανοτήτων, των κλίσεων και των προσδοκιών τους.

Επίσης, τα τέκνα έχουν το δικαίωμα να διατηρούν ισορροπημένη και αδιάλειπτη σχέση και με τους δύο γονείς, να λαμβάνουν φροντίδα, να ανατρέφονται, να εκπαιδεύονται και να στηρίζονται ηθικά από τον καθέναν και να διατηρούν ουσιαστικές σχέσεις με τους ανιόντες και τους συγγενείς κάθε γονέα.

Και τα τέκνα έχουν ορισμένα καθήκοντα: να σέβονται τους γονείς τους και να συμβάλλουν στη συντήρηση της οικογένειας για όσο διάστημα διαμένουν εντός της οικογένειας.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η γονική μέριμνα απορρέει απευθείας από τον νόμο όταν οι γονείς είναι έγγαμο ζευγάρι. Σ' αυτή την περίπτωση, και οι δύο γονείς ασκούν τη γονική μέριμνα των τέκνων τους.

Εάν οι γονείς δεν έχουν συνάψει γάμο, τη γονική μέριμνα ασκεί ο γονέας που έχει αναγνωρίσει το τέκνο. Εάν και οι δύο γονείς έχουν αναγνωρίσει το τέκνο, ασκούν και οι δύο τη γονική μέριμνα αυτού, ωσάν να ήταν έγγαμοι. Εάν οι γονείς δεν είναι έγγαμοι και δεν έχουν αναγνωρίσει ταυτόχρονα το τέκνο, δεν επιτρέπεται δεύτερη αναγνώριση χωρίς τη συναίνεση του γονέα ο οποίος έχει ήδη προβεί στην αναγνώριση.

Η γονική μέριμνα πρέπει να ασκείται από τους γονείς με κοινή συμφωνία, αφού ληφθούν υπόψη οι ικανότητες, οι φυσικές κλίσεις και οι προσδοκίες του τέκνου. Ιδίως, οι γονείς πρέπει να καθορίσουν τον τόπο συνήθους διαμονής του τέκνου τους με κοινή συμφωνία.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν το τέκνο στερείται προσωρινά του κατάλληλου οικογενειακού περιβάλλοντος, γίνονται ενέργειες για να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια.

Επιπλέον, όταν οι γονείς δεν είναι επαρκώς ικανοί να φροντίζουν την ανατροφή των τέκνων τους, για παράδειγμα όταν είναι εξαιρετικά επιθετικοί, τα δικαστήρια συχνά απονέμουν την επιμέλεια στις κοινωνικές υπηρεσίες του τόπου κατοικίας της οικογένειας. Συνήθως αυτό συνεπάγεται περιορισμούς στην άσκηση της γονικής μέριμνας: κατά κανόνα, οι αποφάσεις για την υγεία, την εκπαίδευση και την ανατροφή του τέκνου λαμβάνονται από τις κοινωνικές υπηρεσίες του τόπου κατοικίας της οικογένειας. Σ' αυτή την περίπτωση, το τέκνο συνήθως εξακολουθεί να διαμένει και με τους δύο γονείς του ή με τον έναν γονέα. Σε σοβαρότερες περιπτώσεις, το δικαστήριο διατάσσει την απομάκρυνση του τέκνου από την οικογενειακή εστία.

Εάν ένας γονέας αθετήσει ή αμελήσει τα καθήκοντά του ή κάνει κατάχρηση των συναφών εξουσιών, με αποτέλεσμα να προκληθεί σημαντική βλάβη στο τέκνο, το δικαστήριο μπορεί να αφαιρέσει τη γονική μέριμνα από τον εν λόγω γονέα.

Εάν και οι δύο γονείς έχουν αποβιώσει ή έχει ανακληθεί η γονική τους μέριμνα ή δεν είναι σε θέση να ασκούν τη γονική μέριμνα για οποιονδήποτε άλλον λόγο, διορίζεται επίτροπος. Ο επίτροπος φροντίζει το τέκνο, το εκπροσωπεί σε όλες τις αστικές διαδικασίες και διαχειρίζεται τα περιουσιακά του στοιχεία.

Ο Αστικός Κώδικας προβλέπει επίσης τη δυνατότητα διορισμού ειδικού επιτρόπου από το δικαστήριο όταν και οι δύο γονείς δεν μπορούν ή δεν είναι πρόθυμοι – ή όταν ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα δεν είναι σε θέση ή δεν είναι πρόθυμος – να διεξαγάγουν μία ή περισσότερες πράξεις προς όφελος του τέκνου πέραν όσων άπτονται της συνήθους διαχείρισης. Σ' αυτή την περίπτωση, ο ειδικός επίτροπος εξουσιοδοτείται να διενεργεί τις εν λόγω πράξεις.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Η άσκηση της γονικής μέριμνας και από τους δύο γονείς δεν παύει μετά τον χωρισμό, τη λύση, την παύση των αστικών συνεπειών, την ακύρωση και την ακυρότητα του γάμου.

Η συνήθης μορφή επιμέλειας, με την οποία διασφαλίζεται η από κοινού ανατροφή των τέκνων, είναι η άσκηση της επιμέλειας από κοινού, η οποία συνεπάγεται την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και από τους δύο γονείς.

Οι αποφάσεις που έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα για τα τέκνα και αφορούν την εκπαίδευση, την ανατροφή, την υγεία και την επιλογή της συνήθους διαμονής του τέκνου λαμβάνονται με κοινή συμφωνία μεταξύ των γονέων και προς όφελος του τέκνου, αφού ληφθούν υπόψη οι ικανότητές του, οι φυσικές του κλίσεις και οι προσδοκίες του αντιθέτως, για τα θέματα που άπτονται της συνήθους διαχείρισης, οι γονείς μπορούν να ασκούν χωριστά τη γονική μέριμνα (άρθρο 337ter του Αστικού Κώδικα).

Η επιμέλεια που ασκείται από κοινού δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι το τέκνο μοιράζει εξίσου τον χρόνο του μεταξύ των γονέων. Κατά κανόνα, η απόφαση χωρισμού ή διαζυγίου καθορίζει το ποιος είναι ο συμβιών γονέας – δηλαδή, ο γονέας με τον οποίο διαμένει μόνιμα το τέκνο – και στη συνέχεια καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο μη συμβιών γονέας μπορεί να περνάει χρόνο με το τέκνο. Είναι επίσης πιθανό να διαμοιράζεται ισότιμα ο χρόνος που περνάει το τέκνο με κάθε γονέα, αν οι γονείς διαμένουν πλησίον ο ένας του άλλου και διάγουν παρόμοιο βίο, εφόσον η εν λόγω ρύθμιση δεν έχει δυσμενή αντίκτυπο στην κοινωνική ή σχολική ζωή των παιδιών.

Ωστόσο, αν η άσκηση της επιμέλειας από κοινού δεν εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου, ο δικαστής μπορεί να απονείμει αποκλειστική επιμέλεια στον έναν γονέα, με αιτιολογημένη του απόφαση (άρθρο 337ter του Αστικού Κώδικα).

Συνήθεστερα απονέμεται αποκλειστική επιμέλεια αν: 1. ένας από τους γονείς θέσει σε κίνδυνο τη σωματική και ψυχολογική ευημερία του παιδιού (βίαιος γονέας, γονέας με βεβαρημένο ποινικό μητρώο, γονέας εθισμένος στα ναρκωτικά ή αλκοολικός) 2. ο γονέας δεν μπορεί να στηρίξει υλικά και ψυχικά το τέκνο ή το παραμελεί πλήρως 3. ο ένας γονέας κακολογεί τον άλλον μπροστά στο τέκνο 4. η εχθρότητα μεταξύ των γονέων είναι τόσο έντονη που θα μπορούσε να κλονίσει την ισορροπία και την ψυχοσωματική ανάπτυξη του τέκνου.

Σε περίπτωση αποκλειστικής επιμέλειας, η γονική μέριμνα ασκείται από τον γονέα στον οποίο έχει απονεμηθεί η επιμέλεια, αλλά κάθε απόφαση η οποία έχει ιδιόζουσα βαρύτητα για το τέκνο πρέπει να λαμβάνεται και από τους δύο γονείς, εκτός αν υπαγορεύεται διαφορετικά από ιδιαίτερα σοβαρές περιστάσεις, για παράδειγμα σε περίπτωση βίαιης ή κακοποιητικής συμπεριφοράς (άρθρο 337ter του Αστικού Κώδικα).

Ο γονέας ο οποίος δεν ασκεί τη γονική μέριμνα έχει το δικαίωμα και το καθήκον να επιβλέπει την εκπαίδευση, την ανατροφή και τις συνθήκες διαβίωσης του τέκνου (τελευταία παράγραφος του άρθρου 316).

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Η συμφωνία των γονέων για τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας μετά τον χωρισμό τους πρέπει να υποβληθεί στο κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο στη συνέχεια θα ελέγξει αν η συμφωνία διασφαλίζει τα δικαιώματα και την ευημερία των τέκνων και, αν πειστεί περί αυτού, θα εγκρίνει τη συμφωνία.

Εάν ένα έγγαμο ζευγάρι με ανήλικα τέκνα επιθυμεί να προχωρήσει σε χωρισμό ή διαζύγιο και έχει καταλήξει σε συμφωνία για την επιμέλεια των παιδιών και την άσκηση της γονικής μέριμνας, τότε οι γονείς μπορούν να επιλέξουν μια από τις παρακάτω λύσεις:

α) να υποβάλουν κοινή αίτηση στο δικαστήριο για να εγκριθεί η συμφωνία τους

β) να προσφύγουν σε «διαπραγματεύσεις με νομική συνδρομή» (άρθρο 6 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 132/2014): η εν λόγω διαδικασία συνιστά συμφωνία μέσω της οποίας τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται καλόπιστα και δίκαια για να διακανονίσουν φιλικά τη διαφορά σχετικά με τον χωρισμό και την επιμέλεια των τέκνων.

Σε περίπτωση ανήλικων τέκνων (αλλά και ανήλικων τέκνων με αναπηρία ή οικονομική εξάρτηση), η συμφωνία που έχει επιτευχθεί με διαπραγμάτευση με νομική συνδρομή πρέπει να διαβιβαστεί, εντός δέκα ημερών, στον εισαγγελέα του αρμόδιου δικαστηρίου, ο οποίος θα την εγκρίνει αν κρίνει ότι εξυπηρετεί το συμφέρον των τέκνων. Αν, όμως, ο εισαγγελέας κρίνει ότι η συμφωνία δεν εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον των τέκνων, θα τη διαβιβάσει εντός πέντε ημερών στον πρόεδρο του δικαστηρίου, ο οποίος θα ορίσει ημερομηνία για την εμφάνιση των μερών εντός των επόμενων τριάντα ημερών και θα ενεργήσει αμελλητί.

Μετά την έγκρισή της η συμφωνία αποκτά ίδια ισχύ με τις δικαστικές διαταγές που εκδίδονται σε περίπτωση χωρισμού ή διαζυγίου.

Εάν οι γονείς δεν είναι έγγαμοι, είναι δυνατή μόνο η πρώτη λύση (δηλαδή, η έγκριση συμφωνίας από το δικαστήριο).

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Για την επίλυση των ζητημάτων που αφορούν την άσκηση της γονικής μέριμνας οι γονείς μπορούν να προσφύγουν σε οικογενειακό διαμεσολαβητή. Σκοπός της διαμεσολάβησης δεν είναι η επίτευξη συμφιλίωσης του ζευγαριού, αλλά η επίτευξη αμοιβαίας συμφωνίας για τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας και, ως εκ τούτου, η αποτροπή και η ελάττωση κάθε είδους συγκρούσεων.

Ωστόσο, οι λύσεις που επιτυγχάνονται από κοινού πρέπει να υποβάλλονται στο δικαστήριο, το οποίο θα κρίνει αν εξυπηρετούν τα συμφέροντα του τέκνου.

Εάν η διαφορά εξακολουθεί να υφίσταται, πρέπει να εισαχθεί ενώπιον του δικαστηρίου το οποίο είναι αρμόδιο για τη δίκη χωρισμού, διαζυγίου και επιμέλειας του τέκνου.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Διακρίνονται δύο υποθετικές περιπτώσεις.

α) Εάν οι γονείς διαφωνούν σε ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα, μπορούν να φέρουν τη διαφορά ενώπιον του δικαστηρίου. Σ' αυτή την περίπτωση, το δικαστήριο προτείνει αρχικά τις πλέον συμφέρουσες λύσεις για το τέκνο και την οικογενειακή μονάδα. Εάν η διαφορά εξακολουθεί να υφίσταται, το δικαστήριο απονέμει την εξουσία απόφασης για το συγκεκριμένο ζήτημα στον γονέα που κρίνει πιθανότερο ότι θα φροντίσει τα συμφέροντα του τέκνου.

β) οι γονείς μπορούν να ασκήσουν αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου για την έκδοση απόφασης η οποία θα ρυθμίζει την επιμέλεια και τη διαμονή των τέκνων (κατά κανόνα σε περίπτωση χωρισμού των γονέων). Σ' αυτή την περίπτωση, το δικαστήριο αποφασίζει για:

- την επιμέλεια των τέκνων, επιλέγοντας αρχικά τη λύση της άσκησης της επιμέλειας από κοινού (δηλαδή και από τους δύο γονείς),
- τον χρόνο και τους όρους διαμονής με κάθε γονέα, το ποσό της διατροφής που παρέχεται στα τέκνα και εν γένει τη συνεισφορά κάθε γονέα στα έξοδα για τη φροντίδα, την εκπαίδευση και την ανατροφή των τέκνων.

Επειδή οι πιο σημαντικές αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται με κοινή συμφωνία ακόμη κι όταν οι γονείς έχουν χωρίσει ή βρίσκονται σε διάσταση, αν οι γονείς διαφωνούν για ένα επιμέρους ζήτημα, μπορούν να φέρουν τη διαφορά ενώπιον δικαστηρίου, όπως εξηγήθηκε στο στοιχείο α).

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Ο γονέας στον οποίο έχει απονεμηθεί η αποκλειστική επιμέλεια των παιδιών ασκεί αποκλειστικά τη γονική μέριμνα, εκτός αν διατάξει διαφορετικά το δικαστήριο. Ο εν λόγω γονέας μπορεί ιδίως να λαμβάνει επίσης ανεξάρτητα αποφάσεις οι οποίες δεν άπτονται της συνήθους διαχείρισης.

Ωστόσο, ακόμη κι όταν έχει απονεμηθεί αποκλειστική επιμέλεια σε έναν γονέα, οι αποφάσεις που εξυπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον των τέκνων (όσες αφορούν την εκπαίδευση, την ανατροφή και την υγεία) πρέπει να λαμβάνονται και από τους δύο γονείς, εκτός αν ορίζει διαφορετικά η απόφαση για την επιμέλεια.

Γενικά, οι δικαστές κρίνουν ότι η συμφωνία του γονέα ο οποίος δεν ασκεί την επιμέλεια δεν είναι αναγκαία όταν ο εν λόγω γονέας είναι απών, αδιάφορος, μη προσβάσιμος ή έχει συμπεριφερθεί βίαια ή κακοποιητικά στο παρελθόν.

Ο γονέας που δεν ασκεί την επιμέλεια των τέκνων έχει το δικαίωμα και το καθήκον να επιτηρεί την εκπαίδευση, την ανατροφή και τις συνθήκες διαβίωσής τους και μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο, αν κρίνει ότι οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί αντίκεινται στα συμφέροντα των τέκνων.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Εάν απονεμηθεί επιμέλεια από κοινού, η γονική μέριμνα ασκείται και από τους δύο γονείς, οι οποίοι πρέπει να συμφωνήσουν για την κατεύθυνση της ζωής των τέκνων και να λαμβάνουν αποφάσεις από κοινού ως προς την εκπαίδευση, την ανατροφή, την υγεία και την επιλογή τόπου συνήθους διαμονής των τέκνων, διασφαλίζοντας ότι οι εν λόγω αποφάσεις εξυπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον των τέκνων. Μόνο ως προς τις αποφάσεις για τα συνήθη ζητήματα διαχείρισης, κατά κανόνα κάθε γονέας ασκεί τη γονική μέριμνα χωριστά για τα διαστήματα που τα τέκνα διαμένουν μ' αυτόν.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Το τακτικό δικαστήριο (*Tribunale ordinario*) είναι αρμόδιο για όλες τις διαδικασίες που αφορούν την επιμέλεια των τέκνων και κάθε συναφές ζήτημα που αφορά τη γονική μέριμνα.

Εάν η διαφορά αφορά την ανάκληση ή τον περιορισμό της γονικής μέριμνας ή την αποκατάσταση της γονικής μέριμνας, χωρίς να τίθενται άλλα ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια των τέκνων, αρμόδιο δικαστήριο είναι το δικαστήριο ανηλίκων (*Tribunale per i minorenni*).

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Εάν το θέμα της επιμέλειας και της άσκησης της γονικής μέριμνας των τέκνων που έχουν γεννηθεί εντός γάμου εμπίπτει στο πλαίσιο της διαφοράς χωρισμού ή διαζυγίου, τηρείται η διαδικασία που προσδιορίζεται στην ενότητα [Διαζύγιο](#).

Τα μέτρα που αφορούν την επιμέλεια και την άσκηση γονικής μέριμνας για τέκνα γεννημένα εκτός γάμου διατάσσονται από το δικαστήριο σε συνεδρίαση κεκλεισμένων των θυρών, αφού ληφθούν συνοπτικές πληροφορίες και αφού διατυπώσουν τις απόψεις τους ο εισαγγελέας και οι γονείς σε επείγουσες περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει προσωρινά μέτρα υπέρ του τέκνου.

Σε κάθε περίπτωση, ο δικαστής μπορεί να διατάξει επείγοντα προσωρινά μέτρα για την προστασία των τέκνων. Η διαδικασία διαφέρει ανάλογα με το αν αφορά τέκνα άγαμων ή έγγαμων ζευγαριών, ωστόσο σε κάθε περίπτωση αρμόδιο είναι το τακτικό δικαστήριο.

Όπως σε κάθε άλλη διαδικασία η οποία αφορά παιδιά, το παιδί εξετάζεται από τον δικαστή αν έχει συμπληρώσει τουλάχιστον το δωδέκατο έτος της ηλικίας του ή πάντως αν έχει την ικανότητα διάκρισης.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι δικαστικές αποφάσεις για τη γονική μέριμνα είναι εκτελεστοί τίτλοι.

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/09/2019

CY ΚΥΠΡΟΣ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-cy-el.do?init=true&member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Η έννοια τη "γονικής μέριμνας" περιλαμβάνει τον προσδιορισμό του ονόματος του παιδιού, την επιμέλειά του, τη διαχείριση της περιουσίας του και την εκπροσώπησης του σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία που αφορά το ίδιο ή την περιουσία του. Στην πράξη καλύπτει όλα τα ζητήματα που αφορούν το παιδί, ως άτομο, καθώς, επίσης, και την περιουσία του.

Η γονική μέριμνα του παιδιού είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων, οι οποίοι το ασκούν από κοινού. Θα πρέπει να ασκείται με γνώμονα τα συμφέροντα του παιδιού (άρθρο 6, Ν.216/1990).

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Η γονική μέριμνα ενός τέκνου ασκείται και από τους δύο γονείς από κοινού.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ναι, σε τέτοιες περιπτώσεις το Δικαστήριο δύναται να διορίσει κηδεμόνα για άσκηση της γονικής μέριμνας (άρθρο 18(2) Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος, Ν.216/90).

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση διαζυγίου, ακύρωσης του γάμου ή άκυρου γάμου, η άσκηση της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να την αναθέσει στον ένα από τους δύο γονείς ή και στους δύο από κοινού ή σε τρίτο πρόσωπο (άρθρα 14 και 15, Ν.216/90). Σε περίπτωση που το Δικαστήριο αναθέσει τη γονική μέριμνα στον ένα γονέα μόνο, δύναται επίσης να αποφασίσει και για το δικαίωμα επικοινωνίας του άλλου γονιού με το παιδί με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού (άρθρο 17, Ν.216/90).

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Θα πρέπει η συμφωνία να κατασταθεί διάταγμα Δικαστηρίου ούτως ώστε να είναι νομικά δεσμευτική.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Στο παρόν στάδιο δεν υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς πέραν από την προσφυγή στο Δικαστήριο.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο Δικαστής δύναται να ρυθμίσει οποιοδήποτε θέμα αφορά το τέκνο, συμπεριλαμβανομένου του θέματος της γονικής μέριμνας, επικοινωνίας, μόρφωσης και εκπαίδευσης, υγείας, διαχείρισης περιουσίας, ονόματος, διατροφής, μετάβασης στο εξωτερικό και απαγωγής.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγούμενης να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Όχι, καθότι υπάρχουν ζητήματα, όπως η διαχείριση της περιουσίας, που δεν καλύπτονται από την στενότερη έννοια της επιμέλειας.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Από κοινού επιμέλεια σημαίνει στην πράξη ότι οι γονείς θα πρέπει να αποφασίζουν μαζί και από κοινού για θέματα που αφορούν το παιδί τους. Συνήθως προνοεί ότι το παιδί θα διαμένει εξίσου και με τους δύο γονείς.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Το αρμόδιο δικαστήριο είναι το Οικογενειακό Δικαστήριο της επαρχίας, εντός της οποίας ο ανήλικος έχει τη συνήθη διαμονή του. Η διαδικασία ξεκινά με την καταχώρηση εναρκτήριας αίτησης χωρίς ένορκη δήλωση. Δεν απαιτούνται οποιαδήποτε συνοδευτικά έγγραφα στο στάδιο αυτό.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Η αίτηση επιδίδεται στην άλλη πλευρά, η οποία καλείται να εμφανιστεί στο Δικαστήριο κατά την ημερομηνία που η αίτηση έχει οριστεί και να εκφέρει άποψη. Σε υποθέσεις που αφορούν παιδιά δεν υπάρχει η διαδικασία του κατεπείγοντος, εκτός σε περιπτώσεις απαγωγής ανηλίκου. Παρόλα αυτά, λόγω της φύσεώς τους, τα Δικαστήρια φροντίζουν να τους δίνουν προτεραιότητα. Εξάλλου, εφαρμόζονται σε όλες τις διαδικασίες το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης Ανθρωπίνων Διακωμάτων και το άρθρο 30 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, σύμφωνα με τα οποία κάθε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου θα πρέπει να διεκπεραιώνεται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Αρμόδιο δικαστήριο αναφορικά με την εκτέλεση του διατάγματος γονικής μέριμνας είναι το δικαστήριο το οποίο έχει εκδώσει το διάταγμα. Η διαδικασία ξεκινά με καταχώρηση αίτησης δια κλήσεως χωρίς ένορκη δήλωση, στην βάση του Τύπου Ι του διαδικαστικού Κανονισμού 2/90.

Τελευταία επικαιροποίηση: 15/10/2019

LV

ΛΕΤΟΝΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-lv-en.do?init=true&member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Οι γονείς ασκούν τη γονική μέριμνα του τέκνου τους έως την ενηλικίωσή του.

Ως γονική μέριμνα νοείται το δικαίωμα και η υποχρέωση των γονέων να μεριμνούν για το τέκνο και την περιουσία του και να το εκπροσωπούν στις προσωπικές και περιουσιακές του σχέσεις.

Ως φροντίδα του τέκνου νοείται η φροντίδα και επίβλεψη του και το δικαίωμα καθορισμού του τόπου κατοικίας του.

Ως επιμέλεια τέκνου νοείται η διατροφή του, δηλαδή η παροχή τροφής, ένδυσης, στέγης και περίθαλψης, μέριμνας, εκπαίδευσης και ανατροφής (που διασφαλίζουν την πνευματική και σωματική του ανάπτυξη, αφού ληφθούν υπόψη η προσωπικότητά του, οι ικανότητές και τα ενδιαφέροντά του, στο μέτρο του δυνατού, και προετοιμάζουν το παιδί για να παρέχει κοινωνικά επωφελές έργο).

Ως επίβλεψη τέκνου νοείται η φροντίδα για την ασφάλεια του παιδιού και η αποτροπή κινδύνων από τρίτους. Ως δικαίωμα καθορισμού του τόπου κατοικίας του τέκνου νοείται η γεωγραφική επιλογή του τόπου κατοικίας και η επιλογή στέγης.

Η μέριμνα για την περιουσία του τέκνου έχει την έννοια της διατήρησης και χρήσης της περιουσίας του παιδιού με τρόπο που να κατατείνει στη διαφύλαξη και επαύξηση της αξίας της.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Οι γονείς που συμβιώνουν ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα. Οι γονείς οι οποίοι είναι σε διάσταση εξακολουθούν να ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα. Τη φροντίδα και την επιμέλεια ασκεί ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο. Οι γονείς αποφασίζουν από κοινού για τα θέματα που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξη του τέκνου.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Εάν τεθεί σε διακινδύνευση η υγεία ή η ζωή του τέκνου με υπαιτιότητα του γονέα (λόγω εκ προθέσεως συμπεριφοράς ή παράλειψης του γονέα) ή αν ο γονέας κάνει κατάχρηση των δικαιωμάτων του ή δεν παράσχει φροντίδα και επιμέλεια, θέτοντας συνεπώς σε κίνδυνο τη σωματική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη του παιδιού, το δικαστήριο μπορεί να αφαιρέσει από τον γονέα το δικαίωμα επιμέλειας.

Κατά την αφαίρεση της επιμέλειας από τον έναν γονέα, το δικαστήριο απονέμει την επιμέλεια του τέκνου κατ' αποκλειστικότητα στον άλλον γονέα. Εάν ο γονέας ασκεί την επιμέλεια με τρόπο που δεν μπορεί να διαφυλάξει επαρκώς το τέκνο από κινδύνους ή αν αφαιρεθεί η επιμέλεια και από τους δύο γονείς, το δικαστήριο αναθέτει στο οικογενειακό δικαστήριο να διασφαλίσει την άσκηση μέριμνας εκτός οικίας για το παιδί.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Οι γονείς οι οποίοι είναι σε διάσταση εξακολουθούν να ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα. Τη φροντίδα και την επίβλεψη ασκεί ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο. Οι γονείς αποφασίζουν από κοινού για τα θέματα που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξη του τέκνου. Οι διαφορές των γονέων επιλύονται από το οικογενειακό δικαστήριο, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά. Η κοινή επιμέλεια παύει όταν ορίζεται η άσκηση της επιμέλειας κατ' αποκλειστικότητα από έναν γονέα, βάσει συμφωνίας των γονέων ή δικαστικής απόφασης.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Εάν οι γονείς συμφωνούν και ασκούν με τη θέλησή τους τη γονική μέριμνα, δεν απαιτείται να ληφθεί η έγκριση αρχής ή δικαστηρίου.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Σε περίπτωση διαφοράς, οι διαφορές επιλύονται από το **οικογενειακό δικαστήριο**. Εάν το οικογενειακό δικαστήριο δεν είναι σε θέση να επιλύσει τις διαφορές μεταξύ των γονέων ή δεν εκτελεστεί η δικαστική απόφαση, οι γονείς μπορούν να προσφύγουν στο περιφερειακό δικαστήριο (ή το πρωτοδικείο).

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Εάν οι γονείς προσφύγουν στο δικαστήριο, μπορούν να ζητήσουν να απονεμηθεί από κοινού ή κατ' αποκλειστικότητα επιμέλεια. Επιπλέον, αν αυτό κριθεί αναγκαίο, ο δικαστής αποφασίζει για τα ζητήματα διατροφής, τον τόπο κατοικίας κ.λπ. Ο γονέας με δικαίωμα άσκησης της επιμέλειας κατ' αποκλειστικότητα ασκεί την επιμέλεια του τέκνου, η οποία περιλαμβάνει το δικαίωμα να ενεργεί για λογαριασμό του στις προσωπικές και περιουσιακές του σχέσεις και το δικαίωμα επιλογής του τόπου κατοικίας του τέκνου. Κάθε γονέας έχει την **υποχρέωση** και το δικαίωμα να διατηρεί **προσωπική σχέση** και απευθείας επαφή **με το τέκνο**. Η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται επίσης αν το τέκνο αποχωριστεί από την οικογένεια ή δεν διαμένει με τον έναν ή και τους δύο γονείς. Ο γονέας ο οποίος δεν διαμένει με το τέκνο έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται για το τέκνο, ιδίως για την ανάπτυξη, την υγεία, τις σχολικές του επιδόσεις, τα ενδιαφέροντα και τις συνθήκες διαβίωσής του. Οι διαφορές των γονέων ως προς την επιμέλεια θα πρέπει να επιλύονται αφού ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα του τέκνου και ζητηθεί η γνώμη του, αν αυτό είναι σε θέση να εκφέρει γνώμη.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Ο γονέας που ασκεί την επιμέλεια του τέκνου κατ' αποκλειστικότητα έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την επιμέλεια. Οι γονείς υπέχουν την υποχρέωση να στηρίζουν το τέκνο σύμφωνα με τις ικανότητες και την οικονομική τους κατάσταση. Η υποχρέωση βαρύνει τον πατέρα και τη μητέρα έως ότου το παιδί να είναι σε θέση να είναι σε θέση να βιοποριστεί.

Η υποχρέωση στήριξης του τέκνου δεν παύει αν αυτό χωριστεί από την οικογένεια ή δεν διαμένει με έναν από τους γονείς.

Τα δικαστήρια, όταν αποφασίζουν να απονεύουν την άσκηση της επιμέλειας κατ' αποκλειστικότητα σε έναν γονέα, εξετάζουν τις περιστάσεις της υπόθεσης, δηλαδή ποιος γονέας διαμένει με το τέκνο κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής και ποιος γονέας ασκεί την καθημερινή επιμέλεια του τέκνου. Το παιδί έχει το δικαίωμα να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφές και με τους δύο γονείς του (δικαιώματα επικοινωνίας). Κάθε γονέας έχει την υποχρέωση και το δικαίωμα να διατηρεί προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφή με το παιδί. Ο γονέας που δεν διαμένει με το τέκνο έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται για το παιδί, ιδίως για την ανάπτυξη, την υγεία, τις σχολικές του επιδόσεις, τα ενδιαφέροντα και τις συνθήκες διαβίωσής του. Η απονομή αποκλειστικής επιμέλειας του τέκνου στον έναν γονέα δεν έχει την έννοια ότι ο άλλος γονέας στερείται το δικαίωμα γονικής μέριμνας.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Εάν οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια των τέκνων τους, μπορούν και οι δύο να ενεργούν για λογαριασμό τους στις προσωπικές και περιουσιακές τους σχέσεις. Οι γονείς αποφασίζουν από κοινού για όλα τα ζητήματα που αφορούν την ανάπτυξη του τέκνου.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Οι αξιώσεις που απορρέουν από τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας εγείρονται στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας του τέκνου. Για αξιώσεις που απορρέουν από τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας, ως τόπος κατοικίας του τέκνου θεωρείται ο τόπος κατοικίας των γονέων. Εάν ο τόπος κατοικίας των γονέων του τέκνου βρίσκεται σε διαφορετικές διοικητικές περιφέρειες, τόπος κατοικίας του τέκνου θεωρείται αυτός του γονέα με τον οποίο διαμένει το τέκνο. Εάν οι γονείς του τέκνου ή το τέκνο δεν διαθέτουν καταχωρισμένο τόπο κατοικίας, ο τόπος κατοικίας του τέκνου θεωρείται τόπος κατοικίας των γονέων.

Η αγωγή θα πρέπει να κατατεθεί σύμφωνα με το άρθρο 128 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το άρθρο 129 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζεται ως προς τους όρους που διέπουν τα έγγραφα τα οποία θα επισυναφθούν στην αγωγή.

Στην αγωγή μπορεί επίσης να επισυναφθεί η γνώμη του οικογενειακού δικαστηρίου επί του ζητήματος.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Η δικαστική διαδικασία στις αστικές υποθέσεις διέπεται από τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας της Λετονίας. Οι υποθέσεις που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του παιδιού εξετάζονται από το δικαστήριο εκτός σειράς. Το δικαστήριο ζητά τη γνώμη του οικογενειακού δικαστηρίου στις υποθέσεις που αφορούν την απονομή της επιμέλειας, τη φροντίδα του τέκνου και τη διαδικασία άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας και καλεί στη συζήτηση στο ακροατήριο έναν ειδικό για να

εξακριβώσει τη γνώμη του παιδιού, αν αυτό είναι σε θέση να την εκφέρει, λαμβανομένων υπόψη της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του.

Το δικαστήριο εκδικάζει τις αστικές υποθέσεις σε ανοικτές συνεδριάσεις, εκτός, για παράδειγμα, από τις υποθέσεις δικαιωμάτων επιμέλειας και επικοινωνίας. Ομοίως, το δικαστήριο μπορεί να κηρύξει περαιωμένη τη συνεδρίαση συνολικά ή εν μέρει, ανάλογα με τα συμφέροντα των ανηλίκων, μετά από αιτιολογημένο αίτημα των διαδίκων ή κατά τη διακριτική του ευχέρεια.

Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν αιτιολογημένο αίτημα στο δικαστήριο για να ορίσει ταχύτερη δικάσιμο για την υπόθεση, το οποίο στη συνέχεια εξετάζεται από το δικαστήριο.

Κατόπιν αιτήματος ενός από τους διαδίκους, μπορεί να οριστεί με δικαστική απόφαση ότι οι αποφάσεις διατροφής ή μέρος αυτών και οι αποφάσεις που εκδίδονται σε υποθέσεις ρύθμισης του δικαιώματος επιμέλειας και επικοινωνίας είναι εκτελεστές χωρίς καθυστέρηση.

Κατόπιν αιτήματος ενός διαδίκου, το δικαστήριο εκδίδει απόφαση με την οποία καθορίζει προσωρινά τη διατροφή του παιδιού έως την έκδοση της απόφασης.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται μόλις αρχίσουν να παράγουν τα έννομα αποτελέσματά τους ή αμέσως, αν κηρυχθούν άμεσα εκτελεστές.

Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται **από δικαστικό επιμελητή**.

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/07/2019

LT ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-lt-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Τα δικαιώματα και τα καθήκοντα γονέων και τέκνων ρυθμίζονται από τις διατάξεις του Μέρους IV του Βιβλίου III του Αστικού Κώδικα της Δημοκρατίας της Λιθουανίας (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, στο εξής «ο Αστικός Κώδικας»). Το άρθρο 3.155 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι τα τέκνα τελούν υπό την επιμέλεια των γονέων έως την ενηλικίωση ή τη χειραφέτησή τους. Οι γονείς έχουν δικαίωμα και καθήκον να παρέχουν σωστή ανατροφή στα παιδιά τους και να τους διδάσκουν την εντιμότητα, να μεριμνούν για την υγεία τους και, αφού λάβουν υπόψη τη φυσική και διανοητική τους κατάσταση, να δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την πλήρη και αρμονική ανάπτυξή τους, ώστε να είναι έτοιμα να ζήσουν ανεξάρτητα στην κοινωνία. Το κεφάλαιο XI του Βιβλίου III του Αστικού Κώδικα ορίζει τα δικαιώματα και τα καθήκοντα των γονέων έναντι των τέκνων τους, και το κεφάλαιο XII ορίζει τα περιουσιακά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις γονέων και τέκνων.

Το άρθρο 3.227 παράγραφος 2 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι οι θετοί γονείς αντιμετωπίζονται ως γονείς του τέκνου κατά τον νόμο, από την ημέρα που αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματά της η δικαστική απόφαση για την υιοθεσία, με τις εξαιρέσεις που ορίζονται στο άρθρο 3.222 παράγραφος 4 του Αστικού Κώδικα.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Το άρθρο 3.156 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι ο πατέρας και η μητέρα έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι των τέκνων τους. Οι γονείς έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις απέναντι στα τέκνα τους ανεξάρτητα από το αν το τέκνο έχει γεννηθεί εντός ή εκτός γάμου, μετά το διαζύγιο ή την ακύρωση του γάμου ή τον χωρισμό.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Αν οι γονείς είναι ανίκανοι ή δεν επιθυμούν να ασκήσουν τη γονική μέριμνα των τέκνων τους, μπορεί στη θέση τους να διοριστεί άλλο πρόσωπο. Γι' αυτόν τον σκοπό, ο Αστικός Κώδικας εισάγει το θεσμό της κηδεμονίας και επιτροπείας ανηλίκων. Οι βασικοί κανόνες που διέπουν την υπαγωγή ενός παιδιού σε προσωρινή και μόνιμη κηδεμονία/επιτροπεία ορίζονται στα άρθρα 3.254 και 3.257.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση διαζυγίου των γονέων, η μελλοντική γονική μέριμνα καθορίζεται ανάλογα με το είδος του διαζυγίου.

Εάν ένας γάμος λυθεί με κοινή συναίνεση των συζύγων, αυτοί οφείλουν να προσκομίσουν στο δικαστήριο συμφωνητικό που να ρυθμίζει τις συνέπειες της λύσης του γάμου (διαχωρισμός περιουσίας, πληρωμές διατροφής για τα τέκνα κ.λπ.). Το άρθρο 3.53 παράγραφος 3 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι κατά την έκδοση της απόφασης διαζυγίου, το δικαστήριο εγκρίνει συμφωνητικό για τις συνέπειες της λύσης του γάμου των συζύγων, το οποίο διέπει τις υποχρεώσεις πληρωμής διατροφής στα ανήλικα τέκνα τους και μεταξύ τους, τον τόπο διαμονής των ανηλικών τέκνων τους, τη συμμετοχή των συζύγων στην εκπαίδευση των τέκνων τους και λοιπά περιουσιακά δικαιώματα και καθήκοντα. Το περιεχόμενο του εν λόγω συμφωνητικού ενσωματώνεται στην απόφαση διαζυγίου. Αν μεταβληθούν σημαντικά οι περιστάσεις (ασθένεια ή ανικανότητα προς εργασία ενός από τους πρώην συζύγους κ.λπ.), οι πρώην σύζυγοι από κοινού ή χωριστά μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο να τροποποιήσει τους όρους που προβλέπει το συμφωνητικό για τις συνέπειες της λύσης του γάμου.

Αν ο γάμος λυθεί με αίτηση ενός εκ των συζύγων, η αίτηση που υποβάλλεται στο δικαστήριο πρέπει να αναφέρει και τον τρόπο με τον οποίο ο αϊτός θα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του απέναντι στον άλλο σύζυγο και τα ανήλικα τέκνα τους. Κατά την έκδοση της απόφασης διαζυγίου, το δικαστήριο πρέπει να επιλύσει τα ζητήματα που αφορούν τον τόπο διαμονής και τη διατροφή των ανηλικών τέκνων, τη διατροφή του/της συζύγου και τον διαχωρισμό των κοινών περιουσιακών στοιχείων, εκτός αν η περιουσία έχει καταταχθεί με αμοιβαία συμφωνία επικυρωμένη από συμβολαιογράφο (άρθρο 3.59 του Αστικού Κώδικα).

Το διαζύγιο που οφείλεται σε κοινή υπαιτιότητα έχει τις ίδιες συνέπειες με τη λύση του γάμου με κοινή συναίνεση των συζύγων (άρθρα 3.51 έως 3.54 του Αστικού Κώδικα). Η δίκη του διαζυγίου που οφείλεται σε υπαιτιότητα ενός από τους συζύγους υπόκειται αναλογικά στο άρθρο 3.59 του Αστικού Κώδικα.

Ως προς τον χωρισμό, ένας σύζυγος μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο για να καθοριστούν ρυθμίσεις χωριστής διαβίωσης, αν είναι πλέον αφορτή η συγκατοίκηση με τον/την σύζυγό του ή αυτή έχει καταστεί αδύνατη ή μπορεί να θίξει σοβαρά τα συμφέροντα των ανηλικών τέκνων λόγω ειδικών περιστάσεων οι οποίες μπορεί να μην εξαρτώνται από τον άλλον σύζυγο, ή αν οι σύζυγοι δεν ενδιαφέρονται πλέον να συγκατοικούν. Κατά την επιδίκαση του δικαστικού χωρισμού, το δικαστήριο πρέπει να ορίσει με ποιον σύζυγο θα διαμένει το τέκνο και να επιλύσει τα ζητήματα που αφορούν τη διατροφή των τέκνων και τη συμμετοχή του χωρισμένου πατέρα (ή της μητέρας) στην εκπαίδευσή τους. Και οι δύο σύζυγοι μπορούν να ζητήσουν από κοινού από το δικαστήριο την έγκριση του χωρισμού, αν έχουν συνάψει συμφωνία σχετικά με τις συνέπειές του, ως προς τον τόπο διαμονής, τη διατροφή και την εκπαίδευση των ανηλικών τέκνων τους, τον διαχωρισμό της περιουσίας τους και τη μεταξύ τους διατροφή. Αν οι σύζυγοι έχουν

καταρτίζει συμφωνία για τις συνέπειες του χωρισμού τους, το δικαστήριο εγκρίνει τη συμφωνία, αν αυτή συνάδει με τη δημόσια τάξη και δεν θίγει τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα των ανήλικων τέκνων τους ή ενός από τους συζύγους. Το δικαστήριο, αφού εγκρίνει τη συμφωνία, την ενσωματώνει στην απόφαση για τον δικαστικό χωρισμό.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Αν οι γονείς συγκατοικούν, οι ρυθμίσεις και η μορφή καταβολής της διατροφής καθορίζονται με μεταξύ τους αμοιβαία συμφωνία. Η εν λόγω συμφωνία ή η διαδικασία σύναψής της δεν υπόκειται σε ιδιαίτερο τύπο. Το άρθρο 3.193 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι, σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου (άρθρο 3.51 του Αστικού Κώδικα) ή χωρισμού (άρθρο 3.73 του Αστικού Κώδικα), οι σύζυγοι καταρτίζουν συμφωνία η οποία ορίζει τα αμοιβαία τους καθήκοντα ως προς τη διατροφή των ανήλικων τέκνων τους, καθώς και τα μέσα, το ποσό και το είδος της εν λόγω διατροφής. Η συμφωνία εγκρίνεται από το δικαστήριο (άρθρο 3.53 του Αστικού Κώδικα). Οι γονείς ανήλικων τέκνων μπορούν να συνάψουν συμφωνία για τη διατροφή των τέκνων τους, αν το διαζυγίο τους οφείλεται σε άλλους λόγους. Εάν ένας από τους γονείς δεν συμμορφωθεί με τη συμφωνία για τη διατροφή των ανήλικων τέκνων η οποία εγκρίθηκε από το δικαστήριο, ο άλλος γονέας έχει δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο την έκδοση διαταγής προς εκτέλεση.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Οι γονείς μπορούν εναλλακτικά να προσφύγουν στη **διαμεσολάβηση** για να επιλύσουν εξωδικαστικά τις διαφορές τους. Δικαστική διαμεσολάβηση διατίθεται σε όλα τα τακτικά δικαστήρια. Η δικαστική διαμεσολάβηση παρέχεται δωρεάν. Πρόκειται για έναν οικονομικότερο και ταχύτερο τρόπο επίλυσης των διαφορών. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η δικαστική διαμεσολάβηση εγγυάται την εμπιστευτικότητα και κάθε διάδικος μπορεί να παραιτηθεί από τη δικαστική διαμεσολάβηση, χωρίς αιτιολόγηση. Η παραπομπή μιας διαφοράς στη δικαστική διαμεσολάβηση μπορεί να προταθεί από τον δικαστή (δικαιοδοτικό τμήμα) που εκδίδει την αστική υπόθεση ή από διάδικο. Περισσότερες πληροφορίες για τη διαμεσολάβηση και ο κατάλογος των διαμεσολαβητών διατίθενται στον δικτυακό τόπο των **δικαστηρίων της Λιθουανίας**.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Εάν οι γονείς προσφύγουν στο δικαστήριο, ο δικαστής θα αποφασίσει για όλα τα ζητήματα που αφορούν τα τέκνα τους, περιλαμβανομένου του τόπου διαμονής τους, των δικαιωμάτων προσωπικής επικοινωνίας των γονέων με τα τέκνα, της διατροφής των ανήλικων τέκνων και οποιουδήποτε άλλου ζητήματος προκύπτει από την αίτηση που κατατίθεται ενώπιον του δικαστηρίου.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Το άρθρο 3.156 του Αστικού Κώδικα ορίζει ότι ο πατέρας και η μητέρα έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις ως προς τα τέκνα τους. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το αν το τέκνο γεννήθηκε εντός ή εκτός γάμου, μετά το διαζύγιο ή την ακύρωση του γάμου ή τον χωρισμό. Οι γονείς έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να ανατρέφουν τα τέκνα τους, είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη τους, μεριμνούν για την υγεία τους και παρέχουν πνευματική και ηθική καθοδήγηση. Κατά την εκτέλεση των εν λόγω υποχρεώσεων, τα δικαιώματα των τέκνων προηγούνται των δικαιωμάτων άλλων προσώπων. Οι γονείς πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα τέκνα τους θα φοιτούν σε εκπαιδευτικά ιδρύματα έως την ηλικία που προβλέπεται από τον νόμο.

Η γονική μέριμνα **ανατίθεται αποκλειστικά σε έναν από τους γονείς μόνο σε περιπτώσεις περιορισμού της γονικής εξουσίας του άλλου**. Αν οι γονείς (ο πατέρας ή η μητέρα) δεν εκπληρώνουν τα καθήκοντα ανατροφής των τέκνων τους, καταχρώνται τη γονική εξουσία τους, μεταχειρίζονται τα τέκνα τους με σκληρότητα, έχουν επιβλαβή επιρροή λόγω ανήλικης συμπεριφοράς ή δεν μεριμνούν γι' αυτά, το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει απόφαση για προσωρινό ή επ' αόριστον περιορισμό της γονικής εξουσίας (του πατέρα ή της μητέρας). Κατά την έκδοση μιας τέτοιας απόφασης, το δικαστήριο θα λάβει υπόψη τις ειδικές περιστάσεις στις οποίες βασίζεται η αίτηση περιορισμού της γονικής εξουσίας. Οι γονείς, ωστόσο, διατηρούν το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο τους, εκτός αν αυτό αντιβαίνει στα συμφέροντα του τέκνου. Όταν η γονική μέριμνα περιορίζεται για απεριόριστο χρονικό διάστημα, το παιδί μπορεί να τεθεί υπό υιοθεσία χωρίς την ειδική συγκατάθεση των γονέων.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Οι γονείς αποφασίζουν με αμοιβαία συμφωνία για όλα τα ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση των τέκνων τους και τα άλλα ζητήματα γονικής μέριμνας. Εάν δεν συμφωνούν, οι τυχόν διαφορές επιλύονται από το δικαστήριο.

Ο πατέρας, η μητέρα ή οι γονείς (επίτροποι/κηδεμόνες) νομικά ανίκανων ανήλικων γονέων μπορούν να προσφύγουν στο δικαστήριο για τη ρύθμιση της επικοινωνίας με το τέκνο ή τη συμμετοχή στην εκπαίδευσή του. Το δικαστήριο ρυθμίζει την επικοινωνία του πατέρα ή της μητέρας με το τέκνο λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντά του, προκειμένου να δώσει τη δυνατότητα στον χωρισμένο πατέρα ή τη χωρισμένη μητέρα να συμμετέχει όσο το δυνατόν περισσότερο στην εκπαίδευση του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει να περιοριστεί στο ελάχιστο η επικοινωνία με το τέκνο μόνον όταν η στενότερη επικοινωνία είναι επιβλαβής για τα συμφέροντα του τέκνου.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Εάν ένα πρόσωπο επιθυμεί να καταθέσει αίτηση που αφορά την άσκηση γονικής μέριμνας, πρέπει να απευθυνθεί στο περιφερειακό δικαστήριο. Οι διατυπώσεις που πρέπει να τηρηθούν και τα δικαιολογητικά που πρέπει να επισυναφθούν στην αίτηση εξαρτώνται από τις απαιτήσεις που ορίζονται στην αίτηση και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αμφισβητούνται ή πρέπει να ρυθμιστούν ή να προσδιοριστούν (σχετικά με το περιεχόμενο της γονικής μέριμνας).

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Οι κυριότερες διαφορές και τα κυριότερα ζητήματα σχετικά με τη γονική μέριμνα εξετάζονται με απλουστευμένη διαδικασία.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Η απόφαση του δικαστηρίου εκτελείται από δικαστικούς επιμελητές.

Τελευταία επικαιροποίηση: 21/10/2019

LU Λουξεμβούργο

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-lu-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;
Από ορολογικής άποψης, στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου χρησιμοποιείται ο όρος «γονική εξουσία» αντί του όρου «γονική μέριμνα». Πρόκειται για το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που ο νόμος αναγνωρίζει στους γονείς όσον αφορά το

πρόσωπο και την περιουσία των ανήλικων μη χειράφετων τέκνων τους, προκειμένου αυτοί να εκπληρώσουν τα καθήκοντα προστασίας, εκπαίδευσης και διατροφής που υπέχουν.

Η γονική εξουσία ανήκει και στους δύο γονείς, ούτως ώστε να προστατεύουν το τέκνο από την άποψη της ασφάλειας, της υγείας και της ηθικής του, να διασφαλίζουν την εκπαίδευσή του και να καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη του τέκνου στο πλαίσιο του δέοντος σεβασμού προς το πρόσωπό του. Οι γονείς έχουν έναντι του τέκνου τους δικαίωμα και υποχρέωση εποπτείας της διατροφής και της εκπαίδευσής του. Η γονική εξουσία δεν είναι απόλυτο δικαίωμα των γονέων ούτε αποκείται στη διακριτική τους ευχέρεια. Αντίθετα, η γονική εξουσία πρέπει να ασκείται προς το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Κατ' αρχήν, εάν η σχέση γονέα και τέκνου έχει εγκαθιδρυθεί και με τους δύο γονείς, **οι τελευταίοι ασκούν από κοινού τη γονική εξουσία είτε είναι παντρεμένοι είτε όχι, είτε έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης είτε όχι, είτε είναι σε διάσταση ή διαζευγμένοι.** Εάν η σχέση γονέα και τέκνου δεν έχει εγκαθιδρυθεί ως προς έναν από τους γονείς ή εάν ο ένας από αυτούς απεβίωσε, είναι απών ή αδυνατεί να εκφράσει τη βούλησή του, η γονική εξουσία ασκείται από μόνο τον άλλο γονέα.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ο θάνατος των γονέων ή η ανικανότητά τους να φροντίζουν τα τέκνα τους οδηγεί στον διορισμό επιτρόπου. Επίτροπο μπορεί να επιλέξει ο τελευταίος επιζών γονέας πριν από τον θάνατό του. Ελλείψει τέτοιας επιλογής, επίτροπο διορίζει το οικογενειακό συμβούλιο ή, άλλως, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων (juge aux affaires familiales).

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Κατ' αρχήν, η διάσταση ή το διαζύγιο των γονέων δεν μεταβάλλει τους όρους που διέπουν την άσκηση της γονικής εξουσίας, η οποία **εξακολουθεί να ασκείται από κοινού από τους δύο γονείς.** Οι γονείς, μετά τη διάστασή τους, πρέπει να συνεχίσουν να λαμβάνουν από κοινού όλες τις σημαντικές αποφάσεις που αφορούν τη ζωή του τέκνου. Έναντι των καλόπιστων τρίτων κάθε γονέας θεωρείται ότι ενεργεί με τη σύμφωνη γνώμη του άλλου, όταν ενεργεί μόνος του συνήθη πράξη της γονικής εξουσίας ως προς το πρόσωπο του τέκνου.

Μόνο όταν το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου το επιβάλλει, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την άσκηση της γονικής εξουσίας σε έναν μόνο γονέα. Στην περίπτωση αυτή, ο γονέας στον οποίο ανατέθηκε η άσκηση της, λαμβάνει μόνος τις αποφάσεις που αφορούν το τέκνο. Ωστόσο, ο άλλος γονέας διατηρεί το δικαίωμα να ενημερώνεται και να παρακολουθεί τη διατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου. Διαθέτει επίσης δικαίωμα επίσκεψης και διανυκτέρευσης, με την επιφύλαξη εξαιρέσεων για σοβαρούς λόγους.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να αναθέσει το τέκνο σε τρίτον ασκούντα τη γονική εξουσία.

Όταν το τέκνο έχει ανατεθεί σε τρίτον με τη συμφωνία των γονέων του, η γονική εξουσία εξακολουθεί να ασκείται από τους γονείς. Ωστόσο, το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί το τέκνο εκτελεί όλες τις συνήθεις πράξεις που σχετίζονται με την επιτήρηση και την εκπαίδευσή του. Το δικαστήριο, με την προσωρινή ανάθεση του τέκνου σε τρίτον, μπορεί να αποφασίσει ότι ο εν λόγω τρίτος πρέπει να ζητήσει τον διορισμό επιτρόπου.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Συμφωνία των γονέων επί ζητήματος σχετικού με τη γονική εξουσία είναι νομικά δεσμευτική μόνον εφόσον εγκριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν στον μηχανισμό οικογενειακής διαμεσολάβησης.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο **δικαστής οικογενειακών υποθέσεων** μπορεί να αποφανθεί επί των ακόλουθων ζητημάτων:

- των αιτήσεων που αφορούν την άσκηση της γονικής εξουσίας, εξαιρουμένων εκείνων που αφορούν την αφαίρεση της γονικής εξουσίας. Αυτό αφορά τους όρους άσκησης της γονικής εξουσίας από κοινού από τους γονείς, ανεξαρτήτως του αν είναι παντρεμένοι ή όχι, σε διάσταση ή διαζευγμένοι. Η άσκηση της γονικής εξουσίας δεν ανατίθεται σε έναν μόνο γονέα, παρά μόνον όταν τούτο επιβάλλεται από το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου
- της άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης και διανυκτέρευσης του γονέα από τον οποίο έχει αφαιρεθεί η γονική εξουσία: το δικαίωμα αυτό μπορεί να μη χορηγηθεί μόνο για σοβαρούς λόγους
- του δικαιώματος του τέκνου να διατηρεί προσωπικές σχέσεις με τους ανιόντες του. Μόνο το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στο δικαίωμα αυτό. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο καθορίζει τους όρους των σχέσεων μεταξύ του τέκνου και του ανιόντος
- του δικαιώματος επίσκεψης και διανυκτέρευσης άλλων προσώπων, είτε γονέων είτε όχι: το δικαστήριο χορηγεί το δικαίωμα αυτό λαμβάνοντας υπόψη του εξαιρετικές περιστάσεις
- της υποχρέωσης συνεισφοράς στη διατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου κατά τη διάρκεια της συμβίωσης των γονέων. Σε περίπτωση διάστασης των γονέων, η υποχρέωση αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή καταβολής διατροφής, το ποσό της οποίας ορίζεται βάσει των αναγκών του τέκνου και των δυνατοτήτων συνεισφοράς των δύο γονέων, και η οποία μπορεί να συνεχιστεί και μετά την ενηλικίωση, αν το τέκνο δεν μπορεί να συντηρήσει τον εαυτό του.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Κατ' αρχήν, η διάσταση ή το διαζύγιο των γονέων δεν μεταβάλλει τους όρους που διέπουν την άσκηση της γονικής εξουσίας, η οποία **εξακολουθεί να ασκείται από κοινού από τους δύο γονείς.** Οι γονείς οφείλουν να συνεχίσουν να λαμβάνουν από κοινού όλες τις σημαντικές αποφάσεις που αφορούν τη ζωή του τέκνου (διατροφή, εκπαίδευση, σχολικός προσανατολισμός κ.λπ.).

Μόνον όταν το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου το επιβάλλει, το δικαστήριο αναθέτει την άσκηση της γονικής εξουσίας σε έναν μόνο γονέα. Στην περίπτωση αυτή, ο γονέας στον οποίο ανατέθηκε η άσκηση της λαμβάνει μόνος τις αποφάσεις που αφορούν το τέκνο. Ωστόσο, ο άλλος γονέας διατηρεί το δικαίωμα να ενημερώνεται και να παρακολουθεί τη διατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου. Διαθέτει επίσης δικαίωμα επίσκεψης και διανυκτέρευσης, με την επιφύλαξη εξαιρέσεων για σοβαρούς λόγους. Έτσι, σε περίπτωση διάστασης των γονέων, κάθε γονέας οφείλει να διατηρεί προσωπικές σχέσεις με το τέκνο και να σέβεται τους δεσμούς του τέκνου με τον άλλο γονέα.

Εάν ο γονέας από τον οποίο έχει αφαιρεθεί η γονική εξουσία θεωρεί ότι ο άλλος γονέας δεν ασκεί τη γονική εξουσία προς το συμφέρον του τέκνου, μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο μπορεί, κατά περίπτωση, να τροποποιήσει την ανάθεση της γονικής εξουσίας ή τους όρους άσκησης της.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Η κοινή γονική εξουσία προϋποθέτει, στην περίπτωση της διάστασης των γονέων, ένα ευρύ πεδίο αμοιβαίας συνεννόησης και συναίνεσης προς τον σκοπό της συνεχούς και οικοδομητικής συνεργασίας στις αποφάσεις των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής εξουσίας, τη διατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου. Οι αποφάσεις του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων καθοδηγούνται πάντοτε από το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας;

Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Ο αιτών μπορεί να προσφύγει στον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων με αίτηση ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου (tribunal d'arrondissement). Η αίτηση αναφέρει, εκτός από την ημερομηνία και το αντικείμενό της, τα ονοματεπώνυμα και τις κατοικίες των μερών, καθώς και τις ημερομηνίες και τους τόπους γέννησής τους. Στην αίτηση περιλαμβάνεται, επί ποινή ακυρότητας, επιλογή του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου ως τόπου επιδόσεων του αιτούντος που, ενδεχομένως, δεν διαμένει σε αυτό. Οι διάδικοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση εκπροσώπησης από δικηγόρο. Η γραμματεία κλητεύει τους διαδίκους εντός προθεσμίας 15 ημερών, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες προβλέπονται στον νέο κώδικα πολιτικής δικονομίας μακρύτερες προθεσμίες λόγω απόστασης.

Κατ'εξάιρεση, η αγωγή για την εν όλω ή εν μέρει αφαίρεση της γονικής εξουσίας δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων, αλλά εμπίπτει στην αρμοδιότητα του περιφερειακού δικαστηρίου, δικάζοντας ως πολιτικού δικαστηρίου. Η αγωγή πρέπει να ασκείται από τον εισαγγελέα ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου του τόπου κατοικίας ή διαμονής ενός εκ των γονέων. Ελλείψει γνωστής κατοικίας ή διαμονής στη χώρα των γονέων, η αγωγή ασκείται ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου του τόπου στον οποίο βρίσκονται τα τέκνα. Εάν δεν βρίσκονται όλα τα τέκνα στην ίδια περιφέρεια, η αγωγή ασκείται ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου του Λουξεμβούργου. Ο εισαγγελέας προβαίνει σε έρευνα σχετικά με την κατάσταση της οικογένειας του ανήλικου και το ήθος των γονέων του. Οι τελευταίοι καλούνται να υποβάλουν στο δικαστήριο τις παρατηρήσεις και ενστάσεις που κρίνουν κατάλληλες. Η αίτηση αφαίρεσης της γονικής εξουσίας αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά και συνοδεύεται από δικαιολογητικά έγγραφα. Ο γραμματέας κοινοποιεί την αίτηση και κλητεύει τους γονείς ή τους ανιόντες κατά των οποίων στρέφεται η αγωγή. Οι τελευταίοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση εκπροσώπησης από δικηγόρο. Σε κάθε περίπτωση, το δικαστήριο μπορεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος των μερών, να λάβει κάθε προσωρινό μέτρο που κρίνει χρήσιμο για την άσκηση της γονικής εξουσίας επί του τέκνου. Ομοίως, το δικαστήριο μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει τα μέτρα αυτά. Οι γονείς ή ο επίτροπος που επιθυμούν την ανάκτηση των δικαιωμάτων που τους έχουν αφαιρεθεί πρέπει να υποβάλουν το αίτημα στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας ή συνήθους διαμονής του προσώπου στο οποίο έχουν χορηγηθεί τα δικαιώματα αυτά.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Η αγωγή ενώπιον του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων εισάγεται με απλή αίτηση στο περιφερειακό δικαστήριο από έναν εκ των γονέων ή από τον ανήλικο που είναι ικανός να διαμορφώσει ίδια άποψη υπό τους όρους του άρθρου 1007-50 του νέου κώδικα πολιτικής δικονομίας. Τα μέρη απαλλάσσονται από την υποχρέωση εκπροσώπησης από δικηγόρο, εκτός εάν το αίτημα υποβάλλεται στο πλαίσιο δίκης διαζυγίου για ισχυρό κλονισμό των συζυγικών σχέσεων ή δίκης δικαστικού χωρισμού. Στις περιπτώσεις αυτές, η παράσταση με δικηγόρο είναι υποχρεωτική.

Η αίτηση κατατίθεται σε απλό χαρτί, στη γραμματεία του περιφερειακού δικαστηρίου που είναι κατά τόπον αρμόδιο, και συγκεκριμένα:

1° του δικαστηρίου του τόπου όπου βρίσκεται η κατοικία της οικογένειας

2° αν οι γονείς ζουν χωριστά, του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του γονέα με τον οποίο διαμένει συνήθως το ανήλικό τέκνο, αν η γονική εξουσία ασκείται από κοινού από τους γονείς, ή του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του γονέα που ασκεί μόνος την εν λόγω εξουσία

3° στις λοιπές περιπτώσεις, του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του διαδίκου ο οποίος δεν κίνησε τη διαδικασία.

Σε περίπτωση κοινής αίτησης, αρμόδιο δικαστήριο είναι, κατ' επιλογή των διαδίκων, το δικαστήριο του τόπου κατοικίας ενός εκ των διαδίκων. Για περισσότερες λεπτομέρειες, θα πρέπει να συμβουλευτείτε το άρθρο 1007-2 του νέου κώδικα πολιτικής δικονομίας.

Όταν το αίτημα υποβάλλεται στο πλαίσιο δίκης διαζυγίου για ισχυρό κλονισμό των συζυγικών σχέσεων ή δίκης δικαστικού χωρισμού, κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου της κοινής κατοικίας των συζύγων ή, άλλως, του τόπου κατοικίας του εναγόμενου συζύγου.

Οι αιτήσεις καθορισμού ή τροποποίησης της άσκησης της γονικής εξουσίας και του δικαιώματος επίσκεψης και διανυκτέρευσης συζητούνται εντός προθεσμίας ενός μηνός από την κλήτευση.

Η συζήτηση ενώπιον του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων δεν είναι δημόσια. Διεξάγεται εν συμβουλιά. Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων δικάζει κατ' αρχήν μόνος, αλλά μπορεί να παραπέμψει τη διαφορά ενώπιον πολυμελούς συνθέσεως σε περίπτωση ιδιαίτερης πολυπλοκότητας. Εκτελεί επίσης τα καθήκοντα του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων.

Ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων εξετάζει κάθε διάδικο αυτοπροσώπως και έχει το καθήκον να επιχειρήσει να τους συμφιλιώσει. Μπορεί να προτείνει στα μέρη κάποιο μέτρο διαμεσολάβησης. Μπορεί να διατάξει τη διεξαγωγή κοινωνικής έρευνας ή κάθε άλλο μέτρο έρευνας. Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με τους όρους άσκησης της γονικής εξουσίας, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί να λαμβάνει υπόψη, για παράδειγμα, την πρακτική που ακολουθούσαν προηγουμένως οι γονείς ή τις συμφωνίες που είχαν συνάψει προηγουμένως, τα συναισθήματα που εκφράζει το ανήλικό τέκνο, την ικανότητα κάθε γονέα να ασκεί τα καθήκοντά του και να σέβεται τα δικαιώματα του άλλου γονέα, το αποτέλεσμα των πραγματογνωμοσυνών ή των κοινωνικών ερευνών που διενεργήθηκαν.

Σε περίπτωση αιτήματος καταβολής διατροφής ή συνεισφοράς στη διατροφή και την εκπαίδευση του τέκνου, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί να διατάξει τα μέρη, και ακόμη και τους τρίτους, να παράσχουν πληροφορίες ή να προσκομίσουν εμπορικά βιβλία ή λογιστικά έγγραφα, ικανά να προσδιορίσουν το ύψος των εισοδημάτων, των αξιώσεων ή του προϊόντος της εργασίας των μερών.

Τα ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων του δικαστή οικογενειακών υποθέσεων πρέπει να ασκούνται εντός προθεσμίας 40 ημερών. Οι σχετικές αιτήσεις πρέπει να υπογράφονται από δικηγόρο.

Σε περιπτώσεις κατεπείγοντος που τεκμηριώνεται δεόντως στην αίτηση και όταν ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων έχει ήδη επιληφθεί της ουσίας της αίτησης, μπορεί να επιληφθεί κατ' εξαίρεση, αίτησης ασφαλιστικών μέτρων με σκοπό τη λήψη προσωρινών

μέτρων. Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κατατίθεται στη γραμματεία του περιφερειακού δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της ουσίας της αίτησης. Οι διάδικοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση εκπροσώπησης από δικηγόρο.

14Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Εναπόκειται στον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων που έχει ορίσει τις περιόδους διανυκτέρευσης του τέκνου με καθέναν από τους γονείς του ή που έχει καθορίσει το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας ενός γονέα ή ακόμη και ενός τρίτου, να εξοπλίσει εκ των υστέρων την απόφασή του με μέτρα καταναγκασμού. Καθορίζει τη φύση των εν λόγω μέτρων και τους όρους άσκησής τους με γνώμονα το υπέρτερο συμφέρον του τέκνου. Μπορεί να επιβάλει χρηματική ποινή για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με την απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί.

Το δικαίωμα του Λουξεμβούργου προβλέπει αρκετές δυνατότητες προκειμένου να καμφθεί η συστηματική άρνηση εκτέλεσης απόφασης σχετικά με τη γονική εξουσία:

Αφενός, προβλέπεται **κύρωση αστικού χαρακτήρα**, ήτοι χρηματική ποινή (δηλαδή καταδίκη σε ορισμένο χρηματικό ποσό), η οποία επιβάλλεται από τον δικαστή οικογενειακών υποθέσεων κατά του μη συμμορφούμενου γονέα προκειμένου να τον αναγκάσει σε αυτούσια εκπλήρωση της υποχρέωσής του. Η αγωγή εισάγεται ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου του τόπου διαμονής του τέκνου.

Επιπλέον, σε περίπτωση επανειλημμένης μη συμμόρφωσης ενός εκ των γονέων με δικαστικές αποφάσεις σχετικές με τα δικαιώματα επίσκεψης και διανυκτέρευσης ή εναλλασσόμενης διαμονής, ο δικαστής οικογενειακών υποθέσεων μπορεί να προτείνει οικογενειακή **διαμεσολάβηση**. Εάν η μη συμμόρφωση συνεχιστεί, ο δικαστής μπορεί, κατόπιν αιτήματος του ζημιωθέντος γονέα, να προχωρήσει σε τροποποίηση της ανάθεσης της γονικής εξουσίας ή, αντίστοιχα, της χορήγησης του δικαιώματος επίσκεψης και διανυκτέρευσης υπέρ του άλλου γονέα.

Αφετέρου, προβλέπονται **ποινικές κυρώσεις** στην περίπτωση του αδικήματος της μη παράδοσης του τέκνου. Η Εισαγγελία μπορεί να επιληφθεί της υπόθεσης είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν έγκλησης του θύματος. Το περιφερειακό δικαστήριο, δικάζον ως ποινικό δικαστήριο, ορίζει τις ποινές και, κατά περίπτωση, την αποζημίωση και τους τόκους που οφείλονται στο θύμα. Οι διάδικοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση εκπροσώπησης από

Φυλλάδιο: [L'autorité parentale au Grand-Duché de Luxembourg](#) (Η γονική εξουσία στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου) [Legilux](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 18/12/2019

HU ΟΥΓΓΑΡΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-hu-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Στην πράξη η γονική μέριμνα περιλαμβάνει τον καθορισμό του ονόματος ενός ανήλικου τέκνου, τη φροντίδα και την ανατροφή του, τον καθορισμό του τόπου κατοικίας του, τη διοίκηση της περιουσίας του, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ως προς τη νόμιμη εκπροσώπηση του, και το δικαίωμα διορισμού επιτρόπου ή αποκλεισμού ενός προσώπου από την επιτροπεία.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Οι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, είτε ζουν μαζί είτε χωριστά, εκτός αν έχει οριστεί διαφορετικά στη μεταξύ τους συμφωνία ή σε απόφαση της αρχής επιτροπείας ή του δικαστηρίου.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Στην Ουγγαρία, η επιτροπεία αποτελεί νομική ρύθμιση η οποία διασφαλίζει τη μέριμνα των ανήλικων, την εκπροσώπηση και τη διοίκηση της περιουσίας τους από επίτροπο ο οποίος διορίζεται από την αρχή επιτροπείας, αν δεν υπάρχει γονέας ασκών τη γονική μέριμνα. Η ανάγκη διορισμού επιτρόπου μπορεί να γνωστοποιηθεί στην αρχή επιτροπείας από οποιονδήποτε. Ένας στενός συγγενής του ανήλικου ή το πρόσωπο που επιμελείται το τέκνο έχει υποχρέωση να ενημερώσει την αρμόδια αρχή επιτροπείας, δηλαδή το δικαστήριο ή άλλη αρχή, για την ανάγκη διορισμού επιτρόπου.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Οι γονείς ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα, είτε ζουν μαζί είτε χωριστά, εκτός αν έχει οριστεί διαφορετικά στη μεταξύ τους συμφωνία ή σε απόφαση της αρχής επιτροπείας ή του δικαστηρίου. Οι χωρισμένοι γονείς μπορούν να συμφωνήσουν να διαμοιράσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την άσκηση της γονικής μέριμνας, με την υποχρέωση, ωστόσο, να διασφαλίσουν έναν ισορροπημένο τρόπο ζωής για το τέκνο τους (για παράδειγμα, δεν μπορεί το τέκνο να διαμένει εναλλάξ με τους γονείς, αν αυτοί διαμένουν πολύ μακριά ο ένας από τον άλλον και κάτι τέτοιο θα ήταν ιδιαίτερα επιαχθές για το τέκνο). Η συμφωνία των γονέων εγκρίνεται από το δικαστήριο. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία για τα θέματα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων γονικής μέριμνας, το **δικαστήριο αποφασίζει ποιος γονέας θα ασκεί τη γονική μέριμνα**. Κατά την έκδοση της απόφασής του, το δικαστήριο αξιολογεί το πώς διασφαλίζεται καλύτερα η σωματική, διανοητική και ηθική ανάπτυξη του τέκνου.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Όταν ένας γάμος λύεται με κοινή δήλωση βούλησης και πρόθεσης των συζύγων περί λύσης του γάμου η οποία υποβάλλεται γραπτώς στο δικαστήριο, η αίτηση περιλαμβάνει τη συμφωνία των γονέων ως προς το ζήτημα της γονικής μέριμνας. Το δικαστήριο εγκρίνει τη συμφωνία με οριστική απόφαση στο πλαίσιο της δίκης διαζυγίου, καθώς ο γάμος δεν μπορεί να λυθεί συναινετικά χωρίς την εν λόγω συμφωνία.

Αν χρειαστεί, το δικαστήριο εκδίδει απόφαση γονικής μέριμνας κατά τη λύση ενός γάμου, ακόμη κι αν δεν έχει υποβληθεί σχετική αίτηση. Εάν δεν ασκηθεί ένδικο μέσο, η απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου καθίσταται τελεσίδικη μετά την παρέλευση δεκαπέντε ημερών από τη λήξη της προθεσμίας για την άσκηση του.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Οι γονείς μπορούν να προσφύγουν στη **διαμεσολάβηση** πριν από την κίνηση της δίκης διαζυγίου ή κατά τη διάρκεια αυτής, με αίτημά τους ή με πρωτοβουλία του δικαστηρίου, για να διευθετήσουν συναινετικά οποιαδήποτε διαφορά αφορά τη σχέση τους ή τη λύση του γάμου, όπως το ζήτημα της γονικής μέριμνας. Οι γονείς μπορούν να καταρτίσουν γραπτώς τη συμφωνία που πέτυχαν στη διαμεσολάβηση για να περιληφθεί στη διαδικασία του δικαστικού συμβιβασμού. Για τη διασφάλιση ότι η γονική μέριμνα ασκείται ορθά και με την απαιτούμενη συνεργασία των γονέων, το δικαστήριο και/ή η αρχή επιτροπείας κατά τη διαδικασία ενώπιόν τους μπορούν (επί αιτήματος ή αυτεπαγγέλτως σε υποθέσεις που παραπέμπονται στη δικαιοδοσία τους) να διατάζουν τους γονείς να

προσφύγουν σε διαμεσολάβηση για να επιτύχουν την κατάλληλη συνεργασία μεταξύ του ασκούντος την επιμέλεια γονέα και του γονέα που διαμένει χωριστά από το τέκνο και να διασφαλίσουν τα δικαιώματα του γονέα που διαμένει χωριστά από το τέκνο.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Σε περίπτωση διαφωνίας, το δικαστήριο αποφαινεται για το ποιος γονέας θα ασκεί τη γονική μέριμνα εξετάζοντας και τους δύο γονείς και το τέκνο, όποτε αυτό κρίνεται δικαιολογημένο. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να απονεμίσει πλήρη γονική μέριμνα στον έναν γονέα ή να αναθέσει στον κάθε γονέα την άσκηση επιμέρους δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει στον γονέα που διαμένει χωριστά από το τέκνο του να διεκπεραιώνει ορισμένα καθήκοντα μέριμνας και ανατροφής του τέκνου ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να διοικεί πλήρως ή μερικώς την περιουσία του τέκνου και να ενεργεί ως νόμιμος εκπρόσωπός του σε υποθέσεις που αφορούν την περιουσία του. Το δικαστήριο μπορεί να περιορίσει ή να αφαιρέσει το δικαίωμα λήψης αποφάσεων για θεμελιώδη ζητήματα που επηρεάζουν το μέλλον του τέκνου, αν αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον του. Ωστόσο, το δικαστήριο δεν μπορεί να διατάξει την άσκηση της γονικής μέριμνας από κοινού, διότι αυτό μπορεί να γίνει μόνο με συμφωνία των γονέων η οποία μπορεί να εγκριθεί από το δικαστήριο.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγούμενος να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Όχι. Εάν το δικαστήριο απονεμίσει επιμέλεια στον έναν γονέα, ο γονέας που διαμένει χωριστά από το τέκνο μπορεί να συνεχίζει να ασκεί δικαιώματα γονικής μέριμνας σε θεμελιώδη ζητήματα που επηρεάζουν το μέλλον του τέκνου. Ο καθορισμός και η μεταβολή του ονόματος και του επωνύμου ενός ανηλίκου, ο καθορισμός του τόπου κατοικίας του τέκνου, εάν αυτός διαφέρει από τον τόπο κατοικίας του γονέα, [ο καθορισμός της κατοικίας του τέκνου στην αλλοδαπή για σκοπούς εγκατάστασης ή μακροπρόθεσμης διαμονής](#), η μεταβολή της ιθαγένειας του τέκνου και η επιλογή του σχολείου και της καριέρας του τέκνου θεωρούνται θεμελιώδη ζητήματα.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Το δικαστήριο δεν μπορεί να διατάξει την άσκηση της επιμέλειας από κοινού, αλλά απλώς εγκρίνει τη σχετική συμφωνία των γονέων στο πλαίσιο της δίκης γαμικών διαφορών, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα του τέκνου. Προϋπόθεση της εν λόγω έγκρισης είναι να διασφαλίζουν οι χωρισμένοι γονείς έναν ισορροπημένο τρόπο ζωής για το τέκνο τους κατά την άσκηση της επιμέλειας από κοινού. Εάν το δικαστήριο δεν το θεωρεί αυτό εφικτό, μπορεί να αρνηθεί την έγκριση της συμφωνίας. Ωστόσο, σε καταστάσεις οι οποίες επιτάσσουν άμεση δράση ο γονέας μπορεί να αποφασίσει ανεξάρτητα και πρέπει να ενημερώνει αμελλητί τον άλλον γονέα (για παράδειγμα ως προς μια επείγουσα ιατρική παρέμβαση).

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Για ζητήματα γονικής μέριμνας μπορείτε να προσφύγετε στην αρχή επιτροπείας ή το δικαστήριο ανάλογα με το αν έχετε διαφωνία ως γονείς ως προς την άσκηση της γονικής μέριμνας από κοινού και το αν η μέριμνα θα ρυθμιστεί από το δικαστήριο.

Η αγωγή πρέπει να ασκηθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του εναγομένου (ή, αν δεν υπάρχει τέτοιο δικαστήριο, από το αρμόδιο δικαστήριο του τόπου διαμονής εναγομένου) ή του τόπου της τελευταίας κοινής διαμονής των συζύγων.

Η αγωγή ασκείται με κατάθεση γραπτής αίτησης στο αρμόδιο δικαστήριο. Βλ., επίσης σχετικά την ενότητα [Ενδεδειγμένες ενέργειες](#) ως προς την κατάθεση της αίτησης και το περιεχόμενο αυτής. Εκτός από τις γενικά απαιτούμενες πληροφορίες, η αίτηση πρέπει επίσης να παραθέτει λεπτομερή στοιχεία για τη σύναψη του γάμου και τη γέννηση παιδιών εντός γάμου τα οποία παραμένουν εν ζωή, ενώ επίσης στις υποθέσεις που αφορούν την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να συνοδεύεται από τα πιστοποιητικά γέννησης των παιδιών.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Δίκη η οποία κινείται με αγωγή για τη ρύθμιση των δικαιωμάτων άσκησης γονικής επιμέλειας και ανάθεσης του τέκνου σε τρίτον:

Εάν οι χωρισμένοι γονείς δεν καταλήξουν σε συμφωνία, το δικαστήριο αποφασίζει επί αιτήματος ή κατά τη διακριτική του ευχέρεια για το ποιος γονέας θα έχει την επιμέλεια. Το δικαστήριο αποφαινεται επί του ζητήματος αφού λάβει υπόψη του τα συμφέροντα του τέκνου και αξιολογήσει το πώς θα διασφαλιστεί καλύτερα η σωματική, διανοητική και ηθική ανάπτυξη του τέκνου.

Η αγωγή για τον καθορισμό του ασκούντος τη γονική μέριμνα, την επιμέλεια ή για μεταρρυθμίσεις σε επιμέρους δικαιώματα επιμέλειας, την ανάθεση του τέκνου σε τρίτον ή τη μεταρρύθμιση της εν λόγω ανάθεσης μπορεί να ασκηθεί από γονέα ή την αρχή επιτροπείας. Η αγωγή ασκείται από έναν γονέα κατά του άλλου ή από την αρχή επιτροπείας κατά αμφοτέρων των γονέων. Η αγωγή με αίτημα τη μεταρρύθμιση της ανάθεσης του τέκνου σε τρίτον πρέπει να ασκηθεί κατά του προσώπου με το οποίο διαμένει το τέκνο. Κατά τη διάρκεια της δίκης το δικαστήριο πρέπει να εξετάσει και τους δύο γονείς και, όποτε κρίνεται δικαιολογημένο – ή το ζητά το ίδιο το τέκνο –, να εξετάσει και το τέκνο. Εάν το τέκνο έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει απλώς για την επιμέλεια του τέκνου και τη διαμονή του με τη συναίνεσή του, εκτός αν η επιλογή του τέκνου θέτει σε κίνδυνο την ανάπτυξή του.

Το δικαστήριο μπορεί να υποχρεώσει τους γονείς να προσφύγουν στη διαμεσολάβηση για να διασφαλίσει ότι η γονική μέριμνα ασκείται ορθά και με την απαιτούμενη συνεργασία των γονέων.

Διαδικασία ενώπιον της αρχής επιτροπείας σε διαφορά η οποία σχετίζεται με την άσκηση της επιμέλειας από κοινού:

Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να συνάψουν συμφωνία για θέματα που αφορούν την άσκηση της γονικής μέριμνας από κοινού (είτε ζουν μαζί είτε χωριστά), καθένας από τους δύο μπορεί να απευθυνθεί στην αρχή επιτροπείας η οποία θα αποφασίσει σχετικά, εκτός αν πρόκειται για θέματα που αφορούν την ελευθερία συνείδησης ή την ελευθερία της θρησκευτικής πίστης.

Εάν οι χωρισμένοι γονείς που έχουν δικαίωμα να ασκούν τη γονική μέριμνα από κοινού συμφωνήσουν να διαμοιράσουν τα συναφή δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ή στο μέλλον να ασκούνται τα δικαιώματα γονικής μέριμνας από έναν από τους γονείς, η αρχή επιτροπείας καταχωρίζει την εν λόγω συμφωνία στα πρακτικά με αίτημά τους. Στα πρακτικά πρέπει επίσης να καταχωριστεί η συμφωνία σχετικά με το ποιος γονέας θα αναθρέψει το τέκνο και να καταγραφεί το γεγονός ότι η άσκηση των δικαιωμάτων γονικής επιμέλειας θα γίνεται από κοινού σε θεμελιώδη ζητήματα τα οποία επηρεάζουν το μέλλον του τέκνου, εκτός αν ορίσει διαφορετικά το δικαστήριο.

Οι γονείς πρέπει να ενημερωθούν για τη δυνατότητα μεταρρύθμισης της συμφωνίας τους και για το ότι η συμφωνία δεν έχει την ισχύ δικαστικής απόφασης η οποία εκδίδεται στη δίκη περί γαμικών διαφορών ή στη δίκη που είχε κινηθεί για τη ρύθμιση της επιμέλειας.

Στη δίκη περί γαμικών διαφορών το δικαστήριο εκδίδει κατά τη διακριτική του ευχέρεια προσωρινά μέτρα που αφορούν τη διαμονή του ανηλίκου και τον τόπο διαμονής του τέκνου με έναν γονέα ή τρίτον, την παράταση ή τον περιορισμό των δικαιωμάτων γονικής μέριμνας ή την επικοινωνία μεταξύ γονέα και τέκνου.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Για την εκτέλεση απόφασης η οποία ρυθμίζει τη γονική μέριμνα, εκδίδεται εκτελεστός τίτλος από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ή, σε περίπτωση αλλοδαπής απόφασης (δικαστικός συμβιβασμός) η οποία επικυρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 42 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003], από το πρωτοδικείο που λειτουργεί στην έδρα του περιφερειακού δικαστηρίου του τόπου συνήθους διαμονής του τέκνου ή του προσώπου το οποίο υπόκειται στην εκτελεστή απόφαση ή από το Κεντρικό Πρωτοδικείο της Βούδας (Budai Központi Kerületi Bíróság) στη Βουδαπέστη.

Όταν εκτελείται δικαστική απόφαση (συμφωνία που έχει εγκριθεί από το δικαστήριο) η οποία ρυθμίζει την παράδοση και την ανάθεση ενός τέκνου, το δικαστήριο καλεί το υπόχρεο πρόσωπο να εκπληρώσει εκούσια τις υποχρεώσεις του μέσα σε εύλογη προθεσμία αν δεν το πράξει, το δικαστήριο διατάσσει την παράδοση του τέκνου με τη **συνδρομή της αστυνομίας**.

Το τέκνο πρέπει να παραδοθεί στο πρόσωπο το οποίο ζητά την αναγκαστική εκτέλεση ή, αν δεν υπάρχει τέτοιο πρόσωπο, στον εκπρόσωπό του ο οποίος έχει εγκριθεί από την αρχή επιτροπείας ή στην αρχή επιτροπείας. Όταν παραδίδεται το τέκνο, το υπόχρεο για την παράδοση πρόσωπο πρέπει να ενημερώσει το πρόσωπο που αναλαμβάνει το τέκνο για την κατάσταση της υγείας του τέκνου και για κάθε άλλη περίπτωση της οποίας η άγνοια μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα ή τη ζωή του τέκνου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 04/07/2018

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-mt-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Ο όρος περιλαμβάνει το σύνολο των καθηκόντων και των υποχρεώσεων ενός γονέα έναντι του ανηλίκου σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα της Μάλτας, κεφάλαιο 16 της Νομοθεσίας της Μάλτας. Ο όρος «γονική μέριμνα», ο οποίος στη νομοθεσία της Μάλτας αποδίδεται ως «parental authority» (γονική εξουσία), περιλαμβάνει την επιμέλεια και την επικοινωνία, τις αποφάσεις για ζητήματα όπως ο τόπος κατοικίας, τα ταξίδια, οι υποχρεώσεις διατροφής, η εκπαίδευση, οι μείζονες αποφάσεις για ζητήματα υγείας και η διαχείριση της περιουσίας των τέκνων.

2 Γενικά, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Ο φυσικός γονέας ή, σε περίπτωση υιοθεσίας, οι θετοί γονείς μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας υιοθεσίας. Επιπλέον, η άγαμη μητέρα έχει τη γονική μέριμνα, εκτός αν ο πατέρας καταχωρήσει τη γέννηση από κοινού με τη μητέρα του τέκνου.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Όταν ένα παιδί τεθεί υπό διαταγή μέριμνας ή δικαστική διαταγή, η μέριμνα και η επιμέλεια ανατίθενται στον υπουργό, σύμφωνα με τον νόμο περί παιδιών και νέων (διαταγές μέριμνας), κεφάλαιο 285 της Νομοθεσίας της Μάλτας.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση διαζυγίου ή χωρισμού, ρυθμίζεται με δικαστική απόφαση ή διευθετείται μέσω διαμεσολάβησης. Μπορεί επίσης να ρυθμιστεί μέσω ενός νομικά δεσμευτικού εγγράφου το οποίο είναι εκτελεστό μεταξύ των μερών και έχει υπογραφεί ενώπιον συμβολαιογράφου.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Αν η εν λόγω συμφωνία έχει συναφθεί εκτός του πλαισίου διαδικασίας χωρισμού, για να είναι νομικά δεσμευτική, πρέπει να επικυρωθεί από το δικαστήριο και να καταχωριστεί στο δημόσιο μητρώο. Αντίθετα, εάν επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας στο πλαίσιο διαδικασίας χωρισμού ή διαζυγίου, η συμφωνία υποβάλλεται στο δικαστήριο που δικάζει την εν λόγω διαφορά και εκδίδεται δικαστική απόφαση η οποία επικυρώνει ή απορρίπτει τη συμφωνία.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Σε αυτές τις περιπτώσεις, εναλλακτικός τρόπος επίλυσης είναι η διαδικασία της διαμεσολάβησης. Εάν οι γονείς δεν καταλήξουν σε συμφωνία ούτε στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, θα εισαχθεί δίκη ενώπιον του Πολιτικού Δικαστηρίου (Τμήμα Οικογενειακών Διαφορών) [Civil Court (Family Section)].

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο δικαστής μπορεί να αποφασίσει για όλες τις μείζονες αποφάσεις οι οποίες θεωρούνται σημαντικές για την ευημερία του τέκνου, όπως ο τόπος κατοικίας του τέκνου, ποιος γονέας θα έχει την επιμέλεια, τα δικαιώματα επικοινωνίας και η υποχρέωση καταβολής διατροφής για το τέκνο.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Το δικαστήριο σπανίως αναθέτει την επιμέλεια και τη μέριμνα για το τέκνο αποκλειστικά στον ένα γονέα, ωστόσο αυτό κρίνεται ανά περίπτωση. Εντούτοις, ακόμη και αν το δικαστήριο αναθέσει τη μέριμνα και την επιμέλεια αποκλειστικά στον ένα γονέα, ορισμένα ζητήματα πρέπει να διευθετούνται με τη συναίνεση του άλλου γονέα, ιδίως τα ζητήματα που αφορούν την επικοινωνία ή την απομάκρυνση ανηλίκου σε τρίτη χώρα, τα οποία θα έθγαν άμεσα τα δικαιώματα επικοινωνίας του γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Σημαίνει ότι οι δύο γονείς συζητούν και λαμβάνουν από κοινού τις αποφάσεις που αφορούν το τέκνο. Σε αυτές δεν περιλαμβάνονται οι αποφάσεις που αφορούν καθημερινές δραστηριότητες, αλλά μόνο οι μείζονες αποφάσεις που αφορούν τον τόπο κατοικίας, την εκπαίδευση και θέματα υγείας. Το άρθρο 136 παράγραφος 3 του **Αστικού Κώδικα** κάνει λόγο για πράξεις έκτακτης διαχείρισης, για τις οποίες απαιτείται η συναίνεση και των δύο γονέων.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Εάν δεν τελεσφορήσει η διαμεσολάβηση, ασκείται αγωγή ενώπιον του Πολιτικού Δικαστηρίου (Τμήμα Οικογενειακών Διαφορών). Δεν υφίσταται επίσημος κατάλογος με τα απαιτούμενα έγγραφα, και επομένως η αγωγή μπορεί να συνοδεύεται από κάθε συναφές έγγραφο και πιστοποιητικό, ιδίως από έγγραφα και πιστοποιητικά που αποδεικνύουν την άσκηση της γονικής μέριμνας, περιλαμβανομένων των τυχόν συμφωνιών σχετικά με την άσκηση της μέριμνας και της επιμέλειας ή των συναφών αποφάσεων που τυχόν έχουν εκδοθεί.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Ορίζεται συζήτηση της αγωγής σε συγκεκριμένη ημερομηνία. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης της υπόθεσης ο δικαστής εξετάζει τους διαδίκους και τους λοιπούς μάρτυρες που καλούν οι διάδικοι. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διορίσει κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους για να συντάξουν έκθεση για το τέκνο, αν το κρίνει αναγκαίο. Οι εμπειρογνώμονες που διορίζονται από το δικαστήριο συντάσσουν την έκθεση ύστερα από διαβούλευση με τους γονείς, το τέκνο και άλλους επαγγελματίες που συνδέονται με κάποιον τρόπο με την υπόθεση. Προσφυγή στη διαδικασία του κατεπείγοντος γίνεται εάν ο ενάγων καταδεικνύει επαρκείς, βάσιμους λόγους επείγοντος. Εάν είναι προς το συμφέρον του ανηλίκου, εκδίδεται προσωρινή διαταγή η οποία ρυθμίζει το επείγον ζήτημα, για παράδειγμα, απαγορεύει την αναχώρηση, ρυθμίζει προσωρινά την επιμέλεια και τη μέριμνα κ.ο.κ.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι αποφάσεις του Πολιτικού Δικαστηρίου (Τμήμα Οικογενειακών Διαφορών) είναι **αυτοδίκαια εκτελεστές**, ωστόσο, σε περίπτωση που ο ένας από τους γονείς δεν συμμορφώνεται με το περιεχόμενο της απόφασης, ο γονέας που υφίσταται περιορισμούς στην άσκηση της γονικής του μέριμνας μπορεί να υποβάλει **καταγγελία στην αστυνομία**, η οποία στη συνέχεια θα κινήσει ποινική διαδικασία ενώπιον του Πλημμελειοδικείου (Court of Magistrates) για την εκτέλεση της απόφασης και την επιβολή προστίμου (multa) και/ή ποινής φυλάκισης. Επιπλέον, μπορεί να κατατεθεί ενώπιον του Πολιτικού Δικαστηρίου (Τμήμα Οικογενειακών Διαφορών) αίτηση μεταρρύθμισης της δικαστικής απόφασης.

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/07/2019

NL ΟΛΛΑΝΔΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-nl-en.do?member=1

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

The term ‘parental responsibility’ means having the authority over a minor and responsibility for raising and caring for that child.

Article 247 of Book 1 of the Civil Code (*Burgerlijk Wetboek*) stipulates the following on this subject:

1. Parental authority shall comprise the duty and right of parents to care for and raise their minor child.

2. ‘Care for and raise’ shall include caring and taking responsibility for the mental and physical welfare and safety of the child and promoting the development of the child’s personality. The parents may not use mental or physical violence or any other humiliating treatment in caring for and raising the child.

3. Parental authority shall include the obligation of the parent to promote the development of the bond of the child with the other parent.

4. A child over whom the parents exercise joint custody shall remain entitled to be cared for and raised in an equivalent way by both parents after dissolution of marriage other than by death, after legal separation or after dissolution of registered partnership other than by death, or after termination of cohabitation if an annotation was made as referred to in Article 252(1).

5. For the implementation of paragraph 4, parents may take account in an agreement or parenting plan of practical obstacles that may arise in connection with the dissolution of marriage other than by death, after legal separation or the dissolution of registered partnership other than by death, or the termination of cohabitation if an annotation was made as referred to in Article 252(1), but only if and as long as the relevant obstacles exist.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

The parents have the authority and the responsibility for caring for and raising their child. However, there are exceptions to this rule.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

If the parents are unwilling or unable to exercise parental authority or responsibility, parental authority can be transferred to another person by the court.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

Following a divorce, both parents retain parental authority over their children. Both continue to be responsible for raising and caring for the children. However, there are exceptions to this rule. It is possible in certain cases that, on application, the court assigns custody to one parent. **Parenthood** (which by definition is not equivalent to parental authority) and the associated rights and duties can also be regulated differently in the parenting plan, which is drawn up in the case of divorce.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

In cases of divorce, the agreed arrangements are laid down in a **parenting plan** that is reviewed by the court. The court pronounces the divorce.

Also see: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/scheiden-en-kinderen.html>

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

Mediation is a possibility to resolve parental disputes.

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

The **court decision** covers all elements of the parenting plan, including custody, the division of tasks with respect to caring for and raising the child, and the **principal place of residence of the child**.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

No. The parent with custody of the child is obliged to keep the parent without custody informed of important issues regarding the person [HM-B1] and the assets of the child and to consult the latter parent on decisions concerning the child. However, the parent with custody ultimately decides.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

This means **that both parents have the same rights** and duties as belong to a parent with custody (see question 1), if the parents have agreed a different division of tasks with respect to caring for and raising the child in the parenting plan.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

To obtain custody of a child, an application must be made to **the court** with jurisdiction for the **place of residence of the child**. The documents to be submitted depend on the situation of the parent and the child. Information concerning the necessary documents can be found in the **Rules of procedure (procesreglement)** Custody and access (*Gezag en omgang*). A lawyer can help with this.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

There are no particular procedures for the situations mentioned. Yes, proceedings for interim measures are possible.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

The ordinary court procedure applies in this case.

Last update: 01/10/2019

AT ΑΥΣΤΡΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-at-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Η γονική μέριμνα αποτελεί καθήκον και δικαίωμα των γονέων. Περιλαμβάνει τη φροντίδα και ανατροφή, τη διαχείριση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου καθώς και άλλα ζητήματα [άρθρο 158 του αυστριακού γενικού αστικού κώδικα (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch* — «ABGB»)].

Σύμφωνα με το άρθρο 160 του ABGB, η φροντίδα του ανήλικου τέκνου περιλαμβάνει κυρίως τη διαφύλαξη της σωματικής ακεραιότητας και της υγείας καθώς και την άμεση εποπτεία του, ενώ η ανατροφή περιλαμβάνει κυρίως την ανάπτυξη των σωματικών, πνευματικών, ψυχικών και ηθικών δυνάμεων, την προώθηση των ταλέντων, ικανοτήτων, κλίσεων και δυνατοτήτων εξέλιξης του τέκνου, καθώς και τη σχολική και επαγγελματική του εκπαίδευση. Η φροντίδα περιλαμβάνει επίσης την ιατρική περίθαλψη των τέκνων, ενώ η ανατροφή περιλαμβάνει τον καθορισμό του τόπου διαμονής του τέκνου (άρθρο 162 του ABGB), καθώς και, για παράδειγμα, τη λήψη των αποφάσεων για ταξίδια στο εξωτερικό και την επιλογή του σχολείου ή την επιλογή και την αλλαγή θρησκείας. Απώροια του δικαιώματος ανατροφής είναι και ο ορισμός του ονόματος του τέκνου.

Στη διαχείριση της περιουσίας του τέκνου περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, οι αποφάσεις για τη διατροφή του τέκνου (καθορισμός και τροποποίηση της, αποδοχή και εξόφληση, είσπραξη, χρήση). Το άρθρο 164 του ABGB ορίζει ότι οι γονείς οφείλουν να διαχειρίζονται την περιουσία του τέκνου με τη δέουσα προσοχή τακτικών γονέων.

Ως νόμιμη εκπροσώπηση του τέκνου νοείται το δικαίωμα και η υποχρέωση διενέργειας νομικών πράξεων για λογαριασμό του τέκνου. Αυτές περιλαμβάνουν τις πράξεις εκπροσώπησης του τέκνου, οι οποίες δημιουργούν δικαιώματα και υποχρεώσεις απευθείας για το τέκνο, καθώς και τις πράξεις συναίνεσης. Η νόμιμη εκπροσώπηση μπορεί να αφορά τη φροντίδα και την ανατροφή καθώς και τη διαχείριση της περιουσίας, ως «εξωτερική σχέση» αυτών των υποθέσεων (π.χ. σύναψη σύμβασης ιατρικής περίθαλψης με τον ιατρό, συναίνεση για χορήγηση θεραπευτικής αγωγής στο τέκνο), σε αντιδιαστολή με την πραγματική άσκηση αυτών των καθηκόντων ως «εσωτερική σχέση» (π.χ. χορήγηση φαρμάκων, αλλαγή πάνας βρέφους ή επίβλεψη της ολοκλήρωσης των σχολικών καθηκόντων). Εντούτοις, υπάρχει και η νόμιμη εκπροσώπηση εκτός από αυτούς τους τομείς (η νόμιμη εκπροσώπηση υπό τη στενή έννοια του όρου), όπως για την αλλαγή του ονόματος, την αλλαγή της ιθαγένειας, την αναγνώριση πατρότητας τέκνου εκτός γάμου ή την άσκηση των δικαιωμάτων του τέκνου στην προσωπικότητα.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Κατά κανόνα, αν το τέκνο γεννηθεί εντός γάμου ή οι γονείς τελέσουν γάμο μετά τη γέννησή του, η γονική μέριμνα ανήκει και στους δύο γονείς (άρθρο 177 παράγραφος 1 του ABGB). Αν το τέκνο γεννηθεί εκτός γάμου, εκ του νόμου η γονική μέριμνα ανήκει μόνο στη μητέρα (άρθρο 177 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος του ABGB).

Σύμφωνα με το άρθρο 177 παράγραφος 2 δεύτερη περίοδος του ABGB, οι άγαμοι γονείς μπορούν να εμφανιστούν ταυτόχρονα και αυτοπροσώπως ενώπιον του ληξιάρχου και, κατόπιν ενημέρωσή τους για τις έννομες συνέπειες, να δηλώσουν άπαξ ότι αναλαμβάνουν αμφότεροι τη γονική μέριμνα του τέκνου, εφόσον η γονική μέριμνα δεν έχει ήδη ρυθμιστεί με δικαστική απόφαση. Αν οι γονείς δεν συμβιβάζονται, υποχρεούνται να συνάψουν σχετικό συμφωνητικό που θα ορίζει ποιος γονέας θα ασκεί κατά κύριο λόγο την επιμέλεια του τέκνου. Εναλλακτικά, οι γονείς μπορούν να συνάψουν σχετική συμφωνία ενώπιον του δικαστηρίου ή να υποβάλουν σχετικό συμφωνητικό στο δικαστήριο (άρθρο 177 παράγραφος 3 του ABGB). Τέλος, το δικαστήριο μπορεί επίσης να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας και στους δύο γονείς (άρθρο 180 παράγραφος 2 του ABGB).

Η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να τερματιστεί εκ νέου μόνο με δικαστική απόφαση. Το δικαστήριο οφείλει να επιδιώξει να επιτύχει φιλικό διακανονισμό. Αν δεν επιτευχθεί τέτοιος διακανονισμός, η άσκηση της γονικής μέριμνας ανατίθεται στον έναν γονέα ή πάλι σε αμφοτέρους τους γονείς (άρθρο 180 του ABGB). Όταν η άσκηση της γονικής μέριμνας ανατίθεται και στους δύο γονείς, το δικαστήριο πρέπει επίσης να καθορίσει σε ποιο νοικοκυριό θα ασκείται κατά κύριο λόγο η επιμέλεια του τέκνου. Για τη λήψη αυτών των αποφάσεων καθοριστικό κριτήριο αποτελεί το συμφέρον του τέκνου.

Αν η γονική μέριμνα ασκείται μόνο από τον έναν γονέα, ο άλλος γονέας έχει το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο, καθώς και τα δικαιώματα ενημέρωσης, διατύπωσης άποψης και εκπροσώπησης που προβλέπονται στο άρθρο 189 του ABGB.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Αν αμφοτέροι οι γονείς αντιμετωπίζουν κώλυμα στην άσκηση της γονικής μέριμνας, το δικαστήριο πρέπει να αποφασίσει ποιο ζευγάρι παππού και γιαγιάς (ή δευτερευόντως ποιος παππούς ή ποια γιαγιά) ή ποιο ανάδοχο ζευγάρι (ή ποιος ανάδοχος γονέας) θα αναλάβει την άσκηση της γονικής μέριμνας. Αν η άσκηση της γονικής μέριμνας πρόκειται να ανατεθεί σε παππού/γιαγιά ή σε ανάδοχους γονείς, προτιμάται κατά κανόνα (αν το συμφέρον του τέκνου δεν επιβάλλει διαφορετικά) η ανάθεσή της σε ζευγάρι έναντι της ανάθεσής της σε έναν μόνο παππού ή γιαγιά ή σε έναν μόνο ανάδοχο γονέα. Αν αμφοτέροι οι γονείς αντιμετωπίζουν κώλυμα στην άσκηση του ίδιου επιμέρους σκέλους της γονικής μέριμνας, τα παραπάνω ισχύουν κατ' αναλογία για το σκέλος αυτό. Αποφασιστικό κριτήριο για την ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας είναι το συμφέρον του τέκνου.

Αν ο γονέας ο οποίος είναι ο μοναδικός δικαιούχος άσκησης της γονικής μέριμνας αντιμετωπίζει κώλυμα στην άσκηση της, το δικαστήριο πρέπει να αποφασίσει αν η άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να ανατεθεί εν όλω ή εν μέρει στον άλλο γονέα, σε ζευγάρι παππού και γιαγιάς (ή σε μεμονωμένο παππού ή γιαγιά) ή σε ανάδοχους γονείς (ή σε μεμονωμένο ανάδοχο γονέα). Ο άλλος γονέας έχει προτεραιότητα έναντι των απώτερων ανιόντων ή των ανάδοχων γονέων, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται το συμφέρον του τέκνου.

Αν η άσκηση της γονικής μέριμνας δεν μπορεί να ανατεθεί ούτε στους γονείς ούτε σε απώτερους ανιόντες ούτε σε ανάδοχους γονείς, προβλέπεται η ανάθεση της άσκησης της γονικής μέριμνας σε άλλο κατάλληλο πρόσωπο (άρθρο 204 του ABGB). Αποφασιστική

σημασίας για την επιλογή του προσώπου αυτού είναι το συμφέρον του τέκνου οι επιθυμίες του τέκνου και οι επιθυμίες των γονέων πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη (άρθρο 205 παράγραφος 1 του ABGB). Υποψήφιοι είναι κατά πρώτο λόγο οι συγγενείς του τέκνου, κατά δεύτερο λόγο άλλα πρόσωπα με στενή σχέση με το τέκνο και τέλος άλλα κατάλληλα πρόσωπα, μεταξύ άλλων υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας παιδιών και νέων (άρθρο 209 του ABGB).

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Διαζύγιο ή ακύρωση του γάμου δεν ανατρέπει την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας. Ωστόσο, οι γονείς, αν επιθυμούν να συνεχίσουν να ασκούν από κοινού την πλήρη γονική μέριμνα του τέκνου τους, όπως κατά τη διάρκεια του γάμου τους, πρέπει, εντός εύλογης προθεσμίας, να υποβάλουν στο δικαστήριο συμφωνητικό με το οποίο καθορίζουν τον κύριο τόπο διαμονής του τέκνου. Το εν λόγω συμφωνητικό χρειάζεται να επικυρωθεί από το δικαστήριο, το οποίο κρίνει με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Δεν επιτρέπεται ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας κατά τρόπο ώστε, για παράδειγμα, ο ένας γονέας να αναλαμβάνει μόνο τη φροντίδα και ανατροφή του τέκνου, ενώ ο άλλος γονέας μόνο τη διαχείριση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του ο γονέας με τον οποίο διαμένει κυρίως το τέκνο πρέπει πάντα να ασκεί πλήρη γονική μέριμνα. Αν μετά τη λύση του γάμου δεν επέλθει τέτοια συμφωνία εντός εύλογης προθεσμίας ή η συμφωνία που επιτεύχθηκε δεν εξυπηρετεί το συμφέρον του τέκνου, και αν η διαφορά δεν επιλυθεί φιλικά ούτε με διαμεσολάβηση, εναπόκειται στο δικαστήριο να αποφασίσει ποιος από τους γονείς θα ασκεί μελλοντικά τη γονική μέριμνα.

Οι γονείς μπορούν επίσης να συμφωνήσουν ότι μετά τη λύση του γάμου τους η γονική μέριμνα θα ασκείται από έναν μόνο από τους γονείς. Προφανώς, στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται συμφωνία ως προς το με ποιον γονέα θα διαμένει κυρίως το τέκνο. Τα ανωτέρω ισχύουν όχι μόνο σε περίπτωση λύσης του γάμου, αλλά και σε περίπτωση που οι γονείς ανήλικου τέκνου εξακολουθούν να είναι έγγαμοι αλλά βρίσκονται σε διαρκή διάσταση. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση γονέα. Τα προαναφερόμενα ως προς τη γονική μέριμνα σε περίπτωση λύσης του γάμου ισχύουν και στην περίπτωση χωρισμού άγαμων συντρόφων. Ως εκ τούτου, στους γονείς τέκνου εκτός γάμου μπορεί να ανατεθεί από το δικαστήριο η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας (υπό την προϋπόθεση ότι έχουν καταθέσει στο δικαστήριο συμφωνητικό για τη διαμονή του τέκνου που εξυπηρετεί το συμφέρον του), αν έχει διακοπεί η κοινή συμβίωσή τους, αλλά και αν δεν υπήρξε ποτέ τέτοια κοινή συμβίωση.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Βλ. ερώτηση 4.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Οι γονείς μπορούν να απευθυνθούν σε υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας παιδιών και νέων (οικογενειακή συμβουλευτική υποστήριξη) ή σε ιδιωτικούς οργανισμούς υποστήριξης. Εναλλακτικά, οι γονείς μπορούν να απευθυνθούν σε οργανισμό παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης, συμβουλευτικής υποστήριξης ζευγαριών ή γονέων ή άλλων συμβουλευτικών υπηρεσιών.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Ο αρμόδιος για τη ρύθμιση των ζητημάτων γονικής μέριμνας δικαστής (Pflegschaftsrichter) μπορεί να κινήσει αυτεπαγγέλτως διαδικασία και να αποφανθεί μόνο για υποθέσεις που αφορούν τη γονική μέριμνα και το δικαίωμα επικοινωνίας. Αν το τέκνο διατρέχει άμεσο κίνδυνο, πρέπει να ενημερωθεί η υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας παιδιών και νέων, η οποία μπορεί να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της αφαίρεσης της επιμέλειας.

Η διατροφή του τέκνου δεν μπορεί να ρυθμιστεί αυτεπαγγέλτως, αλλά μόνο ύστερα από αίτηση του νόμιμου εκπροσώπου αν πρόκειται για ανήλικο τέκνο ή του ενήλικου δικαιούχου διατροφής. Η αξίωση για διατροφή τέκνου —αυτό ισχύει και για τα ενήλικα τέκνα— προβάλλεται σε διαδικασία εκουσίας δικαιοδοσίας. Λειτουργικά αρμόδιος είναι δικαστικός υπάλληλος (Rechtspfleger).

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγούμενος να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Ο γονέας που δεν ασκεί τη γονική μέριμνα έχει το δικαίωμα έναντι του ασκούντος τη γονική μέριμνα να ενημερώνεται εγκαίρως και να εκφράζει την άποψή του για τα σημαντικά ζητήματα που αφορούν το τέκνο και για τα σχεδιαζόμενα μέτρα που στην περίπτωση της από κοινού επιμέλειας απαιτούν ομαδική εκπροσώπηση (άρθρο 167 παράγραφος 2 και 3 του ABGB) (δικαίωμα ενημέρωσης και διατύπωσης άποψης). Η εν λόγω άποψη πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αν η θέση που εκφράζει εξυπηρετεί καλύτερα το συμφέρον του τέκνου. Αυτά τα δικαιώματα ισχύουν και για λιγότερο σημαντικά ζητήματα (εφόσον δεν πρόκειται απλώς για ζητήματα της καθημερινότητας), αν, παρά την προθυμία του γονέα που δεν ασκεί τη γονική μέριμνα επιμέλεια, δεν υπάρχει τακτική προσωπική επικοινωνία με το τέκνο, για παράδειγμα επειδή δεν το επιτρέπουν οι περιστάσεις ή επειδή το τέκνο αρνείται την επικοινωνία (άρθρο 189 παράγραφος 3 του ABGB).

Αν ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα επιμέλεια εμμένει να μην εκπληρώνει αυτές τις υποχρεώσεις του, το δικαστήριο μπορεί, κατόπιν αίτησης, αλλά και αυτεπαγγέλτως σε περίπτωση που διακυβεύεται το συμφέρον του τέκνου, να διατάξει τη λήψη κατάλληλων μέτρων (άρθρο 189 παράγραφος 4 του ABGB). Για παράδειγμα, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τον γονέα που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες ή να εξουσιοδοτήσει τον γονέα που δεν ασκεί τη γονική μέριμνα να ενημερώνεται απευθείας από τον ιατρό ή το σχολείο. Αν με τη συμπεριφορά του γονέα που ασκεί τη γονική μέριμνα τίθεται σε κίνδυνο το συμφέρον του τέκνου, η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να αφαιρεθεί εν μέρει ή εν όλω σύμφωνα με το άρθρο 181 του ABGB.

Το δικαστήριο μπορεί να περιορίσει ή να αφαιρέσει τα δικαιώματα ενημέρωσης και διατύπωσης άποψης αν η άσκηση τους θέτει σε σοβαρό κίνδυνο το συμφέρον του τέκνου. Το ίδιο ισχύει αν ο δικαιούχος ασκεί τα δικαιώματα αυτά καταχρηστικά ή κατά τρόπο που εύλογα δεν είναι αποδεκτός από τον άλλο γονέα. Επίσης, τα δικαιώματα αυτά παύουν αν ο δικαιούχος γονέας αρνείται ο ίδιος χωρίς σοβαρό λόγο την επικοινωνία με το τέκνο (άρθρο 189 παράγραφος 2 του ABGB).

Η γονική μέριμνα πρέπει πάντα να ασκείται κατά τον καλύτερο για το συμφέρον του τέκνου τρόπο. Για να εκτιμηθεί το συμφέρον του τέκνου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η προσωπικότητα και οι ανάγκες του, ιδίως τα ταλέντα, οι ικανότητες, οι κλίσεις και οι δυνατότητες ανάπτυξης του τέκνου, καθώς και οι συνθήκες διαβίωσης των γονέων.

Για τη διασφάλιση του συμφέροντος του τέκνου, όλα τα πρόσωπα που ασκούν τη γονική μέριμνα (γονείς, παππούς και γιαγιά, ανάδοχοι γονείς, άλλοι δικαιούχοι) καθώς και τα πρόσωπα που έχουν άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του τέκνου (π.χ. δικαίωμα επικοινωνίας) πρέπει να απέχουν από κάθε πράξη η οποία μπορεί να βλάψει τη σχέση του τέκνου με άλλα πρόσωπα που έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του τέκνου ή η οποία μπορεί να δυσχεράνει την άσκηση των καθηκόντων τέτοιων προσώπων [υποχρέωση καλής συμπεριφοράς, άρθρο 159 του ABGB].

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Για τη νόμιμη εκπροσώπηση ισχύει η αρχή της αποκλειστικής εκπροσώπησης, δηλαδή κάθε γονέας έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να εκπροσωπεί μόνος του το τέκνο. Η νομική πράξη του είναι ισχυρή ακόμη και αν ο άλλος γονέας διαφωνεί (άρθρο 167 παράγραφος 1 του ABGB). Συγκατάθεση και των δύο γονέων με δικαίωμα εκπροσώπησης προβλέπεται μόνο στις περιπτώσεις που απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 167 παράγραφος 2 του ABGB (π.χ.: αλλαγή ονόματος ή επωνύμου, αποδοχή ή αλλαγή θρησκείας, παράδοση του τέκνου σε ξένη φροντίδα κ.λπ.).

Όσον αφορά τις πράξεις εκπροσώπησης και συγκατάθεσης σε περιουσιακές υποθέσεις που δεν ανήκουν στη συνήθη διαχείριση, απαιτείται η συγκατάθεση του άλλου γονέα με δικαίωμα νόμιμης εκπροσώπησης και άδεια του δικαστηρίου (άρθρο 167 παράγραφος 3 του ABGB). Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για τις εξής πράξεις: την εκποίηση ή επιβάρυνση ακίνητης περιουσίας, την παραίτηση από κληρονομικό δικαίωμα, την ανεπιφύλακτη αποδοχή ή την αποποίηση κληρονομιάς, την αποδοχή δωρεάς με βάρη.

Στις πολιτικές δίκες, κάθε γονέας μπορεί να εκπροσωπεί το τέκνο και μόνος του. Αν οι γονείς δεν συμφωνούν ή το δικαστήριο δεν έχει ορίσει έναν από τους δύο γονείς ή τρίτο ως εκπρόσωπο, ως εκπρόσωπος ορίζεται ο γονέας που προέβη στην πρώτη διαδικαστική πράξη (άρθρο 169 του ABGB). Οι γονείς πρέπει να τηρούν συναφώς την υποχρέωση καλής συμπεριφοράς (βλ. ερώτηση 9).

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Σύμφωνα με το άρθρο 109 του νόμου περί δικαιοδοσίας (Jurisdiktionsnorm), αρμόδιο είναι το περιφερειακό δικαστήριο (Bezirksgericht) της περιφέρειας όπου το ανήλικο τέκνο έχει τη συνήθη διαμονή του ή, σε περίπτωση που δεν έχει συνήθη διαμονή στην Αυστρία, την (απλώς πραγματική) διαμονή του. Σε περίπτωση που το τέκνο δεν διαμένει στην Αυστρία, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της περιφέρειας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του ο νόμιμος εκπρόσωπος σε περίπτωση που αυτός δεν έχει συνήθη διαμονή στην Αυστρία, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της περιφέρειας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του ένας από τους γονείς, άλλως αρμόδιο είναι το περιφερειακό δικαστήριο Innere Stadt Wien. Σε αντίθεση με την (απλή) διαμονή, η συνήθης διαμονή προϋποθέτει κατά κανόνα ορισμένη διάρκεια και σταθερότητα (περίπου έξι μήνες).

Οι αιτήσεις ανάθεσης της αποκλειστικής άσκησης της γονικής μέριμνας στον έναν γονέα ή συμμετοχής στη γονική μέριμνα μπορούν να υποβάλλονται εγγράφως μέσω ταχυδρομείου ή προφορικά κατά τις αποκαλούμενες «ημέρες κοινού» (τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, συνήθως το πρωί της Τρίτης) στο πρωτόκολλο του αρμόδιου περιφερειακού δικαστηρίου. Οι διάδικοι δεν χρειάζονται εκπροσώπηση από δικηγόρο. Εντούτοις, αν επιθυμούν να εκπροσωπηθούν, μπορούν να επιλέξουν μόνο έναν δικηγόρο [σχετική υποχρέωση δικηγόρου άρθρο 101 παράγραφος 1 του νόμου περί εκούσιας δικαιοδοσίας (Außerstreitgesetz — «AußStrG»)].

Τα δικόγραφα πρέπει να περιλαμβάνουν τον χαρακτηρισμό της υπόθεσης, το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του καταθέτη και του εκπροσώπου του, καθώς και, αν είναι αναγκαίο, τα ονοματεπώνυμα και τις διευθύνσεις των άλλων διαδίκων που είναι γνωστοί στον καταθέτη, ενώ στις υποθέσεις που αφορούν την προσωπική κατάσταση, πρέπει να περιλαμβάνουν επιπλέον την ημερομηνία και τον τόπο γέννησης καθώς και την ιθαγένεια των διαδίκων (άρθρο 10 παράγραφος 3 του AußStrG).

Αν το δικόγραφο πάσχει από ελλείψεις ως προς τον τύπο ή το περιεχόμενό του οι οποίες εμποδίζουν επόμενα βήματα της διαδικασίας, το δικαστήριο δεν το απορρίπτει αμέσως, αλλά επιδιώκει αρχικά τη διόρθωσή του (άρθρο 10 παράγραφος 4 του AußStrG).

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Εφαρμόζεται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας σύμφωνα με τον νόμο περί εκούσιας δικαιοδοσίας (AußStrG).

Με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου, το δικαστήριο αποφασίζει τη χορήγηση ή την αφαίρεση, ακόμη και προσωρινά (με διαδικασία κατεπείγοντος), του δικαιώματος άσκησης της γονικής μέριμνας και του δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας, ιδίως για τη διατήρηση αξιόπιστης επικοινωνίας και τη δημιουργία σαφούς δικαίου. Αυτό μπορεί να απαιτείται ιδίως μετά τη λύση του γάμου ή τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης των γονέων (άρθρο 180 παράγραφος 1 σημείο 1 του ABGB). Η εν λόγω απόφαση είναι προσωρινά δεσμευτική και εκτελεστή, αν δεν ορίσει διαφορετικά το δικαστήριο.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Σύμφωνα με το άρθρο 110 παράγραφος 2 του AußStrG, εκτέλεση κατά τον κώδικα περί αναγκαστικής εκτέλεσης (Exekutionsordnung) αποκλείεται. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, κατόπιν αίτησης ή αυτεπαγγέλτως, κατάλληλα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 79 παράγραφος 2 του AußStrG. Στα εν λόγω μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, χρηματικές ποινές, η προσωπική κράτηση συνολικής διάρκειας έως ενός έτους, η βίαιη προσαγωγή, η αφαίρεση εγγράφων, πληροφοριών και άλλων κινητών πραγμάτων και ο διορισμός επιτρόπων για τη διενέργεια, με έξοδα και κίνδυνο του οφειλέτη, πράξεων που μπορούν να διενεργηθούν από τρίτο. Ρυθμίσεις που αφορούν την προσωπική επικοινωνία εκτελούνται ακόμη και ενάντια στη βούληση του γονέα ο οποίος δεν διαμένει στο ίδιο σπίτι με το ανήλικο τέκνο. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να επιβάλει την εκτέλεση ρυθμίσεων που αφορούν τη γονική μέριμνα μέσω εύλογων μέτρων άμεσου καταναγκασμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 110 παράγραφος 3 του AußStrG, το δικαστήριο μπορεί και αυτεπαγγέλτως να απέχει από τη συνέχιση της εκτέλεσης μόνο αν και για όσο τίθεται σε κίνδυνο το συμφέρον του ανήλικου τέκνου. Επιπλέον, κατά την εκτέλεση των δικαστικών ή των εγκεκριμένων από το δικαστήριο ρυθμίσεων της γονικής μέριμνας, το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει υποστήριξη από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας παιδιών και νέων ή το δικαστήριο οικογενειακών υποθέσεων, ιδίως για την προσωρινή επιμέλεια του ανηλίκου, αν το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου. Εντούτοις, μέτρα άμεσου καταναγκασμού για την εκτέλεση της δικαστικής ρύθμισης μπορούν να εκτελεστούν μόνο από δικαστικά όργανα αυτά μπορούν να απευθυνθούν στα όργανα της υπηρεσίας δημόσιας ασφάλειας.

Σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών, τα δικαστήρια αυτά εφαρμόζουν πρωταρχικά το αυστριακό δίκαιο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 16/10/2019

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-pl-en.do?member=1

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

No definition of parental responsibility is contained in the Polish Family and Guardianship Code. In Polish legal literature, parental responsibility is understood to cover a set of obligations and rights of parents with regard to a child for the purpose of the proper care of the child and their assets.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

Both parents have parental responsibility over a child. Where one parent is dead or does not have full legal capacity, the other parent is the holder of parental responsibility. The same applies in the event that the parental responsibility of either parent has been suspended.

Parental responsibility may also be limited by a decision of the court. In such circumstances, the other parent is entitled to exercise parental responsibility over the child in so far as specified in the court decision.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

In the event that the parents are unable to exercise parental responsibility, they may apply to the court dealing with guardianship matters (*sąd opiekuńczy*) or another public authority to have the child placed under foster care. In cases of extreme urgency, at the request or with the consent of the child's parents, the child may be placed under the care of a foster family on the basis of an agreement between the head of a district (*starosta*) and a foster family or persons running a family foster home (*rodzinny dom dziecka*).

Where the parents are unwilling to exercise parental responsibility over a child, they may consent to the child's adoption. There are three forms of adoption under Polish law: complete, complete and irrevocable (also known as 'full adoption'), and incomplete.

Should the child's interests be jeopardised by parents duly exercising parental responsibility, their parental responsibility may be restricted by decision of the court dealing with guardianship matters and the child may be placed in a foster family, in a family foster home, under institutional foster care, in a care and treatment centre, in a nursing care centre, or in a therapeutic rehabilitation centre.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

When delivering a judgment on divorce, legal separation or marriage annulment, a Polish court is required to resolve the question of parental responsibility over a child unless it has no jurisdiction with regard to parental responsibility in a specific case. When resolving the issue of parental responsibility, the Polish court may take into account a written agreement between the spouses concerning the manner in which parental responsibility is to be exercised, provided it is in the best interests of the child.

If the parents fail to agree, the court may, considering the child's right to be brought up by both parents:

1) decide upon joint exercise of parental responsibility;

2) grant parental responsibility to either parent and restrict the other parent's responsibility to specific obligations and rights with regard to the child.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

No form is specified by law for such parental agreement. It should be noted, however, that an agreement between the parents concerning the manner in which parental responsibility is to be exercised has no legal effect and may be regarded merely as a basis for the judgment of the court in that respect. The agreement may be reached also by mediation. In that case it is made in writing and signed by both parents and a mediator. In order to be legally binding, the settlement must be approved by the court.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

The parents may be assisted by a mediator. Mediation services are provided on the basis of a mediation agreement or a decision of the court referring the parents for mediation. The agreement may also be concluded through the consent of a parent to mediate where the other parent has requested mediation. However, a settlement reached before a mediator does not have the legal force of a court settlement until it is approved by the court.

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

Parents may go to a court in Poland dealing with guardianship matters in relation to various issues concerning parental responsibility over a child, such as:

1) the manner in which parental responsibility and rights of access to the child are to be exercised in the event that parental responsibility is shared by both parents who live apart;

2) resolution of a dispute concerning important matters in respect of the child in the event that the parents are unable to agree on how such matters are to be resolved, including the determination of the place of residence, choice of school, choice of name and surname, decisions concerning medical treatment, travel abroad, etc.

3) legal transactions between a child and a parent where such legal transactions go beyond the ordinary management of the child's assets.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

Yes. If a court has entrusted the exercise of parental responsibility to just one of the parents, that parent is free to decide on all matters concerning the child without having to consult the other parent or obtain their consent.

A parent may be deprived of parental responsibility by the court dealing with guardianship matters if parental responsibility cannot be exercised due to a permanent impediment, the parent abuses their parental responsibility or grossly neglects their obligations vis-à-vis the child.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

Granting joint custody to the parents means that they may and must exercise the same rights and obligations vis-à-vis the child. This means, inter alia, that important matters concerning the child will be decided jointly by the parents, or by a court dealing with guardianship matters where they are unable to reach an agreement.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

Parental responsibility cases are heard by the family and minors divisions of district courts (*sądy rejonowe*) (courts dealing with guardianship matters) with jurisdiction over the child's place of residence. Where there is no such basis, jurisdiction lies with the District Court for the Capital City of Warsaw.

An application must be submitted together with the child's birth certificate, the parents' marriage certificate (when married), other documents supporting the application, such as medical certificates, school certificates, educational assessments etc.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

Parental responsibility cases are heard in what is known as a non-contentious procedure, which is less formal than a contentious procedure.

Additionally, at the request of a party to the proceedings, the court dealing with guardianship matters may grant an interim measure in the manner it considers suitable under specific circumstances. Decisions in that regard become effective and enforceable when issued.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

The court's enforcement body in cases concerning the return of a child is a court-appointed guardian (*kurator sądowy*). In the event that a court judgment ordering the return of a child is not complied with, the person entitled to have the child returned should request the court which has issued such decision to order a compulsory removal of the child by a court-appointed guardian. In the event that the whereabouts of a person subject to parental responsibility are unknown, the court conducts an investigation in order to establish their whereabouts. The order is issued to a court-appointed guardian by the court in the form of a decision, which may be issued in closed session. No appeal may be brought against such decision. The court-appointed guardian sets the date for the removal of the child and notifies the entitled person. The court-appointed guardian may remove the child from any person with whom the child is staying. For that purpose, the court-appointed guardian may seek the assistance of police officers, psychologists and so on.

A different procedure is provided for in the Code of Civil Procedure with regard to judgments on contact arrangements. In that case, at the request of a person entitled to contact with the child, the court dealing with guardianship matters will threaten to issue an order against the person who has custody and fails to fulfil obligations arising from a judgment or settlement with regard to contact with the child, requiring the payment of a specific amount to the entitled person for each infringement of obligation. In the event that a person entitled to contact with the child or a person prohibited from such contact infringes the obligation imposed by the decision, the court dealing with guardianship matters will threaten to order that person to pay a specific amount to the person in custody of the child. In the event that a person ordered by the court dealing with guardianship matters to make a payment continues to fail to fulfil their obligation, the guardianship court will order such person to pay a due amount, which is laid down in accordance with the number of infringements.

An enforceable judgment or settlement concerning contact with the child must be attached to the application referred to above.

Last update: 23/10/2019

PT

ΠΟΠΤΟΓΑΛΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-pt-en.do?member=1

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

Meaning of parental responsibilities and their duration

Parental responsibilities are powers and duties assigned to parents in relation to their children. Children are subject to parental responsibilities until they reach the age of majority or emancipation. The age of majority is age 18. Minors who have reached the age of 16 may become emancipated by marriage.

Rights and obligations of a holder of parental responsibilities

Parental responsibilities include the following powers and duties of parents in relation to their children:

- Educating the children by providing them with general and vocational training, particularly for children with physical and mental impairments;
- Within the parents' means, promoting the children's physical and mental development;
- Providing for the children's support and covering expenditure related to their safety, health and education;
- Representing the children;
- Acting as administrator of the children's assets with the same care with which they administer their own;
- Having custody of the children and determining the children's residence;
- Securing the children's return, with recourse to a public authority if necessary, if they leave the parental home or are removed from it;
- Deciding on the religious education of children under the age of 16;
- Depending on the maturity of the children, taking into account their opinion concerning important family matters and recognising their autonomy in organising their own lives.

Conversely:

- Children have a duty of obedience towards their parents;
- Children may not leave the paternal home, or the home the parents have intended for them, nor be removed from it;
- Parents are not obliged to provide for their children's support or cover the costs of their safety, health and education to the extent that the children are able to cover such costs themselves from the proceeds of their work or other income;
- Parents may use income from their child's assets to cover expenditure on their child's support, safety, health and education, as well as, within reasonable limits, other needs of family life;
- Parents are not obliged to stand surety as administrators of their child's assets, except where this covers securities, and the court, considering the value of the assets, deems this necessary.

The following are valid in exceptional circumstances:

- Acts of administration or disposal of assets that a child aged over 16 has acquired through their work;
- Legal transactions specific to the minor's daily life that, while being within the scope of their natural capacity, only involve expenditure or disposal of assets of minor importance;
- Legal transactions relating to the profession, art or trade that the minor has been authorised to perform, or those practised in the performance of such a profession, art or trade.

(For acts relating to the profession, art or trade of the minor and for acts practised in the performance of such profession, art or trade, only assets that the minor has free disposal of are eligible).

Assets owned by the parents:

- Parents have ownership of assets that the minor living in their company accrues through work carried out for their parents, and using means or capital belonging to the parents;

- Parents must give the child part of the assets accumulated, or otherwise compensate them for their work; fulfilment of this duty may not, however, be demanded in court.

Income from the child's assets

- Parents may use income from their child's assets to cover expenditure on their child's support, safety, health and education, as well as, within reasonable limits, other needs of family life;

- In the event that only one of the parents exercises parental responsibility, use of their child's income falls to them, under the terms permitted by law;

- The use of income from assets that the child may legitimately acquire by inheritance (reserved share of the estate) cannot be ruled out by the donor or testator.

Limitations on parental responsibilities

Parents do not administrate:

- Assets of the child that derive from succession, from which the parents have been excluded due to disqualification through conduct or disinheritance;

- Assets that have been given to the child by donation or succession against the parents' will;

- Assets that have been left or donated to the child, excluding administration by the parents;

- Assets acquired by a child aged over 16 years of age from their work.

As representatives of the child, parents may not, without authorisation from the court:

- Transfer or encumber goods except in the case of transfer for valuable consideration of items liable to loss or deterioration (this restriction does not include use of the minor's money or capital in the acquisition of assets);

- Vote at company general meetings on deliberations that require such companies' dissolution;

- Acquire a commercial or industrial establishment or continue to utilise what the child has received by succession or donation;

- Invest in a company as an ordinary partnership, or a partnership limited by shares;

- Engage in foreign exchange obligations or those resulting from any title transferable by endorsement;

- Guarantee or take on the debts of others;

- Engage in credit facilities;

- Engage in obligations whose performance must take place after the age of majority;

- Assign credit rights;

- Disclaim inheritance or legacy;

- Accept inheritance, donation or legacy with costs, or agree to extrajudicial partition;

- Lease goods for a term exceeding six years;

- Agree to or request in court the division of property in indivisible co-ownership, or the liquidation and distribution of company assets;

- Negotiate a transaction or enter into arbitration agreements in relation to the acts referred to in the preceding paragraphs, or negotiate an arrangement with creditors.

The parents may not, without court authorisation:

- Take out a lease or acquire, directly or through an intermediary, even at public auction, assets or rights of the child subject to parental responsibilities;

- Become assignees of credits or other rights in respect of the children, except in cases of legal subrogation, of procurement in the inventory process, or of court-authorised grant of partition.

End of administration

- Parents must transfer to the child, as soon as the child reaches the age of majority or becomes emancipated, all assets belonging to them.

- When parental responsibility or administration ceases for other reasons, the assets must be transferred to the child's legal representative.

- Movable assets must be returned in the condition in which they were found. If these do not exist, the parents must pay their respective value, unless they have been consumed in common use by the child or have perished for reasons not attributable to the parents.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

Parental responsibilities within marriage

- Within marriage, the exercise of parental responsibilities falls to both parents;

- Parents exercise parental responsibilities by mutual agreement. If there is no agreement on matters of particular importance either of them may appeal to the courts, which will attempt conciliation;

- If the conciliation referred to in the preceding paragraph is not possible, the court hears the child before deciding, except where serious circumstances advise against this;

Acts performed by one of the parents

- If either of the parents performs an act that forms part of the exercise of parental responsibilities, it is assumed that they are acting in accordance with the other parent, except where the law expressly requires the consent of both parents, or where it is an act of particular importance;

- Lack of agreement is not enforceable against a third party acting in good faith;
- The third party must refuse to intervene in an act performed by one of the parents in cases where agreement cannot be presumed, or when the other parent is aware of the other parent's opposition;

Joint exercise of parental responsibilities by the child's sole parent and by their spouse or civil partner

- Where parenthood is established only in relation to one of the parents, parental responsibilities may be assigned by court decision to the spouse or civil partner of the parent, who exercise them jointly;
- The joint exercise of parental responsibilities in this case depends on application by the parent and of their spouse or civil partner;

The court must, whenever possible, hear the minor.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

Yes, as follows:

If one or both parents are unable to exercise parental responsibilities

When one of the parents is unable to exercise parental responsibilities due to absence, incapacity or other impediment decreed by a court, the other parent must exercise the responsibilities. If the other parent is prevented from doing so by judicial decision, the responsibilities must be exercised by the following persons in order of preference:

- The spouse or civil partner of either parent;
- Someone in the family of either parent.

These rules are also applicable *mutatis mutandis*, where parenthood is established only in regard to one of the parents.

Death of a parent

On the death of one of the parents, the exercise of parental responsibility falls to the surviving parent.

Cases where the minor is subject to mandatory guardianship:

- If the parents have died;
- If the parents are prohibited from exercising their parental responsibilities with respect to governance of the child;
- If the parents have been prohibited from exercising parental authority for more than six months;
- If the parents are unknown.

Note: prohibiting the exercise of parental responsibility may relate solely to the guardianship of the child themselves or to the administration of their assets, or cover both aspects.

Cases where the system of administration of the child's assets is established:

- Where the parents have been excluded, prohibited or suspended from administration of all of the minor's assets or from some of them, by another title or if the administrator has not been designated;
- When the competent entity for designating the guardian entrusts the administration of the minor's goods in whole or in part to another.

Guardianship and administration of assets of the court's own motion:

Whenever one of the situations indicated above, which constitute grounds for establishing guardianship or the administration of assets, applies to the minor, the court must, of its own motion, establish guardianship or administration of assets.

Any administrative or judicial authority, or civil registry officials who are aware of such situations in the exercise of their duties must notify the competent court thereof.

How guardianship and administration of the child's assets is exercised

Guardianship is exercised by a guardian and by the family council. The guardian has the same rights and obligations as the parents, albeit with the amendments and restrictions set forth by law.

The administration of assets is exercised by one or more administrators and, if guardianship is established, by the family council.

Guardianship and administration of assets are both exercised under the supervision of the court.

It is the responsibility of the court to confirm or appoint guardians, administrators of assets and members of the family council.

Who can be a guardian

Parents can appoint a guardian for their children. The appointment must be confirmed by the court. When parents have not appointed a guardian, or the appointment has not been confirmed, it falls to the court, after hearing the family council, to appoint the guardian.

Before appointing the guardian, the court must hear the minor.

The court must choose the guardian from among:

- Relatives or family members of the minor;
- Persons who have de facto care of the minor, or are providing care for the minor;
- People who have demonstrated affection for the child.

Who cannot be a guardian

The following people cannot be guardians:

- Minors who have not become emancipated, who are disqualified or prohibited;
- Those who have been declared mentally incompetent, even if they are not prohibited or disqualified;
- Persons of bad conduct or who have no known source of livelihood;
- Those who have been barred or fully or partially suspended from parental responsibility;
- Those who have been dismissed or suspended from another guardianship or from the position of family council member due to failure to fulfil their obligations;
- Those divorced or legally separated from persons and property owing to their fault;
- Those who have a claim pending with the minor or their parents, or who have had such claim within the past five years;

- Those whose parents, children or spouses have a claim with the minor or their parents, or have had such claim within the past five years;
- Those who are personal enemies of the minor or of their parents;
- Those who have been disallowed by the mother or father of the minor, under the same terms as they would appoint a guardian;
- Officers of the court or prosecution office (*Ministério Público*) who perform functions within the district where the child's registered address is located, or where their assets are situated;
- Those disqualified by profligacy, bankruptcy or insolvency, as well as those barred or suspended from parental responsibility or dismissed from guardianship with respect to the administration of assets, may be appointed as guardians provided they are only in charge of the custody and governance of the minor as an individual.

Who can be an administrator

The rules referred to above with respect to the choice of guardian, and prohibition from exercising this role, also apply to the administrator, unless otherwise specifically provided for by law.

Additionally, the following persons may not be administrators:

- Those disqualified by profligacy, bankruptcy or insolvency, as well as those barred or suspended from parental responsibility or dismissed from guardianship with respect to the administration of assets;
- Those convicted as perpetrators or accomplices of the crimes of theft, robbery, fraud, abuse of trust, bankruptcy or fraudulent insolvency and property-related offences in general.

Allocation of parental responsibilities due to de facto inability of the parents to exercise parental responsibilities

Where the parents are de facto unable to exercise parental responsibilities, the prosecution office must take the necessary measures to protect the minor and may, for this purpose, appoint a person who, on behalf of the minor, may enter into legal transactions that are urgent or of clear benefit to that minor.

Limitation of the exercise of parental responsibility in situations of danger to the minor that do not entail barring from the exercise of parental responsibility

When the safety, health, moral teaching or education of a minor is at risk but it is not necessary to go so far as to bar the exercise of parental responsibility, the court may, on the application of the prosecution office or any other person, take appropriate measures to protect the minor.

The care and protection measures provided for in law to avert high-risk situations for the minor are as follows:

- Joint support of the parents;
- Joint support of another family member;
- Being entrusted to a person of good repute;
- Support for independent living;
- Foster care;
- Residential care;
- Being entrusted to a person selected for adoption, foster family or institution with a view to adoption.

When there is consent from the parents and no opposition from the minor, the child and youth protection committees (*comissões de protecção de crianças e jovens*) are competent to apply the child protection and assistance measures referred to above, without the intervention of the court, with the exception of the final measure listed (being entrusted with a view to adoption), which only the courts may apply.

Child and youth protection committees are financially autonomous, non-judicial official institutions that seek to promote the rights of children and young people, and to prevent or end situations that may affect their safety, health, teaching, education or development as a whole.

When one of the measures referred to above has been enacted – by the court or by the committee for the protection of children and young people – the parents retain the exercise of parental responsibility in everything that is not incompatible therewith.

If the minor has been entrusted to a third party or an education or care establishment, a parental visitation system will be set up, unless, in exceptional cases, the child's interests advise against this.

Limitation of the exercise of parental responsibility in situations dangerous to the minor's assets, that do not entail barring from the exercise of parental responsibility

When maladministration by the parents endangers the assets of the child, but it is not a case of barring the exercise of parental responsibility, the court may, on the application of the prosecution office, or any relative, order such measures as it deems appropriate.

Taking into account the value of the assets, the court may, in particular, demand the following from the parents:

- The provision of accounts;
 - Information about the administration and status of the child's assets;
- and, when these measures are not sufficient:
- The provision of surety.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

The exercise of parental responsibility in the event of divorce, legal separation, declaration of nullity or annulment of marriage is governed according to the following principles:

- Parental responsibilities on issues of particular importance to the life of the child shall be exercised jointly by both parents in accordance with the terms of the marriage, except in cases of manifest urgency, where either parent may act alone and shall provide information to the other parent as soon as possible;

- Where the joint exercise of parental responsibilities on issues of particular importance to the life of the child is found to be contrary to the interests of the child, the court shall, by reasoned decision, determine that those responsibilities be exercised by one of the parents;
- The exercise of parental responsibilities relating to the child's everyday activities falls to the parent with whom they habitually reside, or the parent with whom they are temporarily staying; however, the latter, in exercising their responsibilities, should not act contrary to the most relevant educational guidelines, as defined by the parent with whom the child habitually resides;
- The parent who is responsible for the exercise of parental responsibilities relating to everyday activities may exercise these themselves or delegate their exercise;
- The court will determine the child's residence and visitation rights according to the child's interests, taking into account all relevant circumstances, namely any agreement of the parents and the willingness expressed by each of them to promote the child's normal relationships with the other parent;
- The parent who does not exercise parental responsibility, whether in full or in part, has the right to be informed about how such responsibility is exercised, particularly regarding the education and living conditions of the child;
- The court will always decide in accordance with the child's interests, including maintaining a close relationship with both parents, promoting and accepting agreements, or taking decisions that favour ample opportunities for contact with both parents and sharing responsibilities between them.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

In order for the agreement on parental responsibilities to be legally binding, it must be approved by the court or civil registrar, in one of the forms indicated in the answers to questions 6 and 10.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

The parties may use alternative means of resolving the conflict, either before requesting the court's intervention, or in the course of legal action.

Mediation prior to court intervention

Principle of voluntary mediation

Before bringing a case to court, parents may use public or private family mediation to reach an agreement on parental responsibility.

Portugal applies the principle of voluntary mediation. Parties to a family conflict relating to their children may, by agreement, use public or private family mediation before initiating legal action. Once action has been brought, the court may also refer the parties for mediation, but cannot impose this if the parties do not agree to it, or object.

Mandatory ratification of the agreement

Once the agreement has been obtained as a result of the mediation, in order for it to be binding and enforceable, the parties must apply for its ratification by the court or the civil registry registrar, as the case may be.

Actions on family matters that fall within the competence of the civil registry registrar require the prior agreement of the parties, otherwise they fall within the competence of the courts.

Civil registry offices are competent to ratify the agreement with respect to parental responsibilities only when it is annexed to an agreement on divorce or legal separation by mutual consent. Prior to ratification by the registrar, the prosecution office issues an opinion on the agreement in so far as it concerns parental responsibilities relating to minor children.

Where family mediation takes place before the action is proposed and is intended solely to settle parental responsibilities relating to minor children (without the agreement being annexed to a divorce or legal separation agreement), the ratification of that agreement must be requested by the parties from the competent court.

Private mediation

If the parties use private mediation, they must pay the mediator's fees. The cost of such fees, the rules and the timing of the mediation are set out in the mediation agreement signed by the parties and the mediator when mediation commences. The Ministry of Justice organises a list of mediators that the parties may consult in order to choose a private mediator, at <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>.

Public mediation

To use public mediation, the parties should contact the alternative dispute resolution office of the General Directorate for Justice Policy (*Direcção Geral da Política de Justiça*) and request the scheduling of a pre-mediation session. They can do this by phone, email or electronic form. At the public pre-mediation session, the mediation agreement between the parties and the mediator is signed. The duration is fixed, the sessions are scheduled and the procedure's rules are explained. The cost of public family mediation is EUR 50.00 for each party, regardless of the number of sessions scheduled. This fee of EUR 50.00 is paid by each of the parties right at the beginning of the public mediation. The fees of public mediators are not borne by the parties. They are paid by the General Directorate for Justice Policy according to a table laid down by law.

The public mediation sessions may take place at the premises of the General Directorate for Justice Policy or at facilities made available in the municipality where the parties have their residence.

In public mediation, the parties may choose a mediator from among those who are selected for the public system. The list of public mediators can be found on the website referred to above. If the parties do not choose a mediator, the alternative dispute resolution office of the General Directorate for Justice Policy indicates one of the mediators from the list of public mediators, in sequential order and taking into account proximity to the parties' area of residence. As a general rule, this appointment is made by computer.

Legal aid

If the parties receive legal aid, this may cover the costs of mediation.

Mediation and specialist technical hearings in the course of legal proceedings

If the parties refer the matter to court, civil proceedings regulating the exercise of parental responsibility will be initiated, in which the judge begins by setting up a parent meeting.

When the parents cannot reach an agreement at the meeting, the judge will suspend it for a maximum period of two to three months, depending on the case, and refer the parents for mediation (if they agree to use this method), or for specialist technical hearing (which may be imposed on parents as mandatory).

At the end of that period, the judge is informed of the outcome of the mediation or specialist technical hearing and will set a date for continuation of the meeting in order to secure and/or ratify the agreement.

If at the end of this phase the parents cannot reach an agreement, then the litigation phase of the proceedings follows – the parents are notified to file their pleadings and to produce evidence, followed by the investigation and judgment.

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

As a preliminary point, it is important to emphasise that in Portugal, in the event of divorce, separation, annulment of marriage, and in cases where there is no marriage or co-habitation of the parents, the decision on the exercise of parental responsibility must always be taken on the basis of three fundamental aspects: the custody of the minor, the visitation regime and the maintenance due to the minor. In other words, the obligation to provide maintenance to a minor child is considered to be one of the parental responsibilities, and in principle it is regulated together with the other parental responsibilities, although in certain cases an action may be brought only to set and amend the maintenance due to a child.

The court may decide on the following matters:

- To establish guardianship and the administration of assets;
- To appoint a person who conducts business on behalf of the minor and, in addition, to appoint a trustee who represents the child subject to parental responsibilities out of court;
- To regulate the exercise of parental responsibilities and to be aware of the issues related thereto;
- To establish the maintenance due to the minor and to children over 18 or emancipated, who are continuing their academic or vocational education;
- Prepare and judge enforcements for maintenance;
- To order the judicial surrender of a child;
- To authorise the legal representative of the minor to perform certain acts, to confirm those that have been performed without authorisation, and to make arrangements for the acceptance of donations;
- Decide on the security that parents must provide in favour of their children that are still minors;
- Decree full or partial barring, and establish limitations on the exercise of parental responsibilities;
- Carry out a verification of maternity and paternity of its own motion;
- Decide, in the event of disagreement between the parents, on the name and surnames of the minor child;
- Establish the relationship of civil custody and decree its revocation;
- Regulate the child's interactions with siblings and ascendants;
- If there is guardianship or administration of assets, determine the remuneration of the guardian or administrator, take cognizance of the dispensation, exoneration or removal of the guardian, administrator or member of the family council, demand and judge accounts, authorise the replacement of the legal mortgage and determine the reinforcement and replacement of the security provided, and appoint an ad hoc guardian to represent the child out of court;
- Appoint an ad hoc guardian who represents the minor in any guardianship proceedings;
- Decide on the reinforcement and replacement of the security given to minor children;
- Demand and judge the accounts that the parents must provide.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

As a rule, no. Even if custody of the minor child is assigned only to one parent, **parental responsibility on matters of particular importance to the child's life lies with both parents**, unless the ruling determines that such exercise falls exclusively to one of them.

As regards the other aspects of the question, the answer has already been covered in detail in the reply to question 4.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

In practice, joint custody means that:

- Parental responsibilities are exercised **jointly by both parents**, who will decide on matters concerning the life of the child under the same conditions as when they were married;
- The child may **reside alternately** with each of the parents.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

Procedural methods for bringing action relating to parental responsibility

Care and protection procedures

If the minor is in a situation that may jeopardise their safety, health, moral teaching or education, and if the exercise of parental authority was limited by application of one of the care and protection measures indicated in the answer to question 3, care and protection proceedings will be instituted, falling within the competence of the committees for the protection of children and young people or of the courts, as appropriate.

Civil guardianship procedures

In the other cases indicated in the answer to question 7, concerning regulation of the exercise of parental responsibility, a civil guardianship procedure will be initiated, which falls within the competence of the courts.

Procedures within the competence of the civil registry offices

In cases where there is an agreement concerning regulation of the exercise of parental responsibility, whether or not this is annexed to a legal separation or divorce agreement, a case is filed at the civil registry office. It is incumbent upon the Registrar to ratify the parental responsibility agreement after having heard the opinion of the prosecution office.

Note: When divorce proceedings are initiated without the consent of the other spouse, the court is competent and the procedure takes the form of special divorce proceedings without the consent of the other spouse. If in the course of the action the parties reach an agreement, the court converts the proceedings into divorce proceedings by mutual consent and ratifies the agreements, including relating to parental responsibilities, if there are minor children.

Formalities and documents to be enclosed (these vary according to the form of the case and the competent authority):

Care and protection procedure initiated at the committee for the protection of children and young people

- The procedure begins with the receipt of the written communication or with the recording of verbal reports or facts of which the committee has knowledge;
- High-risk situations may be reported by any person, by the entities with competence in matters of childhood and youth, by the minor themselves, by the parents, legal representative or person who has de facto custody of the child;
- The protection committee procedure includes the collection of information, enquiries and examinations necessary and appropriate to establishing the situation, the reasons for the decision, the application of the respective measure and its implementation;
- The procedure is organised in a simplified way, where the acts and enquiries carried out or requested by the protection committee that form the basis for implementation of the acts referred to in the previous paragraph are recorded in chronological order;
- With respect to each procedure, the decision-making is transcribed in summary form, together with its statement of reasons.

Care and protection procedure in court

- The procedure begins with the receipt of an initial application filed by the prosecution office, by the parents, the legal representative, the de facto guardians, or child over the age of 12;
- The procedure consists of the investigation, judicial proceedings, decision and enforcement phases of the measure;
- It is not compulsory for either of the parties to appoint a lawyer in the first instance except in the following situations: where the court must mandatorily appoint counsel for the minor: when the interests of the minor conflict with those of their parents, legal representative or person with custody for them; when the minor requests it; in judicial proceedings in which the minor must always be represented by a lawyer or nominated representative.

Civil guardianship procedure

- The procedure begins at the initiative of the prosecution office, the child over the age of 12, the ascendants, siblings or legal representative of the minor.
- It is the responsibility of the prosecution office to represent the minor in court, to take action on their behalf, to request the regulation of parental responsibilities, and to defend the best interests of the child.
- It is a voluntary jurisdiction procedure that begins with an application filed in court, and where there is an objection.
- Where the law does not provide otherwise, it is in the application and the objection that the parties must offer the list of witnesses and request all evidence.
- The court is advised by multidisciplinary technical teams.
- The child has the right to be heard. For this purpose, the judge assesses, by order, the child's ability to understand the issues, and may rely on technical advice.
- During the hearing, the judge hears the child, the parties, the family members and other persons they deem relevant to hear.
- Provisional and precautionary decisions may be pronounced at any stage of the proceedings.
- At any stage of the procedure, the judge may order the intervention of the public or private mediation services, provided the parties agree to use mediation.
- Specifically, in procedures regulating parental responsibilities, a parent meeting is arranged, and if the parents do not reach an agreement at the meeting, the court refers them for mediation (if they accept it) or for specialist technical hearing. Only if agreement is not possible through one of these routes do the statement of facts, the investigation, the hearing and the ruling follow.
- The parties have the right to know the information provided in the technical advice and other evidence and opinions included in the proceedings; they may request clarification, add other evidence or apply for information to be requested. The judge can dismiss such applications by an unappealable order if he or she judges them to be unnecessary, impossible to fulfil, or dilatory.
- The hearing, when it takes place, is always recorded.
- Grounds are provided for the judge's decision.
- It is only mandatory to appoint a lawyer at the appeal stage. However, in the first instance, the appointment of a lawyer to the child is mandatory in the following cases: when the interests of the minor and those of their parents, legal representative or guardian are conflicting; when a child with appropriate maturity requests it from the court.
- Unless expressly provided otherwise, appeals may be brought against decisions pronounced as final or provisional concerning the application, amendment or termination of civil guardianship measures.
- The prosecution office and the parties, the parents, the legal representative, and whoever has de facto custody of the child, may appeal.
- Appeals are processed and judged as in civil matters, with a time limit for claims and response of 15 days.
- The appeals have a purely devolutive effect, unless the court determines otherwise.

Procedures within the competence of the civil registry offices

In cases where the agreement on parental responsibilities is annexed to a divorce or legal separation agreement, the following documents must be submitted:

- The process of legal separation or divorce by mutual consent is initiated by an application signed by the spouses or their representatives at the civil registry office;

- The application is examined in relation to common property, the agreement on divorce, maintenance between spouses and the designation of the family home, in addition to the agreement on the exercise of parental responsibility when there are minor children and there is no previous judicial regulation;

- Following the application, the civil registry database is immediately and automatically consulted, and the necessary documents are included in the database in order to corroborate the marriage certificate of the interested parties and the conclusion of any pre-nuptial agreement declared before the registrar, except in cases where the property regime is stated in the marriage certificate;

- Once the application has been received, the registrar informs the spouses of the existence of family mediation services;

- When an agreement is reached on the exercise of parental responsibility in relation to minor children, the case is referred to the prosecution office at the regional court (*judicial de primeira instância*) competent to hear the matter within the jurisdiction to which the civil registry office belongs, so that it can issue a decision on the agreement within 30 days;

- If the prosecution office takes the view that the agreement does not adequately protect the interests of minors, the applicants may amend the agreement accordingly or submit a new agreement, in which case such agreement will be re-examined by the prosecution office;

- If the prosecution office takes the view that the agreement duly safeguards the interests of minors, or if the spouses have amended the agreement as instructed by the prosecution office, the registrar verifies fulfilment of the statutory assumptions, and is able to determine for that purpose the performance of acts and the production of any necessary evidence, and then rules on the merits of the application;

- In cases where the applicants do not comply with the amendments instructed by the prosecution office, and continue in their intention to divorce, the case is referred to the court of the district to which the civil registry office belongs.

In cases where the parents, whether or not married, wish to regulate the exercise of parental responsibility over minor children of them both, or to amend an agreement already ratified, they must request this at any time from any civil registry office. To this end, they should include the following documents:

- Application for regulation of the exercise of parental responsibility;

- Agreement on the exercise of parental responsibility and on liability for minor children, signed by both parents or by their representatives;

- The Registrar reviews the agreement and invites the parents to amend it when it does not protect the interests of the minors;

- The agreement is then referred to the prosecution office at the regional court with competence on the matter, in the minor's area of residence, so that it can rule within 30 days;

- If there is no objection from the prosecution service, the case is referred to the civil registry office and the Registrar ratifies the agreement;

- Ratification decisions have the same effects as court rulings.

Entities to which the interested parties must refer (depending on the case, the courts, child and youth protection committees and civil registry offices):

Jurisdiction and competence of the courts

On the matter of regulating parental responsibility, the family and minors court at the district court (*tribunal de comarca*) is the competent court. In areas not covered by the family and minors court, the local civil court at the district court or the court with generic competence has jurisdiction.

The following rules on jurisdiction apply:

- The court of the child's place of residence at the time the proceedings were instituted has jurisdiction;

- If the residence of the child is not known, the court of the place where the holders of parental responsibility reside has jurisdiction;

- If the holders of parental responsibilities reside in different places, the court with jurisdiction is the court competent for the place of residence of the person exercising parental responsibility;

- In the case of joint exercise of parental responsibility, the court with jurisdiction is the court of the place of residence of the person with whom the child resides or, in the case of joint custody, the court at which the action was first brought;

- If any of the actions concern two children, children of the same parents and who are resident in different districts, the court with jurisdiction is the court at which the action was first brought;

- If any of the actions concern more than two children, children of the same parents and residents in different districts, the court with jurisdiction is the court where the greatest number of these children reside;

- If, when the proceedings are instituted, the child resides abroad and the Portuguese court has jurisdiction internationally, the court competent to hear and decide the case is the court of the place of residence of the applicant and respondent;

- When the applicant and the respondent reside abroad and the Portuguese court has jurisdiction internationally, the case is heard by Lisbon Family and Minors Court (*Juizo de Familia e Menores de Lisboa*), in the judicial district of Lisbon;

- Without prejudice to the rules on related actions and the provisions of a specific law, any changes in fact that occur after the initiation of proceedings are irrelevant.

Jurisdiction and competence of the child and youth protection committees

The child and youth protection committees are competent in matters relating to procedures concerning the care and protection of children and young people at risk, where there is parental agreement and there is no objection from the minor. The protection committee of the minor's place of residence at the time notification of the situation is received is competent for the application of care and protection measures.

The following rules on jurisdiction apply:

- If the residence of the child or young person is not known and cannot be determined, the protection committee of the place where the child is located is competent;

- Without prejudice to the provisions of the preceding paragraphs, the protection committee of the place where the minor is located shall take the steps considered urgent and the necessary measures for the child's immediate protection;
- If, after the application of a non-protective measure, the minor changes their residence for more than three months, the case is referred to the protection committee in the new area of residence;
- The implementation of a care and foster protection measure does not entail the change of residence of the child or young person;
- The protection committee with territorial jurisdiction in the area of the foster municipality or district of the child or young person will cooperate with the committee that applied the care and protection measure as fully as necessary for the effective follow-up of the applied measure as requested for this purpose.

Competence and jurisdiction of the civil registry offices

Depending on the matter, civil registry offices are competent to ratify the agreement with respect to parental responsibility, whether submitted in isolation or annexed to applications for divorce or legal separation by mutual consent.

Depending on the matter at issue, civil registry offices are competent to process and decide on divorce or legal separation proceedings by mutual consent, including the ratification of agreements with respect to parental responsibility annexed thereto.

Territorial jurisdiction rules do not apply to civil registry offices. In other words, the parties may refer to any civil registry office.

Competence in related actions

- If, in relation to the same child, a civil guardianship procedure and care and protection procedure, including procedures before the child and youth protection committee, or educational guardianship procedure, are instituted separately, these must be processed as joined case, irrespective of their status, and the competent judge to hear the cases will be the judge to whom the procedure was first brought;

- The provisions of the previous paragraph do not apply to civil guardianship measures relating to automatic verification of maternity or paternity, or to those that fall within the competence of civil registry offices, or to those that concern more than one child;

- In the event of divorce or legal separation proceedings, procedures regulating the exercise of parental responsibility, the provision of maintenance and barring the exercise of parental responsibility are joined to that action.

Where the civil guardianship procedure concerns more than one child, a single procedure may be instituted and, where different procedures have been instituted, all of them may be joined to whichever was initiated first, if family relationships justify this.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

The procedure has already been referred to in the reply to question 10.

Care and protection cases and civil guardianship cases may be treated as emergency procedures when a delay may adversely affect the interests of the child. In this case, they continue to be processed during judicial holidays.

In any event, provisional measures may be applied in emergency situations.

In particular, the following urgent legal proceedings are provided for:

- At the request of the prosecution office, the court, when informed of situations that pose a danger to the life or physical or mental integrity of the minor, issues a provisional decision within 48 hours, confirming the measures taken for the immediate protection of the child, applying any of the care and protection measures provided for in law or determining what is appropriate for the minor's future;

- To this end, the court conducts summary and indispensable investigations and orders the necessary steps to ensure its decisions are enforced, and may make use of the police authorities and allow persons who are responsible for complying with their decisions to enter any house during the day.

In addition, the following non-judicial emergency proceedings are provided for:

- When there is a danger to the life or physical or mental integrity of the minor, and there is no consent from those holding parental responsibility or from those with de facto custody, any authority with competence on child and youth matters, or the child and youth protection committees, takes appropriate measures for the immediate protection of the minor and request the intervention of the court or police;

- The intervening entity immediately notifies the prosecution office or, if this is not possible, as soon as this becomes possible;

- Until such time as the court can intervene, the police removes the child or young person from the danger they are in and ensures they have emergency protection at a foster home, at the facilities of the bodies with competence on child and youth matters, or another suitable place;

- The prosecution office, after receiving a notification from any of the above entities, immediately requires the competent court to take urgent legal action.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

Infringement of a decision on parental responsibility

If, with respect to the child's situation, one of the parents or a third party to whom they have been entrusted does not comply with what has been agreed or decided, the court may, of its own motion, on an application from the prosecution office or from the other parent:

- Order the steps necessary to ensure enforcement;
- Order a fine of up to 20 units of account (in 2019, the value of a unit of account was 102.00 euros);
- And, having verified the respective assumptions, order the defaulter to pay compensation in favour of the child, the requesting parent or both.

If the agreement has been ratified by the court or the court has pronounced its decision, the application is processed as a joinder to the procedure in which the agreement was made or a decision was pronounced, for which the respective court will be petitioned if, according to the rules on competence and jurisdiction, it is the court competent to hear the infringement.

Once the application has been processed or appended to the procedure, the judge summons the parents to a meeting or, in exceptional cases, notifies the respondent to plead as they deem appropriate within five days.

At the meeting, the parents may agree to amend what is established for the exercise of parental responsibility, taking into account the child's interests.

In the case of non-compliance with the visitation regime, if the respondent does not attend the meeting, does not submit pleadings, or if their pleadings are manifestly unfounded, the court may order the surrender of the child so that the visitation regime can be complied with, specifying where the visits should take place and providing for the presence of court technical advisers.

The respondent is notified to release the child in the manner determined, subject to a fine being imposed.

If a meeting is not convened or if the parents fail to reach an agreement, the judge refers the parties for mediation (if the parents agree to use it) or to a specialist technical hearing, and then reaches a decision.

If a fine has been imposed and it is not paid within 10 days, enforcement will take place, joined to the respective procedure.

Maintenance enforcement

In order to enforce the provision of maintenance, three alternative means may be used: the hearing for infringement of parental responsibility, referred to above; the pre-enforcement hearing for the provision of maintenance, as mentioned below; or the special maintenance enforcement, mentioned below.

Pre-enforcement hearing to recover maintenance due

When the person legally liable to pay maintenance fails to pay the amounts due within 10 days of the date when it became payable, the following shall be observed:

- If the person is a public sector worker, the respective amounts are deducted when due, upon the request of the court addressed to their public sector employer;
- If the person is a salaried employee, the amounts will be deducted from earnings or salary, for which the respective employer will be notified to process such deductions, and will assume the role of depositary;
- If a person receives rent, pensions, allowances, commissions, percentages, emoluments, gratuities, contributions or similar income, the deduction is made from these instalments when they have to be paid or credited, making the necessary requisitions or notifications, with those notified assuming the role of depositaries.

The amounts deducted also cover maintenance accrued beforehand, and are paid directly to those due to receive them.

Special maintenance enforcement

In the event that maintenance is due to minors, the maintenance creditor may, alternatively, bring special enforcement action for maintenance, as provided for in the Code of Civil Procedure (*Código de Processo Civil*). Thus, in a single action, they may recover in full the amounts due, overdue or to become due. In an enforcement action, the maintenance creditor may make use of broader means of enforcement, such as seizure and pledge of income.

In special maintenance enforcement, the applicant may request: the adjudication of a proportion of the amounts, salaries or pensions of which the other party is in receipt; or a pledge of income belonging to the maintenance debtor. The adjudication or pledge takes place independently of seizure and is intended to cover the payment of overdue amounts and amounts that will become due.

When the applicant requests the adjudication of amounts, salaries or pensions, the body responsible for paying these or for processing the respective payments will be notified that it is to pay the adjudicated part directly to the applicant. The amount adjudicated must be deposited monthly in the bank account of the applicant, who must give the account number in the initial application.

If the application requests a pledge of income, they must specify the property to which this relates, and the enforcement agent will order that the property considered is sufficient to meet maintenance that is overdue and will become due be pledged.

The maintenance creditor may still request the seizure of the maintenance debtor's property. Seizure may involve movable property and immovable property, bank deposits, credit rights, commercial establishments or company shares.

If the seized property is sold to pay off a maintenance debt, the return of the excess to the maintenance debtor should not be ordered unless the payment of maintenance that will become due is ensured to the extent that the judge considers appropriate, unless a security or other suitable guarantee is provided.

The maintenance debtor should only be summoned after the seizure/adjudication/pledge of income has taken place. The maintenance debtor's opposition to the enforcement or seizure does not stay the enforcement.

In the case of a request to amend or terminate maintenance payments while special maintenance enforcement is pending, the request for amendment or termination is joined to the enforcement.

Last update: 05/11/2019

RO P0YMANIA

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-ro-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Ο ρουμανικός Αστικός Κώδικας (*Codul Civil*) περιέχει τον όρο «γονική μέριμνα». Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με το τέκνο και την περιουσία του. Τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις φέρουν ισχύ οι δύο γονείς και τα ασκούν προς το συμφέρον του τέκνου. Η γονική μέριμνα ασκείται ωστόσο το τέκνο αποκτήσει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις σε σχέση με το τέκνο (όπως ορίζονται στα άρθρα 487-499 του Αστικού Κώδικα και στον νόμο 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) περί προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων των παιδιών) περιλαμβάνουν τα εξής:

- Το δικαίωμα και την υποχρέωση καθορισμού και διατήρησης της ταυτότητας του τέκνου. Το τέκνο εγγράφεται στα σχετικά μητρώα αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει δικαίωμα να λάβει όνομα και υπηκοότητα. Οι γονείς επιλέγουν το μικρό όνομα και το επώνυμο του τέκνου.
- Το δικαίωμα και την υποχρέωση ανατροφής του τέκνου. Οι γονείς έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση ανατροφής του τέκνου καθώς και μέριμνας για την υγεία και τη σωματική, ψυχική και πνευματική του ανάπτυξη, την εκπαίδευσή του, τις σπουδές και την επαγγελματική του κατάρτιση, σύμφωνα με τις δικές τους πεποιθήσεις αλλά και τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του τέκνου.
- Το δικαίωμα και την υποχρέωση επίβλεψης του τέκνου.

- Το δικαίωμα και την υποχρέωση διατροφής του τέκνου. Οι γονείς έχουν από κοινού και εις ολόκληρο την υποχρέωση να παρέχουν διατροφή για το ανήλικο τέκνο. Έχουν επίσης την υποχρέωση να συντηρούν το ενήλικο τέκνο έως την αποφοίτησή του, εφόσον σπουδάζει, με ανώτατο όριο την ηλικία των 26 ετών.
- Το δικαίωμα επιβολής πειθαρχικών μέτρων στο τέκνο. Συγκεκριμένα μέτρα, όπως είναι η σωματική τιμωρία η οποία έχει αρνητικό αντίκτυπο στη σωματική, διανοητική ή συναισθηματική ανάπτυξη του τέκνου, απαγορεύονται.
- Το δικαίωμα επιστροφής του τέκνου στους γονείς από οποιονδήποτε τρίτο ο οποίος το κρατά χωρίς νόμιμο δικαίωμα.
- Το δικαίωμα επανένωσης των γονέων με το τέκνο. Το δικαίωμα αυτό σχετίζεται με το δικαίωμα του τέκνου να μη χωρίζεται από τους γονείς του, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και προσωρινά (π.χ. μέτρα τοποθέτησης του τέκνου).
- Το δικαίωμα του γονέα να διατηρεί προσωπικούς δεσμούς με το τέκνο. Στις μεθόδους ανάπτυξης προσωπικού δεσμού με το τέκνο περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι εξής: επίσκεψη του τέκνου στην κατοικία του και στο σχολείο, κοινές διακοπές του τέκνου με κάθε γονέα.
- Το δικαίωμα του γονέα να ορίσει τον τόπο κατοικίας του τέκνου. Το ανήλικο τέκνο υποχρεούται να διαμένει με τους γονείς του. Στην περίπτωση που οι γονείς του τέκνου δεν συνιοκούν, αποφασίζουν από κοινού τον τόπο κατοικίας του τέκνου. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των γονέων, αποφασίζεται το Ειρηνοδικείο για Υποθέσεις Επιμέλειας (*Instanța de tutelă*).
- **Το δικαίωμα συναίνεσης στον αρραβώνα και γάμο του τέκνου στην περίπτωση ανηλίκου που έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του.** Το δικαίωμα συναίνεσης στην υιοθεσία του τέκνου.
- **Το δικαίωμα προσφυγής κατά μέτρων που έχουν επιβληθεί από τις αρχές σε σχέση με το τέκνο και το δικαίωμα υποβολής αιτημάτων και διενέργειας πράξεων για ίδιο λογαριασμό και για λογαριασμό του τέκνου.** Τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την περιουσία του τέκνου (όπως ορίζονται στα άρθρα 500-502 του Αστικού Κώδικα) είναι ενδεικτικά τα εξής:
- **Δικαίωμα διαχείρισης της περιουσίας του τέκνου.** Ο γονέας δεν έχει δικαίωμα επί της περιουσίας του τέκνου, ούτε το τέκνο επί της περιουσίας του γονέα, πέραν του κληρονομικού δικαιώματος και του δικαιώματος διατροφής. Οι γονείς έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να διαχειρίζονται την περιουσία του ανηλίκου τέκνου και να το αντιπροσωπεύουν σε δικαιοπραξίες ή να συναινούν στην κατάρτιση δικαιοπραξιών. Ανήλικος ο οποίος έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, ασκεί τα δικαιώματά του και εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του αυτοτελώς, ωστόσο απαιτείται η συναίνεση των γονέων και του Ειρηνοδικείου για Υποθέσεις Επιμέλειας όπου αυτό είναι αναγκαίο.
- Το δικαίωμα και την υποχρέωση αντιπροσώπευσης του ανηλίκου σε δικαιοπραξίες και το δικαίωμα συναίνεσης στην κατάρτιση των εν λόγω δικαιοπραξιών. Ωστόσο συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, ο ανήλικος εκπροσωπείται από τους γονείς του κατά τη σύνταξη των πράξεων αστικού δικαίου, καθώς στερείται πλήρως της δικαιοπρακτικής ικανότητας. Ανήλικος ηλικίας από 14 έως 18 ετών ασκεί τα δικαιώματά του και εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του αυτοτελώς, ωστόσο απαιτείται η προηγούμενη συναίνεση των γονέων, καθώς έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις ασκούνται ισότιμα από τους δύο γονείς (άρθρο 503 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα): εφόσον υφίσταται γάμος μεταξύ των γονέων μετά την έκδοση διαζυγίου (άρθρο 397 του Αστικού Κώδικα) από τον γονέα του οποίου η πατρότητα ή μητρότητα έχει διαπιστωθεί, στην περίπτωση τέκνου γεννημένου εκτός γάμου, ή από κοινού από τους δύο γονείς εφόσον αυτοί συμβιώνουν (άρθρο 505 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα).

Η γονική μέριμνα δεν ασκείται ισότιμα από τους (χωρισμένους) γονείς: σε περίπτωση λύσης του γάμου δια της έκδοσης διαζυγίου, εφόσον το δικαστήριο κρίνει ότι είναι προς το συμφέρον του τέκνου να ασκείται η γονική μέριμνα αποκλειστικά από τον ένα γονέα (άρθρο 398 του Αστικού Κώδικα)· στην περίπτωση ακύρωσης του γάμου (άρθρο 305 παράγραφος 2 του Αστικού Κώδικα)· στην περίπτωση τέκνου γεννημένου εκτός γάμου, εφόσον οι γονείς δεν συμβιώνουν (άρθρο 505 παράγραφος 2 του Αστικού Κώδικα).

Η γονική μέριμνα ασκείται από τον έναν γονέα σύμφωνα με το άρθρο 507 του Αστικού Κώδικα όταν ο άλλος γονέας έχει αποβιώσει, του έχει αφαιρεθεί η γονική μέριμνα, έχει υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, κλπ.

Η γονική μέριμνα ασκείται εν μέρει από τους γονείς όταν τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις έχουν ανατεθεί σε τρίτο ή σε φορέα κοινωνικής πρόνοιας (άρθρο 399 του Αστικού Κώδικα).

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ο γονέας ανηλίκου ο οποίος έχει συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του έχει τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις που σχετίζονται μόνο με το ανήλικο τέκνο ως πρόσωπο. Τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που σχετίζονται με την περιουσία του τέκνου φέρει ο κηδεμόνας του ή άλλο πρόσωπο.

Ανήλικος τίθεται υπό κηδεμονία εάν και οι δύο γονείς του έχουν αποβιώσει, είναι άγνωστοι, τους έχει αφαιρεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας ή τους έχει επιβληθεί ως ποινή η στέρηση της γονικής μέριμνας, εάν έχουν υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση ή έχουν κηρυχθεί σε αφάνεια, καθώς και όταν το δικαστήριο αποφασίσει κατά τη λήξη της υιοθεσίας ότι είναι προς το συμφέρον του τέκνου να τεθεί αυτό υπό κηδεμονία.

Ο ανήλικος τίθεται υπό κηδεμονία εφόσον δεν τελεί υπό τη φροντίδα των δύο γονέων του μετά την αφαίρεση της γονικής μέριμνας από αυτούς.

Κατ' εξαίρεση, το Ειρηνοδικείο για Υποθέσεις Επιμέλειας μπορεί να διατάξει την τοποθέτηση του ανηλίκου σε συγγενική ή άλλη οικογένεια ή υπό την φροντίδα τρίτου προσώπου, με τη συναίνεσή τους, ή την τοποθέτηση του ανηλίκου σε φορέα κοινωνικής πρόνοιας.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Κατ' αρχήν, η γονική μέριμνα ασκείται από κοινού από τους δύο γονείς μετά την έκδοση διαζυγίου, ή από τον έναν γονέα εφόσον συντρέχουν σοβαροί λόγοι, με γνώμονα το συμφέρον του τέκνου. Ο άλλος γονέας διατηρεί το δικαίωμα να ελέγχει την ανατροφή και εκπαίδευση του τέκνου και να συναίνει στην υιοθεσία του.

Κατ' εξαίρεση, το Ειρηνοδικείο για Υποθέσεις Επιμέλειας μπορεί να διατάξει την τοποθέτηση του ανηλίκου σε συγγενική ή άλλη οικογένεια ή υπό την φροντίδα τρίτου προσώπου, με την συναίνεσή τους, ή την τοποθέτηση του ανηλίκου σε φορέα κοινωνικής πρόνοιας. Σε αυτή την περίπτωση, τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις σε σχέση με το τέκνο ασκούνται από τα αντίστοιχα πρόσωπα ή φορείς (άρθρο 399 του Αστικού Κώδικα).

Σε σχέση με τέκνο γεννημένο εκτός γάμου ως προς το οποίο έχει αναγνωριστεί η πατρότητα και η μητρότητα, η γονική μέριμνα ασκείται ισότιμα και από κοινού από τους γονείς εφόσον αυτοί συμβιώνουν. Εάν οι γονείς τέκνου γεννημένου εκτός γάμου δεν συμβιώνουν, η γονική μέριμνα ασκείται αποκλειστικά από τον ένα γονέα.

Συναινετικό διαζύγιο εκδίδεται από συμβολαιογράφο ακόμη και όταν υπάρχουν τέκνα γεννημένα εντός ή εκτός του γάμου ή θετά τέκνα, ή εάν οι σύζυγοι συμφωνούν σε όλα τα θέματα σχετικά με το επώνυμο των τέκνων μετά το διαζύγιο, την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, τον τόπο κατοικίας των τέκνων μετά την έκδοση του διαζυγίου, τον τρόπο διατήρησης του προσωπικού δεσμού μεταξύ του μη συνυποκείμενου γονέα και έκαστου τέκνου, και τη συμμετοχή κάθε γονέα στα έξοδα ανατροφής των τέκνων, στις σπουδές τους και στην επαγγελματική τους κατάρτιση. Εάν η έκθεση της υπηρεσίας κοινωνικής πρόνοιας δείχνει ότι η συμφωνία των συζύγων σχετικά με την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας ή τον τόπο κατοικίας του τέκνου δεν είναι προς συμφέρον του τέκνου, ο συμβολαιογράφος απορρίπτει την αίτηση διαζυγίου και συμβουλεύει τους συζύγους να προσφύγουν στα δικαστήρια.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς μπορούν να συμφωνήσουν τους όρους άσκησης της γονικής μέριμνας ή τα μέτρα προστασίας του τέκνου με την έγκριση του Ειρηνοδίκου για Υποθέσεις Επιμέλειας, εφόσον αυτό είναι προς το συμφέρον του τέκνου (άρθρο 506 του Αστικού Κώδικα).

Τα μέτρα μπορούν να εμφανιστούν στο δικαστήριο οποτεδήποτε, ακόμη και χωρίς να έχουν κλητευθεί, προκειμένου να ζητηθούν την έκδοση απόφασης η οποία επικυρώνει τη συμφωνία τους, υπό τη μορφή συναινετικής απόφασης. Η συναινετική απόφαση είναι τελεσίδικη και εκτελεστή.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Η διαμεσολάβηση είναι προαιρετική διαδικασία πριν από την παραπομπή της διαφοράς στο δικαστήριο. Κατά την εκδίκαση της διαφοράς, οι δικαστικές αρχές οφείλουν να ενημερώνουν τα μέρη σχετικά με τη δυνατότητα και τα πλεονεκτήματα προσφυγής σε διαμεσολάβηση. Εάν η διαμεσολάβηση δεν καταλήξει σε συμφωνία, η διαφορά παραπέμπεται στο δικαστήριο.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Βλέπε την απάντηση στην ερώτηση 1.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Εάν το δικαστήριο αποφασίσει την άσκηση της γονικής μέριμνας αποκλειστικά από έναν γονέα, ο γονέας αυτός αποφασίζει για όλα τα θέματα που σχετίζονται με το παιδί. Ο άλλος γονέας διατηρεί το δικαίωμα να ελέγχει την ανατροφή και εκπαίδευση του τέκνου και να συναινεί στην υιοθεσία του.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Οι γονείς ασκούν τη γονική μέριμνα ισότιμα και από κοινού. Έναντι των καλόπιστων τρίτων, ο γονέας ο οποίος διενεργεί μόνος του τις καθημερινές πράξεις άσκησης της γονικής μέριμνας και εκπληρώνει τα γονεϊκά καθήκοντα, τεκμαίρεται ότι έχει τη συναίνεση και του άλλου γονέα.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Οι αιτήσεις προστασίας προσώπων οι οποίες εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Ειρηνοδίκου για Υποθέσεις Επιμέλειας και Οικογενειακές Υποθέσεις (ή, κατά περίπτωση, του Δικαστηρίου Ανηλίκων και Οικογενειακών Υποθέσεων) εκδικάζονται από το δικαστήριο του τόπου διαμονής ή κατοικίας του προστατευόμενου προσώπου (άρθρο 94 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας – *Codul de Procedură Civilă*).

Το δικαστήριο του τόπου διαμονής του ενάγοντος είναι αρμόδιο για αγωγές αναγνώρισης πατρότητας ή μητρότητας, ενώ το δικαστήριο του τόπου κατοικίας του ενάγοντος/δικαιούχου είναι αρμόδιο για τις αγωγές διατροφής (συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων χορήγησης κρατικού επιδόματος τέκνου).

Τα έγγραφα που πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτηση κλήτευσης είναι: αντίγραφο του πιστοποιητικού γέννησης του τέκνου, αντίγραφο της ταυτότητας, αντίγραφο της απόφασης διαζυγίου, τυχόν συμφωνία διαμεσολάβησης, και κάθε άλλο έγγραφο το οποίο κρίνεται απαραίτητο για την επίλυση της διαφοράς. Η αίτηση υποβάλλεται ατελώς.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει προσωρινά μέτρα με προεδρική εντολή οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας έκδοσης διαζυγίου (ειδική συνοπτική διαδικασία) για τον καθορισμό του τόπου κατοικίας ανήλικου τέκνου ή του επιδόματος διατροφής, για την είσπραξη κρατικού επιδόματος διατροφής τέκνου και για τη χρήση της οικογενειακής κατοικίας (άρθρο 919 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Εφόσον ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει οικειοθελώς την υποχρέωσή του, ο δικαιούχος πρέπει να ζητήσει τη συνδρομή δικαστικού επιμελητή. Ο δικαστικός επιμελητής ζητά από το δικαστήριο της εκτέλεσης να εγκρίνει την αναγκαστική εκτέλεση. Η έγκριση του δικαστηρίου παρέχεται σε κλειστή συνεδρίαση χωρίς κλήτευση των μερών.

Εφόσον εγκριθεί η εκτέλεση, ο δικαστικός επιμελητής επιδίδει ένταλμα και κλήση στον γονέα ή στο πρόσωπο με το οποίο συνοικεί ο ανήλικος, κοινοποιώντας σε αυτούς τον χρόνο κατά τον οποίο πρέπει να εμφανιστούν με τον ανήλικο προκειμένου αυτός να παραδοθεί στον δικαιούχο, ή διατάσσοντας τα πρόσωπα αυτά να επιτρέψουν στον άλλο γονέα να ασκήσει τα δικαιώματα γονικής μέριμνας σε σχέση με τον ανήλικο.

Εάν ο οφειλέτης δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του, ο δικαστικός επιμελητής προβαίνει σε αναγκαστική εκτέλεση ενώπιον ενός εκπροσώπου της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Συνδρομής και Προστασίας Ανηλίκων και, όπου απαιτείται, ενώπιον ψυχολόγου και της αστυνομίας. Δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε άσκηση βίας ή πίεσης στον ανήλικο στο πλαίσιο της εκτέλεσης.

Εάν ο οφειλέτης δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του, η ποινή που ορίζεται από το δικαστήριο ισχύει ωστόσο αυτός συμμορφωθεί, ο δε δικαστικός επιμελητής ενημερώνει την εισαγγελία για την άσκηση ποινικής δίωξης.

Σε περίπτωση αντίστασης του ανήλικου, ο φορέας εκτέλεσης υποβάλει επίσημη έκθεση στον εκπρόσωπο της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Συνδρομής και Προστασίας Ανηλίκων και το αρμόδιο δικαστήριο διατάσσει τον ανήλικο να παρακολουθήσει πρόγραμμα υποστήριξης, το οποίο ολοκληρώνεται με την υποβολή σχετικής έκθεσης ψυχολόγου. Εάν ο ανήλικος αρνείται να συμμορφωθεί κατά την επανάληψη της αναγκαστικής εκτέλεσης, ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την επιβολή ποινής.

Τελευταία επικαιροποίηση: 27/10/2016

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;
Η γονική μέριμνα αποτελεί έννομη σχέση η οποία διέπεται από το **οικογενειακό δίκαιο**. Η σχέση δημιουργείται με τη γέννηση ενός τέκνου ή τον καθορισμό της πατρότητας και της μητρότητας. Στην έννομη τάξη της Σλοβενίας, **τα τέκνα που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με αυτά που έχουν γεννηθεί εντός γάμου**. Στη νομοθεσία της Σλοβενίας προβλέπεται ένα σύστημα «πλήρους υιοθεσίας», κατά το οποίο τα θετά τέκνα εξομοιώνονται με τα βιολογικά τέκνα.

Η νομική βάση περιλαμβάνεται στο **άρθρο 54 του Συντάγματος της Σλοβενίας (Ustava Republike Slovenije)**, σύμφωνα με το οποίο οι γονείς έχουν δικαίωμα και καθήκον να συντηρούν, να εκπαιδεύουν και να ανατρέφουν τα τέκνα τους. Το εν λόγω δικαίωμα και καθήκον μπορεί να ανακληθεί ή να περιοριστεί μόνο για λόγους που ορίζονται στον νόμο, για να προστατευθούν τα συμφέροντα του τέκνου. Τα παιδιά που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου έχουν τα ίδια δικαιώματα με αυτά που έχουν γεννηθεί εντός γάμου.

Οι γονείς έχουν το δικαίωμα και το καθήκον να διασφαλίζουν, μέσω της απευθείας φροντίδας και του έργου και των δραστηριοτήτων τους, την επιτυχή σωματική και διανοητική ανάπτυξη του τέκνου τους. Οι γονείς έχουν δικαίωμα και καθήκον να διαφυλάττουν τη ζωή, την προσωπική ανάπτυξη, τα δικαιώματα και τα συμφέροντα ενός τέκνου το οποίο δεν έχει ακόμη ενηλικιωθεί για να διασφαλίσουν την υγιή ανατροφή και την ισορροπημένη προσωπική ανάπτυξη του, ώστε μεταγενέστερα να είναι σε θέση να ζει και να εργάζεται ανεξάρτητα. Τα εν λόγω δικαιώματα και καθήκοντα συνιστούν το **γονικό δικαίωμα** [άρθρο 4 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων (*Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih*)].

Οι γονείς πρέπει να διαφυλάττουν τα συμφέροντα του τέκνου τους σε όλες τις δραστηριότητες και τις διαδικασίες που το αφορούν. Οι γονείς θεωρείται ότι επιδιώκουν την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του τέκνου αν καλύπτουν τις υλικές, συναισθηματικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες του τέκνου, υιοθετώντας συμπεριφορά η οποία πληροί τα αποδεκτά πρότυπα και είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η μέριμνα και η ευθύνη για το τέκνο, αφού ληφθούν δεόντως υπόψη η προσωπικότητα και οι επιθυμίες του (άρθρο 5α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Οι γονείς πρέπει να παρέχουν στο τέκνο τους κατάλληλες συνθήκες για την υγιή του ανατροφή και την ισορροπημένη προσωπική του ανάπτυξη και να το βοηθούν ώστε να μπορέσει στο μέλλον να ζει και να εργάζεται ανεξάρτητα. Οι γονείς πρέπει να συντηρούν και να ανατρέφουν το τέκνο τους και να διαφυλάττουν την υγεία και τη ζωή του. Είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση, στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, της παροχής της κατάλληλης εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στο τέκνο τους, ανάλογα με τις ικανότητες, τις κλίσεις και τις επιθυμίες του. Το τέκνο έχει δικαίωμα επικοινωνίας και με τους δύο γονείς του, και αμφότεροι έχουν δικαίωμα επικοινωνίας με το τέκνο (άρθρα 102, 103 και 106 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Η **νομική ευθύνη** του γονέα έναντι του τέκνου του προβλέπεται στο άρθρο 142 του Κώδικα περί Ενοχών (*Obligacijski zakonik*). Οι γονείς ευθύνονται για τη ζημία που προκαλείται σε τρίτον από τέκνο κάτω των επτά ετών, ανεξάρτητα από το αν ευθύνονται οι ίδιοι για τη ζημία που προκλήθηκε. Οι γονείς ευθύνονται για τη ζημία που προκαλείται σε τρίτον από τέκνο άνω των επτά ετών, εκτός αν μπορούν να αποδείξουν ότι δεν ευθύνονται για τη ζημία που προκλήθηκε.

Το άρθρο 107 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων ρυθμίζει το ζήτημα της **εκπροσώπησης** ενός τέκνου στις σχέσεις του με τον εξωτερικό κόσμο. Τα ανήλικα τέκνα εκπροσωπούνται από τους γονείς τους. Καθένας από τους γονείς μπορεί να παραλάβει αντί του ανήλικου τέκνου του ένα έγγραφο που πρέπει να του επιδοθεί ή να του κοινοποιηθεί ή να λάβει τις πληροφορίες που πρέπει να δοθούν στο τέκνο του για ένα ζήτημα. Εάν οι γονείς δεν συγκατοικούν, παραλαμβάνει ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο. Εάν και οι δύο γονείς ασχολούνται με τη φροντίδα και την ανατροφή του τέκνου, πρέπει να συμφωνήσουν για τον τόπο μόνιμης κατοικίας του τέκνου και για το ποιος από τους δύο πρέπει να παραλαμβάνει την αλληλογραφία του τέκνου.

Τα **περιουσιακά στοιχεία του τέκνου** τελούν υπό τη διαχείριση των γονέων του έως ότου ενηλικιωθεί το τέκνο (άρθρο 109 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

2 Γενικά, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Το γονικό δικαίωμα ασκείται και από τον πατέρα και από τη μητέρα (άρθρο 4 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Οι γονείς ασκούν το γονικό δικαίωμα με κοινή συναίνεση και σύμφωνα με τα συμφέροντα του τέκνου. **Αν οι γονείς δεν συγκατοικούν και δεν ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, αποφασίζουν και οι δύο, με κοινή συναίνεση και σύμφωνα με τα συμφέροντα του τέκνου, για τα ζητήματα που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξη του τέκνου.** Τα θέματα που αφορούν την καθημερινή ζωή του τέκνου αποφασίζονται από τον γονέα ο οποίος ασκεί την επιμέλεια του τέκνου. Όταν ένας από τους γονείς εμποδίζεται στην άσκηση του γονικού δικαιώματος, αυτό ασκείται από τον άλλο γονέα (άρθρο 113 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Εάν ένας από τους γονείς έχει χάσει τη ζωή του ή είναι άγνωστος ή του έχει αφαιρεθεί το γονικό δικαίωμα ή η νομική ικανότητα, το γονικό δικαίωμα ασκείται από τον άλλο γονέα (άρθρο 115 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ένα παιδί μπορεί να λαμβάνει φροντίδα από άλλα πρόσωπα ή από ίδρυμα. Ένα κέντρο κοινωνικών υπηρεσιών (*Center za socialno delo*) μπορεί να απομακρύνει ένα παιδί από τους γονείς του και να το θέσει υπό την επιμέλεια **άλλου προσώπου ή ιδρύματος**, αν οι γονείς επιδεικνύουν αμέλεια στην ανατροφή και την παροχή φροντίδας για το τέκνο τους ή αν αυτό εξυπηρετεί τα συμφέροντα του τέκνου για άλλους σημαντικούς λόγους (άρθρο 120 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Ένα κέντρο κοινωνικών υπηρεσιών μπορεί να θέσει ένα παιδί σε **μέριμνα στο πλαίσιο ανάδοξης οικογένειας** αν δεν έχει δική του οικογένεια ή αν για διάφορους λόγους δεν μπορεί να διαμένει με τους γονείς του, ή ένα παιδί του οποίου η σωματική και διανοητική ανάπτυξη απειλείται από το περιβάλλον στο οποίο ζει (άρθρο 157 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων). Η μέριμνα στο πλαίσιο ανάδοξης οικογένειας διέπεται πιο διεξοδικά από τον νόμο περί μέριμνας στο πλαίσιο ανάδοξης οικογένειας (*Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti*).

Ένας **θετός γονέας** μπορεί να αναλάβει τη μέριμνα του τέκνου. Ένα παιδί μπορεί να υιοθετηθεί αν οι γονείς του είναι άγνωστοι, αν η κατοικία των γονέων του ήταν άγνωστη για διάστημα ενός έτους, αν οι γονείς του έχουν συμφωνήσει ενώπιον αρμόδιας αρχής να δώσουν το τέκνο τους για υιοθεσία ή αν έχουν αποβιώσει (άρθρο 141 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Ο ανήλικος που δεν έχει γονείς ή του οποίου οι γονείς δεν τον φροντίζουν τίθεται υπό τη μέριμνα **επιτρόπου** του κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών. Ο επιτρόπος ανήλικου ευθύνεται για τη φροντίδα του τέκνου ωσάν να ήταν γονέας (άρθρα 201 και 202 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Οι γονείς που δεν συγκατοικούν ή προτίθενται να χωρίσουν πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία για την επιμέλεια των τέκνων που έχουν από κοινού προς το συμφέρον των τέκνων. Μπορεί να συμφωνήσουν να διατηρήσουν από κοινού την επιμέλεια των τέκνων τους, να αναθέσουν την επιμέλεια σε έναν από τους γονείς ή να χωρίσουν τα τέκνα. Εάν δεν μπορούν να καταλήξουν σε σχετική συμφωνία, θα λάβουν τη συνδρομή ενός κέντρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να συμφωνήσουν για την επιμέλεια των τέκνων τους ακόμη και με τη συνδρομή ενός κέντρου κοινωνικής πρόνοιας, το δικαστήριο μπορεί να συμφωνήσει επί αιτήματος ενός ή και των δύο γονέων, να δοθεί η επιμέλεια στον έναν γονέα ή να χωριστούν τα τέκνα ανάμεσα στους γονείς. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να απονείμει αυτεπαγγέλτως σε τρίτον την επιμέλεια όλων ή ορισμένων τέκνων. Πριν εκδώσει την απόφασή του, το δικαστήριο οφείλει να ζητήσει τη γνώμη ενός κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών σχετικά με τα συμφέροντα του τέκνου. Το δικαστήριο εξετάζει επίσης τη γνώμη του τέκνου, αν αυτή εκφράζεται από το ίδιο το τέκνο ή από πρόσωπο το οποίο εμπιστεύεται το τέκνο και έχει επιλεγεί από το ίδιο, εφόσον είναι σε θέση να κατανοεί τη σπουδαιότητα και τις συνέπειες της γνώμης (άρθρο 105 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Όταν ένα δικαστήριο ακυρώνει τον γάμο, αποφασίζει επίσης για την επιμέλεια και τη διατροφή των τέκνων που έχουν οι σύζυγοι από κοινού και για την επικοινωνία τους με τους γονείς (άρθρο 78 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Όταν οι γονείς δεν συγκατοικούν και δεν ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, αποφασίζουν και οι δύο, με κοινή συναίνεση και σύμφωνα με τα συμφέροντα του τέκνου, για τα ζητήματα που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξή του. Τα θέματα που αφορούν την καθημερινή ζωή του τέκνου αποφασίζονται από τον γονέα ο οποίος ασκεί την επιμέλεια του (άρθρο 113 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Οι γονείς που δεν συγκατοικούν ή προτίθενται να χωρίσουν πρέπει να συμφωνήσουν για την επιμέλεια των τέκνων που έχουν από κοινού, με τρόπο που να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των τέκνων. Εάν οι γονείς καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την επιμέλεια των τέκνων, μπορούν να υποβάλουν στο δικαστήριο πρόταση για την έκδοση σχετικής απόφασης στο πλαίσιο της εκούσιας διαδικασίας. Το δικαστήριο απορρίπτει τη συμφωνία αν κρίνει ότι δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα του τέκνου. Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν μόνοι τους σε σχετική συμφωνία θα λάβουν τη συνδρομή ενός κέντρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία, ακόμη και με τη συνδρομή ενός κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών, αποφασίζει το δικαστήριο επί αιτήματος ενός ή και των δύο γονέων (άρθρο 105 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Οι γονείς που δεν συγκατοικούν ή προτίθενται να χωρίσουν πρέπει να καταρτίσουν συμφωνία για τη διατροφή των τέκνων που έχουν από κοινού. Εάν δεν είναι σε θέση να καταρτίσουν μόνοι τους συμφωνία ως προς το ζήτημα, θα λάβουν τη συνδρομή ενός κέντρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τη διατροφή των τέκνων που έχουν από κοινού, ακόμη και με τη συνδρομή του κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών, αποφασίζει το δικαστήριο επί αιτήματος ενός ή και των δύο γονέων (άρθρο 105α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Το τέκνο έχει δικαίωμα επικοινωνίας και με τους δύο γονείς του, και αμφότεροι έχουν δικαίωμα επικοινωνίας με το τέκνο. Η εν λόγω επικοινωνία διασφαλίζει πρωτίστως την κάλυψη των συμφερόντων του τέκνου. Ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο και ασκεί την επιμέλεια του, ή ο τρίτος με τον οποίο διαμένει το τέκνο, πρέπει να απέχει από κάθε συμπεριφορά που εμποδίζει ή αποτρέπει το τέκνο από τη διατήρηση επικοινωνίας με τον άλλον γονέα ή τους γονείς του και πρέπει να προσπαθεί να ενθαρρύνει το τέκνο να υιοθετήσει κατάλληλη συμπεριφορά ως προς την επικοινωνία του με τον άλλο γονέα ή τους γονείς του. Ο γονέας που έχει επικοινωνία με το τέκνο πρέπει να απέχει από κάθε συμπεριφορά ή οποία εμποδίζει τη φροντίδα και την ανατροφή του τέκνου. Εάν οι γονείς καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την επικοινωνία, μπορούν να υποβάλουν στο δικαστήριο πρόταση για την έκδοση απόφασης στο πλαίσιο της εκούσιας διαδικασίας. Το δικαστήριο απορρίπτει τη συμφωνία αν κρίνει ότι δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα του τέκνου. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία για την επικοινωνία, ακόμη και μετά τη συνδρομή ενός κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών, αποφασίζει το δικαστήριο επί αιτήματος ενός ή και των δύο γονέων (άρθρο 106α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Το τέκνο έχει επίσης δικαίωμα να επικοινωνεί με άλλα πρόσωπα με τα οποία διατηρεί οικογενειακές σχέσεις και με τα οποία έχει στενό προσωπικό δεσμό, εκτός αν αυτό αντιβαίνει στα συμφέροντα του τέκνου. Τέτοια πρόσωπα θεωρούνται, ιδίως, οι παππούδες του τέκνου, οι αδελφοί και οι αδελφές, τα ετεροθαλή αδέρφια, οι πρώην ανάδοχοι γονείς, και ο/η πρώην ή νυν σύζυγος ή εξωγαμιαίος σύντροφος του ενός ή του άλλου γονέα. Η συμφωνία για την επικοινωνία καταρτίζεται από τους γονείς του τέκνου, το τέκνο (εάν είναι σε θέση να κατανοήσει τη σπουδαιότητα της συμφωνίας) και τα πρόσωπα με τα οποία το τέκνο έχει προσωπικό δεσμό. Εάν δεν μπορούν να καταλήξουν σε σχετική συμφωνία, θα λάβουν τη συνδρομή ενός κέντρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Το μέτρο και ο τρόπος διατήρησης της επικοινωνίας πρέπει να εξυπηρετούν το συμφέρον του τέκνου. Εάν οι γονείς του τέκνου, το τέκνο και τα πρόσωπα με τα οποία έχει προσωπικό δεσμό καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την επικοινωνία, μπορούν να υποβάλουν πρόταση στο δικαστήριο να εκδώσει σχετική απόφαση στο πλαίσιο της εκούσιας διαδικασίας. Το δικαστήριο απορρίπτει τη συμφωνία αν κρίνει ότι δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα του τέκνου. Εάν δεν μπορέσουν να καταλήξουν σε συμφωνία ακόμη και με τη συνδρομή του κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών, αποφασίζει το δικαστήριο για την επικοινωνία (άρθρο 106α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν μόνοι τους σε συμφωνία ως προς το ζήτημα, θα λάβουν τη συνδρομή ενός κέντρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Εάν δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία ακόμη και με τη συνδρομή του κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών, αποφασίζει το δικαστήριο επί του ζητήματος.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ένας από τους δύο γονείς θα έχει την επιμέλεια όλων των τέκνων ή ότι τα τέκνα θα χωριστούν ανάμεσα στους γονείς. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να απονείμει αυτεπαγγέλτως σε τρίτον την επιμέλεια όλων ή ορισμένων τέκνων (άρθρο 105 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Το δικαστήριο αποφαινεται επίσης για τη διατροφή και την επικοινωνία με το τέκνο (άρθρα 105α, 106 και 106α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Κατά την έκδοση απόφασης σχετικά με την επικοινωνία, το δικαστήριο καθοδηγείται κυρίως από τα συμφέροντα του τέκνου. Η πρόταση ή η αίτηση έκδοσης απόφασης για την επικοινωνία πρέπει να συνοδεύεται από αποδεικτικά στοιχεία του αρμόδιου κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών τα οποία να αποδεικνύουν ότι οι γονείς προσπάθησαν να καταρτίσουν συμφωνία για την επικοινωνία με τη συνδρομή του. Το δικαστήριο μπορεί να αφαιρέσει ή να περιορίσει το δικαίωμα επικοινωνίας στο μέτρο που είναι αναγκαίο για τη διαφύλαξη των συμφερόντων του τέκνου. Η επικοινωνία που επιβάλλει ψυχολογική πίεση στο τέκνο ή θέτει σε διακινδύνευση τη

σωματική ή πνευματική του ανάπτυξη δεν εξυπηρετεί τα συμφέροντα του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί με απόφασή του να διατάξει την επικοινωνία υπό την επίβλεψη τρίτου, ή να αποκλείσει την προσωπική επικοινωνία και επαφή (δηλαδή, ότι θα πρέπει να διενεργείται με άλλον τρόπο) εάν διαφορετικά αυτό δεν θα ήταν προς το συμφέρον του τέκνου (άρθρο 106 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Η διατροφή καθορίζεται μετά από τη δέουσα εξέταση των αναγκών του ενάγοντος και τις υλικές και εισοδηματικές ικανότητες του προσώπου που πρέπει να πληρώσει διατροφή. Κατά τον υπολογισμό της διατροφής που οφείλεται σε τέκνο, το δικαστήριο πρέπει να ενεργήσει προς το συμφέρον του παιδιού, καθορίζοντας ένα επαρκές ποσό διατροφής με το οποίο θα διασφαλιστεί η επιτυχής σωματική και διανοητική του ανάπτυξη (άρθρα 129 και 129α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Αν οι γονείς δεν συγκατοικούν και δεν ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, αποφασίζουν μαζί, με κοινή συναίνεση και σύμφωνα με τα συμφέροντα του τέκνου, για τα ζητήματα που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξή του. Εάν δεν μπορούν να καταλήξουν σε σχετική συμφωνία, θα λάβουν τη συνδρομή ενός κέντρου παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Τα θέματα που αφορούν την καθημερινή ζωή του τέκνου αποφασίζονται από τον γονέα ο οποίος ασκεί την επιμέλεια του τέκνου. Εάν οι γονείς δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία για τα ζητήματα που έχουν σοβαρό αντίκτυπο στην ανάπτυξη του τέκνου, ακόμη και με τη συνδρομή του κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών, αποφασίζει το δικαστήριο στο πλαίσιο της εκούσιας διαδικασίας επί αιτήματος ενός ή και των δύο γονέων (άρθρο 113 του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Έχει την έννοια ότι και οι δύο γονείς ευθύνονται εξίσου για την ανατροφή και την ανάπτυξη του τέκνου και ότι και οι δύο πρέπει να συνεχίσουν να μεριμνούν για το τέκνο.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Τα πρωτοδικεία (*okrožna sodišča*) είναι τα καθ' ύλην αρμόδια δικαστήρια σ' αυτές τις περιπτώσεις [άρθρο 32 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (*Zakon o pravdnem postopku*)].

Γενικά κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο του τόπου της μόνιμης κατοικίας του εναγομένου. Εάν ένα σλοβενικό δικαστήριο έχει αρμοδιότητα λόγω προσωρινής διαμονής του εναγομένου στη Σλοβενία, το δικαστήριο του τόπου προσωρινής διαμονής του εναγομένου έχει γενική κατά τόπο αρμοδιότητα. Εάν πέραν της μόνιμης κατοικίας του ο εναγόμενος έχει επίσης προσωρινή διαμονή σε άλλη πόλη και εφόσον τεκμαίρεται από τις περιστάσεις ότι θα εξακολουθήσει να διαμένει σ' αυτήν για μεγάλο χρονικό διάστημα, το δικαστήριο του τόπου προσωρινής διαμονής του εναγομένου έχει επίσης γενική κατά τόπο αρμοδιότητα (άρθρο 47 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Αν ο ενάγων σε υπόθεση διατροφής είναι το πρόσωπο το οποίο αξιώνει τη διατροφή, το δικαστήριο του τόπου κατοικίας ή προσωρινής διαμονής του ενάγοντος έχει επίσης γενική κατά τόπον αρμοδιότητα. Εάν σε υπόθεση διατροφής με διεθνή στοιχεία έχει αρμοδιότητα δικαστήριο της Σλοβενίας λόγω του ότι ο ενάγων είναι ανήλικος και μόνιμος κάτοικος Σλοβενίας, το δικαστήριο της κατοικίας του ενάγοντος έχει κατά τόπον αρμοδιότητα. Εάν σε υπόθεση διατροφής έχει αρμοδιότητα δικαστήριο της Σλοβενίας λόγω του ότι ο εναγόμενος διατηρεί περιουσιακά στοιχεία στη Σλοβενία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καταβολή διατροφής, το δικαστήριο του τόπου των περιουσιακών αυτών στοιχείων έχει κατά τόπον αρμοδιότητα (άρθρο 50 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Οι διάδικοι και οι λοιποί συμμετέχοντες στη διαδικασία πρέπει να υποβάλουν αγωγές, εφέσεις και άλλες αιτήσεις στη **σλοβενική γλώσσα ή τη γλώσσα της εθνικής κοινότητας** που χρησιμοποιείται επισήμως από το δικαστήριο (άρθρο 104 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Η **αγωγή** πρέπει να περιέχει ορισμένο αίτημα, περιγραφή του βασικού αντικείμενου της διαφοράς, τυχόν παρεπόμενων αξιώσεων και των πραγματικών περιστατικών τα οποία θεμελιώνουν το αίτημα του ενάγοντος, αποδεικτικά στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν αυτά τα πραγματικά περιστατικά και όλα τα υπόλοιπα στοιχεία τα οποία πρέπει να περιέχει κάθε αγωγή (άρθρο 180 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Σύμφωνα με τον νόμο, ως αίτηση νοείται η αγωγή, η απάντηση στην αγωγή, τα ένδικα μέσα και οι λοιπές δηλώσεις, προτάσεις ή επικοινωνίες οι οποίες υποβάλλονται εκτός του πλαισίου της δίκης. Η αίτηση πρέπει να είναι κατανοητή και να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα για τη διεξαγωγή της διαδικασίας στο ακροατήριο. Ιδίως πρέπει να περιλαμβάνουν τα παρακάτω: στοιχεία σχετικά με το δικαστήριο, τα ονόματα και τις διευθύνσεις κατοικίας ή προσωρινής διαμονής των διαδίκων, τα ονόματα των νομίμων εκπροσώπων ή πληρεξουσίων, το αντικείμενο της διαφοράς και το περιεχόμενο της δήλωσης. Ο αιτών πρέπει να υπογράψει την αίτηση, εκτός αν αυτό δεν είναι δυνατό λόγω της μορφής της αίτησης. Ως πρωτότυπη υπογραφή του αιτούντος νοείται η ιδιόχειρη υπογραφή του καθώς και η ασφαλής ηλεκτρονική υπογραφή που έχει επαληθευθεί μέσω νομίμου πιστοποιητικού. Εάν η δήλωση περιλαμβάνει κάποιο αίτημα, ο αιτών πρέπει να ορίζει στην αίτηση τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν το αίτημα και τα αποδεικτικά στοιχεία που το αποδεικνύουν, όποτε απαιτείται (άρθρο 105 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Τα **δικαστικά έξοδα** πρέπει να καταβληθούν κατά την άσκηση της αγωγής. Τα δικαστικά έξοδα πρέπει να καταβάλλονται το αργότερο έως τη λήξη της προθεσμίας που έχει ορίσει το δικαστήριο στη διαταγή πληρωμής των δικαστικών εξόδων (άρθρο 105α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί **γραπτώς**. Ως έγγραφη νοείται η αίτηση που συμπληρώνεται χειρόγραφα ή εκτυπώνεται και υπογράφεται ιδιοχείρως από τον αιτούντα (αίτηση σε φυσική μορφή) ή ενυπόγραφη αίτηση σε ηλεκτρονική μορφή, φέρουσα ασφαλή ηλεκτρονική υπογραφή που έχει επαληθευθεί μέσω νομίμου πιστοποιητικού. Η έγγραφη αίτηση υποβάλλεται ταχυδρομικώς, ηλεκτρονικώς, με τη χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών, παραδίδεται απευθείας στο δικαστήριο ή παραδίδεται από πρόσωπο που αναλαμβάνει επαγγελματικά την υποβολή αιτήσεων. Οι ηλεκτρονικές αιτήσεις υποβάλλονται στο σύστημα πληροφοριών με ηλεκτρονικά μέσα. Ο αιτών λαμβάνει αυτόματη επιβεβαίωση της παραλαβής της αίτησης από το σύστημα πληροφοριών. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί με τη μορφή του προβλεπόμενου εντύπου ή άλλου τυποποιημένου εγγράφου (άρθρο 105β του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Η αίτηση που πρέπει να επιδοθεί στον αντίδικο πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο σε όσα **αντίγραφα** απαιτεί το δικαστήριο και ο αντίδικος και σε μορφή που να μπορεί να γίνει αποδεκτή από το δικαστήριο. Το ίδιο ισχύει και για τα συνημμένα έγγραφα. Η αίτηση και τα συνημμένα έγγραφα που υποβάλλονται ηλεκτρονικά και πρέπει να επιδοθούν στον αντίδικο διαβιβάζονται σε ένα μόνο αντίγραφο. Το δικαστήριο παράγει όσα ηλεκτρονικά αντίγραφα ή φωτοαντίγραφα ζητήσει ο αντίδικος. (άρθρο 106 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Τα έγγραφα που επισυνάπτονται στην αίτηση μπορεί να είναι **πρωτότυπα ή αντίγραφα** (άρθρο 107 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Το πρωτοδικείο αποφασίζει στο πλαίσιο της αστικής διαδικασίας, εκτός αν ο νόμος ορίζει ότι θα πρέπει να τηρηθεί εκούσια διαδικασία. Τα δικαστήρια επιλύουν τις υποθέσεις του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων κατά προτεραιότητα (άρθρο 10α του νόμου περί γαμικών και οικογενειακών σχέσεων).

Κατά τη διάρκεια της δίκης σε διαφορές που αφορούν σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων, το δικαστήριο μπορεί, με πρόταση διαδίκου ή αυτεπαγγέλτως, να διατάξει προσωρινά μέτρα (ασφαλιστικά μέτρα) ως προς την επιμέλεια και τη διατροφή των τέκνων, καθώς και προσωρινά μέτρα για την αφαίρεση ή τον περιορισμό του δικαιώματος επικοινωνίας ή για τη μέθοδο με την οποία θα πραγματοποιείται η επικοινωνία. Τα ασφαλιστικά μέτρα εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία του νόμου περί εκτέλεσης και εξασφάλισης απαιτήσεων (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) (άρθρο 411 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης προβλέπεται στον νόμο περί αναγκαστικής εκτέλεσης και εξασφάλισης απαιτήσεων. Αν δεν ορίζει διαφορετικά ο νόμος, καθ' ύλην αρμόδιο να διατάξει την αναγκαστική εκτέλεση είναι το τοπικό δικαστήριο (*okrajno sodišče*) (άρθρο 5 του νόμου περί αναγκαστικής εκτέλεσης και εξασφάλισης απαιτήσεων).

Κατά τόπον αρμόδιο να αποφασίσει επί αίτησης εκτέλεσης δικαστικής απόφασης η οποία ρυθμίζει την επιμέλεια τέκνου και επί της ίδιας της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι το δικαστήριο του τόπου μόνιμης ή προσωρινής κατοικίας του προσώπου που έχει αναλάβει την επιμέλεια ή το δικαστήριο του τόπου μόνιμης ή προσωρινής κατοικίας του προσώπου κατά του οποίου ασκήθηκε η πρόταση αναγκαστικής εκτέλεσης. Το δικαστήριο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το τέκνο είναι επίσης κατά τόπον αρμόδιο για την απευθείας αναγκαστική εκτέλεση (άρθρο 238α του νόμου περί αναγκαστικής εκτέλεσης και εξασφάλισης απαιτήσεων).

Σύμφωνα με τη διαταγή εκτέλεσης, η υποχρέωση παράδοσης του τέκνου επιβάλλεται στο πρόσωπο το οποίο αφορά ο τίτλος αναγκαστικής εκτέλεσης, το πρόσωπο από τη βούληση του οποίου εξαρτάται η παράδοση ενός τέκνου και το πρόσωπο με το οποίο βρίσκεται το τέκνο κατά τον χρόνο έκδοσης της διαταγής. Το δικαστήριο ορίζει στη διαταγή εκτέλεσης ότι το καθήκον παράδοσης του τέκνου αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματά του και κατά κάθε άλλου προσώπου με το οποίο βρίσκεται το τέκνο κατά τον χρόνο της εκτέλεσης (άρθρο 238γ του νόμου περί αναγκαστικής εκτέλεσης και εξασφάλισης).

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και για την προστασία των συμφερόντων του τέκνου, το δικαστήριο αποφασίζει αν θα εκτελέσει την επιμέλεια του τέκνου επιβάλλοντας πρόστιμο στο πρόσωπο το οποίο αφορά η διαταγή εκτέλεσης ή απομακρύνοντας το τέκνο και παραδίδοντας το στο πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλειά του (άρθρο 238ε του νόμου περί αναγκαστικής εκτέλεσης και εξασφάλισης απαιτήσεων).

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/08/2019

SK

ΣΛΟΒΑΚΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-sk-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Σύμφωνα με τον σλοβακικό νόμο περί οικογενείας (νόμος 36/2005 περί οικογενείας και περί μεταβολών και τροποποιήσεων συγκεκριμένων νόμων) και σύμφωνα με τη νομολογία, η γονική μέριμνα (δηλαδή τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των γονέων - η επιμέλεια) συνίσταται κατά κύριο λόγο στη φροντίδα, διατροφή και εκπροσώπηση του τέκνου και στη διαχείριση της περιουσίας του.

2 Γενικώς, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Οι γονείς ασκούν τα γονεϊκά τους δικαιώματα και εκπληρώνουν τις γονεϊκές τους υποχρεώσεις έναντι του τέκνου **από κοινού, ανεξαρτήτως εάν το τέκνο έχει γεννηθεί εντός ή εκτός γάμου ή εάν οι γονείς συνοικούν (είναι έγγαμοι, σε διάσταση ή διαζευγμένοι).**

Το δικαστήριο μπορεί, εφόσον συντρέχουν σοβαροί λόγοι, να αφαιρέσει από έναν γονέα (ή να περιορίσει) τα γονεϊκά του δικαιώματα και υποχρεώσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 παράγραφος 4 του νόμου περί οικογενείας.

Το δικαστήριο μπορεί να αναγνωρίσει γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις σε ανήλικο γονέα άνω των 16 ετών για την προσωπική φροντίδα ανήλικου τέκνου, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 29 του νόμου περί οικογενείας.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Ναι. Σε περίπτωση που και οι δύο γονείς ανήλικου τέκνου είναι δικαιοπρακτικά ανίκανοι, τους έχουν αφαιρεθεί τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις ή έχουν αποβιώσει, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα ο οποίος αναλαμβάνει προσωπικά την ανατροφή και εκπροσώπηση του ανήλικου και τη διαχείριση της περιουσίας του.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Το δικαστήριο αποφαινεται σχετικά με την κατανομή και άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (ακόμη και όταν και οι δύο γονείς εξακολουθούν να ασκούν από κοινού τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις), ή άλλως μπορεί να επικυρώσει σχετική συμφωνία των γονέων.

Σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 1 του νόμου περί οικογενείας, «[ο]ι γονείς ανήλικου τέκνου, εφόσον δεν συνοικούν, μπορούν να συμφωνήσουν σχετικά με την άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων οποτεδήποτε». Σε περίπτωση που αδυνατούν να έλθουν σε συμφωνία, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει πώς θα ασκούνται και εκπληρώνονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των γονέων, ακόμη και εάν δεν έχει υποβληθεί σχετική αίτηση. Ειδικότερα, το δικαστήριο αποφασίζει ποιος από τους δύο γονείς θα ασκεί την επιμέλεια (*osobná starostlivosť* – προσωπική φροντίδα) του ανήλικου τέκνου. Οι διατάξεις των άρθρων 24, 25 και 26 ισχύουν αναλογικά.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Συμφωνία μεταξύ των γονέων σχετικά με τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις τους πρέπει να επικυρωθεί από το δικαστήριο.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Εξωδικαστική επίλυση διαφορών είναι δυνατή με διαμεσολάβηση, σύμφωνα με τον νόμο 420/2004 περί διαμεσολάβησης. Ο ίδιος νόμος ισχύει και για διαφορές που απορρέουν από σχέσεις του οικογενειακού δικαίου. Η διαμεσολάβηση είναι μια εξωδικαστική διαδικασία, κατά την οποία τα μέρη ζητούν τις υπηρεσίες διαμεσολαβητή προκειμένου να επιλύσουν μία διαφορά η οποία απορρέει από συμβατική ή άλλη έννομη σχέση μεταξύ τους. Οποιαδήποτε συμφωνία η οποία επιτυγχάνεται μέσω διαμεσολάβησης πρέπει να είναι έγγραφη, και είναι δεσμευτική για τα εμπλεκόμενα μέρη.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Το δικαστήριο μπορεί κατ' αρχήν να αποφασίσει ελεύθερα, με εξαίρεση την αποκλειστική ανάθεση της επιμέλειας (προσωπικής φροντίδας) σε έναν γονέα. Ένας γονέας μπορεί να ασκεί αποκλειστικά την επιμέλεια του τέκνου μόνο εάν τα γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις έχουν αφαιρεθεί από τον άλλο γονέα. Στην πράξη, ωστόσο, το δικαστήριο αποφασίζει ποιος γονέας θα αναλάβει την προσωπική φροντίδα του τέκνου, ποιος θα αναλάβει την εκπροσώπηση του και ποιος θα διαχειρίζεται την περιουσία του. Το δικαστήριο ορίζει επίσης πώς θα συμμετέχει στη διατροφή του τέκνου ο γονέας που δεν ασκεί την επιμέλεια ή επικυρώνει συμφωνία των γονέων σχετικά με την καταβολή διατροφής.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Ο όρος «γονική μέριμνα» δεν μεταφράζεται επακριβώς στο σλοβακικό οικογενειακό δίκαιο. Το σλοβακικό οικογενειακό δίκαιο περιέχει τον όρο «γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις», τα οποία ασκούνται πάντοτε από κοινού από τους γονείς (επομένως δεν προβλέπεται «αποκλειστική επιμέλεια», παρά μόνο σε περίπτωση θανάτου, δικαιοπρακτικής ανικανότητας ή αποστέρησης των γονεϊκών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων από τον ένα γονέα). Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ αυτών των περιπτώσεων και της ανάθεσης της «προσωπικής φροντίδας» του τέκνου σε ένα πρόσωπο. Εάν η προσωπική φροντίδα του τέκνου έχει ανατεθεί στον ένα γονέα, αυτός λαμβάνει τις καθημερινές αποφάσεις σε θέματα που σχετίζονται με το παιδί, χωρίς τη συναίνεση του άλλου γονέα. Για όλα όμως τα σημαντικά θέματα ως προς την άσκηση των γονεϊκών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (διαχείριση της περιουσίας του τέκνου, μετακίνηση του τέκνου στο εξωτερικό, συναίνεση για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, επαγγελματική κατάρτιση) απαιτείται η συναίνεση του άλλου γονέα. Εάν οι γονείς αδυνατούν να αποφασίσουν από κοινού, αποφαινεται το δικαστήριο κατόπιν αίτησης του ενός γονέα.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την προσωπική φροντίδα του τέκνου εναλλάξ και στους δύο γονείς (κοινή επιμέλεια), εφόσον κρίνονται και οι δύο κατάλληλοι για την ανατροφή του τέκνου και ενδιαφέρονται για την προσωπική του φροντίδα, και εφόσον αυτή η λύση εξυπηρετεί καλύτερα το συμφέρον και τις ανάγκες του τέκνου. Εάν τουλάχιστον ένας γονέας συμφωνεί με την από κοινού άσκηση της προσωπικής φροντίδας του τέκνου, το δικαστήριο οφείλει να διαπιστώσει εάν η από κοινού άσκηση της προσωπικής φροντίδας του τέκνου είναι προς το συμφέρον του.

Βλέπε όλες τις ανωτέρω απαντήσεις, ιδίως την απάντηση στην ερώτηση 8.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Αρμόδιο για την εκδίκαση αιτήσεων σχετικά με γονεϊκά δικαιώματα και υποχρεώσεις είναι το ειρηνοδικείο (okresný súd) του τόπου κατοικίας του ανήλικου τέκνου. Δεν ισχύουν διατυπώσεις ούτε απαιτείται η υποβολή εγγράφων, καθώς η σχετική διαδικασία δύναται να επισπεύδεται από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως. Η υποβολή εγγράφων εξαρτάται από το περιεχόμενο της αίτησης. Συνήθως απαιτείται η υποβολή πιστοποιητικού γέννησης του τέκνου.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

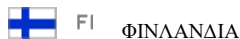
Προβλέπεται μια απλουστευμένη και λιγότερο τυπική διαδικασία. Υπάρχει δυνατότητα έκδοσης απόφασης ασφαλιστικών μέτρων στο πλαίσιο επείγοντας διαδικασίας.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Υποβάλλεται αίτηση για την εκτέλεση της απόφασης στο δικαστήριο γενικής δικαιοδοσίας όπου υπάρχει το τέκνο. Η διαδικασία που ισχύει για την εκτέλεση αποφάσεων διέπεται από τον νόμο 99/1963 περί Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ισχύουν οι τακτικές διαδικασίες εκτέλεσης (δικαστική εκτέλεση) με εξαίρεση την εκτέλεση αποφάσεων προσωπικής φροντίδας (στις περιπτώσεις όπου το τέκνο επιστρέφει στην επιμέλεια του γονέα ο οποίος θα ασκεί την προσωπική φροντίδα του τέκνου σύμφωνα με την απόφαση). Σε αυτές τις περιπτώσεις ακολουθείται αμειωμένη διαδικασία (χρηματικές ποινές και πιθανή ανάμειξη των αστυνομικών αρχών ή άλλων αρμόδιων φορέων εκτέλεσης).

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/02/2020

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-fi-en.do?member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Ο έχων τη γονική μέριμνα έχει καθήκον να διασφαλίζει την ισορροπημένη ανάπτυξη και ευημερία του τέκνου σύμφωνα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του. Επομένως, σκοπός της γονικής μέριμνας είναι η διασφάλιση στενών και στοργικών σχέσεων, ιδίως μεταξύ των τέκνων και των γονέων τους.

Πρέπει να διασφαλίζεται η καλή φροντίδα και ανατροφή των τέκνων, καθώς και η κατάλληλη παρακολούθηση και προστασία για την ηλικία και το στάδιο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκονται. Τα τέκνα θα πρέπει να ανατρέφονται σε ασφαλές και δημιουργικό περιβάλλον και να λαμβάνουν την κατάλληλη εκπαίδευση ανάλογα με τις κλίσεις και τις επιθυμίες τους.

Τα τέκνα πρέπει να ανατρέφονται με κατανόηση, ασφάλεια και στοργή. Δεν πρέπει να υφίστανται σωματικές τιμωρίες ούτε προσβλητική συμπεριφορά. Τα τέκνα θα πρέπει να λαμβάνουν στήριξη και να ενθαρρύνονται να εξελιχθούν σε ανεξάρτητους και υπεύθυνους ενήλικους (νόμος 361/1983 για την επιμέλεια των τέκνων και το δικαίωμα επικοινωνίας, άρθρο 1).

Ο έχων τη γονική μέριμνα πρέπει να διασφαλίζει την ευημερία και την ανάπτυξη του τέκνου σύμφωνα με όσα περιγράφονται παραπάνω. Για τον σκοπό αυτό, έχει δικαίωμα να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τη φροντίδα, την ανατροφή, τον τόπο διαμονής και άλλα προσωπικά ζητήματα που αφορούν το τέκνο. Η άποψη του τέκνου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη λήψη απόφασης.

2 Γενικός, ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Αν οι γονείς του τέκνου είναι παντρεμένοι κατά τον χρόνο γέννησης του τέκνου, τότε έχουν αμφότεροι τη γονική μέριμνα. Αν οι γονείς του τέκνου δεν είναι παντρεμένοι κατά τον χρόνο γέννησης του τέκνου, τότε η μητέρα έχει τη γονική μέριμνα. Οι γονείς μπορούν να συμφωνούν σχετικά με το ποιος έχει την επιμέλεια στο πλαίσιο της επιβεβαίωσης της πατρότητας. Αν ένας από τους γονείς έχει την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου και στη συνέχεια οι γονείς παντρευτούν, μπορούν αμφότεροι να αναλάβουν τη γονική μέριμνα.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα, με τη συγκατάθεσή τους, πέρα από τους γονείς ή αντί γι' αυτούς. Η απόφαση αυτή πρέπει να βασίζεται στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και να λαμβάνεται μόνο αν υπάρχει επιτακτικός λόγος από την πλευρά του τέκνου για την ανάθεση της επιμέλειας σε πρόσωπο πέρα από τους γονείς. Αν οι γονείς έχουν αποβιώσει, το συμβούλιο κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να λαμβάνει μέτρα για την ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Η επιμέλεια και το δικαίωμα επικοινωνίας πρέπει πάντα να ρυθμίζονται με βάση το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στο μέλλον. Οι γονείς μπορούν να συνάπτουν συμφωνία σχετικά με τη γονική μέριμνα. Αν οι γονείς δεν καταλήξουν σε συμφωνία, η διαφορά πρέπει να παραπέμπεται στο δικαστήριο.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Η συμφωνία σχετικά με την επιμέλεια και το δικαίωμα επικοινωνίας πρέπει να καταρτίζεται εγγράφως και να υποβάλλεται για επικύρωση στην τοπική αρχή κοινωνικής πρόνοιας. Η αρχή κοινωνικής πρόνοιας πρέπει να διασφαλίζει ότι η συμφωνία είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Συμφωνία που επικυρώνεται από το συμβούλιο κοινωνικής πρόνοιας είναι έγκυρη και εκτελεστική κατά τρόπο όμοιο με οριστική δικαστική απόφαση.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Αν οι σύζυγοι δεν καταλήξουν σε συμφωνία, μπορούν να ζητήσουν βοήθεια από δημοτικό λειτουργό της υπηρεσίας πρόνοιας ανηλίκων ή οικογενειακό διαμεσολαβητή. Οι λειτουργοί της υπηρεσίας πρόνοιας ανηλίκων παρέχουν καθοδήγηση στους γονείς και έχουν την εξουσία να επικυρώνουν τις μεταξύ τους συμφωνίες. Σύμβαση που έχει επικυρωθεί από λειτουργό της υπηρεσίας πρόνοιας ανηλίκων θεωρείται ισοδύναμη με οριστική δικαστική απόφαση. Οι οικογενειακοί διαμεσολαβητές βοηθούν τους γονείς στην επίλυση των διαφορών τους μέσω διαπραγματεύσεων και μπορούν να παράσχουν βοήθεια στη σύνταξη συμφωνιών. Οι οικογενειακοί διαμεσολαβητές πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος τυχόν ανήλικων μελών της οικογένειας.

Το δικαστήριο έχει την εξουσία να αποφασίζει για ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια τέκνου, τις ρυθμίσεις διαβίωσης, το δικαίωμα επικοινωνίας και τις πληρωμές διατροφής (νόμος 394/2011 για τη διαμεσολάβηση σε αστικές υποθέσεις και την επικύρωση συμβιβασμών σε γενικά δικαστήρια, άρθρο 10). Η δικαστική διαμεσολάβηση είναι χωριστή διαδικασία από τις δικαστικές διαδικασίες. Μπορεί να ξεκινήσει με την παραπομπή υπόθεσης που εκκρεμεί στο δικαστήριο ή με απευθείας αίτημα των μερών της διαφοράς. Ο διαμεσολαβητής είναι δικαστής που επικουρείται από εμπειρογνώμονα, συνήθως ψυχολόγο ή κοινωνικό λειτουργό. Επικυρωμένη συμφωνία θεωρείται ισοδύναμη με δικαστική απόφαση. Αν δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία, η εξέταση της υπόθεσης συνεχίζεται στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας ή περατώνεται από το δικαστήριο.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Το δικαστήριο έχει την εξουσία να αποφασίζει για ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια τέκνου, τις ρυθμίσεις διαβίωσης και το δικαίωμα επικοινωνίας. Αν είναι απαραίτητο, το δικαστήριο μπορεί επίσης να λάβει απόφαση σχετικά με τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του προσώπου που έχει την επιμέλεια, καθώς και για τον διαχωρισμό καθηκόντων μεταξύ των προσώπων που έχουν την επιμέλεια. Όταν λαμβάνει απόφαση σχετικά με το δικαίωμα επικοινωνίας, το δικαστήριο πρέπει να προβλέπει λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τους όρους επικοινωνίας και το πρόσωπο με το οποίο θα ζει το τέκνο. Οι πληρωμές διατροφής μπορούν επίσης να καθορίζονται από κοινού με την επιμέλεια.

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Το πρόσωπο που έχει την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου λαμβάνει μόνο του όλες τις αποφάσεις που αφορούν τη φροντίδα του τέκνου. Ωστόσο, η απόφαση του δικαστηρίου μπορεί να περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα και τα καθήκοντα του προσώπου που έχει την αποκλειστική επιμέλεια, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος αλλαγής του τόπου διαμονής του τέκνου.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Τα πρόσωπα που έχουν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου μοιράζονται την ευθύνη για όλα τα ζητήματα που αφορούν το τέκνο. Αν τα πρόσωπα αυτά ζουν χωριστά, λαμβάνουν τις καθημερινές αποφάσεις που σχετίζονται με το τέκνο ανάλογα με τον γονέα με τον οποίο ζει το τέκνο. Ωστόσο, για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων απαιτείται η συγκατάθεση και των δύο προσώπων που έχουν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου. Αυτές περιλαμβάνουν, π.χ. την αλλαγή του τόπου θρησκευτικής λατρείας ή κατοικίας του τέκνου, ζητήματα σχετικά με το διαβατήριό του, αποφάσεις για την εκπαίδευσή του και αποφάσεις σχετικά με την υγειονομική ή νοσοκομειακή περίθαλψή του.

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Η αίτηση για επιμέλεια ή δικαίωμα επικοινωνίας πρέπει να υποβάλλεται γραπτώς στο περιφερειακό δικαστήριο (*käräjäoikeus*) του τόπου διαμονής του τέκνου. Η αίτηση μπορεί να γίνει από έναν ή και τους δύο γονείς, από το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του τέκνου ή από το συμβούλιο κοινωνικής πρόνοιας. Η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει σχετικό αίτημα και τους λόγους αυτού. Τυχόν έγγραφα τεκμηρίωσης θα πρέπει να επισυνάπτονται. Η αίτηση πρέπει να υπογράφεται και να υποβάλλεται στο περιφερειακό δικαστήριο, είτε αυτοπροσώπως είτε από εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο. Η αίτηση μπορεί επίσης να αποστέλλεται μέσω ταχυδρομείου ή fax. Η υπόθεση αρχίζει να εκκρεμεί μόλις το περιφερειακό δικαστήριο λάβει την αίτηση.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Σε υποθέσεις επιμέλειας, εφαρμόζεται ο νόμος για την επιμέλεια των τέκνων και το δικαίωμα επικοινωνίας. Σύμφωνα με τον νόμο αυτόν, το δικαστήριο πρέπει να δώσει στους γονείς και στο πρόσωπο που έχει την επιμέλεια τη δυνατότητα να μιλήσουν κατά την ακρόαση υπόθεσης για την επιμέλεια ή το δικαίωμα επικοινωνίας. Το τέκνο μπορεί να ακουστεί από το δικαστήριο αν υπάρχουν επιτακτικοί λόγοι που το καθιστούν αυτό απαραίτητο για την επίλυση της υπόθεσης. Το δικαστήριο συνήθως λαμβάνει επίσης αναφορά σχετικά με τις περιστάσεις του τέκνου από το συμβούλιο κοινωνικής πρόνοιας.

Όταν εκκρεμεί η υπόθεση, το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει προσωρινή διαταγή όσον αφορά το πρόσωπο με το οποίο θα πρέπει να διαμένει το τέκνο και το δικαίωμα επικοινωνίας, καθώς και τους σχετικούς όρους. Σε ειδικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει προσωρινά την επιμέλεια έως την έκδοση τελικής απόφασης. Δεν είναι δυνατή η προσφυγή κατά προσωρινής διαταγής. Αυτή παραμένει σε ισχύ έως την έκδοση οριστικής απόφασης από το δικαστήριο.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Οι αποφάσεις γονικής μέριμνας εκτελούνται σύμφωνα με τον νόμο για την εκτέλεση αποφάσεων σχετικά με την επιμέλεια των τέκνων και το δικαίωμα επικοινωνίας (*laki lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta* 619/1996). Για την εκτελεστικότητα πρέπει να υποβάλετε έγγραφη αίτηση στο περιφερειακό δικαστήριο του τόπου διαμονής του τέκνου ή του

αντιδίκου. Η εκτέλεση απόφασης σχετικά με τη γονική μέριμνα μπορεί, ωστόσο, να ζητηθεί από δικαστικό επιμελητή αν η απόφαση εκδόθηκε λιγότερο από τρεις μήνες πριν. Η απόφαση πρέπει να συνοδεύει την αίτηση.

Με τη λήψη της αίτησης και δήλωσης από το έτερο μέρος, το δικαστήριο συνήθως αναθέτει την υπόθεση σε διαμεσολαβητή του συμβουλίου κοινωνικής πρόνοιας. Ο διαμεσολαβητής επικοινωνεί με τους γονείς και συζητά το ζήτημα μαζί τους και, εφόσον υπάρχει τέτοια δυνατότητα, με το τέκνο. Ο διαμεσολαβητής προσπαθεί επίσης να κανονίσει κοινή συνάντηση με αμφοτέρους τους γονείς. Στη συνέχεια ο διαμεσολαβητής υποβάλει αναφορά στο δικαστήριο, το οποίο λαμβάνει απόφαση σχετικά με την υπόθεση. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διατάξει την εξέταση του τέκνου από γιατρό.

Αν το δικαστήριο αποφασίσει ότι η απόφαση για τη γονική μέριμνα πρέπει να εκτελεστεί, το έτερο μέρος οφείλει να παραδώσει το τέκνο. Η απόφαση μπορεί να ενισχυθεί με την επιβολή προστίμου υπό όρους. Ως ύστατο μέτρο, μπορεί να διαταχθεί η αναγκαστική αφαίρεση του τέκνου από το μέρος που αρνείται να συμμορφωθεί με την απόφαση.

Αν περιφερειακό δικαστήριο έχει διατάξει τη αναγκαστική αφαίρεση του τέκνου, η διαμεσολάβηση μπορεί να συνεχιστεί κατόπιν αιτήματος του δικαστικού επιμελητή.

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-se-en.do?init=true&member=1

1 Τι σημαίνει πρακτικά η έννοια «γονική μέριμνα»; Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του έχοντος τη γονική μέριμνα;

Ο όρος «γονική μέριμνα» καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με τη φροντίδα του προσώπου και τη διοίκηση της περιουσίας του τέκνου και περιλαμβάνει ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια του τέκνου, τον τόπο διαμονής του, την επικοινωνία με το τέκνο και την επιτροπεία.

Ο όρος «επιμέλεια» αναφέρεται στη νομική ευθύνη για το πρόσωπο του τέκνου. Το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τα προσωπικά θέματα που αφορούν το τέκνο, όπως για παράδειγμα τον τόπο διαμονής του τέκνου και την επιλογή του σχολείου στο οποίο αυτό θα φοιτήσει. Το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια είναι υπεύθυνο να μεριμνά για την κάλυψη των αναγκών του τέκνου όσον αφορά τη φροντίδα, την ασφάλεια και την καλή ανατροφή του. Το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια είναι επίσης υπεύθυνο να φροντίζει για την παροχή στο τέκνο της επιτήρησης που χρειάζεται σε συνάρτηση με την ηλικία του, την ανάπτυξή του και τα άλλα δεδομένα της ζωής του και, συγχρόνως, να μεριμνά για την παροχή στο τέκνο ικανοποιητικής στήριξης και εκπαίδευσης. Όσο μεγαλώνει και αναπτύσσεται το τέκνο, το πρόσωπο που έχει την επιμέλειά του οφείλει να λαμβάνει ολοένα και περισσότερο υπόψη τη γνώμη και τις επιθυμίες του τέκνου.

2 Γενικός ποιος έχει τη γονική μέριμνα ενός τέκνου;

Κατά κανόνα, η επιμέλεια ασκείται από τους γονείς του τέκνου ή έναν εξ αυτών. Εάν οι γονείς του τέκνου είναι παντρεμένοι μεταξύ τους κατά τον χρόνο γέννησής του, έχουν αυτοδικαίως από κοινού την επιμέλειά του. Σε περίπτωση που ο γάμος των γονέων τελεστεί σε μεταγενέστερο χρόνο, οι γονείς αποκτούν αυτοδικαίως την από κοινού επιμέλεια του τέκνου με τον γάμο. Εάν οι γονείς του τέκνου δεν είναι παντρεμένοι μεταξύ τους κατά τον χρόνο γέννησής του, η επιμέλεια του τέκνου ανήκει στη μητέρα. Ωστόσο, οι γονείς μπορούν εύκολα να αναλάβουν από κοινού την επιμέλεια μέσω επίσημης καταχώρισης. Ο πατέρας μπορεί επίσης να προσφύγει στο δικαστήριο προκειμένου να του ανατεθεί η από κοινού ή αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου.

3 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση ή δεν επιθυμούν να ασκούν τη γονική μέριμνα, μπορεί να την ασκεί κάποιος άλλος;

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η επιμέλεια του τέκνου μπορεί να μεταβιβαστεί από αμφοτέρους τους γονείς ή έναν εξ αυτών σε ειδικά διορισμένο επίτροπο. Τούτο μπορεί να συμβεί εάν ο γονέας υποπέσει σε κατάχρηση ή αμελή συμπεριφορά ή δεν εκπληρώνει άλλως τις υποχρεώσεις του/της όσον αφορά τη φροντίδα του τέκνου κατά τρόπο που θέτει σε μόνιμο κίνδυνο την υγεία και την ανάπτυξή του. Η μεταβίβαση της επιμέλειας μπορεί επίσης να κριθεί σκόπιμη σε περίπτωση μόνιμης αφαίρεσης της άσκησης της επιμέλειας του τέκνου από έναν ή αμφοτέρους τους γονείς.

4 Σε περίπτωση διαζυγίου ή διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, με ποιον τρόπο γίνεται η ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας;

Σε περίπτωση διαζυγίου, η επιμέλεια εξακολουθεί να ασκείται από κοινού από τους δύο γονείς χωρίς να απαιτείται η έκδοση σχετικής δικαστικής απόφασης όσον αφορά το διαζύγιο. Αν ένας από τους γονείς επιθυμεί να επέλθει μεταβολή στο καθεστώς επιμέλειας του τέκνου, πρέπει να υποβάλει αίτηση για άρση της από κοινού άσκησης της επιμέλειας.

Αν ένας από τους γονείς επιθυμεί να επέλθει μεταβολή στο καθεστώς επιμέλειας του τέκνου, το θέμα μπορεί να ρυθμιστεί από δικαστήριο. Αν οι γονείς είναι σύμφωνοι για τη μεταβολή, μπορούν να ρυθμίσουν το θέμα με μεταξύ τους συμφωνία, χωρίς παρέμβαση δικαστηρίου. Η εν λόγω συμφωνία, για να είναι έγκυρη, πρέπει να εγκριθεί από την υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας (*socialnämnd*). Το ίδιο ισχύει για ζητήματα που αφορούν με ποιον από τους γονείς θα διαμένει το τέκνο και τον τρόπο ρύθμισης της επικοινωνίας του άλλου γονέα με το τέκνο.

5 Εάν οι γονείς συνάψουν συμφωνία σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ποια τυπική διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου η εν λόγω συμφωνία να είναι νομικά δεσμευτική;

Η συμφωνία πρέπει να είναι έγγραφη και να την έχουν υπογράψει και οι δύο γονείς. Επιπλέον, πρέπει να εγκριθεί από την υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας του δήμου στο δημοτολόγιο του οποίου είναι εγγεγραμμένο το τέκνο.

6 Εάν οι γονείς δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε συμφωνία για το θέμα της γονικής μέριμνας, ποιοι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης της διαφοράς προβλέπονται, εκτός από την προσφυγή στη δικαιοσύνη;

Ο δήμος υποχρεούται να παρέχει στους γονείς, μέσω της υπηρεσίας κοινωνικής πρόνοιας, τη δυνατότητα χρήσης επαγγελματικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης, ούτως ώστε να καταλήγουν σε συμφωνία για τα ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια και διαμονή του τέκνου και την επικοινωνία μαζί του. Η προσφυγή σε διαμεσολάβηση είναι προαιρετική. Ως εκ τούτου, πρέπει και οι δύο γονείς να ζητήσουν από κοινού να προσφύγουν σε διαμεσολάβηση. Εάν οι γονείς καταλήξουν σε συμφωνία για τα ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια και διαμονή του τέκνου και την επικοινωνία μαζί του, μπορούν να συνάψουν συμφωνία η οποία, εφόσον εγκριθεί από την υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας, θα έχει ισχύ δικαστικής απόφασης.

Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, το δικαστήριο μπορεί να τους παραπέμψει σε διαμεσολάβηση ενώπιον της υπηρεσίας κοινωνικής πρόνοιας, σε περίπτωση που η εν λόγω διαδικασία δεν έχει προηγηθεί και το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχουν οι κατάλληλες περιστάσεις για την επίτευξη συναινετικής λύσης. Εάν οι γονείς έχουν ήδη προσφύγει σε διαμεσολάβηση, αλλά δεν έχουν καταλήξει σε συμφωνία, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει διαμεσολαβητή. Το δικαστήριο έχει τη γενική υποχρέωση να επιδιώκει την επίτευξη συναινετικών λύσεων σε υποθέσεις που αφορούν ζητήματα επιμέλειας, διαμονής και επικοινωνίας.

7 Εάν οι γονείς προσφύγουν στη δικαιοσύνη, ποια ζητήματα που αφορούν το τέκνο μπορεί να ρυθμίσει ο δικαστής;

Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει σχετικά με:

- την επιμέλεια του τέκνου (αποκλειστική ή από κοινού επιμέλεια),
- τον τόπο διαμονής του τέκνου (δηλαδή με ποιον γονέα θα διαμένει το τέκνο ή αν το τέκνο θα διαμένει εκ περιτροπής με κάθε γονέα), και
- την επικοινωνία (το δικαίωμα επικοινωνίας του τέκνου με τον γονέα που δεν διαμένει με το τέκνο).

8 Εάν το δικαστήριο αναθέσει την επιμέλεια του τέκνου αποκλειστικά σε έναν γονέα, αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω γονέας μπορεί να αποφασίζει για οτιδήποτε αφορά το τέκνο χωρίς προηγουμένως να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα;

Ο γονέας που έχει την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου έχει το δικαίωμα να αποφασίζει αποκλειστικά ο ίδιος για τα προσωπικά ζητήματα που αφορούν το τέκνο. Το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια δεν χρειάζεται να συμβουλευτεί τον άλλο γονέα ή να λαμβάνει την έγκρισή του αναφορικά με τα εν λόγω ζητήματα. Ωστόσο, το τέκνο έχει δικαίωμα επικοινωνίας με τον άλλο γονέα, και το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια υποχρεούται να διασφαλίζει αυτό το δικαίωμα. Το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια υποχρεούται επίσης να παρέχει στον άλλο γονέα πληροφορίες για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με το τέκνο.

9 Εάν το δικαστήριο αποφασίζει ότι οι γονείς ασκούν από κοινού την επιμέλεια του τέκνου, τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

Η κοινή επιμέλεια σημαίνει ότι οι γονείς αποφασίζουν από κοινού σχετικά με τα προσωπικά θέματα που αφορούν το τέκνο. Η βασική παραδοχή είναι ότι οι γονείς πρέπει να είναι σύμφωνοι για όλα τα θέματα που αφορούν το τέκνο. Ωστόσο, αν προκύψει διαφωνία για το θέμα της επικοινωνίας με το τέκνο ή τον τόπο διαμονής του, το ζήτημα ρυθμίζεται από δικαστήριο (βλέπε παραπάνω).

10 Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο (ή άλλη αρχή) στο οποίο κατατίθεται η αγωγή για την άσκηση της γονικής μέριμνας; Ποιες είναι οι τυπικές διαδικασίες και ποια έγγραφα πρέπει να συνοδεύουν το αίτημα;

Για ζητήματα που σχετίζονται με την επιμέλεια και τη διαμονή του τέκνου ή την επικοινωνία μ' αυτό, η αγωγή υποβάλλεται στο πρωτοδικείο (*tingsrätt*) του τόπου διαμονής του τέκνου. Αν δεν υπάρχει αρμόδιο πρωτοδικείο, αρμόδιο είναι το πρωτοδικείο της Στοκχόλμης (*Stockholms tingsrätt*). Τα θέματα που σχετίζονται με την επιμέλεια και τη διαμονή του τέκνου και την επικοινωνία μ' αυτό μπορούν επίσης να εξεταστούν στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαζυγίου.

Η αίτηση έκδοσης κλήτευσης πρέπει να υποβάλλεται εγγράφως και να υπογράφεται από τον αιτούντα ή τον εκπρόσωπό του. Η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει πληροφοριακά στοιχεία για τους διαδίκους, συγκεκριμένο αίτημα (δηλαδή το ζήτημα επί του οποίου καλείται να αποφανθεί το δικαστήριο), στοιχεία που να θεμελιώνουν το αίτημα, πληροφορίες για τα προσκομιζόμενα αποδεικτικά στοιχεία, διευκρίνιση του τι αποδεικνύει το κάθε αποδεικτικό στοιχείο, καθώς και στοιχεία για τις περιστάσεις που θεμελιώνουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου. Τα γραπτά αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να υποβάλλονται μαζί με την αίτηση.

11 Ποια διαδικασία ακολουθείται στην περίπτωση αυτή; Υπάρχει διαδικασία κατεπείγοντος;

Οι διατάξεις για ζητήματα που σχετίζονται με την επιμέλεια και τη διαμονή του τέκνου και την επικοινωνία μ' αυτό έχουν αναγκαστική ισχύ.

Γενικά, τα ζητήματα που σχετίζονται με την επιμέλεια και τη διαμονή του τέκνου και την επικοινωνία μ' αυτό πρέπει να εξετάζονται ταχέως. Το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει προσωρινή απόφαση σχετικά με την επιμέλεια, τη διαμονή ή την επικοινωνία. Η προσωρινή απόφαση μπορεί, για παράδειγμα, να αφορά τον καθορισμό του τόπου διαμονής του τέκνου ενόσω εκκρεμεί η διαφορά και ισχύει για το χρονικό διάστημα μέχρις ότου το επίδοκο ζήτημα ρυθμιστεί με απόφαση η οποία έχει καταστεί τελεσίδικη.

Παρότι δεν υπάρχει ειδική τυπική διαδικασία για την επίτευξη της εκδίκασης υποθέσεων που αφορούν την επιμέλεια, τη διαμονή και την επικοινωνία, εκτιμάται κατά περίπτωση ο επείγων χαρακτήρας της κάθε υπόθεσης.

14 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να απαιτηθεί προσφυγή σε δικαστήριο ή άλλη αρχή για την εκτέλεση απόφασης σχετικής με τη γονική μέριμνα. Ποια διαδικασία εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές;

Είναι δυνατή η εκτέλεση αποφάσεων, διατάξεων ή συμφωνιών σχετικά με την επιμέλεια και διαμονή του τέκνου ή την επικοινωνία μ' αυτό. Η εκτέλεση ζητείται ενώπιον του πρωτοδικείου του τόπου διαμονής του τέκνου. Αν δεν υπάρχει αρμόδιο δικαστήριο, το ζήτημα της εκτέλεσης εξετάζεται από το πρωτοδικείο της Στοκχόλμης.

Το πρωτοδικείο μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη λήψη διαφόρων μέτρων. Καταρχάς, το δικαστήριο επιδιώκει συνήθως την οικειοθελή παράδοση του τέκνου. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, το δικαστήριο μπορεί τελικά να εκδώσει απόφαση για την επιβολή προστίμου υπό όρους ή την απόδοση του τέκνου. Η επιβολή προστίμου υπό όρους σημαίνει ότι το πρόσωπο που φροντίζει το τέκνο απειλείται με την καταβολή σημαντικού χρηματικού ποσού, σε περίπτωση που δεν παραδώσει το τέκνο. Η απόφαση περί απόδοσης τέκνου δεν αποτελεί ιδιαίτερα σύννηθες μέτρο και εκδίδεται μόνο αν δεν είναι η δυνατή η επίλυση της διαφοράς με άλλον τρόπο και προκειμένου να αποτραπεί η πρόκληση σοβαρής βλάβης στο τέκνο. Η εν λόγω απόφαση συνεπάγεται την απόδοση του τέκνου στο πρόσωπο που έχει την επιμέλειά του με τη συνδρομή των αστυνομικών αρχών.

Τελευταία επικαιροποίηση: 24/07/2019

UK

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

England and Wales

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-ew-en.do?member=1

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

Parental responsibility means all the rights, duties, powers, responsibilities and authority which by law a parent of a child has in relation to the child and his property. This refers to any obligation which he may have in relation to a child (such as the duty to maintain) and any rights which, in the event of the child's death, he may have in relation to the child's property. Under the law of England and Wales, parental responsibility has not been held to include decisions on who a child should live with and who a child should spend time with.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

If the parents of a child are married or in a civil partnership, both the mother and father (or second female parent) will have parental responsibility. Mothers always have parental responsibility and unmarried fathers or a second female parent who is not married to or in a civil partnership with the child's mother can acquire it by agreement with the mother, by court order or by registering the birth jointly with the child's mother. A step-parent may have parental responsibility by agreement with the child's parent or parents who have parental responsibility or by court order. A person who has a child arrangements order about with whom the child should live and when, has parental responsibility for the duration of the order, or sometimes longer. The making of an adoption order confers parental responsibility without limit of time, unless it is revoked. Special guardians (see the answer to question 3 below) have parental responsibility for the duration of the order. A local government authority has parental responsibility for a child

if the child is the subject of a care order. A person with parental responsibility under Article 16 of the 1996 Hague Protection of Children Convention retains that parental responsibility when the child becomes habitually resident in England and Wales; the exercise of that parental responsibility is according to the law of England and Wales.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

A special guardian may be appointed by the court to exercise parental responsibility if the parents are unable to take care of a child. A parent with parental responsibility may appoint a person to be the child's guardian in the event of the parent's death. The local authority (social welfare authority) will have parental responsibility if the child is in their care.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

Parental responsibility is not affected if a couple separate, whether or not they are married. The court may restrict the exercise of parental responsibility if the court considers it appropriate to do so. In some cases the court may remove parental responsibility completely (although it cannot be removed from parents who are married to each other).

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

The agreement must be made in a [Parental Responsibility Agreement](#) form.

Details of the addresses of courts can be found on the website of [Her Majesty's Courts and Tribunals Service \(HMCTS\)](#). The form is accompanied by notes for guidance. As the making of the agreement will seriously affect the legal position of both parents, they are both advised to seek legal advice before completing the form. They can obtain the name and address of a solicitor in the location required in England and Wales from the Law Society Find a Solicitor Service (00 44 (0)20 7242 1222) or from:

- their local family court
- a [Citizens Advice Bureau](#)
- a Law Centre
- a local library.

In some circumstances they may also be eligible for legal aid.

The parents must provide evidence of identity and their signatures must be witnessed by an authorised officer of the court. The mother should take with her to the court proof that she is the child's mother, so a copy of the child's full birth certificate will be needed. She will also need to take proof of her identity, showing a photograph and signature (for example, a photocard, official pass or passport). The father will need to take proof of his identity, showing a photograph and signature (for example, a photocard, official pass or passport).

When the form has been signed and witnessed 2 copies should be made. The original Agreement form and the copies can be taken or sent to

The Central Family Court,
First Avenue House,
42-49 High Holborn,
London WC1V 6NP.

The Central Family Court will record the Agreement and keep the original. The copies will be stamped and sent back to each parent at the address on the Agreement. The Agreement will not take effect until it has been received and recorded at the Central Family Court. There is no fee for registering a Parental Responsibility Agreement. If there is more than one child in question, a separate form should be completed for each child.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

Mediation services are available to help parents reach a satisfactory arrangement for the future parenting of the child. Any agreement reached must be registered with the court. Registration is needed to validate the agreement and to make the agreement enforceable.

More information on family mediation can be found on the website of the [Ministry of Justice](#).

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

The judge can decide with whom the child is to live and when. The judge can also decide with whom the child is to spend time or otherwise have contact and when. Parents are encouraged to reach agreement on contact. Courts will not decide maintenance payments for children as, if the parents cannot agree between themselves, this is undertaken by the [Child Maintenance Service](#). Parents usually agree what school the child will attend; this can be decided by the judge making a specific issue order if agreement cannot be reached. A child retains their own name unless directed otherwise by the court. The court can also prevent a person exercising part of their parental responsibility, by making a prohibited steps order. The court can also decide on permanent removal from the jurisdiction and change of surname (see question 8 below).

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

The court expects parents to take decisions together by agreement. If both parents have parental responsibility, the parent with a child arrangements order about who the child is to live with must have the consent of the non-resident parent (and anyone else with parental responsibility) to remove the child permanently from the United Kingdom, or have the permission of the court. The parent with whom it is ordered the child is to live can move within the jurisdiction (England & Wales). The consent of everyone with parental responsibility, or the permission of the court, is required for the child's surname to be changed.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

Parents will share residence. The child will spend part of their time with each as ordered by the court. There may be practical effects on the amount of child maintenance payable.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

Application can be made to the family court under Section 4 of the [Children Act 1989](#). Details of court contact details are available from [Her Majesty's Courts and Tribunals Service](#) website. The [application form](#) is also available from that website. Every person with parental responsibility must be sent a copy of the application form. Documents will be filed later, as directed by the court.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

The procedure is as detailed above. There are no emergency procedures for obtaining parental responsibility.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

Parental responsibility is a right and cannot of itself be enforced. Failure to exercise parental responsibility can be dealt with by application to the family court to address the specific issue in dispute, such as the obligation to maintain the child. Details of the addresses of courts can be found [here](#).

Last update: 27/12/2018

Northern Ireland

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-ni-en.do?member=1

1 What does the legal term “parental responsibility” mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

[The Children \(Northern Ireland\) Order 1995](#) defines parental responsibility as all the rights, duties, powers and responsibilities which, by law, a parent has in relation to his child. The Order does not list what those rights and responsibilities are. However, it has been recognised that those with parental responsibility have:

- a duty to protect, provide a home and care for the child;
- the ability to determine where the child should live;
- the ability to decide who may have contact with the child;
- a duty to secure the child's education;
- the right to consent to the granting of a passport;
- a duty to secure medical treatment or assistance and the right to consent to such treatment or assistance;
- the right to name the child;
- the right to secure religious instruction for the child.

Parental responsibility should, at all times, be exercised in the best interests of the child and all those with parental responsibility should be consulted before an important decision is made. However, if agreement cannot be reached, the court may be asked to resolve the issue.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

If a child's parents were married to each other at the time of his birth, they will each have parental responsibility for him.

If a child's parents were not married to each other at the time of his birth, the mother will automatically have parental responsibility for him and the father may acquire parental responsibility for him by:

- marrying the mother;
- asking the court to make a parental responsibility order in his favour;
- entering into a parental responsibility agreement with the mother (see question 5 below); or
- being registered as the child's father (this only applies to births registered within the U.K. after 15th April 2002).

If an unmarried father has acquired parental responsibility by court order, agreement or registration, that responsibility can only be brought to an end by an order of the court.

If a court grants a residence order to an unmarried father, it must, if he would not otherwise have parental responsibility, also make a parental responsibility order in his favour.

A non-parent may acquire parental responsibility for a child by virtue of a court order.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

A person who has parental responsibility for a child cannot surrender or transfer that responsibility. She or he can, however, arrange for someone else to discharge that responsibility on his or her behalf.

In addition, a non-parent may acquire parental responsibility for a child by obtaining a court order (for example, a residence order, emergency protection order or care order).

As a general rule, a parent does not automatically lose parental responsibility for a child simply because someone else acquires it. However, an adoption order transfers parental responsibility from the natural parents to the adoptive parents.

If a parent has parental responsibility for a child, she or he may appoint another person to be the child's guardian in the event of his or her death.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

Parental responsibility for a child continues post-divorce and is limited only to the extent that a voluntary agreement or court order settles issues between the parents or the parents and third parties.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

If the parents are unmarried, they can enter into a parental responsibility agreement. This must be:

- in the form set out in the [Children \(Parental Responsibility Agreement\) Regulations \(Northern Ireland\) 1996](#);
- witnessed; and
- filed, together with two copies, in the Office of Care and Protection in the Royal Courts of Justice, Chichester Street, Belfast, BT1 3JF.

If the parents were married, but have separated or divorced, they can agree how they will meet their parental responsibilities and have that agreement made an order of court, which may be varied at a later stage to take account of changed circumstances.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

In Northern Ireland there are a number of agencies that provide mediation services and can assist in the amicable resolution of disputes. Information can be found on the websites of the [UK College of Family Mediators](#), [Family Mediation Northern Ireland](#), [Barnado's Northern Ireland](#), [Family Support Northern Ireland](#), [Dispute Resolution Service Northern Ireland](#) and [Mediation and Counselling Northern Ireland](#).

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

The courts in Northern Ireland have a broad range of powers at their disposal and, in particular, can resolve issues relating to –

- a child's removal from Northern Ireland
- residence (where, and with whom, a child should live);
- contact (when, where and with whom a child may have contact);
- financial provision;
- education;
- religious instruction;
- medical treatment;
- the administration of the child's estate.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

The courts have recognized the need for flexible and practical arrangements wherever possible. So if a child is being looked after by one parent, that parent needs to be able to take the decisions that have to be taken while the child is in his or her care.

At the same time, there is an expectation that major decisions will be discussed with the other parent and resolved amicably. However if agreement is not reached the court can grant a specific issue order (which resolves a particular question) or a prohibited steps order (which specifies the type of decision that cannot be taken without the consent of the court).

If a residence order is in force with respect to a child, no person may cause the child to be known by another surname or remove him/her from the United Kingdom for one month or more without the written consent of every person who has parental responsibility or the consent of the court.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

When the child is with one parent, that parent will make required routine decisions. However, it is expected that the other parent will be consulted about major decisions.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

Ordinarily, an application for an order that will confer parental responsibility should be commenced in a Family Proceedings Court. However, if there are other family proceedings relating to the child pending in another court, the application may be commenced in that court.

Proceedings commenced in a Family Proceedings Court may be transferred up to a Family Care Centre or the High Court on a number of grounds (for example, if they are complex or involve a question of general public interest).

The addresses and telephone numbers of the courts can be found on the website of the [Northern Ireland Courts and Tribunal Service](#).

There are a number of forms that must be completed and lodged in the relevant court office. Most of these are in a standard form. The court office will be able to provide copies of the forms and explain how to complete them. However, court staff cannot give legal advice or tell you what to say. A court fee will also be payable.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

When the application is lodged, the court office will set a date for the hearing and the other party will be notified of that date. If the matter is not resolved before the date set for hearing, a magistrate or judge will hear the evidence and reach a decision. There are no emergency procedures for obtaining parental responsibility.

12 Can I obtain legal aid to cover the costs of the procedure?

You are entitled to apply for legal aid. However, the level of financial assistance provided (if any) is subject to a financial means assessment. Even if you are assessed as being financially eligible, you may have to make a financial contribution towards the costs. By agreement this contribution may be repaid to the Legal Services Agency over a period of time. In addition to the financial eligibility criteria you must also satisfy a merits test i.e. that there must be a reasonable grounds for bringing, or defending, the proceedings and it must be reasonable in all the circumstances to do so.

13 Is it possible to appeal against a decision on parental responsibility?

An appeal lies:

- a. from a Family Proceedings Court to a Family Care Centre; and
- b. from a Family Care Centre to the High Court

against the making or refusal to make an order.

On appeal, the High Court may, upon the application of a party, state a case on point of law for the opinion of the Court of Appeal. Otherwise, the High Court's decision is final.

The Court of Appeal's decision on the case stated by the High Court is final.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

In a Family Proceedings Court (where most matters relating to children are dealt with) an application may be made to address a specific issue relating to the exercise of parental responsibility. Contact details are noted above.

15 What should I do to have a decision on parental responsibility that is issued by a court in another Member State recognised and enforced in this Member State?

Council Regulation (EC) No 2001/2003 ("Brussels IIa") provides for certain decisions on the exercise of parental responsibility given in one Member State to be enforced in another Member State.

The decision must have been declared enforceable in that other State. In Northern Ireland you must apply to have the decision registered in the High Court.

16 To which court in this Member State should I turn to oppose the recognition of a decision on parental responsibility issued by a court in another Member State? Which procedure applies in these cases?

You would have to oppose the recognition in the court in the other Member State under the procedure applicable in that court.

17 Which law does the court apply in a proceeding on parental responsibility where the child or the parties do not live in this Member State or are of different nationalities?

Proceedings must be brought in the court in the jurisdiction where the child is habitually resident.

If the court in Northern Ireland decides it has jurisdiction to deal with the proceedings, it will apply the law in Northern Ireland.

Last update: 03/02/2020

ΣΚΩΤΙΑ

https://e-justice.europa.eu/content_parental_responsibility-302-sc-en.do?member=1

1 What does the legal term "parental responsibility" mean in practical terms? What are the rights and obligations of a holder of parental responsibility?

In Scotland, the rights and obligations of a parent are called "parental responsibilities and parental rights", or PRRs.

A person with parental responsibilities for a child should, so far as it is practicable and in the interests of the child:

- safeguard and promote the child's health, development and welfare;
- provide the child with direction and guidance in a manner appropriate to the child's stage of development
- if the child is not living with the parent, maintain personal relations and direct contact with the child on a regular basis
- act as the child's legal representative.

A person has rights in order to fulfill his or her responsibilities. The parental rights are:

- to have the child living with him or otherwise to regulate the child's residence;
- to control, direct or guide, in a manner appropriate to the stage of development of the child, the child's upbringing;
- if the child is not living with him, to maintain personal relations and direct contact with the child on a regular basis;
- to act as the child's legal representative.

2 As a general rule, who has the parental responsibility over a child?

A child's mother has PRRs automatically. A child's father will have PRRs if:

- He was married to the mother at the time of conception or subsequently
- On or after the 4 May 2006, he jointly registered his child's birth with the mother
- He and the mother completed and registered an agreement in a prescribed form (see the answer to question 5 below)
- A court gave them to him.

Anyone with an interest in a child can ask the court for PRRs.

3 If the parents are unable or unwilling to exercise parental responsibility over their children, can another person be appointed in their place?

Yes. A court can give a person other than a parent PRRs or can appoint a person as a child's guardian.

4 If the parents divorce or split up, how is the question of parental responsibility determined for the future?

If **parents divorce or separate, this does not, of itself, affect who has PRRs**. If parents cannot agree about what is best for their child, one or both can ask the court to decide matters. The court must regard the welfare of the child concerned as its paramount consideration. It must not make an order unless to do so would be better for the child than to make no order. The court must also, taking account of the child's age and maturity, have regard to any views the child wishes to express.

5 If the parents conclude an agreement on the question of parental responsibility, which formalities must be respected to make the agreement legally binding?

In the case of an agreement giving the father PRRs, the agreement must be in a prescribed form and must be registered in order to have legal effect. The form is available on the [Scottish Government's website](#).

Each parent must sign the agreement in the presence of one witness who must be aged 16 or over and who must also sign the agreement. The same person can witness both signatures. The agreement must be registered in the Books of Council and Session while the mother still has the PRRs she had at the time of signing the agreement.

6 If the parents cannot come to an agreement on the issue of parental responsibility, what are the alternative means for solving the conflict without going to court?

There are a variety of methods of "alternative dispute resolution". These include:

• Family mediation (where a mediator gives family members the opportunity to talk about their concerns, explore options, and agree a way forward)

- Lawyer mediation (where the mediator is a lawyer who also holds a qualification in mediation)

• Arbitration (where the parties agree to appoint a person called an "arbitrator" to resolve a dispute and to be bound by the arbitrator's decision)

- Collaborative law (where both parties have a lawyer and the lawyers agree to attempt to resolve the dispute outside of court)

7 If the parents go to court, what issues can the judge decide upon relating to the child?

The judge can make orders in relation to:

- parental responsibilities;
- parental rights;
- guardianship;
- the administration of a child's property.

8 If the court decides that one parent shall have sole custody of a child, does this mean that he or she can decide on all matters relating to the child without first consulting the other parent?

Everyone with PRRs in relation to a child should be involved in decisions about that child. Where only one parent has PRRs, that parent can decide on all matters without consulting the other parent.

9 If the court decides that the parents shall have joint custody of a child, what does this mean in practice?

If both parents have full PRRs in relation to a child, they both have the right to have the child living with him or her, or to otherwise regulate the child's residence. Where the child lives with one of them, the other has the right to maintain personal relations and direct contact with the child on a regular basis.

The general principle is that where possible, both parents should contribute to the upbringing of their children, where this is practicable and in the interests of the child. If parents cannot agree, the court can determine with whom a child resides, and when. It is possible for the court to order that a child should reside with different people at different times.

10 To which court or authority should I turn if I want to lodge an application on parental responsibility? Which formalities must be respected and which documents shall I attach to my application?

i. An action concerning parental responsibilities can be raised in either the Court of Session or in the Sheriff Court. The application can be made within an ordinary action for divorce or separation.

ii. Which court to use is a matter of personal choice. Where no such action for divorce or separation is pending, the Court of Session has jurisdiction to deal with an application for a parental responsibilities order where the child is habitually resident in Scotland and the Sheriff Court has jurisdiction to entertain such an action where the child is habitually resident within the Sheriffdom in which the Court is geographically situated. The [Scottish Courts and Tribunals Service website](#) contains a map showing court locations and lists addresses and contact details.

iii. An application concerning parental responsibilities and rights requires to be made in the form of a Summons in the Court of Session and by Initial Writ in the Sheriff Court. As in the case of divorce actions each Court has its own set of rules which set out the form such application should take. See paragraph 11(6) of the page on [divorce](#).

Formalities and documentation

iv. A fee will be payable in either Court on the lodging of such an application. See paragraph 11(8) of the page on [divorce](#) concerning possible fees exemptions.

v. With any of these types of application you will require to present an extract entry of the child's birth. A photocopy will not be accepted by the court nor will an abbreviated form of certificate.

11 Which procedure applies in these cases? Is an emergency procedure available?

There is no simplified procedure available in applications of this type. The rules referred to in paragraph 11(6) of the page on [divorce](#) set out the procedures. It is possible to seek an interim order where this is thought to be necessary.

12 Can I obtain legal aid to cover the costs of the procedure?

Advice and Assistance is available on parental responsibility matters subject to the normal statutory financial tests. Civil Legal Aid is also available on parental responsibility matters, subject to the three normal statutory tests of financial eligibility, reasonableness and probable cause.

13 Is it possible to appeal against a decision on parental responsibility?

Yes.

14 In certain cases, it may be necessary to apply to a court to have a decision on parental responsibility enforced. Which court should I use in such cases and which procedure applies?

It may be possible to bring proceedings in the same action for failure to comply with a court order. If there is a failure to comply, contempt of court proceedings could be taken.

15 What should I do to have a decision on parental responsibility that is issued by a court in another Member State recognised and enforced in this Member State?

If you wish to enforce a judgment from another Member State, the matter is regulated by Council Regulation (EC) 2201/2003 (commonly known as Brussels IIa). A judgment of another Member State on the exercise of parental responsibility relating to a child is enforceable in Scotland where (1) an application has been lodged and (2) in consequence, the judgment has been declared enforceable in Scotland.

The procedure for lodging this application is set out in Scots law. Application must be made to the Court of Session and must be accompanied by specific documents (which are set out in Brussels IIa). You may find it helpful to get legal advice on this matter.

Under Brussels IIa, there are certain judgments that are enforceable in other Member States without the need for a declaration of enforceability.

16 To which court in this Member State should I turn to oppose the recognition of a decision on parental responsibility issued by a court in another Member State? Which procedure applies in these cases?

If you wish to challenge the recognition of a judgment from another Member State, the matter is regulated by Council Regulation (EC) 2201/2003 (commonly known as Brussels IIa). Brussels IIa lists the grounds on which the judgment shall not be recognised.

An application requires to be lodged according to the procedure set out in Scots law. The application must be made to the Court of Session and must be accompanied by specific documents (which are set out in Brussels IIa). You may find it helpful to get legal advice on this matter.

Under Brussels IIa, there are certain judgments that are enforceable and recognised in other Member States without the need for a declaration of enforceability.

17 Which law does the court apply in a proceeding on parental responsibility where the child or the parties do not live in this Member State or are of different nationalities?

If the court in Scotland has jurisdiction, it will generally apply Scots Law. If it is thought that a particular question is governed by a relevant foreign law which is different from Scots law, that law must be averred and proved. There may be unusual circumstances where foreign law is pleaded by the parties in a case in which circumstances the Scottish court may take this into consideration.

Last update: 24/04/2019